דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

יום שלישי, כ' בניסן תשמ"ו, 29 באפריל 1986 • גליון 18798

היום 20 עמודים • המחיר 73 אג', אילת 63 אג'.

היום בדבר

- „דקר", החיפושים ימשכו – טלי זלינגר
- חסנין היכל חוזר לעתונות, דיוקן – דן אבידן
- מלאכי חבלה, פרק מרומן חדש – יצחק בדנר
- שר החוץ הירש מדבר – נח זבולוני
- השבוע – דרור שרביט, חגי אשד, טוביה מנדלסון, שלמה גינוסר, אבישי מרגלית

מזג האויר

הטמפרטורות הצפויות להיום:
ירושלים 22–30, רמת הגולן 22–31, נהריה 24–29, צפת 22–30, טבריה 23–37, עפולה 21–34, השומרון 22–33, תל אביב 25–29, נמל התעופה בן־גוריון 23–34, יריחו 35–38, עזה 25–29, באר שבע 20–35, אילת 22–33.

הערכות שונות על חומרת הקרינה מהכור באזור קייב

שוודיה מחתה רשמית • התקלה אירעה בעיר צ'רנוביל • הקרינה חדרה לסקנדינאוויה

מוסקווה (סוכנויות הידיעות). ממשלת שוודיה מיחתה בפני ממשלת ברה"מ, על שלא הזהירה אותה על התקלה בתחנת הכוח הגרעינית בברה"מ. ממשלת ברה"מ הודיעה אתמול רשמית על התקלה שאירעה ליד העיר קייב שבה „נפגעו מספר אנשים", כדברי ההודעה.

התקלה, שהיא הראשונה הזוכה לדיווח רשמי בברה"מ, אירעה ככל הנראה בתחנת הכוח הגרעינית בעיר צ'רנוביל, הנמצאת כ־100 קילומטר צפונית לקייב וכ־1100 קילומטר מהחוף השוודי, שם נרשמה רמה גבוהה במיוחד של [...]

[...] גרעיני אחר נפגע, אולם לא מסרה פרטים נוספים על נסיבות התאונה. בהודעת הסוכנות נאמר עוד, כי „מספר אנשים" נחשפו לקרינה רדיו־אקטיבית, כנראה מקרב עובדי התחנה ותושבי האיזור. עם זאת, לא נמסרו נתונים רשמיים על מספר הנפגעים או על מצבם ועדיין לא ברור אם התקלה גרמה אבדות בנפש. לדברי ההודעה, הנפגעים מקבלים „את הטיפול המתאים". גורמים מערביים, העריכו לעומת זאת, כי מדובר במספר רב של נפגעים. הם הסיקו זאת מתוך רמת הקרינה הגבוהה [...]

סיגנון סובייטי חדש

[illegible]

[...] סקנדינביה, וראשון שוודיה. שרת האנרגיה השוודית בירגיטה דאהל הביעה את דאגתה על כך, שמוסקווה לא הודיעה על התקלה למדינות השכנות, בטרם נתגלתה הקרינה על־ידי מכשירי הבקרה במדינות אלה. „מקרים כגון אלה מוכיחים, עד כמה חשוב לדווח למדינות השכנות על תקלות כלשהן", אמרה שרת האנרגיה. עם זאת, היא נמנעה מכל תגובה רשמית, עד לקבלת [...]

פרופ' אמנון דר מהטכניון בחיפה

אין לשער שהשתחררה כמות גדולה של חמרים רדיו־אקטיביים בקייב

מאת יוסף מיכלסקי כתב „דבר" בחיפה

„בכל כור גרעיני נאגרת כמות גדולה ומסוכנת מאוד של חומרים רדיו־אקטיביים. השתחררות כמות כזאת או חלקה הניכר עלולה להביא לתוצאות חמורות לסביבה. אולם אין לשער שאמנם כך קרה, משום שבכל הכורים ננקטים אמצעים בטיחותיים מקסימליים". כך אמר אמש ל„דבר" ראש המחלקה לפיסיקה בטכניון פרופ' אמנון דר.

„חסרים פרטים כדי לקבוע דעה בעניין משום שאיננו יודעים מהי כמות הקרינה המשתחררת ואם היה כאן מקרה חד־פעמי של [...] תקלה שהיא [...] עולם הצטבר [...]

נסיון בהשתלטות על תקלות בכורים בעיקבות התקלה שקרתה בכור אטומי לא רחוק מפילדלפיה בסוף שנות ה־50. נאלצו אז לפנות את אוכלוסיית העיירה השכנה הדליפה נבלמה רק כעבור יומיים־שלושה.

התקן הבטיחותי המתייחס להשפעה מדאיגה של קרינה רדיואקטיבית על בני־אדם הוא שרירותי, אמר פרופ' דר ונקבע לפי כמות הקרינה לה חשופים בני־אדם מידי יום ביומו כתוצאה מתהליכים טיבעיים ואחרים שאינם קשורים בתקלות בכורים. לכן העובדה שכמות הקרינה שנמדדה בסקנדינוויה היתה גבוהה פי חמישה או שישה מהתקן אין פירושו של דבר שקיימת סכנה לחיי אדם או פגיעה בבריאותם. פרופ' דר סבור שיש להמתין לנתונים נוספים כדי להגיע למסקנות על האירוע.

[...]ב טלפונית ל„דבר"

[...]י־שבת נודע לנו; [...]איננו מרגישים דבר

תושב קייב אמר עוד: „תחנת הכוח נמצאת 160 מיל מקייב ולעת עתה איננו מרגישים שום דבר מבחינה פיזית. תושבי העיר רגועים ואינם יודעים בעצם במה המדובר. אנחנו יודעים על מה שקרה מהבי.בי.סי שהקשבנו לו בצהריים ובשעות הערב".

„אני מניח שאם תהיה השפעה כלשהי אנחנו לא נרגיש אותה עכשיו, הסובייטים גם אינם מדריכים אותנו לגבי מה שעלינו לעשות כדי שלא נפגע".

[...]כת, אך [...]צהריים [...]פשרות [...] בתחנת [...] בשיחת

1986

[...]ם הבינלאומי [...]ה צודקת, להבראת [...]נופת צמיחה, [...]לאה, לשלום [...]וות עמים!

[...]אי השנה, את המשך הדרך של תנועת העבודה [...] הבראת המשק וצמיחה כלכלית. שלום ובטחון.

★ ★

[...]קה הלאומי מצויים זה זמן רב במשבר. [...]רתי הגדול בארץ, חייבת במתן תשובות למצוקות [...]

[...]ערות ה־15 הוקמה ביוזמת ההסתדרות קרן [...]ינוי עדכי החברה בישראל, לפתרון מצוקות [...]נשיג באמצעות ההתנדבות והעזרה ההדדית,

[...] העובדים, למען דמוקרטיה, צדק סוציאלי ושוויון [...] בישראל ובעולם. נאבק למען רמת חיים הוגנת [...] צמצום הפער הכלכלי־חברתי, לשוויון האשה בעבודה ובחברה ולאחווה בין יהודים וערבים, דרוזים, מוסלמים ונוצרים.

★ ★ ★

פועלי ישראל מציינים ב־1 במאי השנה את שאיפתם לקיום הדרך ההיסטורית של הציונות המגשימה – ובראשה ההסתדרות ותנועת־העבודה – למען צדק לאומי לעם ישראל וצדק חברתי בתוך עם ישראל.

בחג העבודה הבינלאומי אנו מזדהים עם האידיאלים הנעלים של תנועת העבודה הדמוקרטית החופשית בעולם: יותר צדק, יותר חופש, יותר עצמאות. למען ידידות אמת עם תנועות הפועלים הדמוקרטיות בעולם והמדינות ברחבי תבל.

אנו קוראים לפועלי ישראל להיות פעילים ומסורים לדמוקרטיה ההסתדרותית, להתלכד סביב הסתדרותם הכללית. לתמוך בהמשך מאבקה למען העובד בישראל, ולהיות נאמנים לדרכה של ישראל היוצרת. העובדת בכפר ובעיר. הבונה בעמל־כפיה את החברה והמשק.

★ ★

ביום הזה נישא ברכה למדינת ישראל ולצה"ל. למגינים ולמתיישבים בספר, לחברי ההסתדרות במפעלי התעשייה. בחקלאות. בבניין. בשרותים הציבוריים והאישיים לסוגיהם. לסופרים. לאמנים וכן לאנשי האקדמיה – העושים עבודתם במסירות ובדבקות למען בטחונה. ריבונותה עצמאותה הכלכלית של מדינתנו.

ביום הזה נישא ברכה ונתברך בחברות נעמ"ת. בבני הנוער החלוצי העובד והלומד וברבבות חברינו הגימלאים שפרשו מהעבודה.

ביום הזה נישא ברכה לחברינו וחברותינו בעיר ובכפר, במושבות, בעיירות הפיתוח. בהתיישבות העובדת והפועלים במיגזר הערבי והדרוזי.

ביום הזה נתברך בחיזוק העזרה ההדדית. בהעמקת הדמוקרטיה התעשייתית ובהגשמת החזון של מדינת שוחרת שלום ועבודה.

נתגייס כולנו להבטחת המשך דרכה של ההסתדרות וחיזוק השפעתה בחברה ובמדינה!

תחי מדינת ישראל! תחי ההסתדרות הכללית!
יחי השלום באזורנו ובעולם כולו! יחי האחד במאי!

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
הוועד הפועל

1 במאי 1986

[...] אמריקאי לאיראן כישראל. לא נאמר אם ישראל תפעל להסגרתו של [...] בדעם עם התבהרות העובדות.

[...] כבול בידיו, לבית המשפט בברמודה. צילום אי. פי.

זעם במערך על הבטחות הליכוד להשקיע ביו"ש

יעקבי ורובינשטיין יעלו הנושא בממשלה • שרון קורא להחיל הריבונות על יו"ש

מאת עליזה ולך, יוסי מלמן ויצחק מרידור סופרי „דבר"

„הליכוד מבקש לחזור למדיניות הזרמת כספים להתנחלויות, על חשבון ערי הפיתוח. המערך יעמוד על ביצוע ההסכם הקואליציוני ולא יאפשר הזרמת כספים להתנחלויות".

בכך הגיבו אמש שרים במערך על דברים שהשמיעו שלושה יצחק שמיר והוד לוי ועל דברי אריאל שרון אתמול בנושא ההשקעות בחברון וביו"ש.

עוד אמרו שרי המערך ש„הגיעה העת להתרכז ביעדים החברתיים החשובים ואסור ששערי הפיתוח והשכונות יפלו קורבן לתחרות בין שמיר, לוי ושרון על התואר, „חביב ליבו של גוש אמונים"".

השר גד יעקבי אף אמר שידרוש מן הממשלה לבדוק את כוונת האוצר להעניק הקלות במס רק לישובים הנהנים מהן פחות מעשר שנים. „זהו מסוה ברור לפגוע בערי פיתוח מרוחקות, לעומת המשך ההטבות לישובי יו"ש", אמר יעקבי בשיחה ל„דבר". בהגדירו את כוונת האוצר שהוגשה לוועדת הכספים של הכנסת „שערוריה". לדבריו „לא הובאה ההצעה לדיון בממשלה והוא ידרוש כי היא תובא לשם.

רובינשטיין: נגד ההסכם הקואליציוני

סופר „דבר" יצחק מרידור מוסר: „ההסכם הקואליציוני על פיו הוקמה ממשלת האחדות הלאומית, שולל הקמתו של ישוב יהודי בתוך חברון ובריעתי להעלות את העניין על סדר יומה של הממשלה כדי שהיא תבהיר את עמדתה בעניין" – אמר אתמול שר התקשורת אמנון רובינשטיין במסיבת עיתונאים שקיים בבית ההבראה של קופת חולים בצפת.

„הדיון בעניין זה בממשלה הפך להכרחי ביותר לאור ההצהרותיו של סגן ראש הממשלה השר דוד לוי שבהגעתו ליומם בינויין של יהודית דיוק לישוב יהודי חברון. „אני מתנגד לכך בחריפות, זאת יוזמה שהיא לדעתי מזיקה ומיותרת ובדעתי לעשות כל שביכולתי למנוע את הגשמתה".

שרון: להחיל הריבונות על יו"ש

אוריאל בקעמי, סופר „דבר" מוסר: שר המסחר והתעשייה אריאל שרון שסייר אתמול עם צעירי „חירות" בשומרון אמר כי יש להחיל את הריבונות הישראלית ביו"ש.

שרון תקף את הליכוד על שלא עשה מספיק בתקופת ממשלת האחדות להקמת ישובים נוספים ביו"ש ואמר כי ישמח לעמוד בראשות ועדת השרים להתיישבות לאחר הרוטציה.

שרון תקף גם את המערך וטען כי מעליכים עין מהסידור שבא ליו"ש מידין.

ח"כ גרנות: מבססים מספר 2

גם מזכ"ל מפ"ם, ח"כ אלעזר גרנות, מתח אמש ביקורת קשה על מוליכי „גוש־אמונים" והגיבוי שנתן לו. ריכוז מפ"ם איננו את ביקורתו.

„המפגן של גוש־אמונים, התחיה וכו"ך בלב חברון ותהרות ההצהרות הפרועה בין שמיר, לוי ושרון עוד ייזכרו בדברי הימים כססבסטיה מספר 2". אמר ח"כ גרנות.

„פרס ורבין שכחו הכל ולא למדו דבר", הוסיף ח"כ גרנות. „אם לא יילמד הלקח אנו צפויים לתקופה מחודשת של מבצעי התנחלות בשטחים, שתכליתם למקש את דרך המשא ומתן לשלום ולחסום כל סיכוי לפשרה מוסכמת", אמר ח"כ גרנות, שהתריע כי „האירועים וההצהרות האחרונים משמשים עדות להלכי הרוח הברורניים של המתנחלים החמושים, הכופרים בגלוי בריבונותה המחוקקת של הכנסת ובחוקיותן של הכרעות מדיניות שאינן לרוחם".

נכשל נסיון נוסף לגבש הסכם תוספת־יוקר לשנתיים

מאת חיים ביאור, סופר „דבר"

נסיון נוסף להגיע להסכם על תשלום תוספת היוקר לשנתיים הבאות – נכשל אתמול.

יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, חיים הברפלד וסגנו אפרים ליליני הבהירו בפגישתם עם נציגי המעסיקים הפרטיים כי לא יוותרו על דרישתם שהתוספת תשולם בפברואר ובמארס, בשיעור של 3.1 אחוזים, יזכאו בחשבון בחישוב תוספת היוקר.

חיים הברפלד אמר אתמול בתום הדיון העקר עם המעסיקים, כי כוונת התעשיינים, אבי פילוסוף, הביע את התנגדות המעסיקים לדרישה זו וניסה להעלות הצעות פשרה, אך נציגי ההסתדרות הטעימו כי שום פתרון ביניים אינו בא בחשבון כתוצאה לכך שהשכירים יפוצו גם עבור התייקרויות בחודשים פברואר ומארס. יצוין, כי סוגיה זו של חישוב ההתייקרויות בפברואר ומארס במסגרת תוספת היוקר, מהווה אבן נגף יחידה בדרך לחתימה על ההסכם.

יו"ר ועדת העבודה בהתאחדות [...] הממשלה להעלות את מחירי המוצרים המסובסדים בחזקת את דעתו שיש לגבש מכשיר תוספת יוקר כזה אשר „יסיר כל פיתוי מהממשלה ליזום התייקרויות, הפוגעות בשכירים".

הוא תבע שרמת הסבסוד לא תפחת מ־50 אחוז לגבי הלחם והתחבורה הציבורית ומ־25 אחוז לגבי יתר המצרכים המסובסדים. יו"ד האגף לאיגוד מקצועי גם השמיע אזהרה נגד נסיונות להטיל בס על קרנות ההשתלמות שהן, כדבריו, חלק מהסכמי העבודה.

מוסף מיוחד
לחקלאות
מצורף היום ל„דבר"

פרס ושמיר ידונו היום במינוי נגיד ויועץ משפטי

מ"מ ראש הממשלה יוצא ביום ה' לסיור במרכז־אמריקה

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

ראש הממשלה שמעון פרס וממלא מקומו יצחק שמיר אמורים להיוועד היום לפגישתם השבועית וכנראה שבשיחה תועלה גם שאלת המינויים הצפויים של נגיד בנק ישראל והיועץ המשפטי לממשלה.

הפגישה הוקדמה משום שיצחק שמיר יוצא מחרתיים לסיור של 10 ימים בשלוש מדינות במרכז אמריקה — קוסטה־ריקה, הונדורס וגואטמלה. מקורבים של שני האישים העריכו כי בשיחה היום לא תיפול הכרעה סופית אם כי למנות לשתי המשרות האלה.

יצויין כי הליכוד הבהיר כבר באורח חד־משמעי כי לא יסכים למינוי של עסקן בכיר ממפלגת העבודה לתפקיד נגיד בנק ישראל, ונראה כי על אף שראש הממשלה ממשיך לתמוך רשמית במועמדותו של סגן שר האוצר עדי אמוראי לתפקיד הוא יאלץ להגיע לפשרה מוסכמת על הליכוד בקשר למינוי זה.

שר המשפטים יצחק מודעי עומד להכריע בימים הקרובים בקשר למועמדו לתפקיד היועץ המשפטי לממשלה, והוא נוטה עתה למנות מישהו מבין עובדי המשרד עצמו.

צה"ל הפיק הלקחים מתקרית המחסום בחברון

תוגברו יחידות צה"ל לאפשר סיורי־חג בשטחים

מאת טלי ליגנר, הסופרת הצבאית של „דבר"

בצה"ל נחקרו ומוצו הלקחים מתקרית המחסום בחברון לפני שבועיים, שבה נלכדו חברי הכנסת של ר"צ על ידי אנשי „גוש־אמונים".

הלקחים שהופקו יושמו כבר באירועי השבוע בחברון, ומבחינה צבאית מבצעית הוגדרו כהצלחה.

30 תלונות הוגשו עד כה נגד אנשי „גוש אמונים" שהשתתפו במצור על חברי הכנסת של „ר"צ". צה"ל עסק בחקירה מקיפה של חומר מצולם ואחר, כדי לאתר את כל מפירי החוק. בין התלונות, כאלה המכוונות נגד עתניאל שנלר ושלום ואך. נודע כי על בסיס „פקודת המבצע" של מועצת יש"ע להפריע לכינוס „שלום עכשיו" בבלון פארק (מסמך שלא היה חתום עליו איש) הושלמה תלונה בת כמה סעיפים נגד שנלר, העומד בראש מועצת יש"ע. גורמי בטחון הבהירו שוב ושוב את נחישותם להביא למיצוי הדין עם כל מפירי החוק.

עם זאת, הורה הרמטכ"ל רב־אלוף משה לוי ליחידות צה"ל המופקדות על אבטחת אתרים וצירי טיולים ונופש בארץ ובשטחים, לעשות הכל על מנת לאפשר להמוני ישראל לקיים סיורי חג בטבע תוך שמירה פאסיבית אך הדוקה על בטחונם. בהתאם למדיניות שר הבטחון ולאור הלקחים מ„תקרית המחסום" הובהלו כוחות רבים של צה"ל, ובהם גם צוערים וצוערות מקורסי קצינים, לאזור חברון לאבטחה.

נסים מציע להאריך ההקלות במס לתושבי עיירות הפיתוח

מאת שלמה קרמר, סופרו הכלכלי של „דבר"

שר האוצר משה ניסים מבקש להאריך את תוקפן של התקנות המקנות הנחות ממס לתושבי עיירות הפיתוח ויישובים חדשים בשנה נוספת.

שר האוצר הקודם, יצחק מודעי, עמד לבטל ההנחות לגבי יישובים אשר מלאו 10 שנים ויותר לעלייתם על הקרקע. הנחות המס שניתנו עד כה היו בשיעור של 3 עד 7 אחוזים מההכנסה.

השר ניסים הורה לממונה על הכנסות המדינה, ישראל ברון, להציע בישיבתה הקרובה של ועדת הכספים של הכנסת לאשר הארכת תוקף התקנות.

אם תאושר ההארכה יוכו יישובים בני 10 שנים לקבל ההנחות גם בשנת התקציב הנוכחית. שר האוצר הנחה את הממונה על הכנסות המדינה להכין הצעה לרפורמה במיסוי. במסגרתה ייבדקו ההנחות לתושבים בעיירות פיתוח וביישובים חדשים.

לדברי הממונה על הכנסות המדינה תהיה מוכנה ההצעה לקראת ספטמבר שנה זו לדיון.

המטכ"ל דן בלקחים מבצעים מהדו"ח על חטיפת 2 החיילים

מאת טלי ליגנר, הסופרת הצבאית של „דבר"

מפקדי צה"ל קיימו אתמול סיכום מטכ"לי לאירועי התקרית בה נחטפו שני חיילי צה"ל, רחמים אלשייך ומשה פינק בחודש פברואר ולשבוע החיפושים אחריהם והתרחשות הנשק באזור הבטחון ומצפון לו.

בסיכום המטכ"לי נכח גם שר הבטחון וחומר הרקע לכינוס היה דו"ח הבדיקה שכתב אלוף (מיל') [illegible] פלד לגבי לקחים מבצעיים בנסיבות התקרית עצמה ומשורת האירועים שלאחריה, וכן הדו"ח וסיכומים של פיקוד הצפון מתחקורים שנעשו שם בין הגורמים השונים.

מסקנות שימנעו תקרית דומה עלו במהלך הדיון, כמו גם הערכה שתפיסת הבטחון הגורסת אזור בטחון הוכיחה את עצמה.

בינתיים נמסר כי תת־מזכ"ל האו"ם, מרק גולדינג, שנפגש אתמול עם שר הבטחון, נעתר לבקשת הוריהם של פינק ואלשייך ונפגש איתם בנוכחות נציגי צה"ל לשמוע מפיהם בקשה לסייע באיתור בניהם. עד כה אין כל מידע ברור באשר לגורל שני החיילים.

סוריה עצרה „סוכני המוסד"

אבו דאבי (סוכנויות הידיעות). — שלטונות סוריה עצרו רשת של סוכני „מוסד" ישראלים, שהיו מעורבים בסדרת הפיגועים האחרונים בטרטוס ובמספר ערים סוריות נוספות — כך טענו מקורות בכתונים בדמשק, שצוטטו על ידי עיתון מקומי באבו דאבי.

המקור הסורי הבלתי מזוהה מסר לעיתון „אל איתיחאד", כי המעצרים נערכו בשבת האחרונה, לאחר קרב של 90 דקות בין כוחות הבטחון הסוריים לסוכנים ברובע זאהירה בדמשק. לפי המקור, בחילופי האש נהרגו 10 אנשים. מספר העצורים אינו ידוע.

לדברי אותם מקורות, הרשת התגלתה, לאחר ששניים מחבריה נעצרו בעת שניסו להניח מטעני חומר נפץ בבית־חולים ובמעון סטודנטים בדמשק.

„יקיר ראשל"צ" אליעזר מזל הובא למנוחות

בראשון לציון הובא אתמול למנוחות אליעזר מזל, מוותיקי העיר ומפעילי העלייה השלישית. בן 83 היה במותו.

אליעזר מזל היה מייסד סניף סולל־בונה בראשון ומנהלו כ־20 שנה. בשנת 1982 קיבל תואר יקיר ראשון לציון על פעלו הציבורי לרווחת התושבים.

דבר DAVAR دافار
מאוחד עם למרחב

העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מנהל כללי אהרן קראוס

המו"ל - „דבר" בע"מ
מדפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה: תל־אביב, רח' שינקין 45, ת.ד. 199, מ.65233
טלפון 286141 (6 קווים)
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים: 281860, 298032
סניפים: ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45 טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים, המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16 בית מאזיה קומה ג' טל. 222451, 222353, 7 241306
המינהלה: רח' הלל 16, טל. 231251
חיפה, רח' הנביאים 22, טלפונים 3-2-2111-64, מ. 33104

מצרים הוזילה מחיר הנפט לישראל

(עט"ח) — מצרים הוזילה את מחירי הנפט הגולמי שהיא מוכרת לישראל בשיעור שבין 2.5 ל־3.35 דולר לחבית. מחיר הנפט הגולמי הכבד מסוג „ראס־גריב" עומד על 8.75 דולר לחבית ואילו מחיר הנפט הקל „סואץ" עומד על 10.75 דולר לחבית.

שר האנרגיה והתשתית משה שחל, בירך על ההוזלה במחירי הנפט המצרי. להערכתו של השר שחל ימשיכו מחירי הנפט לרדת עד סוף השנה. נכון לעכשיו, תורמות הוזלות מחירי הנפט המיובא למעלה מ־300 מיליון דולר לשיפור במאזן התשלומים. שחל ציין שיש לנצל את ההוזלות במחירי הנפט כדי לחדש את הצמיחה במשק תוך שימת דגש מיוחד לחיזוק עיירות הפיתוח ולמניעת אבטלה.

זמיר: להעמיד לדין עורכי שני עתונים

על עברות סוב־יודיצה בפרשת יערי־גרנות

מאת יקי צור, סופר „דבר" בירושלים

היועץ המשפטי לממשלה, פרופ' יצחק זמיר, סבור כי יש מקום להעמיד לדין את עורכי העתונים „חדשות" ו„ידיעות אחרונות" על עבירות סוב־יודיצה בפרסומים על פרשת חוה יערי. עמדתו של היועץ המשפטי מבוססת על מסקנות הקצין הבודק, סנ"צ אבנון שאלתיאל, שמונה על־ידי מפכ"ל המשטרה, לבדוק את הפרשה.

במכתב לפרקליט מחוז תל־אביב אהרן סורד, אומר פרופ' זמיר כי העתונים כלם פירסמו פרטים מן הפרשה שיש בהם כדי להשפיע על מהלך המשפט ותוצאותיו, אך „חדשות" ו„ידיעות אחרונות" הרבו במיוחד במתן מידע ותיאורים שיש בהם לכאורה משום עבירה על סוב־יודיצה.

חומר החקירה והדו"ח המסכם של הקצין הבודק הועבר לפרקליט מחוז תל־אביב שיבדוק האם יש להעמיד את עורכי שני העתונים לדין, ואף יברר אם יש מקום להגיש כתבי אישום נגד עתונים נוספים.

בדו"ח החקירה של הקצין הבודק נאמר כי חלק ניכר מהמידע שהגיע לעתונות, בו כתוארים מהלכי חקירה וגירסות החשודות, מקורו בעורכי־הדין של החשודות. הקצין לא מצא כל בסיס לייחוס אשמה להעברת מידע בפרשה מצד איש משטרה כל שהוא. הוא קובע שמידע רב נאסף על־ידי העתונאים ממקורות גלויים כגון אורחים הקשורים לפרשה, או אורחים שהיו עדים לפעולות חקירה מסויימות.

גורש לירדן דרך גבול הערבה

מאת סופר „דבר" בירושלים

זכי מוהמד אבו סתיתה מעזה גורש אתמול לירדן דרך גבול הערבה.

אבו סתיתה הוא אסיר בטחוני לשעבר, ששוחרר במסגרת עסקת חילופי השבויים. הוא נעצר לפני כחצי שנה והוצא נגדו צו גירוש. אבו סתיתה הגיש עתירה לבג"צ נגד צו הגירוש שבו נטען כי חזר לעסוק בפעילות חבלנית והינו קשור לארגון „החזית העממית" של ג'ורג' חבש.

הדיון בבג"צ הופסק בשבוע שעבר לאחר שאבו סתיתה הודיע במפתיע, כי הוא חוזר בו מהעתירה. לפיכך הוחלט לבצע את צו־הגירוש והוא גורש כאמור אתמול דרך הערבה.

ניצול שואה גילה פורטרט אשתו במוזיאון לוחמי הגיטאות

תושב פתח־תקוה מניצולי מחנה ההשמדה אושוויץ, שביקר בשבת במוזיאון השואה והגבורה בקיבוץ לוחמי הגיטאות, נדהם לגלות תוך סיור במקום: פורטרט בצבעוני של אשתו, שצוייר בטרזינשטאט, זמן קצר לפני שנספתה.

האיש נעמד ליד הפורטרט שצוייר לפני 43 שנים, נתקף בהלם ולא יכול היה לדבר. לאחר שנרגע קמעה ספר למנכ"ל הבית, בנימין אנוליק, כי היה יחד עם אשתו במחנה טרזינשטאט ולאחר זאת הופרדו והועברו שניהם לאושוויץ. אשתו נספתה בתאי הגזים האילו. הוא הצליח לעבור את אימי השואה ונותר בחיים.

הפורטרט, אחד מכמה שצויירו בטרזינשטאט על ידי הציירת מלווינה שלקובה, שניספתה אף היא באושוויץ, ניתן למוזיאון לפני כ־30 שנה על ידי ידיד של הציירת, שקיבל ממנה את ציוריה לפני שנשלחה למחנה ההשמדה והצליח לשמור עליהם. האיש חי כיום בצ'כוסלובקיה.

פגישה בפאריס בין ירדנים — לישראלים מעדות המזרח

מאת מירי פז, סופרת „דבר"

פגישה ראשונה מסוגה בין אינטלקטואלים ירדניים וישראלים ממוצא מזרחי תתקיים בסוף שבוע זה בפאריס.

את הפגישה יזם האירגון היהודי המתקרא „פרספקטיבות" שחבריו בעלי קשרים בעולם הערבי, והיא תוקלט על־ידי הטלוויזיה הירדנית. אחד מנושאי הדיון יהיה המפגש בין מזרח ומערב בתרבות המזרח־התיכון.

בין חברי המשלחת הישראלית שהוזמנו לפגישה דוברת תמ"י לשעבר ויקי שירן, הפובליציסט בן־דרור ימיני, איש הפנתרים לשעבר כוכבי שמש, הסוציולוג דוד חמו והעתונאי אבי ברדוגו.

מפלגת העבודה הישראלית

ברכת

מפלגת העבודה הישראלית

ל־1 במאי 1986

בחג העבודה הבינלאומי תתייצב תנועת העבודה בישראל במאבקה נגד הגזענות ולמען מדינת ישראל יהודית, דמוקרטית ועובדת.

ביום ה־1 במאי ניתן כולנו יד להבראת המשק ולחידוש הצמיחה, להמשך חיזוק תהליך השלום ולחיזוקה של ההסתדרות הכללית.

יחי ה־1 במאי!
תחי מדינת ישראל!

מסגרת לתמונה, רבאט, המאה הי"ט או הכ'.

שער החוברת "מימונה" בהוצאת המרכז לתרבות ולחינוך של ההסתדרות

עם פירסום מאזן בנק דיסקונט מתברר

כשלושה מיליארד דולר ההפרש בין ההתחייבות הממשלתית לשווי הבנקים

מאת דוד שריבר

הפרשות חמש הקבוצות של הבנקים הגדולים לחובות קשים הסתכמו בשנת 1985 בכ־315 מיליון דולר, סכום־שיא, המשקף את הקשיים שלתוכם נקלעו גופים שונים במשק וכן תוצאה של הריבית הריאלית הגבוהה שהוטלה על צרכני האשראי.

סיכום התוצאות העסקיות של חמשת הבנקים הגדולים התאפשר אתמול עם פרסום הדו"חות הכספיים של בנק דיסקונט. תוצאות אלו נמסרו, כניגוד למסורת ארוכת שנים, במסיבת עתונאים, לאחר שראשי הבנק ביקשו להימנע מעימות עם שאלות בנושא ועדת בייסקי.

התוצאות העסקיות של בנק דיסקונט מצביעות על רווח נקי של 22.7 מיליון דולר לעומת 16.7 מיליון דולר בשנה הקודמת, גידול של 36 אחוז. ההון העצמי של הבנק ירד בחצי אחוז, בשל שהיקף ערך השקעות הבנק בחו"ל, והסתכם בכ־406 מיליון דולר. תשואת הרווח להון העצמי הגיעה ל־5.5 אחוזים. מאזן הבנק קטן אף הוא, בכ־12.1% ברומה למגמה שאפיינה את שאר הבנקים, והסתכם ב־11.6 מיליארד דולר.

אחת התופעות המעניינות בדו"חות בנק דיסקונט היא הירידה שחלה בהפרשה לחובות קשים: 47.5 מיליון דולר ב־85 לעומת 50.8 מיליון דולר בשנה הקודמת, דבר המשקף את ההפרשות הגדולות שביצע הבנק בשנה הקודמת, אף יותר משני קבוצות הבנקים הגדולים האחרים. מאזן חברת אי־די־בי, חברת האם של בנק דיסקונט, יתפרסם בעוד כשבוע.

השוואת חמשת הגדולים
(במיליוני דולר)

	בל"ל	פועלים	דיסקונט	המזרחי	הבינלאומי
סה"כ מאזן	22,171	21,762	13,192	5,108	2,252
רווח נקי	55.3	53.7	22.7	3.9	18.5
הון עצמי	737	637	406.4	190	139
תשואה להון	7.8%	9.1%	5.5%	2.2%	14.3%

הסיכום המשותף

סיכום הרווח הנקי של ארבע קבוצות הבנקים הגדולות, שמניותיהן כלולות בהסדר המניות הבנקאיות — לאומי, פועלים, דיסקונט והמזרחי — מצביע על רווח משותף של כ־137 מיליון דולר והון עצמי מתואם (המייצג את הערך הנכסי של הבנקים) בשווי כולל של 1.970 מיליארד דולר. שווי נכסי זה מהווה 43 אחוז בלבד מהשווי הנוכחי של המניות שקיבלו את ההגנה הממשלתית (שוויין כיום כ־4.5 מיליארד דולר). על פי הרווח הנקי שהשיגו הבנקים שבהסדר, שוויים אף קטן יותר. ואף אם מייחסים להם מכפיל הגבוה מ־10, ערכם שליש בלבד מהשווי הנוכחי של ההתחייבות הממשלתית. כמעט כספי מדובר בהפרש של כ־3 מיליארד דולר בין ההתחייבות הממשלתית לשווי הבנקים שבהסדר.

שחל ל„דבר": שרון חרג מסמכותו וניסים טעה — בחותמם על צו הוזלת האתילן

„שר התעשיה והמסחר אריאל שרון חרג מסמכותו כאשר חתם על הצו המוריד את מחיר האתילן לתעשיית הפטרוכימיה ושר האוצר אישר זאת בטעות". כך אמר אמש ל„דבר" שר האנרגיה משה שחל.

לדבריו, על פי החוק ניתן לשנות מחירים רק באמצעות צו שעליו חתומים שר האוצר והשר הממונה. רק בהעדר השר הממונה, טוען שחל, מקנה החוק את הסמכות לקבוע מחירים לשר התמ"ס.

בעקבות ההוזלה פנה שחל לשר האוצר, משה ניסים, ולדבריו הודה ניסים שהדבר נעשה בטעות, מאחר שלא זיהה את ראשי התיבות של חתימות המנכ"לים על המסמך.

השר שחל אמר שהורדת מחיר האתילן ב־13 אחוז חסרת כל בסיס הגיוני, מאחר שכתוצאה מכך מחירו נמוך ממחיר חומר הגלם שלו — הנפטא. מה גם, שהאוצר התנגד לאחרונה להצעת משרד האנרגיה להוזיל את הנפטא ב־50 אחוז והסכים להוזלה בשיעור של 25 אחוז בלבד.

הנושא יידון בין שלושת השרים הנוגעים בדבר לאחר ישיבת הממשלה ביום א' הקרוב. נראה, שבשיחה תוחלט על הוזלה של כל מחירי הדלקים כולל החשמל.

אפלבי, בן־עובדיה והתיירת רייט נורו בירושלים מאותו אקדח

מאת אוריאל בן־עמי, סופר „דבר"

זרועות הבטחון הרחיבו את פעילותם המודיעינית לאיתור רוצח התייר פול אפלבי במזרח ירושלים. לפי שעה לא נתפסו חשודים.

מתוצאות הבדיקה הבליסטית עולה כי התייר נורה באותו אקדח שבו נורתה ונרצחה לפני כשבועיים והבה בן־עובדיה במשרד במזרח ירושלים, בקיבוצת מקום [illegible] הקבר, במבצע [illegible]

הבדיקה כי התיירת הבריטית רייט נפצעה גם היא מאותו אקדח, בקוטר 0.22 מילימטרים. על פי הערכת חוקרי המשטרה מדובר ברוצח מיומן שאומן במיוחד למשימתו זו, רצח מקצועי על רקע חבלני.

משלושת המיקרים שבהם מדובר עולה, כי הרוצח [illegible]

מאחור בשעה שנמצאים לבדם מבלי יכולת להעניק עזרה מיידית.

על פי הערכות החוקרים נשלח הרוצח לבצע את משימתו על־ידי ארגון חבלה [illegible]

את משום מגוריו כדי להקשות על כוחות הבטחון בחיפושים אחריו.

שר המשטרה חיים בר־לב אמר אתמול כי העובדה שלא בוצעו פיגועים המוניים מוכיחה על הערכות נכונה של כוחות הבטחון. בר־לב ציין כי ביחס למיקרי הרצח המתבצעים באירופה — מצבה של ישראל טוב יותר.

אתמול התנהלה תנועה רגילה בקיבוצות מזרח ירושלים, ואולם [illegible] התושבים [illegible] יותר.

צה"ל חשף איש „פתח" מחוליה שנלכדה בדרכה לבצע פיגוע־מיקוח בקיבוץ מנרה

איש ה„פתח" אחמד חסנאווי אל עלי, היה אחד משלושת חברי החוליה שנלכדה ב־31 במארס 86 בדרכה לביצוע פיגוע מיקוח בקיבוץ מנרה.

שלושת המחבלים הם בני העדה המוסלמית סונית, בני 21־23, שירתו בצבא הסורי „בפלוגות ההגנה" המגינות על דמשק, ערקו ממנו ומיד אחר־כך הוצע להם לברוח ללבנון ולפנות למשרד „פתח" במחנה הפליטים „מיא מיא".

אל־עלי גוייס לגדוד בית־אל קודס והוצע לו להשתתף בפיגוע. לאחר שהסכים הופגש עם עוד שני עריקים מהצבא הסורי שנבחרו להשתתף בפעולה. על החוליה הוטל לתפוס בני ערובה רבים ולנהל משא ומתן בו היו אמורים לבקש שחרור כל המחבלים העצורים בישראל.

במסגרת המשא ומתן התכוונו לדרוש שיובאו מספר שגרירים שילוו אותם לשדה התעופה ממנו יעזבו את ישראל.

החוליה הגיעה לדרום לבנון בעזרת מורי דרך מקומיים שאף סייעו להם בתצפית ובהסבר על נתיב תנועה למנרה. החוליה נתפסה במים אל־ג'אל לאחר שמורי הדרך עזבו אותם. ברשותם נמצאו מטול אר־פי־ג'י, רימוני יד, רובי קלצ'ניקוב ומגזרי תיל.

טלי ליגנר, הסופרת הצבאית של „דבר" מוסרת:

כזכור תקפו בראשית אפריל מטוסי חיל האוויר את מחנה המחבלים במיא מיא שליד צידון וגורמים רשמיים בצה"ל הבהירו אז כי מבסיס זה יצאה חוליית המחבלים של העריקים הסוריים לפיגוע בקיבוץ מנרה.

אבו־איאד נפגש עם שר צרפתי

מאת גדעון קוץ, סופר „דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל„דבר"). — אבו־איאד, סגנו של יאסר עראפת, ערך ביקור חשאי בפאריס במהלכו נועד עם השר הצרפתי לבטחון פנים רוברט פאנדרו. מקורות יודעי־דבר בטוחים, כי אבו איאד שהה בפאריס מיום ד' בשבוע שעבר עד יום א' השבוע. בכך המשיך הממשל הצרפתי החדש במסורת „חילופי המידע" עם אש"ף בנושא הטרור. אבו איאד נועד לעיתים מזומנות עם שר הפנים בממשל הסוציאליסטי. אבו איאד ניצל את ביקורו בפאריס גם לפגישות עם אחיו של נשיא סוריה ריפעת אסאד, עמו נועד פעמיים מאז תחילת השנה.

בתוך כך מסר השבועון „לה פואן", כי לוב וסוריה מגייסות באחרונה פלשתינאים שפרשו מ„כוח 17" של אש"ף. השבועון מסר גם, שאנשי אש"ף שחזרו לביירות משתפים פעולה עם אנשי החיזבאללה. יוזם ההתקרבות הזאת הוא השייח הסוני סעיד שבאן, ששיתף בעבר פעולה עם עראפת.

פרס מרוצה מהכרזות אסד על שלום

מאת סופר „דבר" בדרום

ראש הממשלה, שמעון פרס, הביע אתמול שביעות רצון מהכרזתו האחרונה של נשיא סוריה, חאפז אסד, על נכונותו להשכין שלום במזרח התיכון, אך לדעת ראש הממשלה הדבר יארך זמן רב.

פרס אמר את הדברים במהלך חנוכת פארק אשכול בנגב המערבי.

לגבי האפשרות לחידוש הקשרים הדיפלומטיים עם ברה"מ, בעקבות חידוש הקשרים עם ממשלת פולין, אמר פרס כי לאחר שהנושא יתפתח קצת יותר יגיב עליו.

ישראל תצטרך להחליט

(סוף מעמ' 1)

פולארד. בהרכבו נכללים היועץ המשפטי של הסטייט דיפרטמנט, אברהם סופר, ראש האגף הבינלאומי במשרד המשפטים, מרק ריצ'ארד, ונציגי שירותי המכס ומשרד התובע הפדראלי במנהאטן רודולף ג'וליאני.

עמיתו של ג'וליאני בוושינגטון, ג'וזף די־ג'נובה, אמור לסכם את פרטי עסקת הטיעון של התביעה עם פולארד, כנראה מאסר ממושך לפולארד ועונש קל יותר לרעייתו אן, בשובו מחופשה בעוד כשבוע. במקביל, נמשכת החקירה בפרשת „ייצוא טכנולוגיה סמויה" של צבא ארה"ב למפעל ציוד [illegible] בישראל (פרשת „באפקד"), לקראת הגשת כתבי־אישום.

ארצי: לדון בדו"ח בייסקי בוועדת הכספים

ח"כ יצחק ארצי (מערך ל"ע) ביקש מיו"ר ועדת הכספים אברהם שפירא לשנות את סדר היום של ישיבת ועדת הכספים שנועדה ליום א' הקרוב ולהוסיף בגדר הסעיפים השיגרתיים גם את נושא ההיבטים הכספיים והתקציביים של דו"ח בייסקי. ארצי טוען שלא יתכן שלאחר פירסום דו"ח בייסקי תתעלם ועדת הכספים מהנושא.

ארצי פנה בנושא זה גם ליו"ר הכנסת שלמה הלל והביע תמיהתו על שהכנסת לא דאגה להמציא לחבריה את הדו"ח, דבר שיש בו משום התעלמות מתפקידם של חברי הכנסת לעסוק בנושא מרכזי זה.

לסופר „דבר" נודע כי ועדת הכספים תדון בישיבתה ביום ב' בסיוע הכספי ל„סולל בונה" [illegible] יש לצפות לכתוש רב בוועדה בדיון על הנושאים האלה.

בהגרלת הלוטו

בהגרלת הלוטו אתמול עלו בגורל המספרים הבאים: 2; 5; 20; 23; 24; 28.

המספר הנוסף הוא 17.

עשרת אלפים מכל גוני היהדות הדתית הפגינו בירושלים נגד המרכז המורמוני

חזמר מרדכי בן־דוד (ורדיגר) הובא במיוחד מארה"ב והשמיע שיר שחיבר והלחין במיוחד לעצרת נגד הקמת האוניברסיטה המורמונית. צילום יצחק הררי

מאת יקיר צור, סופר דבר בירושלים

הר הצופים נכבש אתמול שנית לא בידי חיילי צבא הגנה לישראל אלא על ידי חיילי צבא השם, הלוחמים במורמונים. כעשרת אלפים איש גברים נשים וילדים מכל זרמי וגוני היהדות הדתית מילאו אתמול את הר־הצופים למפגן כוח מול המבנה ההולך ונשלם של האוניברסיטה המורמונית.

בעצרת נטלו חלק הראשון לציון הרב מרדכי אליהו, רבה הראשי של ירושלים, הרב צבי קוליץ, רבני ערים וראשי ישיבות. מבין חברי הכנסת הדתיים הגיעו לעצרת חברי הכנסת אבנר שאקי חיים דרוקמן ואברהם שפירא.

ראשון הדוברים הראשון־לציון הרב מרדכי אליהו קרא לממשלת ישראל ולעיריית ירושלים „להפסיק את הבזיון הזה בהר הצופים, המקום הקדוש הזה אשר חיילי צה"ל שפכו דמם כמים כדי לכובשו, לא כדי למסור אותו למורמונים שכל מטרתם להעביר את עם ישראל מיהדות לנצרות".

הרב יצחק קוליץ אמר כי עבודה זרה היא שהחריבה את בית מקדשנו והנה עתה לא רק שמקימים כאן בית עבודה זרה אלא מקימים בית שיהיה בו פיתוי לעבודה זרה".

ח"כ שפירא: חזרה לעבודה זרה

ח"כ אברהם שפירא, בשטריימל וקפוטה של יום־טוב, קישר בין חג הפסח ובין המאבק נגד המרכז המורמוני. „מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו ועכשיו קירבנו המקום לעבודתו". הקמת המרכז המורמוני על הר הצופים מול מקום מקדשנו" אמר שפירא "פרושה חזרה לעבודה זרה התרחקות מבורא העולם הסתלקות השכינה".

את החלק האמנותי לעצרת תרם הזמר החרדי הנודע מרדכי בן־דוד (ורדיגר). בקול מלא רגש השמיע שיר שחיבר במיוחד למאבק באוניברסיטה המורמונית.

נציג האוניברסיטה המורמונית ד"ר דיויד גלבריית שחזה באלפי המפגינים מאתר הבניה, אמר כי הופתע לראות הפגנה של אלפים הפוחדים מכבה סטודנטים אמריקאים הבאים ארצה ללמוד סימסטר אחד בירושלים. לדבריו, ברור לו כי כל האלפים הללו מייצגים רק חלק קטן מהציבור הישראלי אשר ברובו מאמין בעקרונות החופש והשוויון כפי שהם באים לידי ביטוי במגילת העצמאות.

רובינשטיין: טענות מצוצות מהאצבע

סופר „דבר" יצחק מרידור מוסר: גם שר־התקשורת אמנון רובינשטיין התייחס אתמול להפגנת החוגים החרדיים נגד הקמתה של האוניברסיטה המורמונית בירושלים: „אין שום הצדקה להתנגדות זאת", אמר.

כל הטענות נגד המורמונים מצוצות מהאצבע וחלק מהציבור החרדי פשוט מנסה בכוח הזרוע ובאלימות ותוך הפעלת לחצים על חברי כנסת וחברי ממשלה לכפות על הציבור כולו את אורח חייו ואת רצונו" – אמר השר רובינשטיין.

לוב מגבירה מעורבותה בדרום־לבנון; עומדת מאחורי מתקפה מתוכננת

נביה ברי קורא לתושבי דרום לבנון לציין מלאת שנה לנסיגת צה"ל

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

מפקד צד"ל גנרל אנטואן לחד גילה אתמול כי בתקופה האחרונה גברה מעורבותה של לוב במתרחש בדרום לבנון, והדבר מתבטא בהזרמת כספים ואמצעי לחימה לאירגוני סירור שיעיים קיצוניים, הפועלים נגד צה"ל וצד"ל בדרום לבנון.

גנרל לחד אמר כי ידוע לו שהלובים עומדים מאחורי מיתקפה חדשה על רצועת הבטחון, אותה מתכננים [illegible] ומחבלים פלשתינאים בדרום לבנון.

גם מפקד יחידת הקישור של צה"ל בדרום לבנון, תת־אלוף רני רוטשילד, אישר מידע זה ואמר, כי לאיזור הבטחון אויבים רבים שהיו רוצים לחסלו ולהעלימו. חלקם פועל בשם הדת ורובם נתמכים על־ידי סוריה, איראן ולוב, הטוענות כי הן דואגות לרווחתם של התושבים ומזרימות כסף. „מה שישראל מבקשת תמורת הסיוע לדרום־לבנון הוא שקט ובטחון. הסורים, הלובים והאיראנים דורשים בתמורה מאותם תושבים שמקבלים את הכסף להילחם, להיפצע ולהההרג", אמר תת־אלוף רוטשילד.

הדברים נאמרו בעת [illegible] מחלקות חדשות בבית־החולים הלבנוני הממשלתי במרג'־עיון, שהוא הגדול בבתי־החולים [illegible] הדומה לבית־החולים [illegible]

מאת דן אבידן, סופר „דבר" לענייני ערבים

נביה ברי, מנהיג תנועת „אמל" השיעית, קרא אתמול לתושבי דרום־לבנון לשבות הבוקר במשך רבע שעה, במלאת שנה לנסיגת כוחות צה"ל מדרום לבנון. הנהגת „אמל" טענה, כי שביתה זו נועדה לסמל את מאבקם של התושבים השיעים נגד המשך נוכחות צה"ל וצבא דרום לבנון באיזור רצועת הבטחון ואת נכונות השיעים להמשיך במאבקם לפירוקה של רצועה זו.

בתוך כך, נמסר אתמול מביירות כי הנשיא ג'ומייל מתעתד לעמוד בראש משלחת ארצו לכינוס ועידת הפסגה הערבית, האמור להיערך במרוקו בשבת הקרובה. הלבנונים תובעים שוועידה זו תדון, בין השאר, בדרכים להילחם בהמשך הנוכחות של צה"ל בדרום לבנון. הנשיא מובארק הביע תמיכה ביוזמה לבנונית זו בשדר, שהעביר אתמול לנשיא ג'ומייל.

בינתיים נמסר, כי שר החוץ האיראני יצא בהקיפות לסוריה ולוב, כדי לנסות לסכל את יוזמת כינוס הפסגה, לאחר שהתברר לאיראנים כי הלובים נתנו הסכמתם שוועידה זו – אם אכן תתכנס – תדון גם במלחמה איראן־עיראק.

שאילתה דחופה בעניין חילול אנדרטאות זיכרון בגליל ובגולן.

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

ח"כ רן כהן („רצ") עומד להגיש הצעה דחופה לסדר היום של הכנסת מייד לאחר תום הפגרה בנושא ההזנחה והחילול של אנדרטאות ואתרי הנצחה לחללי צה"ל בגולן ובגליל.

בתקופה האחרונה נתגלה כי עשרות אנדרטאות ואתרי הנצחה בגולן חובלו וחוללו, חלקן נצבעו בצבע שחור וחלקים מהן נגנבו. זהות המבצעים אינה ידועה.

אתר ההנצחה לחללי מלחמת השיחרור בבני־יושע שבגליל העליון חולל אף הוא על־ידי מטיילים. רבים שהותירו במקום מצבורי שאריות ופסולת.

האנדרטה מוחזקת על־ידי האגף להנצחת החייל במשרד הבטחון. אהוד שפיגל מרמת־גן, שהיה בין הדורשים להקים ועדת חקירה למלחמת לבנון הגיש אתמול תלונה למשטרת קרית־שמונה על ההזנחה והליכלוך שגילה באתר בבני־יושע. אגב אתר זה מצוי מרחק עשרות מטרים בלבד מבסיס מג"ב במקום.

המצרים מעודדים יצוא לישראל באמצעות סוחרים מהרצועה

מאת דני צידקוני, סופר „דבר" בדרום

השלטונות המצריים מעודדים יצוא סחורות מארצם לישראל באמצעות סוחרים מהרצועה, ונציגות משרד המסחר והתעשייה בעזה מעניקה לסוחרים רשיונות יבוא.

המחסור במצרים במטבע־זר והמצב הכלכלי הקשה שם הם הגורמים, בכל הנראה, לעידוד היצוא לישראל בדרך זו. בשלב זה מדובר בתבלינים ובגרעיני אבטיחים לפיצוח המגיעים ארצה דרך המסוף בניצנה.

המצרים גם פנו לסוחרים בעזה בבקשה לייצא לאירופה באמצעות חברה ישראלית את דגי הדניס מימת ברדביל. כזכור הציע בזמנו הישראלי יהודה שגב שיתוף פעולה בנושא זה עם המצרים אך הם סרבו. דגי הדניס מבוקשים מאוד באיטליה וביוון.

איש עסקים עזתי שחזר לאחרונה ממצרים סיפר על מחסור קשה השורר שם במצרכים, גם בשוק האפור, ועל ירידת ערכו של המטבע המצרי. עד לפני כמה שנים היה שער החליפין הרישמי של המטבע המצרי 80 גרוש לדולר ובשוק השחור 115 גרוש לדולר, ועתה המחיר הרישמי של הדולר הוא 130 גרוש ובשוק השחור משלמים עבורו 240 גרוש. הסחורות המצריות זולות וליבואנים המביאים אותם ארצה צפוי רווח נאה.

הציות לפקודה ו„הקו האדום" – בסיור חיילים במוזיאון לוחמי הגטאות

(ע). – האם אנו רק הדרג המבצע, החייב למלא את פקודת קצינינו ללא ערעור, או שישנו גם קו אדום שאותו אסור לחצות?

זו אחת השאלות המרכזיות המובאות לדיון בפני חיילי צה"ל מהיחידות הקרביות, במהלך סיורים מאורגנים שהם עורכים זה כמה שנים במוזיאון לוחמי הגיטאות, במטרה לקרבם לנושא השואה. שמחה שטיין, האחראי על הפעילות החינוכית בבית, מסר במסיבת עתונאים שנערכה במקום לרגל יום השואה הקרב, כי מדריכי הבית אינם נותנים לחיילים תשובות בנושא זה, אולם מטרת הדיון בו היא – לגרות אותם ולהמשיך לחשוב ולהתעמק בבעייה.

שאלות אחרות הן בתחום הדמוקרטיה ומה יש לעשות בכוחות קיצוניים. כאן התשובות יותר ברורות. השאלות מתעוררות בעיקר לאחר הסיור במוזיאון, בו נתקלים רבים מהחיילים הצעירים לראשונה בחייהם באימי השואה ובפעולותיהם של החיילים הקיצינים הנאצים שהסתתרו מאחורי הטענה „רק מילאנו פקודות".

כדברי שטיין, רואה קצין חינוך ראשי בצה"ל חשיבות מרובה בסיוריהם של החיילים במקום ובהרצאות הניתנות להם בו. מדי שנה בשנה עולה מספר המבקרים במקום מקרב חיילי צה"ל.

כמו כן כוללת הפעילות החינוכית של הבית מיפגשים עם תלמידים בבתי־ספר בכל הארץ, פגישות עם שוטרים, תיירים, מבקרים מחו"ל וסתם עמך המתעניינים בנושא.

אלפי מטיילים בצפון מדבר יהודה

במסגרת כינוס החברה להגנת הטבע

(עש"ת) – אלפי מטיילים פשטו אתמול על צפון מדבר יהודה, מנחל קדרון בדרום ועד אלכסנדריון (סרטבא), בצפון במיסגרת הכינוס השנתי של החברה להגנת הטבע.

הכינוס שסיסמתו „מדבר, לא שממה" קרא להמוני המטיילים להכריז ברגליהם על מרחבי מדבר יהודה כעל איזור טיולים יחיד במינו מבחינה המיגוון הנופי, ולמחות בדרך זאת על הפיתוח הבלתי־מבוקר, על הזרמת שפכים משכונות מזרחיות בירושלים לוואדיות ועל פגיעות בנופיו ואתריו.

במיסגרת האירוע, פתח צה"ל בפני מטיילים שיטחי אימונים סגורים, והתיר להם לעבור את גדר המערכת ולהגיע לאתרי גאון־הירדן כמו מינזר הטבילה שעל הירדן ובית הערבה הישנה.

אלפי המטיילים השתתפו במיגוון של טיולים – ברכבם הפרטי, באוטובוסים, בג'יפים וברגל – בטיולי טבע, ארכיאולוגיה, מערות ועוד.

הכינוס הסתיים בעצרת מרכזית שהתקיימה על מדרון המצוק המשקיף על יריחו וים המלח לא הרחק מארמונות החורף של המלך הורדוס.

מוזיאון ישראל מנציח גיבור מלחמת העצמאות

אולם לזכר גיבור ישראל, יזהר ערמוני, יוקדש במוזיאון ישראל ע"י הוריו גדליהו ויהודית ערמוני.

יזהר ערמוני נפל במלחמת העצמאות לאחר קרב גבורה שניהל לבדו. במכונת ירייה בודדת, אותה הצליח לתקן כל אימת שנתקלקלה, הדף את ההתקפה הערבית בקרב על נבי יושע במאי 1948 בגליל המזרחי. ועל כך זכה לאות הגבורה.

אביו גדליהו, הקדיש מאז נפילת בנו הרבה ממרצו והונו להנצחתו. בנוסף להקמת גינה לזכרו בשכונת נוה בצלאל בירושלים הקדיש את דירתו למוזיאון. המוזיאון קרא את שמו של יזהר הי"ד על אולם הארכיאולוגיה המוקדש למחצית השניה של מלכות ישראל. בית המוצגים באולם – שער סבנה המלך אחאב בחצור שנמצא באיזור בו נפל יזהר ערמוני.

בישראל 308 נהגים על כל 1000 תושבים

מספר הנהגים המורשים לנהוג ברכב מנועי הגיע בסוף השנה שחלפה ל־1,315,700 – עלייה של כ־5% בהשוואה לסוף שנת 1984. כ־1,310 אלף נהגים מורשים לנהוג ברכב פרטי, כ־277 אלף ברכב משא, כ־187 אלף באופנועים וקטנועים, כ־55 אלף במוניות וכ־38 אלף באוטובוסים. על כך מסר בירושלים דובר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על סמך נתונים המובאים ברבעון לסטטיסטיקה של התחבורה שייצא לאור בימים הקרובים.

מספר הנהגים הממוצע לרכב מנועי עמד על 1.7 ומספר הנהגים ל־1,000 תושבים עמד על 308.

כ־69% מהנהגים מחזיקים ברשיון למעלה מ־5 שנים בעוד של־17% לערך יש רשיון נהיגה פחות משנתיים. בבדיקת אוכלוסיית הנהגים לפי גיל נמצא, כי כ־36 אלף נהגים הם בני 18 ומטה וכ־62 אלף נהגים הינם בני 65 ומעלה.

מספר הנשים המורשות לנהוג הגיע בסוף 1985 ל־413 אלף לערך (עלייה של 7% בהשוואה לסוף שנת 1984) וחלקן באוכלוסיית הנהגים עמד על כ־31% (כבשנת 1984).

4 שעות במכתש רמון

חוויה לכל החיים.

"יונייטד טורס" ורשות שמורות הטבע

"יונייטד טורס" ורשות שמורות הטבע מציעות לך עכשיו קו סיור חדש בדרכים הלוהטות של מצפה רמון. הצטרף לסיור המודרך ע"י מדריכי הרשות במכתש רמון הנמשך כ־4 שעות ותחזה גם אתה מחוויה אמיתית: נוף פראי. מראות עוצרי נשימה. מרכז מבקרים ובו תכנית אורקולית ותערוכה מרתקת. הסברים מבוססים על התנסות במקום. נסיעה באוטובוס שהותאם לרכב מדבר. ביקור בנגריה ובעין סהרונים ועוד ועוד.

מסלול הסיור: מזרח המכתש, „הטבעת הקטנה", הנגריה, נחל אפור, מיצד משחור, הר ארדון, רמת סהרונים, נחל ארדון, עין סהרונים, נחל גוונים וחזרה למרכז.

זמני הסיור:
שעת היציאה ממרכז המבקרים במצפה רמון: 12.00
שעת החזרה למרכז המבקרים במצפה רמון: 17.00
הסיור יתקיים כל יום עד ה־3.5.86
והחל מה־5.5.86 בימים שני, רביעי ושבת.

מחירי הסיור:
המחיר למבוגר — 15 ש"ח
לילדים עד גיל 16 וסטודנטים — 10 ש"ח
חיילים — 7.5 ש"ח בלבד.

פרטים והזמנות:
"יונייטד טורס" —
ת"א, רח' הירקון 113, טל. 298181, 03-291028
ת"א, רח' בן־יהודה 57, טל. 03-225552
ירושלים, אגף מלון המלך דוד, טל. 02-222187
חיפה, רח' טרדאו 5, טל. 04-665656
נתניה, שרטורס, שמואל הנציב 6, טל. 053-31343
אילת, מרכז שלום, טל. 059-74217
ומרכז מבקרים מצפה רמון, טל. 057-88691

UNITED-TOURS

אנשים • אנשים

שיא הוותק

עשרים שנה המתינה משפחת אבו ליל עד שהוגשם חלומה וביתה שבכפר עין מאהל ליד נצרת עלית חובר לפני חודש לרשת הטלפונים של מדינת ישראל. כך סיפר אתמול לעתונאים שר התיקשורת אמנון רובינשטיין (בתמונה) במסיבת עיתונאים שערך בנצרת עם חנוכת תוספת למרכזת הטלפונים של העיר. השר, שיצא לאחר הפגישה עם העיתונאים, לביקור בעין מאהל (כנראה כדי לראות במו עיניו את גיבורי סיפורו) הבטיח שעד מארס 1987 לא ישארו בישראל ממתינים לטלפון בעלי „ותק" של יותר מארבע שנים. „עד שהופעלו התקנות שהתקנתי לחברת בזק", מתגאה השר, „היו בישראל 7800 אזרחים שהמתינו לטלפון יותר מעשר שנים. כיום נשארו בכל הארץ במאה ממתינים כאלה בלבד".

יצחק מרידור

לא יורד – מוריד

מנחם גולן הולך מחיל לחיל. הפעם בסיועו המשמעותי של סילבסטר סטלונה (בתמונה), „סלף מייד מאן" כמו גולן שבנה את עתידו באמצעות וזרועותיו השריריות. שמועות משמועות שונות ליוו את חתימת החוזה בין „רמבו/רוקי" למנחם איש „אנטבה", את גובה הסכומים הרשומים שם אין איש יודע. צילומי סרטם המשותף הראשון יחלו בקיץ המתקרב ונושאו הוא הספורט העתיק של „הורדת ידיים", המתאים לסטלונה ככפפות איגרוף לידו החסונה. לקראת הצילומים הגו אנשי „קנון" של גולן תעלול פירסומי חובק עולם: רצף טורנירים מקומיים ב„הורדות". כרגיל, לא זנח הטייקון הטברייני את מולדתו ובחג הפועלים הממשמש ובא, יתקבצו שריריאים מקצוות הארץ למלון „פאלאס" בתל־אביב וילחמו זה נגד זה, לנגד עיניהם הבוחנות של חמישה שופטים שיגיעו לכאן בטיסה ישירה מלוס אנג'לס. סטלונה עצמו, כידוע, מעדיף להשאר בארה"ב מסיבות בטחוניות.

אמיר רותם

מתנת יום הולדת

לכבוד יום הולדתו ה־70 של פרופ' אפרים קציר (בתמונה) עורכים מכון וייצמן ואוניברסיטת תל־אביב בחודש הבא כנס הנושא את השם „ביופולימרים וביוטכניקה". יו"ר הכנס יהיה סר ג'ון קנדרו, נשיא סנט ג'ונס קולג' באוניברסיטת אוקספורד ובטקס הפתיחה ישאו דברים פרופ' אריה דבורצקי, נשיא מכון וייצמן ופרופ' מיכאל סלע (על: „אפרים קציר – מורי ורעי"). ח"כ אבא אבן ישא דברים על „הציבור האקדמי והחברה הישראלית". פרופ' קציר ישיב למברכים. את פתיחת הכנס ינעימו בקטע מוסיקאלי מאת מוצרט רביעייה הכוללת את פרופ' מנפרד איגן בפסנתר, חגי שחם בכינור, [illegible] אלוני בויולה וצבי פלסר בצ'לו.

המזרח מתקרב

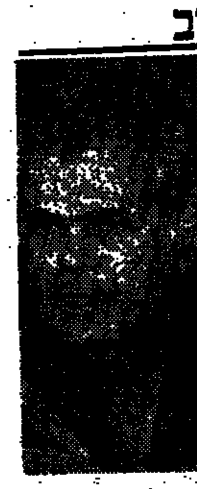

מביקור בהונגריה חזר אתמול מנכ"ל תיאטרון „הבימה", שמואל עומר (בתמונה) והשחקן אברהם רונאי. השניים שהו בהונגריה על־פי הזמנת גורמי תרבות רשמיים, צפו בהצגות וקיימו שיחות על חילופי ביקורים של הצגות, במאים, אמנים ומחזאים. יש להניח, כי בעקבות הביקור נראה בקרוב במאי הונגרי בתיאטרון הלאומי.

פרס ראשון

הלל צורי, הצ'לן בן ה־20 זוכה פרס פרנסואה שפירא, זכה שלשום בפרס נוסף: בתחרות בין־לאומית לצ'לנים על־שם מאריה קאנאלס שנערכה בברצלונה זכה צורי בפרס הראשון לאחר ש„הביס" 26 צ'לנים אחרים. בנוסף לכבוד כולל הפרס סך שלושת אלפי דולארים, וחוזי הופעות.

גם הוא בתורמים

גנרל אנטואן לחד (בתמונה), מפקד צבא דרום לבנון, הוכיח אתמול כי הוא לא רק נאה דורש אלא גם נאה מקיים. בטקס חנוכת מחלקות חדשות בבית החולים במארג' עיון (כולל מחלקת יולדות), הודה הגנרל לכל הגופים שתרמו להקמת המחלקות החדשות, בכללן מדינת ישראל ורשת הטלוויזיה הנוצרית אמריקאית „סי.בי.אנ.", שתרמה חצי מיליון דולר מתוך שני מיליון הדולר. מה שלא גילה לחד הוא שבין התורמים נמצאת גם משפחתו שלו. הגנרל החליט להפריש ממשכורתו סכום חודשי כתרומה אישית לבית החולים, שהוא הגדול ביותר בדרום לבנון.

שמעון וייס

שיעור בעברית

מנהלת אולפן „עקיבא", שולמית כצנלסון (בתמונה), הופיעה בסוף השבוע שעבר בפני באי כנס המרכז הבין־לאומי לחינוך דו־לשוני בפאריס והעבירה שיעור בעברית לנוכחים, בהם מומחי לשון בעלי שם עולמי מצרפת, ספרד, בלגיה ואיטליה. המשתתפים למדו את משמעות המלים „כן" ו„לא" ושרו בצוותא את המנון האולפן „כל העולם כולו גשר צר מאוד". נשיא המרכז, ג'ילבר דאלאגוביאן, חילק שבחים לשיעור בעברית והודיע כי האולפן יהיה מעתה חבר במרכז המשותף לאגודה העולמית של ערים תאומות.

★

הזמנתה של שולמית כצנלסון היא סיפור בפני עצמו. ג'ילבר דאלאגוביאן ביקר בישראל והתרשם מאוד מן הלימוד הסימולטני של ערבית ועברית באולפן. את התרשמותו זו העביר לראש ממשלת צרפת לשעבר, פייר מרויאה, העומד בראש אגודת הערים התאומות, וזה האחרון העביר הזמנה לשולמית כצנלסון באמצעות ראש הממשלה שמעון פרס ששהה בשבוע שעבר בפאריס. תוך שלושה ימים התייצבה מנהלת אולפן „עקיבא" בפאריס והדגימה את השיטה הדו־לשונית שאותה החלה ללמד כבר לפני 35 שנים.

גדעון קרן, פאריס

סדר שלישי

סדר פסח שלישי מרכזי במסגרת חודש ההזדהות עם מאבקם של יהודי ברה"מ נערך אתמול בירושלים בהשתתפות ראש העיר טדי קולק, מזכיר מועצת פועלי ירושלים וממלא מקום יו"ר המועצה הציונית בישראל, ניסן היפה, מזכ"ל המועצה הציבורית למען יהודי ברה"מ חיים קיסלר, ואפרים אבן יו"ר הוועד הפועל הציוני. בסדר פסח זה, הנערך ברוממות במספר מקומות בישראל ובעולם כולו, נשא ד"ר חיים מרגולים, עולה חדש מברה"מ שהיה מתלמידיו לעברית של אסיר ציון ד"ר יוסף ביגון, דברים בשמם של אסירי ציון ומסורבי העליה.

יקיר צור

ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, החליט אתמול להראות דוגמה אישית ויצא לסיור בעיר העתיקה. בבית קפה סמוך למקום הרצח שלשום ישב קולק ושוחח עם קבוצת תיירים מדנמרק.

החיילת הראשונה מעולי אתיופיה קיבלה פני רה"מ בשדה־בוקר

ראש הממשלה שמעון פרס משוחח עם רותי דוד, החיילת הראשונה מעולי אתיופיה המשרתת בצה"ל בעת חנוכת מרכז ההדרכה של הגדנ"ע בשדה־בוקר. (צילום: נתי הרניק)

מאת אמיר רוזנבלום, כתב „דבר"

הפתעה ציפתה אתמול לראש הממשלה שמעון פרס, בעת שהגיע לבסיס הגדנ"ע של שדה־בוקר, כדי לחנוך מרכז הדרכה חדש שהוקם לזכרו של דוד בן־גוריון: רב"ט רותי דוד בת 19, החיילת האתיופית הראשונה המשרתת בצה"ל.

רותי, המשמשת כמד"נית (מדריכת נוער) בבסיס גדנ"ע, הגישה לראש הממשלה את המספריים שבהם גזר את הסרט שחנך את המרכז. פרס שוחח עם החיילת, תושבת לוד, המשרתת בצה"ל מזה כשמונה חודשים. אחיה הבכור, בן־צבי, בן 22, עומד לסיים את שירותו בצה"ל כחובש קרבי. לשניים עוד שלוש אחיות ושלושה אחים. כשנשאלה על תפקידה בצה"ל כמדריכת־גדנ"ע השיבה: „הספקתי להדריך שני מחזורי גדנ"עים, בהם הדגשתי במיוחד שני נושאים: הכנה לגיוס בצה"ל וחיבת הנוער לארץ".

דקות אחדות לאחר מכן, אמר פרס בדיבור ברכתו להנוכת מרכז ההדרכה: „בכניסה לכאן, חיילת יוצאת אתיופיה הגישה לי מספריים לגזירת הסרט. בן־גוריון לא זכה לראות זאת, אולם הוא חזה את הדברים לפני הרבה שנים".

מרכז ההדרכה בבסיס האימונים המרכזי של הגדנ"ע בשדה בוקר הוקם בתרומתו של האמרגן קלמן גינצבורג. המקום ישמש את הגדנ"עים לקראת שירותם בצה"ל, את סגל פיקוד הגדנ"ע ואת חיילי צה"ל החונים בנגב. המרכז משתלב במערכת החינוכית של מדרשת שדה בוקר, והוא כולל אולם הרצאות, ארבעה חדרי לימוד ואמפיתיאטרון הצופה אל נחל צין.

משרד החינוך יתן מענקים לבתי־ספר שיעודדו לימוד צרפתית

(עשי"ת). משרד החינוך והתרבות הודיע למנהלי חטיבות הביניים ובתי־הספר העל־יסודיים, כי יתן מענקים מיוחדים לבתי־ספר שיעודדו את הוראת השפה הצרפתית כשפה זרה שניה (נוסף על אנגלית).

המענקים יינתנו במסגרת הסכם התרבות בין ישראל לצרפת, שחודש בשנה האחרונה ואשר אחד מסעיפיו דן בעידוד הוראת השפה הצרפתית בישראל ובהוראת השפה העברית בצרפת. מנכ"ל משרד החינוך, אליעזר שמואלי, ציין בחוזר שנשלח למנהלי בתי־הספר, כי בשנים האחרונות קיבלה הוראת עברית בצרפת תנופה חסרת־תקדים ודבר זה מחייב אותנו להרחיב את הוראת הצרפתית בארץ, אם לא לשמור, לפחות, על ההיקף הקיים.

מענקי משרד החינוך יינתנו לבתי־ספר שיעודדו את לימוד הצרפתית לבחינות הבגרות. המשרד ישתתף גם בהוצאות בתי הספר לרכישת ספרים בצרפתית לספריית בתי הספר ובמינויים על עיתונים צרפתיים לשם לימוד השפה.

התייר הנאשם במעורבות בתאונה קטלנית שוחרר בערבות

(ע). – תרומת בית־המשפט להדברת הקטל בדרכים צריכה לקבל ביטוי בעונש ולא במצב שיש בו משום „מקדמה" על חשבון העונש – קבע אתמול שופט בית־המשפט המחוזי בחיפה, מלכיאל סלוצקי, כאשר ציווה לשחרר בערבות את התייר האנגלי אנטוני דונלד צ'רלס פריים (36) המואשם בגרימת תאונת־דרכים קטלנית תוך־כדי נהיגה בשיכרות.

סגן בכיר לפרקליט מחוז חיפה, אבירה רינגר, הגישה לבית־המשפט כתב־אישום נגד התייר, בעקבות תאונת דרכים קטלנית שאירעה ב־19 באפריל בכביש חיפה־יגור. התביעה טוענת כי הנאשם סטה ממסלול נסיעתו והתנגש חזיתית במכונית צבאית שנסעה מולו מכיוון נצרת לחיפה. בתאונה זו נהרג רב־סרן יואל מריומה, מקרית־כרמל ונפצעו קשה אשתו גאולה ובתם סיון, בת שנתיים.

התובעת ייחסה לנאשם אשמות של הריגה ונהיגה בהשפעת משקאות משכרים, שבה נגרמו חבלות לאחרים תוך־כדי התרשלות פושעת וביקשה מבית־המשפט להאריך את מעצרו של התייר עד תום בירור דינו, בציינה כי לגם בירה בעת הנסיעה ובדמו נמצאה כמות אלכוהול העולה פי־4 על המותר לפי החוק.

השופט ציווה לשחרר את התייר בערבות של 150 אלף ש"ח, והורה לו להפקיד את דרכונו במשטרה ולהתייצב מדי יום יום בלשכת התנועה. כן פסל בית המשפט את התייר מלהחזיק ברשיון נהיגה עד תום בירור דינו.

סוף סיבוב ראשון באשקלון

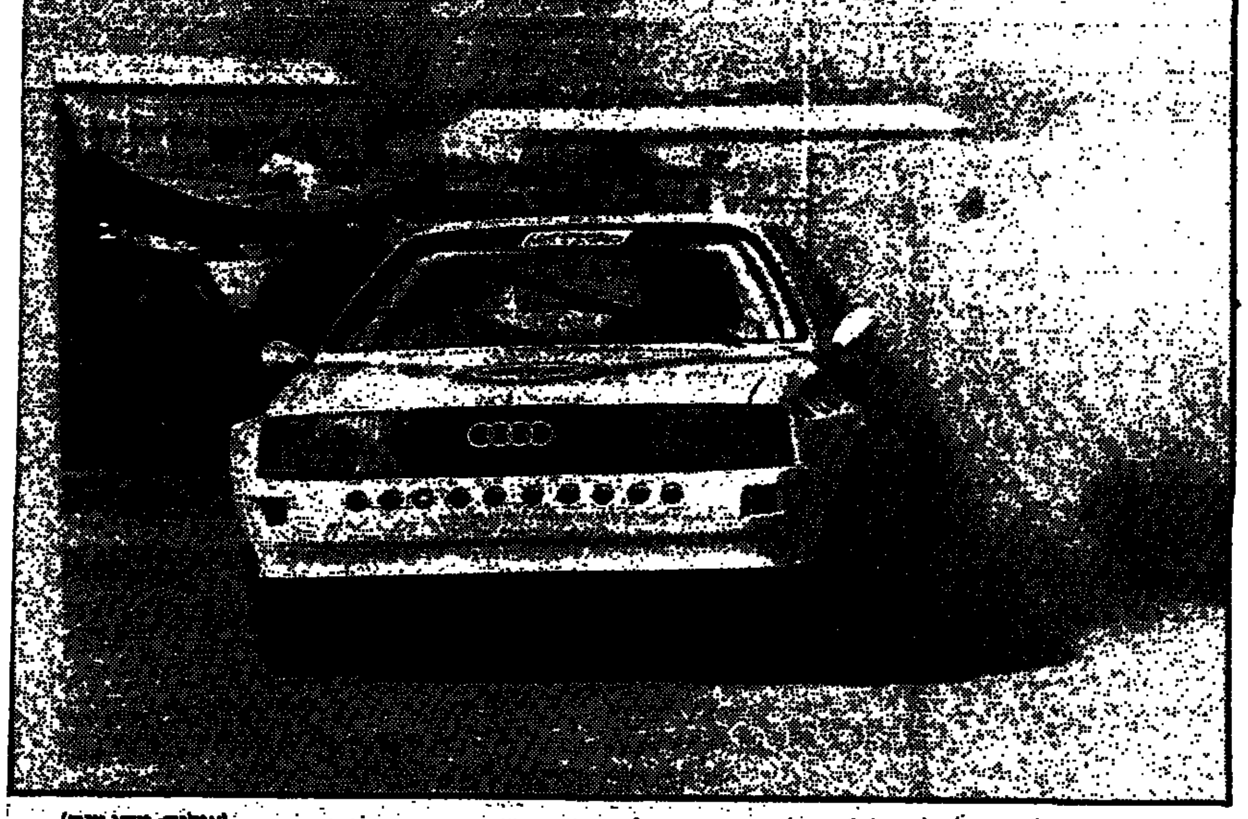

„אאודי קוואטרו" אתמול על מסלול הראלי־קרוס באשקלון (צילום: יוסי זנה)

מהפך בצמרת

לעיני 15 אלף צופים הודח אתמול אלוף האלופים של אשתקד, יצחק זית, מן המקום הראשון בקבוצת המכוניות עד 1300 סמ"ק, בידי חיים רווה • מישל גרז הדיח את רמי לנדס מראשות הקבוצה עד 1600 סמ"ק

מאת אריה אוד

מהפך גמור התחולל אתמול בצמרת נהגי המירוץ הישראליים, כאשר חיים רווה הדיח את אלוף האלופים של אשתקד, יצחק זית מהמקום הראשון בקבוצת המכוניות עד 1300 סמ"ק ומישל גרז הדיח את רמי לנדס מראשות של עד 1600 סמ"ק.

המהפך, שראשיתו הסתמנה כבר שלשום, התחולל אתמול לעיני 15 אלף צופים שבאו לחזות בחצי הגמר ובגמר המירוץ הראשון העונה בדרום־אשקלון. המירוץ השני נקבע ל־30 במאי בבאר־שבע.

מקבוצת המכוניות שעד 1000 סמ"ק זכה במקום הראשון ללא הפתעה דוד פריים, בעל תחנת־דלק בן 41, שנהג ב„פרינס" בת 20: אלון קידר, סטודנט בן 24, שנהג ב„פולו" בת 5 הגיע רק למקום השני, למרות שנהנה מחסות צ'מפיון מוטורס יבואני „פולקסוואגן". פריים, שנהג במכונית נחותה, לכאורה, הקדים את יריביו תודות לנהיגתו העדיפה.

למקום השלישי בקבוצה הגיע רפי חתומה, מסגר בן 30, שנגח בגמר ב„אופל קורסה" שלו את ה„פיאט 127" של שרון אבר ודחק אותה מהמסלול. אבר, מנהלת מוסך בת 37, איבדה בכך סיכוי כמעט ודאי להגיע למקום השלישי במקום חתומה. לרבים נראה שהיה מן הדין לסלק את חתומה מהמשך המירוץ, אולם לאחר לבטים החליטו השופטים לתת לו ליהנות מהספק. חתומה טען כי איבד את השליטה על ה„קורסה" וכי לא נגח באבר בזדון.

בקבוצה שעד 1300 סמ"ק ניצח חיים רווה בקלות את יצחק [illegible] ה„פולו" בת השנה שבה נהג איש העסקים בן ה־37, שמרה מרחק רב מה„סמבה־ראלי" החדשה לגמרי של זית, שנסעה בגאון את הסיפרה 1, זכר לניצחונות השנה שעברה, אולם הגיעה הפעם רק למקום השני. למקום השלישי הגיע אלי זלק, חקלאי בן 24, שנהג ב„אלפא סוד" בת 11. ג'ורג' קודשיא, אחד הנהגים הבין־לאומיים של ישראל, שפרץ את הצמרת המוכילה בשנה שעברה, נידחק אתמול לתחתית.

ניצחונו של חיים רווה, הנימנה עם קבוצת צ'מפיון מוטורס, מהווה סטירת־לחי מצלצלת לחברת „לובינסקי" יבואנית „פורד" „סיטרואן" ו„טלבו", שהסירה השנה את חסותה מה„סמבה" של זית.

הפתעה כפולה היתה בקבוצת המכוניות עד 1600 סמ"ק. אהוד לביא, [illegible] „פרז 205" [illegible] התהפכה בשלב המוקדם, שילשום, והתייצב סמוך לתחילת המירוץ אתמול בשטח הכינוס. בעבודה מאומצת הצליחו לביא וחבריו להכשיר את המכונית למירוץ, אולם המכונית, שסימני התאונה עוד ניכרו בה היטב, שוב לא הצליחה לזכות את נהגה בן ה־37 במקום בצמרת.

ההפתעה השנייה היתה בשלב הגמר, כאשר תקלה אילצה את רמי לנדס, סטודנט בן 30, לפרוש מהמירוץ מיד עם תחילתו. קודם־לכן כמעט לא היה ספק שבעזרות ה„גולף ג'י־טי־איי" יתפוס את המקום הראשון ללא קושי. אולם במקום הראשון זכה במפתיע מישל גרז, מסגר בן 37, שלא התבלט בשנה שעברה. הוא זכה תודות ל„ניוה 4X4" מעולה, חדשה לגמרי שבהיעדרו של לנדס שלטה במסלול ללא מצרים. למקום השני הגיע ללא קושי פקה ביניקובסקי, חייל או"ם בן 41, בחיפושית בת 20. במקום השלישי זכה אילן שוסטר, מכונאי בן 32, ב„אאודי" בת 8. ואילו במאי הטלוויזיה בן ה־55 אדוארד אטלר, המשמש באחרונה עורך מגזין הרכב „טורבו", הודבב בסוף והגיע בקושי למקום האחרון.

הנאה מיוחדת גרם המיקצה הבין־לאומי, שפתח את המירוצים אתמול. במיקצה זה התמודדו הנהג הבלגי ז'אן מרי פירנה וחמישה נהגים מקפריסין. פירנה התייצב למירוץ ב„אאודי קוואטרו" 2002, שנבנתה בידי ליונל הנגרס, בעל סדנה בלגי המתמחה בבניית מכוניות „ראלי".

פירנה גבר על מתחריו במיבצע מדהים, לאחר שבהקפה השנייה איבד את השליטה באחד העיקולים, ומכוניתו הסתובבה סביב עצמה ב־180 מעלות, „צלחת" בשפת המקצוע. הוא חזר לסוף הטור ובהמשך חזר וכבש את המקום הראשון לקול תשואות הקהל הנמס.

צוות קריאת הרפרטואר בתיאטרון העירוני בחיפה תוגבר על־ידי פרופ' עליזה שנהר

במועצת המנהלים של התיאטרון נמשך פולמוס הרפרטואר • גוברים הקולות נגד התערבות גורמים חיצוניים

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

פרופ' עליזה שנהר מאוניברסיטת חיפה צורפה בימים אלה לצוות הקריאה של הרפרטואר בתיאטרון העירוני בחיפה, בעקבות פנייתם של כמה חברים במועצת המנהלים של התיאטרון ובעקבות הביקורת הציבורית על בחירת הרפרטואר של התיאטרון. סופרת „דבר" מציינת, כי על בחירת הרפרטואר ממונים בתיאטרון חיפה המנכ"ל נועם סמל ושני המנהלים האמנותיים – המחזאי יהושע סובול והבמאי־שחקן גדליה בסר.

ניסים שרם, שהינו המ"מ־מועצת עיריית חיפה וחבר במועצת המנהלים של התיאטרון, שיגר השבוע מכתב אל יו"ר מועצת המנהלים של התיאטרון ובו בקשה לזמן בדחיפות את מועצת המנהלים, כדי לדון בתפקידיה של המועצה ובהגדרת תחומי פעולתה. שרם קובל על כך שהנהלת התיאטרון אינה משתפת את מועצת המנהלים של התיאטרון ולא אחת מעמידה את חבריה בפני עובדות מוגמרות. „לתיאטרון יש הנהלה מקצועית מעולה ומתחשבת, אך לא ייתכן שהיא תעשה בתיאטרון כבתוך שלה. זה תיאטרון עירוני הממומן בכספי העירייה, משרד החינוך ומשלם המיסים הישראלי. מועצת המנהלים שלו חייבת להיות אחראית ישירות על ניהולו, לרבות בחירת הרפרטואר שלו". יחד עם זאת, אין שרם סבור שיש לדון בנושא הרפרטואר של התיאטרון במועצת העירייה, כפי שתבע סגן ראש העיר מטעם הליכוד, משום שחמישה מבין תשעת חברי מועצת המנהלים הם חברי מועצת העירייה וארבעה הנציגים הנוספים הם אישי ציבור.

יו"ר מועצת המנהלים של התיאטרון א. המאירי יצא אתמול בהתקפה על ה„קקפוניה" כהגדרתו המושמעת בחיפה נגד הרפרטואר של התיאטרון, בטענה שהוא נוקט קו שמאלני שיש בו כדי לפגוע במורל של העם ולגרום נזק למדינה. המאירי ציין כי הצגותיו של סובול זוכות להצלחה בארץ ובחו"ל.

יו"ר אגודת הציירים והפסלים בחיפה גרשון קניספל שיגר אתמול מברק להנהלת התיאטרון וכן הביע בשם אגודת הציירים והפסלים הארצית סולידריות עם התיאטרון נגד התערבותם של גורמים שונים בבחירת הרפרטואר שלו. קניספל ציין כי אשתקד, בעת עריכתה של תערוכת הציורים השנתית של האגודה, היו נסיונות התערבות מצד גורמים ימניים. „אנו רואים בכך תקדים מסוכן לחופש הביטוי והיצירה ואנו סבורים כי הקריטריון היחיד להצגת נושאים אמנותיים הוא הרמה האמנותית שלהם ומעבר לכך אין זכות לאף אחד להתערב, גם כאשר מדובר בנושאים פולמוסיים".

שר הביטחון יצחק רבין נפגש אתמול עם סגן מזכ"ל האו"ם, מארק גולדינג השוהה עתה בישראל (צילום: משה איתן)

ר"מ שוודיה לפרס: אעלה במוסקווה בעיית היהודים

מאת עליזה ולך, סופרת „דבר"

ראש ממשלת שוודיה אינגבר קרלסון יעלה את מצוקת יהדות ברה"מ בשיחות שיקיים בביקורו במוסקווה. כך הבטיח באיגרת לראש הממשלה שמעון פרס.

במכתבו אל פרס כותב קרלסון כי הוא שותף לדאגתו של ראש ממשלת ישראל בקשר לתנאים שבהם חיים יהודי ברה"מ, כפי שהובעו באיגרת לראש הממשלה הקודם של שוודיה, אולוף פאלמה. „קשה להבין את הכדאיות של מדיניות זו ואפילו מנקודת מבטם של הסובייטים", כותב קרלסון לפרס, ומוסיף כי הסירוב העקשני של הסובייטים לאפשר ליהודים הרוצים לעזוב לישראל לעשות כן אינו מקובל גם על מדינות העולם המערבי.

„אני עצמי ונציגים בממשלתי לא היססנו להציג את עמדתנו בסוגייה זו בכל הזדמנות מתאימה", מציין ראש ממשלת שוודיה, ומוסיף כי הדגיש בפרלמנט השוודי לפני ימים מספר כי זו תמשיך להיות מדיניות ממשלתו. „בהכנות לשיחות במוסקווה אחשוב על מה שאוכל לעשות כדי לנסות ולתרום להקלת מצב יהודי ברה"מ", הבטיח קרלסון.

נפרצה חנות

(ע.) חנות שעונים בדרך יפו תל־אביב 9 נפרצה בסוף השבוע, והפורצים גנבו שעונים בשווי 800 ש"ח.

בעל החנות, רחמים שקלים, התלונן במשטרה כי מחנותו נגנבו 20 שעוני פרווה ו־4 שעוני „סולקי". הפורצים נכנסו לחנות דרך חלון הראווה, לאחר שניפצוהו. המשטרה פתחה בחקירה, אולם עד כה לא נעצר איש.

הועדה המקומית לתכנון ולבניה העיר חיפה

הודעה על־פי סעיף 149, לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965.

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה בקשה על ידי משפ' רוזנברג, וכצנלסון לאשר בדיעבד הגדלת מחסן קיים בקומת המרתף לכל אחד ברחוב איינשטיין מספר 19 חלקה 14 בגוש 10783 אחוזה.

הבקשה כרוכה בעודף שטח לכל מחסן הגדול מהמותר.

אפשר לעיין בבקשה במחלקה לפיקוח על הבניה, בבנין העירייה, רחוב יאליק 3, חיפה, בימים: א', ג', ה' בין השעות: 08.00־11.30.

המעוניין להגיש התנגדות לבקשה, יגישה לפי הכתובת הנ"ל, תוך שבועיים מיום פרסום זה.

איתמר יעבץ
מהנדס העיר

בית לוחמי הגיטאות ע"ש יצחק קצנלסון למורשת השואה והמרד
בשיתוף עם הוצאת הקיבוץ המאוחד

ספרים חדשים

יצחק פרליס / איש יהודי מפולין, חייו ופעלו של יאנוש קורצ'אק
התוכן: הדרך אל הילד; במעלה היצירה; מבחן ההכרעה; הפרק האחרון. מערכת הספר: זרובבל גלעד, רנה קלינוב, נעמי שימשי, צבי שנר. הביאה לדפוס: רנה קלינוב.
אחרית וביבליוגרפיה: נעמי שמשי. 254 עמ', צילומים.

מחווה לקורצ'אק
אלבום ובו שירים שנכתבו על קורצ'אק בשפות שונות בתרגום עברי; ציורי ילדים, מובאות מכתביו וכן רשימה על קורצ'אק מאת יצחק פרליס.
מערכת הספר: בנימין אנוליק, נתן גרוס, אילנה שילוני. עיצוב גרפי אריה ולמן. 47 עמ'.

דפים לחקר תקופת השואה – מאסף ד' – לזכרו של צבי שנר
בטאונו של המכון לחקר תקופת השואה – אוניברסיטת חיפה ובית לוחמי הגיטאות. מדורים: שואת יהודי הונגריה, החלוץ הלוחם בקראקוב
המערכת: זאב איבינסקי, יואב גלבר, שלום חולבסקי, אשר כהן, חיים שצקר. 329 עמ'. תקצירים באנגלית.

חנה מלר־מעבר לנהר – פרקי זכרונות מטרנסניסטריה
זכרונות ילדות, נדודים ומחנות. ערך שמואל בדאור. מבוא – ד"ר יוסף גוברין.
מעבד ספרותי נתן ליבנה. 271 עמ'.

אברהם לייבוביץ־לאבאן/דעו, אני יהודי
חברים לדרך ורעים למחתרת מספרים את חייו ומותו של אברהם לייבוביץ־לאבאן, מראשי הארגון היהודי הלוחם בגיטו קראקוב. ליקט עדויות – אהרן פריברג. ערך יחזקאל רבן. הביא לדפוס ידידיה פלס. 122 עמ', צילומים.

שרה זיסקינד/מאבקו של נער
ביאוגרפיה אותנטית של אליעזר זיסקינד, בעלה של המחברת. סיפור מעשי גבורה ללא נשק ביד שהודות להם הצליח הנער להשאר בחיים. היבטים חדשים על ארועים בתקופת השואה. עריכה: אהרן מאירוביץ. 221 עמ', צילומים.

יצחק צוקרמן/בגיטו ובמרד
אסופה שניה שלוקטה מתוך עזבונו הספרותי של יצחק צוקרמן, מראשי הארגון היהודי הלוחם בפולין וממפקדי המרד בגיטו ורשה. 4 שערים בספר: (א) בטרם – בית אבא; (ב) מלחמה וגיטו; (ג) המרד, הארגון היהודי הלוחם – הקמתו ופעלו; (ד) ככלות... עם שארית הפליטה החלוצית. ערך והביא לדפוס: שלמה דרך. 179 עמ', צילומים.

צביקה דרור/בעקבות דפי עדות
יומן מסע לפולין – אפריל 1985. 86 עמ'
סדרת „פרקי עיון" בעריכת נריה ציזלינג ועזרא להד; עיצב והביא לדפוס דב מייזל
המחתרת הלוחמת בקראקוב
יום עיון עם הופעת הספר „החלוץ הלוחם"
לדמותה של שארית הפליטה
יום עיון „40 שנה לבריחה"
לזכרו של יאנוש קורצ'אק – 40 שנה להרצחו – יום עיון לזכרו.

מכירה והזמנות: אגודת שוחרי בית לוחמי הגיטאות, ארלוזורוב 102, תל־אביב 62097, טל' 228696־03 בית לוחמי הגיטאות, קיבוץ לוחמי הגיטאות, ד.נ. אשרת 25220, טל' 920412־04

אסור להשאר בבית

מה עוד צריך לקרות כדי שנצא לרחובות?

מיצעד ועצרת 1 במאי
בהשתתפות ראש העיר מר אריה גוראל

המצעד: יצא בשעה 17:00 מרחבת קולנוע מאי, כיכר סולל בונה ועבור ברחובות הנביאים, כיכר מסריק, רח' הרצל, רח' יחיאל, רח' החלוץ, רח' ברוולד ויציאה לרחבת העירייה מול גן הזכרון. עצרת בשעה 18.00

ישאו דברים:
ח"כ אלעזר גרנות - מזכ"ל מפ"ם.
מישל אלמליח - יו"ר ועד פועלי מספנות ישראל.
עו"ד משה עמאר - מזכיר סניף חיפה.
ח"כ חייקה גרוסמן.
מחמוד יונס - חבר הועדה המרכזית.
משה שרוני - יו"ר ארגון עובדי עירית חיפה.
ח"כ רן כהן - ר"צ.
יו"ר ועד עובדי וולקן.
יוסף חורי - מזכירות מפ"ם חיפה.
ח"כ יאיר צבן.
זאהי ארמלי - מכבי חיפה.
מנחה: חן ארז - מזכיר מרכז מפ"ם.

בתוכנית האמנותית:
יהודית רביץ
אלון הלל - תופים
ירון בכר - קלידים

לרגל המצעד של ה־1 במאי [illegible]

קבי"ם עם העובדים

عاش اول ايار

חיפה 86 - 1 במאי מיוחד

مبام

בעצרת ישא דברים גם הח' פנחס גרוב, מנהיג המאבק של פועלי אתא.

ארץ חמדה/צבי אילן

לך לך למדבר

בימי חול־המועד, 29־27 באפריל, תקיים החברה להגנת הטבע את הכינוס השנתי שלה, הפעם בצפון מדבר יהודה. בכינוס ידובר בסכנות האורבות לאיזור, בגלל פעילות פיתוח בלתי־מבוקרת ופגיעות בנופיו ובאתריו. סיורי הכינוס ינועו בנוף המדבר, מנחל קדרון בדרום ועד אלכסנדריון (סרטבא) בצפון, בין מעיינות, נחלי־מים, קניונים, צוקים, מערות, מבצרי מדבר, מנזרים ואתרי התיישבות. לפני המטיילים ייפתחו מסלולים מיוחדים, שאי־אפשר לטייל בהם במשך השנה. התוכנית מתאימה הן לוותיקי־טיולים, המעוניינים להכיר אתרים ומסלולים חדשים, והן לאלה המבקרים לראשונה באיזור. בכינוס ישתתפו גם גופים המופקדים על שמירת נופי המדבר ואתריו, בהם רשות שמורות הטבע, החברה לחקירת ארץ־ישראל ועתיקותיה, והמועצות האזוריות המקומיות שבאיזור הכינוס. עצרת מרכזית תתקיים ב־28.4 אחר־הצהריים, על מרדף המצוק המתנוסס מעל יריחו. באותו יום, בין השעות 9.30 ל־14.00, יוכל הציבור ליהנות מסיורים מודרכים ללא תשלום בוואדיות קלט ומכוך, באתרי יריחו, קומראן ועין פֶשחָ'א.

במשך כל חול־המועד יעמדו פקחי רשות שמורות הטבע לשירות הקהל בשמורות ובאתרים. תחנות מידע של הרשות יפעלו בצומת יהודיה ובצומת, בעין־גדי, ובמרכז המבקרים במצפה־דימון. כדאי להיעזר בתחנות אלה וללמוד שם על המסלולים ועל כללי התנהגות בנחלים ובאתרים, כדי שהכל יוכרו הבינה בשלום.

יבול ספרים

עונת אביב זו משופעת בספרים. המיוחד שבכולם הוא אטלס ישראל, שזו מהדורתו השלישית. במהדורה העברית הראשונה, הבסיסית, היו 101 גליונות מפות. אחר־כך הופיעה מהדורה אנגלית בת 71 גליונות. בחדשה יש 40 גליונות. היא מכילה מפות תחומי הקארטוגראפיה, הגיאוגרפיה הפיסית והגיאוגרפיה של האדם, אך, אין בה גליון המפות ההיסטוריות שהיה באטלס במהדורתו הראשונה. חבר המערכת, פרופ' דוד עמירן, אמר לי שהשינויים בהתייחסות לנתונים ההיסטוריים קטנים בהרבה מהשנויים בתחום הכלכלי־חברתי וחוץ מזה, מדי פעם מוציאים אטלסים היסטוריים מעודכנים. בניגוד לאטלס הקודם, שבו היו דברי־ההסבר צמודים למפות, הם רוכזו הפעם בסוף. חבר המערכת, רון אדלר, מנהל אגף המדינות, מסביר, כי המערכת התקשתה בהשגת טקסטים מהחוקרים השונים, וכדי לא לעכב את הפרסום, הדפיסו את המפות בנפרד. לדעתו אין הדבר גורע מהאטלס.

עוד חידוש: 460 המפות שבאטלס הן דו־לשוניות, בעברית ובאנגלית. יש בו הפעם גליון מפות הדן באיכות הסביבה. פרופ' נפתלי קדמון, איש המערכת, מסר כי הוצאת האטלס הזה היתה דחף למחקרים נוספים. למשל, לאטלס קטן של אקלים תל־אביב האחרונה.

המפות מכסות מבחינה קידסוגראפית את ישראל בגבולותיה – למעשה בגבולות 1985, בתוספת מפות־אקלים ומפות־גיאולוגיה של סיני, פרי 15 שנות מחקר בחבל שהוחזר למצרים ב־1982. המוציאים־לאור מקווים שהמהדורה האנגלית תפיץ מידע נכון על הארץ בקרב חוגים רחבים בחו"ל, במקום המידע המסולף שהוא נחלתם כעת.

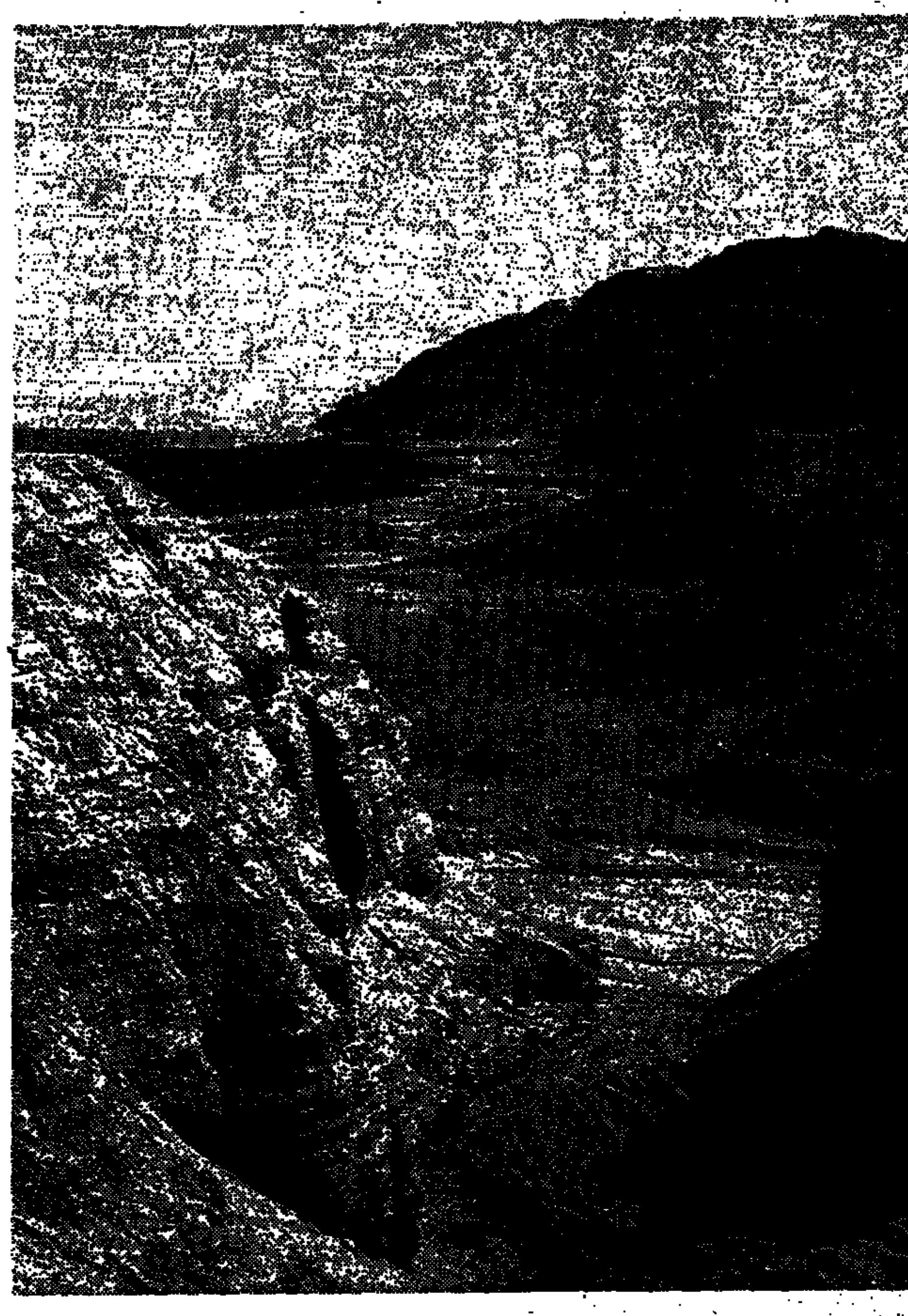

מצוקי מדבר יהודה היורדים אל חוף ים־המלח

אדם ואדמה

בהוצאת יד בן־צבי ראו־אור שני ספרים. הראשון קובץ המאמרים „אדם ואדמה בא"י הקדומה" (ערכו הפרופסורים אופנהיימר כשר ורפפורט). ההיסטוריונים לא הקדישו די תשומת־לב להיסטוריה הכלכלית והחברתית של הארץ בעת הקדומה. הקובץ הוא נסיון ראשון לרכז מחקרים על חיי הכלכלה והחברה מהמאה השישית לפני הספירה ועד לתקופה הצלבנית והוא פרי כינוס של חוקרים שקיימו המכונים לחקר ארץ־ישראל ישובה של יד בן־צבי והאוניברסיטאות תל־אביב וחיפה. במשך רוב העת העתיקה התבססה הכלכלה בארץ כמעט רק על עבודת האדמה. המאמר שבספר מתמקדים בסקירת בעיות אגרריות ומאבקים על קרקעות, בפיתוח חקלאי, ובסוגיות דמוגראפיות.

הספר השני הוא ספרה של פרופסור רחל אלבוים־דרור, „החינוך העברי בארץ־ישראל". זהו כרך ראשון של מחקר מקיף, בן שלושה כרכים. כרך זה מקיף את השנים 1914־1854. המחקר כולו דן בחינוך עד 1949, חוקר את שורשי התהוות מערכת החינוך, ־ואת שלבי התפתחות החינוך, בתוך ההקשרים הפוליטיים והתרבותיים ויחסי־הגומלין בין חינוך וחברה. המחברת מגוללת את התפתחות החינוך בכמה מישורים, לרבות תהליך צמיחת מוקדי מדיניות החינוך העברי. הפרק השני והשלישי של המחקר יופיעו בתוך שנתיים.

בהוצאת „דביר" ומשרד הבטחון יצא ספרו של יואל רפל, „אגדות ארץ־ישראל וירושלים". בספר יש מבחר אגדות מתוך „ספר האגדה" ומקורות אחרים, ערוכות לפי מדורים, כגון זכותנו על הארץ, שמות ארץ־ישראל, יישובה של ארץ־ישראל ועוד. הספר גדפס על נייר משובח. הוא מכיל איורים רבים מן הספרות המסורתית וספרות הנוסעים.

החוברת החדשה (באנגלית) של מוסדות המחקר הארכיאולוגיים (IEJ) מכילה, בין שאר המאמרים, את מאמרו המקיף של פרופסור אברהם נגב „באתר הקדום סוסיא שבדרום הר חברון". לדעת נגב, סוסיא היא מקומה של כרמל היהודית, שהתקיימה בתקופה הרומית־ביזאנטית והיא נזכרת כפי אב־הכנסיה אבסביוס.

חמש תמורות ומום אחד

יהודת פולין בין שתי מלחמות העולם ופולין '86 – בספר חדש שיצא לאור

מאת יוסף מיכלסקי

„חמש תמורות שינו את פני פולין אחרי מלחמת־העולם־השניה – התעשייתית, האתנית, הגיאוגרפית, הדתית וההשכלתית – הן תיקנו והשביחו ופתרו בעיות; אבל הן עוררו והבליטו בעיות חדשות, בעיות חברה וכלכלה או בעיות תרבות, ויותר מכל, את הבעיות של זכויות אדם ועם, במשטר שנתרדוק בתנאיו ובמהותו מזה שבדור הקודם. אולם אי־אפשר להשלים את תיאור דיוקנה של מדינה זו מבלי לציין עוד עובדה מדהימה, לא תמורה, אבל מום שלא עבר עדיין, והוא מעין מום קבוע וסימן מובהק במדינה זו – הוא שנאת ישראל".

הציטוט הזה מובא מספרו החדש של אפרים שמואלי, „בדור היהודים האחרון בפולין", שיצא לאור השנה, בהוצאת אל"ף, אחרי ביקורו של המחבר בפולין, ארץ מוצאו. המחבר, פרופסור לפילוסופיה באוניברסיטת חיפה, הקדיש את רובו של הספר להתעוררות של יהדות פולין בכל תחומי העשיה היצירה בין שתי מלחמות העולם. אולם הפרקים האחרונים של הספר מתרכזים בפולין של היום, והם מספקים תמונה מאלפת ומדוייקת של מדינה זו ואוכלוסייתה. על רקע „האביב הפולני" המופרך אותגו השנה ברמות זמרים, רקדנים, להקת היצוג „מוכשה" ההיאטרונים הפולניים, ימצא הקורא הישראלי, לא רק ה„פולני", עניין־רב בספר החדש.

אכן, התמורה הראשונה בפולין היא המעבר מארץ חקלאית ונחשלת ברובה, לארץ שעברה תהליך תיעוש, וליתר דיוק למדינה מתועשת ונחשלת. השלטון הקומוניסטי שם את הדגש על תיעוש המדינה. בשנות השישים והשבעים נרכש ציוד תעשייתי רב במערב, או שנתקבל באשראי מארצות הברית (מקור חומרי־הגלם הוא בגוש הקומוניסטי). יתרת חשבונה של פולין בארה"ב מורה על 28 מיליארד דולר. אף־על־פי־כן הביאו שיטת השכר והתגמולים, הביורוקראטיה ומיעוט האחריות לנכסי הציבור, לירידה בייצור ובאספקה. הסלוויזיה הפולנית נוהגת לשדר כתבות, המצביעות על ההשקעות הגדולות של פולין שירדו לטמיון, בעקבות הזנחה ושרירות ביורוקראטית שחיבלה מדעת ושלא מדעת.

סוציולוג פולני הגדיר את המשטר הקומוניסטי בארצו, כמשטר של חברה שאין בה אחריות. השלטון פוטר את עצמו מן האחריות לרמת־החיים ולאיכותם. הוא תולה את הקולר בפקידים שבידם אין כוח לפעול על דעת עצמם, על־פי הבנתם ועל אחריותם. על רקע זה צמחה תנועת „סולידריות". התיעוש האיץ אמנם את בנין השכונות החדשות, אך רבים מצטופפים בדירות קטנות. אף־על־פי־כן עושות הערים רושם מערבי; עדיקי התחבורה פותחו מאוד ותנועת כלי־הרכב הפרטיים רבה. כאשר נשאלים, כיצד לרבים כל־כך יש מכוניות פרטיות, עונים הפולנים – מן הגניבות.

התמורה השניה בפולין היא אתנית־לאומית. זו התחוללה בשל השואה, ובגלל השינויים הגיאוגרפיים־הפוליטיים, מכוח הסכמים בינלאומיים (יאלטה). אכן, בפולין של שנת 1939 התגוררו כ־33 מיליון תושבים, מהם כ־11 מיליון בני־מיעוטים: למעלה משלושה מיליון יהודי פולין נרצחו על־ידי הגרמנים, וכ־10 מיליון אוקראינים־בילורוסים עברו לשלטונה של ברית־המועצות, בעקבות חילופי השטחים. פולין קיבלה פיצוי, על חשבון שטחים גרמניים, שהיו בעבר אזורי מורח־פולין. הגרמנים גורשו למערב, ואילו התושבים הפולנים באזורים שסופחו לברית־המועצות, הועברו למחוזות המערביים החדשים של פולין. החילופים ה מהירים והמוזרים. „יצאתי מפולין כשישבו בה 10 מיליון פולנים ו־10 מיליון בני־מיעוטים", כותב המחבר, „עכשיו הכל 'משלנו'. 40 מיליון פולנים כשרים מהווים את האומה הגדולה ביותר בגוש המזרחי, לאחר הרוסים". הערכה זו אינה מדוייקת שכן אוכלוסיית אוקראינה גדולה יותר. חלומם של הפטריוטים האנטישמיים, רודפי היהודים, „באה נתגשם". רשמית, פולין היא מדינה עצמאית וחופשית, אך למעשה, לדעת הפולנים, היא אינה עצמאית ואינה חופשית. הפולנים נוטרים טינה לרוסים, מאז חלוקת פולין בין רוסיה, פרוסיה ואוסטריה (התהליך החל במחצית השניה של המאה ה־18). עכשיו יוצאים רבים מהם נגד האידיאולוגיה הסובייטית־קומוניסטית. הם סבורים שרוסיה מנצלת את אוצרות מדינתם, את כוח עבודתם וכישוריהם ואינה מפצה אותם, אלא במידה זעומה, בנפט ובחומרי־גלם. בפולין עדיין זוכרים את השערוריה של קותלי ההדר. פועלי הרכבת בלובלין גילו קרונות מלאים בקותלי חזיר, שנשלחו לרוסיה. הקרונות הוסוו בצבע אדום, ועל־פי ההודעה הרשמית, נועדה תכולתם לצרכי האולימפיאדה במוסקווה. הפועלים פרצו את הקרונות, וחילקו את הבשר לאוכלוסיה. מאורע זה הביא בעקבותיו שורה של שביתות.

על רקע התחושות הללו, התחזקה השפעתה של הכנסיה הקתולית על האוכלוסיה. לפני מלחמת־העולם־השניה היוו הקתולים רוב, אבל בתחומי המדינה ישבו מאמינים פראבוסלביים יוונים־קתוליים, אוניטרים, לותראנים, קלויניסטים וכמובן יהודים. כיום מהווים הקתולים יותר מ־95% מאוכלוסיית פולין. לכנסיה נודעת חשיבות, שלא זכתה לה בארץ קומוניסטית אחרת. ניכר, שהכנסיה הקתולית משמשת למאמינים שם מעוז להתייחדות האומה הפולנית בפני עצמה, וגם קרן־אייל לנגוח בהן את חומת הקומוניזם. מעניין שהפולנים באים באפיפיור בן ארצם, אך אין הם מקבלים את דעותיו בענין הגירושים ובעניין הפלות.

המחבר מציין, שיחסה של הכנסיה הקתולית ליהודים הוא פרשה כאובה לעצמה. מאמינים מעטים הצילו יהודים, והיו ביניהם גם כמה כהנים קתולים. „אבל הדעות הקדומות נגד היהודים, להן הטיפה הכנסיה במשך הדורות, גרמו לא מעט לעיוורון של הפולנים בימי ההשמדה הגדולה, וגם אחריה. לא היה זה מקרה, שהשואה התחוללה על אדמת פולין, ושאחרי המלחמה נעקרו שם היהודים יותר מאשר בבולגריה וברומניה, ואפילו יותר מבגרמניה. חשבונגו עם הכנסיה הקתולית הוא מר וקשה".

ובהמשך, הספרות של „זקני ציון", וה„שטירמר" הדומיהם, אינה מניחה לפולנים לשכוח את הדימויים המפלצתיים של היהודים, שסיפחו הכנסיה, הנאצים והקומוניזם. כולם חברו יחד לתעמולה אנטישמית, שכותרתה העכשווית היא מלחמה בציונות ובמדינת ישראל. זהו הקו הרשמי, וברובו הוא מיובא מרוסיה הסובייטית. „אמנם עכשיו נתרכך קצת, כנראה, אבל בני העם, ששוחחתי עמהם, הביעו מורתרות מן האנטי־ישראליות־הפולנית, ולא נוח דעתם מן התורה האנטישמית, לא מעט גם בגלל שמקודה בברה"מ, שאין הפולני נותן בדבריה שום אמון. אולם עובדה היא, בכל שעת תקלה במדינה משתמשים בסטנה אנטישמית, אנטי־ציונית ואנטי־ישראלית, להשמיץ את אויבי המשטר וללמד זכות על מעשי השלטונות. מחזה נורא של מדינה בלי יהודים שבה עדיין משתוללת שנאה ליהודים שאינם".

עיריית קרית ביאליק
חוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי, קריות
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית שינוי מיתאר מקומית
נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז חיפה, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, קריות, הופקד ביחד עם התשריט המצורף אליו, שינוי תכנית מיתאר מקומית הנקרא: „ק/313 – כביש מחבר בין צור שלום לבין קרית שמריהו, בקרית – ביאליק".
המהווה שינוי, לתכניות הבאות:
ק/140 – תכנית מיתאר לקריות.
ק/1000 – סימון תוואי דרך מס' 249 באזור צור שלום.
ק/123 – קרית שמריהו.
אלה השטחים הכלולים בשינוי התכנית:
גוש 10422 חלק מחלקות 53, 54, 60.
גוש 10431 חלק מחלקות 7, 57, 58.
גוש 11530 חלק מחלקה 56.
מקום התכנית: בין רחובות שבטי ישראל ועצמאות שבקרית שמריהו בדרום, דרך החלק המזרחי של שטח מפעל אתא – כורדני, עד לרחוב התל בשכונת צור שלום בצפון – הכל בקרית ביאליק.
אלה עיקרי הוראות שינוי התכנית:
התוויית קטע דרך חדש, ברוחב 15 מ', בין שכונות קרית שמריהו וצור שלום, אשר תהיה כולה במפלס הקרקע ודרך מתוכננת מס' 79 תעבור במפלס מעליה.
כל מעוניין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל מעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה את עצמו נפגע משינוי התכנית וכן כל הזכאי לכך על פי סעיף 100 לחוק, רשאי, תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, קריות.

משה גלזר
יו"ר ראש הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה, מחוז חיפה

לקוראי „דבר",

מבצע חתימה של מינויים על שבועון

שער למתחיל

„שער למתחיל" הוא שבועון מנוקד בעברית קלה, המיועד לעולים חדשים, ולוותיקים המתקשים לקרוא עיתון רגיל. „שער למתחיל" מתאים גם להקניית הרגלי קריאה בעיתון לילדים.
השבועון מביא את החדשות החשובות של השבוע האחרון, בלשון קלה ובליווי תמונות. השבועון הוא בפיקוח משרד החינוך.
מחיר מנוי לשנה (50 חוברות) כולל משלוח בדואר 18 שקלים חדשים בלבד.
בברכה,
הנהלת „שער למתחיל"

לכבוד
הנהלת „שער למתחיל"
ת.ד. 199 ת"א מיקוד 61001

אבקש לחתום על העיתון **„שער למתחיל"** למשך שנה ולשלחו לביתי לפי הכתובת הרשומה מטה

שם משפחה______ שם פרטי______ רחוב______
מספר______ עיר______ מיקוד______ טלפון______
מצורפת בזה המחאה על סך 18 שקלים חדשים, משוכה על
בנק______ סניף______ מספר שק______
חתימת המנוי______

במלאת שמונה עשרה שנה לנפילתו של
גבי רובינפלד ז"ל
נקיים אזכרה בקיבוץ איל ביום חמישי כ"ב ניסן תשמ"ו (1.5.86) בשעה 17.00. הסעה מול אגד כפר־סבא בשעה 16.15
המשפחה
ובית איל

הננו מודיעים בצער רב על פטירת חברתנו היקרה
רחל ארנון (הנדלר)
ממייסדות המשק
הלויה תתקיים היום יום שלישי כ' בניסן תשמ"ו 29.4.86 בשעה 14.00 בתל יוסף
המשפחה
ובית תל יוסף

בצער רב אנו מודיעים על פטירת חברתנו
פסיה קורן ז"ל
הלוויה ביום שלישי כ' ניסן תשמ"ו 29.4.86 בשעה 14.00
המשפחה
ובית אשדות יעקב איחוד

במלאת שלושים לפטירתה של חברתנו
שושנה אביגדורי ז"ל
נעלה לקברה ביום חמישי כ"ב ניסן תשמ"ו 1 במאי 1986 בשעה 16.30.
בערב נתייחד עם זכרה בשעה 21.00 בחדר האוכל.
המשפחה
ובית אלונים

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של חברנו היקר
שבתאי (סבו) בן צירו אורבינו
שנפטר בציריך בשוויץ
הלוויה תתקיים ביום חמישי 1.5.86 בשעה 11.00 לפנה"צ בבית הקברות בכפר סמיר חיפה. אוטובוסים יעמדו לרשות המלווים מבית סולל בונה חיפה בשעה 10.15 ומבית המנוח ברח' איינשטיין 107 בשעה 10.30.
ההנהלה והעובדים
סולל בונה ארצות חוץ

במלאות שלושים לפטירת יקירנו
שמואל וגנר ז"ל
נקיים אזכרה וגילוי מצבה
בבית העלמין החדש בכפר סבא
ביום חמישי כ"ב בניסן תשמ"ו – 1.5.86
בשעה 5.00 אחה"צ
אשתו – חוה
בנו – אורי ובנ"ב
בתו – דליה קוקוי
ובנ"ב והנכדים
מתכנסים ליד שער בית העלמין

לעמירם מזל
אתך באבלך הכבד במות אביך
אליעזר ז"ל
כור כימיה בע"מ
ההנהלה והעובדים

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של חברנו הפנסיונר
פריץ באור ז"ל
ומשתתפים בצער המשפחה
בתי זיקוק לנפט חיפה בע"מ
ההנהלה וצוות העובדים

לאראלה יונאי ולמשפחתה
אתכם באבלכם על מותו של
מרדכי ז"ל
מ. נצר
ראש המועצה האזורית ובשם
עובדיה ויושביה

אנו משתתפים בצער של חברנו לעבודה אדוארד בורניצקי
במות **אמו ז"ל**
ומביעים את תנחומינו למשפחה
בתי זיקוק לנפט חיפה בע"מ
ההנהלה וצוות העובדים

השתתפותנו הכנה באבלה של חברתנו לעבודה
אורית זיקרי
במות
אמה ז"ל
בנק מסד
ההנהלה והעובדים

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

מזג האוויר בעולם

אוסלו	16 – 9	מעונן
אמסטרדם	18 – 6	מעונן
בואנוס איירס	לא	ידוע
הלסינקי	21 – 8	בהיר
הונג קונג	30 – 23	בהיר
וינה	23 – 14	בהיר
זנבה	12 – 5	מעונן
טוקיו	21 – 19	גשום
טורונטו	21 – 8	מעונן
יוהנסבורג	20 – 11	מעונן
לונדון	15 – 7	בהיר
ליסבון	16 – 7	מעונן
מדריד	14 – 1	בהיר
מונטריאול	23 – 12	מעונן
ניו־יורק	22 – 15	מעונן
סאן פאולו	22 – 18	מעונן
פאריס	16 – 7	מעונן
פרנקפורט	10 – 3	מעונן
ציריך	9 – 5	בהיר
ריו דה ז'נרו	33 – 22	מעונן
שטוקהולם	5 – 1	מעונן
שיקאגו	17 – 7	מעונן

swissair

טלויזיה — יום שלישי

5.00 „שירת הים" – תכנית מיוחדת לחג, שצולמה בחוף אשקלון. את יצירתו המוסיקלית של איתן אביצור מבצעת מקהלה ענקית המורכבת ממקהלת צדיקוב, מקהלת קיבוץ יבנה והמקהלות „נוה שיר" ו„רון". הסולנים: דוויד פיטר ואפיפה גלוסקא, התזמורת הסימפונית ירושלים רשות השידור. שחקנים: ניקו ניתאי, הדייג, רן אפלברג הילד. תסריטאית: רונית חכם־הריסון.
5.30 „שיישאר בינינו". מנחה: דורון נשר.
6.00 קיצור החדשות (ערבית).
6.02 בידור – מופע ב„אולימפיה" בפריס (חלק ב').
6.30 „בלוויזיה" – פרק שני: „המירוץ לטלוויזיה" (תרגום ערבי־עברי).
7.30 חדשות (ערבית).
8.00 „שבט הגנבנים" – סרט טבע שצולם באזור בית־ספר שדה חצבה בערבה.
8.30 „הצילותי" – קומדיה מוסיקלית בשני חלקים, מסדרת הסרטים „התמורות", עם הפנטומימאי ג'ולין שגרן (חלק א').
9.00 חדשות.
9.15 „זמרת הארץ", עם אהוד מנור - משיריהם של מתתיהו שלם ויוצרים בני קיבוצים. משתתפים: שלומית אהרון, דני בסן, סי היימן, לאה לופטין, חיים משה, אריק רודיק, „ארבע לב ארום" ולדים צ'יזיק.
10.15 „שער הניצחון" – סרט טלוויזיה, בהפקה אנגלית. עיבוד חדש לספרו המפורסם של אריך מאריה רמארק על פליטים חסרי מולדת שנעו ונדו ברחבי אירופה, קרבנות המשטר הנאצי שממנו נמלטו. משחקים: אנתוני הופקינס, לסלי אן־דאון, דונאלד פלזנס ופרנק פינלי. הבמאי ורים חוסיין.
11.45 חדשות.

טלויזיה לימודית

09.00 רחוב סומסום.
09.30 „פרוסות של זהב" פרק ו'.
09.55 ביתו של אף אחד, פרק 6: משפחתו של אף אחד.
10.20 תיאטרון הבובות של מוסקווה.
2.00 אגדת עם לספר: בקשת שנתמלאה.
2.05 הבחורים באפיקים: שירים ישראליים בביצוע הבחורים מאפיקים.
2.20 „היום בו הולדה האהבה": סרט קולנוע באורך מלא.

רדיו

קול המוסיקה

07:07 באך: פרלודים ופוגות במ. 14, 15, 16, 17 מתוך „הפסנתר המושווה", חלק א' (פ. גילברט, צ'מבלו).
07:30 שחרית מוסיקלית - הנדל: קונצ'רטו בלה מז'ור לעוגב ותזמורת (ס. פרסטון/תז. הקונצרטים האנגלית/ט. פינוק). ברהמס: רביעיה בסי במול מז'ור לפסנתר וכלי־קשת, ק. 493 (רביעיית הפסנתר ב. ליקס ת. באום/ד. בניבס). ברגנסקו הידרן: סימפוניה במ. 104, ברה מז'ור, „לונדון" (התז. הקאמ. האקדמית). לפארדו גלוזונו: קונצ'רטו בלה מינור לכינור ותזמורת (ת. סיבס. רשה"ש/י. תלמי). שוסטקוביץ': סימפוניה להתזמורת כלי־קשת, בדו מינור ועיבוד לרביעיית כלי־קשת במ. 8 מאת רודולף ברשי) (סוליסטי מוסקבה/י. בשמט).
09:30 קונצרט בוקר – מורגן: נהלה בחרוזה בחולות (תז. סימפ. אמריקנית/ב. גולדג. פגניני: מוסיקה לבאלט „וריאציות על נושא קמרי, לכנור ותזמורת (פ. אקארדו/תז. קאמ. אירופית/פ. סמפנג'א) גונו: אריה מתוך „באפסר" (ג. הורן/פיל. מבנגה קרלו/ל. פוסטרו). סוברס: ווריאציות על השיר „פרחים יבשים", לחליל ופסנתר (פ. פאוסט/א. לונקישג. היידן: הפתיחה „הורייגים" (לאסטרו ארמוניקו/ד. סלומונס. מוצרט: קונצ'רטו במ. 20 ברה מינור לפסנתר ותזמורת, ק. 466 (ק. קרזון הקאמ. האנגלית/ב. בריטן. סוברו: „ליל הורי", אופ. 4 (רביעית לאסאלה/ד. פקינס, ויולה סנייה/ג. פיגוס, צ'לו שני).
12:05 מוסיקה קאמרית – מוצרט: סונטה לכנור ופסנתר במי במול מז'ור, ק. 380 (פ. גולדברג ר. לופוג בטהובן: שלישיה במי במול מז'ור, אופ. 97 „הארכידוכס" (א. רובינשטיין/י. חפץ/ג. פיאטגורסקי).
13:00 באולמי הקונצרטים בעולם – התז. הפיל. של מונפלייה/מסיל דירדיס – ברנסטיין: כלבה לתזמורת; צ'ייקובסקי: ווריאציות רוקוקו לצ'לו ותזמורת (ג. רוסטרופוביץ'); צ'ייקובסקי: מקהלת קודש; צ'ייקובסקי בורג'ר: סימפוניה מס. 7 במי במול מז'ור.
15:00 מבחר התקליטים.
16:00 קונצרט מנחה – פראנק: סימפוניה ברה מינור (תז. פאריס/ברנבוים). מוצרט: קונצ'רטו לפסנתר ותזמורת במ. 25, ק. 503 (התז. הקאמ. האנגלית/ד. ברנבוים, סולן ומנצח). היידן: קונצ'רטו לצ'לו ברה מז'ור (ע. הרבר/התז. הקאמ. של מוצרט/פ. דוברינגן). ויניאבסקי: קונצ'רטו לכנור במ. 2 ברה מינור, אופ. 22 (פ. צוקרמן/ התז. הפילהרמונית המלכותית/ל. פוסטרנ. ירושלים וס. פלגר, כנוסק/ב. רובינזון, מנור/ מקה. רינת/תז. סימפ. רשה"ש/ג. בורינה.
18:30 אתנחתא – שידור חוזר, כחזה לבודרבי בתר ליום הולדתו ה־70 – פ. הלבה, פסנתר/ג. רודן/א. שנרד, כנורות / רביעיית הפסנתר הישראלית / מקה. ילדים „אנקור"/קבוצת כנרים של הקונסרבטוריון ביים א. מרדן. המקה. הקאמ. של האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין יים – א. הולר: שירי ילדים (א. ביאליק א. עבודה סונטה לי"ב כנורות; סוליאוקיד לפסנתר; רביעיית פסנתר במ. 2; 4 שירי כינור.
20:06 קונצרט ליל החג – ברתון הנדל של הסנפוניטה הישראלית באר־שבע בכבוד (ו.ש.ת.)
22:30 מוצרט: דיברטימנטו במי במול מז'ור, ק. 253 (ב. ברמן, צ'מבלו/ג. ויידמן, כנור/ר. אלפרין, צ'לו).
23:00 ברק הברוק וחסידי רנסנס (ו.ש.ת.)

רשת א'

11:30 השכלה ודעה לכל – קהילות יהודיות: יגוסלביה.
12:05 צלילי המזרח בקשתך.
14:06 תכניות לילדים – „אליהו הנביא והכובסת", ספור מאת תקוה שריג. „ביצר עברנו את ים־סוף" מאת יפה הביב. „גם היין כליל פסח" על־פי מקור עממי. שירים וברכות לחג.
15:00 לקראת סדר של פסח.
16:05 „דרך ארץ פלישתים".
17:10 היכן הרסמינ – השאלה הבלתי פתורה.
18:06 חברה – עם המשוררת דליה רביקוביץ הקוראת שירים בהפקה בלימר שירה הסולמתם (ש.ת.).
19:05 שירי חנות.

רשת ב'

10:05 ענייני בריאות ורפואה.
16:05 „ויסטות בתנ"ך" – שירים וקריאות לפסח.
17:05 „סיפורי מעשיות של פסח" – עם הסופרת יהודית הנדל.
18:06 „מרבדים" – חוה אלברשטיין מגישה את תקליטה החדש.
19:05 „מאן ימים" – עם המשורר פרץ דרור בנאי.
20:05 „סולנית – מחומר תנ"כי מאת יחיאל מוהר ומשה וילנסקי על־פי אברהם גולדפארב, עם שושנה דמארי.
21:05 „ג'ז בירושלים" – מל לואיס והביג־באנד שלו עם המורת לין רוברטס בקטעי ג'ז משרפסים משנות ה־40 בסילוב קטעים חדשים בסגנון שמבר באוירון ירושלים.
22:05 עד כאן – קטעים נבחרים מהשעה האחרונה.
23:05 עם בני ראשונים בגליל – עם רחל סלוצקר מראשונות דגניה ונהלל, אמו של זאב עמית, שלוה נכתב השיר „אמא שלנו" בשנות הכפר.
23:05 שירים עבריים.
00:10 שירים עבריים.

רשת ג'

14:05 לי ולך.
15:05 לפנות ערב.
17:05 שירים הם חברים.
19:05 זמר שכוח.
20:05 מחרוזות.
22:05 כיול לילי.
23:05 עגוב הוא הלילה.

גלי צה"ל

14:05 שירי בסורדים.
15:05 „סידורים יצא לדרך".
17:05 „צולניג בדוגור" – עם המשורר אברהם סוצקבר בספר הרדה „את תאחז".
18:05 ריגנות של הקולה דבינו – עם המוסיקה של שלמה בר.
19:05 „מבגש" – הקלטת מופע של גרשון שנור ואהרון הוראה ביורו בהפקה המקורית.
20:05 הבואה היהודיה של אבנר רן – קטעים משתי הצגות ביודור „איך להיות אבא יהודיה בעשרה טעורים" עם מני פאר ורבקה מיכאלי. הופעתו של אבנר רן.
21:05 תפילה של מוסיקה מזרחית.

טלויזיה — יום רביעי

5.00 קיצור החדשות (ערבית).
5.02 „הפצי הארומי" – סרט קולנוע על־פי ספרו של ג'ון סטיינבק בהשתתפות השחקן הנרי פונדה (תרגום עברי־ערבי).
6.40 בקרמי לך – שירים וריקודים (ערבית).
7.00 חקלאות היום – סרט על „בסק אינטנסיבי במגזר הבדווי"; דיון על „גידול זיתים" עם ד"ר יוסף בנסל, חוקר בכיר לגפן וזית ממרכז וולקני, ועם פארס אלג'אבי, מדריך כללי למטעים במשרד החקלאות: פינת החדשות לחקלאי בן השדה (תרגום לעברית).
7.30 חדשות (ערבית).
8.00 „יהד שבטי ישראל" – תכנית לליל חג המימונה, באוכל ובצליל מהווי יהודי צפון אפריקה. מנחה דן כנר (שידור חוזר).
9.00 מהדורת חדשות.
9.15 „המתנפף הקטן" – חלק שני. מגיש: רם עברון.
10.00 „ריגושים" – סרט טלוויזיה אמריקאי: לאיש עסקים צעיר ומצליח יש נטיה מוזרה להסתבך. אישה צעירה, שאף היא מחפשת ריגושים ומתח בחיי היום־יום שלה, שמחה לפגוש את האיש הזה, ושניהם יחדיו יוצאים למשימות נועזות עד שההעזה אינה עוד שעשוע, אלא מאיימת על חייהם. משחקים: אנתוני ג'ירי ושלי האק. במאי: ויליאם ויארד. תסריטאי: דייויד לוינסון.
11.35 חדשות.

רדיו

קול המוסיקה

7:10 שחרית לחג – היידן: „אריאנה בנאקסוס" (ג. בייקר/ר. לפארד). היידן: קונצ'רטו לאורגן ברה מז'ור (ה. הורוס/תז. סולני באך של מערב גרמניה/ה. וינשרמן). היידן: רביעיית כלי־קשת בסי במול מז'ור, אופ. 76 מס. 4 („זריחת השמש") (הרביעיה האיטלקית). היידן: סימפוניה קונצ'רטנטה בסי במול מז'ור (פ. צוקרמן/ ר. ליאנהרדט/ צ'לו/ב. וינסטיין, אבוב/ ד. ברנדל, בסון/הפיל. של לוס אנג'לס/ס. צוקרמן). היידן: סימפונית השעה, מס. 101, ברה מז'ור (סינים מרקו/ג. סרינה).
09:09 צלילי פסנתר – היידן: סונטה מס. 33 בדו מינור לפסנתר (א. ודרד).
09:30 קונצרט לבוקר חג – היידן: קונצ'רטו לכנור ותזמורת מס. 1 בדו מז'ור (פ. צוקרמן/התז. הפיל. של לוס אנג'לס. צוקרמן) „עונות השנה" אורטוריה – ג. יאנוביץ/פ. שרייר/מ. טלאל' וולה/ אגודת הזמר הוינאית/ מבצה התז. הסימפ. הוינאית/ק. בהם/ קיצור התמליל של יאן סימן בתרגום עזה בהדסקי.
12:05 אבנים שהקלטנו – בהולנד: סונטה מס. 1 בסי במול מז'ור, אופ. 45 (ג. הראל/ג. סטרנקוצ). צבי אבני: סנדו ל"ב הלילים (ג. שוהם/א. תלמי); קפלנר: סונטה לפסנתר (ג. סטרנפלד).
13:00 קונצרט לצהרי חג.
15:00 „בין חברים" – רבנוץ: רישומים לא נכונים של יצירות.
16:00 קונצרט מנחה – בריטן: רביעיית כיתרים מס. 1 ברה מז'ור (רביעיית אלגרי). בטהובן: סונטה מס. 5 לפסנתר (ר. ברנבוים). מאהלר: סימפוניה מס' 5. (תז. שרות השידור הבאורי/קובליק).
18:30 מאוצר הקונצרטים בעולם – הארביר הקונצרטי של לוגאנו התזמורת הפילהרמונית המלכותית/מנוחין – אלגר: ווריאציות על נושא מקורי אופ. 36 („אניגמה") בטהובן: סימפוניה מס. 6 בפה מז'ור אופ. 68 („הפסטורלית").
20:08 יוסף היידן – לידתה של סונטה: תהליך התפתחותה של הסונטה הקלאסית לפסנתר. תכנית שניה: „התאוטרה". אפרה של יום רביעי – מוצרט: תאמוס מלך מצרים (ת. סואסקה/ג. פרי/א. באגר בולה/ג. הרנונקורט). אופנבך: שירת פורטוניו (ג. פורטונייר/ל. דאנייר/ל. קונרון/א. פוריס). אופנבך: ליסיין תוריציין (ל. דאנייר. סידוד/ג. גאוראל).
23:00 צלילי לילך – ברהמס „במן לבי אלוהים" (ה. אלאף הרזאג, בס/ב. רונו, כנור/ ב. בראוקאן, צ'לו/ א. שנספס, אורגן); מוצרט: „מוסיקת לילה" ולהקת „אי מוזיקי"; טומאה: סרנדה מתוך רביעיית כלי קשת בפה מג'ור, אופ. 3 מס. 5 (להקת „אי מוזיקי").

רשת א'

09:05 „יציאת מצרים" – ממצאים הידרולוגיים וקלימטולוגיים השופכים אור על הרעב במצרים ובארץ כנען בתקופת יעקב אבינו, על מכות מצרים ועל תנאי האקלים בסיני בזמן מסעי בני־ישראל עם פרופ' אריה איסר מאוניברסיטת בן־גוריון.
10:05 סיפורדרין (א) „בכרי" בן „רוח קדים" ב „והירות" מאת חיים הזז. שלושה ספורים קצרים מתוך הקובץ „תמנון וריסון".
10:30 מוסיקה יהודית – גולפרד, רוזנ: תבוטות; קונון: רפסודיה חסידית: מאיר רימון, קרן; פרוקופייב: פתיחה על נעימות יהודיות ולרנוד אשכנזי, פסנתר עם להקת גבריאלי. הלפרן: כתול עלמות החג.
11:05 צ'ייקובסקי: „הרפיה הנמר" התזמורת פילדלפיה בבצוע יוג'ין אורמנדי.
12:05 רדידודמה – „חלום אחר" מאת עדן בריאל ובביכורו.
14:06 „ציפור קטנה ושמה דרור" מאת דבורה עומר. „עדן לי בין לי", מחזור מאת אברהם קלונסקי.
15:05 חונה – לקט מן התכנית היומית.
16:05 הפריצה לכלא עכו (ש.ת.).
17:10 בצלאל הגיע לגבורות.
18:06 „שלמה המלך ושלמי הסנדלר" – ספור המחזור של אלתרמן וארגונו עם אילי גורליצקי, יונה עטרי ורחל אטאס בתפקידים הראשיים.
19:05 „אליהו הנביא" – שירים ופיוטים.
23:05 שירים עבריים.

רשת ב'

07:06 [illegible]
08:05 בפורלים של חג.
09:05 „אם ברע לאהוב" – תכנית הזויה של יוסי בנאי, חלק שני.
09:55 לאן נמייל בחג.
10:05 „מהורזות" – עם משורר הילדים לוין קיפניס ועם שיריו.
12:05 „המשפחה האבי" – ספורו של לארי ארלה.
13:05 „תרות הופש" – עם בנימין נתניהו, נציג ישראל באו"ם.
14:06 „תנו לנו יד ונלך" – המלחין יעקב הולנדר מגיש שירים ועיבודים שכתב.
15:05 שירים ושקרים.
17:30 „סימן שאתה צעיר" – עם סליסוית גמר הורקן.
18:06 „פרעפים שלים ויורדים" – עם המשורר טוסי גלזר ועם שיריו.
19:05 „עוד נתראה" – מגישה מחודשת עם שמשון בר־נוי.
20:05 „רוס פינטלה יוד, הנקודה היהודית" – „היהודי ברגר השיר, בהפע שוטבי".
22:05 פרקי היום בתנ"ך.
22:10 מוצאי שביעי של פסח.
23:05 „סיפור מעשיות של פסח" – עם הסופרת יהודית הנדל (ש.ת.).

רשת ג'

07:07 בוקר של חג.
09:05 כרטים בכיוון אחד.
11:05 דרך הכורכר – משירי יעקב גלעד.
13:05 נעימה חמה.
15:05 בוא שיר עברי.
17:05 שיר שלי ושלה.
19:05 זמר שכוח.
20:05 מחרוזות.
22:05 סיול לילי.
23:05 עגוב הוא הלילה.

גלי צה"ל

06:00 צלילי חג.
09:05 מקהלה עליזה.
10:05 המסר יהודי – עם שלמה ביגון.
11:05 ישראל הספורה – משדר ביחר על יוסי ישראל והגולה. משתתפים: הנשיא חיים הרצוג, יו"ר הסוכנות היהודית אריה דולצ'ין, עוזי נרקיס, ד"ר דוד גודריש מניו־יורק, הרב אברהם יעקובוביץ מלונדון, סלי פרנקטהיין מקייפטאון, פרופ' חיים בינברגלר מבואנוס־איירס, הרב סירס מקריו, ד"ר יצחק גרינברג מבוסטון. מנחה: שייקה פרוח.
13:05 „גן נעולי" – המשר העברי בין נסיונות חוקרי התבוללות לבין נסיונות יצירה מקוריים.
15:05 „מה נשתנה במתפכה" פרופ' סמי סמוכה משוחח עם שלושה דורות של לוחמים לשוויון זכויות.
16:05 „מבול במבלסון עד דור לור" – מנהיגות וכוח בתרבות הפוליטית, מה נשתנה? משתתפים: מאיר סטרית, דדי צוקר, פרופ' יוחנן פרס וישראל יקיר.
17:05 „דור מהגרים מסכה למשיח" – על יוצרים ישראליים שמתחילים להתחזק למציאות הישראלית.
18:05 „גלות בארץ" – על חלומות שהתבעסו, והאכזרון הישראלי מחפש שורשים יהודיים. משתתפים: יוסי יזראלי, יהושע סובול, יוסף מונדי.
19:05 פנחס עידן משוחח עם שמואל רוזן, ביכים טהר ומוסר לרגר.
20:05 ג'ז עם השפעות מוסיקה עממית יהודית.
21:05 מסורת מסורת.
23:05 „ובכל זאת ישראלים" – רן פרת משוחח עם פרופ' יוסף בן שלמה.
00:05 ציפורי לילה קלאסיות.

טלויזיה — יום חמישי

5.30 „קיד ויהאודי" – סדרה בהמשכים, מוגשת בדיבוב עברי.
6.00 „ילדים בעולם" – סדרה.
6.25 „פסוקי של מקומי" – מבט אל תל־אביב המוזכרת במקרא, בספר יחזקאל.
6.30 קיצור חדשות (ערבית).
6.32 רוצה פתרון – הפריה במבחנה (תרגום לעברית).
6.45 חידושים והמצאות – בעולם: רכבת חדישה לחיין שירות חדיש. בישראל: טורבינת רוח אפקית (תרגום לעברית).
7.00 ממבט – דיון בענייני השעה (ערבית).
7.30 חדשות (ערבית).
8.00 כותרות מבט.
8.02 מבט ספורט.
8.45 לקראת שידור.
9.00 מבט לחדשות.
9.30 „ברכת הקסם" – סרט תעודה על העדה האתיופית בישראל: מורשתה, מנהגיה ותפיסת עולמה.
10.15 „אנה קרנינה" – פרק אחרון: לאחר שנטשה את הבית ואת בנה כדי לחיות עם ורונסקי, אנה איננה בטוחה באהבתו לה. רגשות הרסניים של קנאה ורכושנות על אהבה מערערים את נפשה של אנה קרנינה.
11.00 לקט שידורי קדם אירוויזיון – תכנית „עד פופ" מיוחדת. בתכנית יובאו שירים שייצגו את ישראל באירוויזיון בעבר וכן השירים שהיו מועמדים לייצג את ישראל השנה בתחרות בנורווגיה. מגישים: מנחם גבנית וענת דולב.
11.50 חדשות.

טלויזיה לימודית

09.00 בלי סודות: ביצים צירה.
09.25 פרוסות של זהב פרק ז'.
09.50 ביתו של אף אחד, פרק 7: רוחו של אף אחד.
10.15 קאטי חרשה בעיר: סרט על שלבי היקלטותה של ילדה „כפרית" בעיר.
10.35 הרפתקת האמנות המודרנית, המציאות החדשה: סרט הדן במציאות בתקופה שבין שתי מלחמות העולם, כ־20 שנה.
2.00 ברטלבי: המחזה סיפורו של הרמן מלוויל על פקיד בשם ברטלבי המתקבל לעבודה במשרד עורכי־דין ובהדרגה משתלט על המשרד ועל נשמת מעבידו.
2.35 כלכלה: אינפלציה.
2.40 צרפתית.
3.00 רכבת ההפתעות: סרט אנימציה.
3.20 נילס הולגרסון, פרק 44: הענק ומכרה הנחושת.
3.45 קוסמוס, פרק 5: מזמור עצוב לכוכב אדום. על כוכב הלכת מאדים שבשמו נקשרו אגדות רבות ושרבים התפתו לחשוב עליו כעל כוכב מיושב.
5.00 ערב חדש, מנחה דן מרגלית.

רדיו

קול המוסיקה

07:07 מיצירות שבריה, בטרוורה.
07:30 שחרית מוסיקלית – מיצירות ריינברגר, פאורי, לדיה, דיוורק, והרנוויליאמס, גבריאלי, יוהדה והל, ארמא, מוצרט, מקוזולה, פונמדורי, ברהמס.
09:30 קונצרט בוקר – מיצירות של סון, יאנצ'ק, פרוכסקי, סמרטני, נסקי, ריינסקי־קורסקוב.
12:05 מאוצר הפרטיה – אודי פיאב' קה, כנור/ יונתן זק, פסנתר – בטהובן: שתי סונטות, אופ. 30, מס. 1 ו־2.
13:00 קונצרט צהרים – יחזקאל ברי און: 3 פרקי מחול לחליל סולו (ר. אילון); יאנבש־אירולירה: צ'ייקובסקי: וריאציות רוקוקו לצ'לו ותזמורת; ברפה: „הקדיש הגדול", טורוס, ברסטין: „אמר ריקי במארים".
15:00 מפגשים מוסיקליים.
16:00 אתנחתא – בשידור חי – הגי שוהם/כנור / יונתן זק, פסנתר – באך: סונטה מס. 6 בסול מג'ור, מוצרט: סונטה במי במול מג'ור, ק. 380; פרטוש: רונדו; סמרטני נסקי: סוויטה איטלקית.
17:30 קונצרט מנחה – מיצירות שוברט: שלישיה בסי במול מג'ור, אופ. 99; „רוזמונדה", מוסיקה למחזה; „שירת הברבור", מחזור שירים; סימפוניה מס. 7 בדו מג'ור.
20:07 קונצרט התזמורת הסימפ. רשה"ש לסיום „גבינות", ימי מוסיקה יהודית, שידור חי, מנצח: גארי ברתיני. סולן: מוטי שמיט – מרק קופיטמן: „קול הזכרונות" (בהשתתפות הזמרת גילה בשאר). דיא אורחה: מנגינה עברית לכנור ותזמורת; בלוך: „ניגון" מתוך „בעל שם" לכנור ותזמורת.
20:50 אנתולוגיה קטנה – מאהלר, סימפוניה מס. 1.
23:00 דור הזהב – אמנים גדולים בהקלטות הסטוריות.

רשת א'

11:30 השכלה ודעה לכל – שנות חייו הראשונות: „התפתחות אינטליגנציה אצל תינוקות".
12:05 שירים מזרחיים.
14:06 תכניות לילדים – טוב לטוב: „לא לגרש את גבי" מאת נורית זרחי, פרק אחרון.
14:45 „התלקט".
15:25 עזריה אלון מספר על נוף הארץ (ש.ש).
15:30 קתדרה – ד"ר מתתיהו מינץ בהרצאה על התפתחות הכלכלית של העם היהודי.
16:05 [illegible] מס. 1.
17:20 [illegible]
19:05 שער בתנ"ך.
22:05 לכל אדם כוכב – מול „שוד".

רשת ב'

09:05 „בוקר ביתי" – עם רבקה מיכאלי.
10:05 עניני בית ומשפחה.
10:10 „מימונה 86".
15:05 עניני היום והעת.
16:05 שירים עבריים.
18:06 יש שאלות.
18:51 היום בספורט.
19:35 השבוע בכנסת.
20:05 „שורשים" – פולקלור ועדות.
22:05 ציונקים ושקרים – שירים לקראת יום הזכרון לשואה ולגבורה.
23:05 בינו לבין עצמו.

רשת ג'

18:06 קול בו.
20:05 מעשן דוק.
22:05 משלנו.

גלי צה"ל

17:50 יומן ספורט.
18:05 שעה קלה על כלכלה.
21:30 פזמונים לסולכם.

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי הגליל העליון

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מתאר

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הצפון ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה הגליל העליון שבמועצה האזורית הגליל העליון, קרית שמונה, מופקד שינוי תכנית מתאר הנקרא תכנית מס' 4876 שינוי לתכנית מתאר מס' 1632 – מחצבת שיש, קבוץ יפתח ביחד עם תשריט המצורף אליו.
אלה הם הגושים והחלקות הכלולים בתכנית: חלקי גושים: 13510, 13967, 15973.
עיקרי הוראות שינוי התכנית: שנוי יעוד השטח לחציבת אבן לתעשית השיש.
כל המעוניין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן מהנדס הועדה המקומית שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או כל אחד רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.
התאריך: י"א בניסן התשמ"ו
20.4.1986

ישראל קניג
יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה
מחוז צפון

בית המשפט המחוזי
בתל־אביב־יפו
תיק פירוק 2587/85

בענין:
ב. גוטליב את מ. שרון
וה' קבלנות לבנין בע"מ.

הודעה

נמסרת בזאת הודעה מטעם המבקש כי בהתאם להחלטת ביהמ"ש מיום 24.11.1985 הוגשה לביהמ"ש המחוזי בקשה לפירוק החברה ב. גוטליב – את מ. שרון, וה' קבלנות לבנין בע"מ, וכי הבקשה הנ"ל לבקשת הפירוק כי תבוא בפני ביהמ"ש המחוזי בתל־אביב ביום 18.5.86.
כל המעונין ובשותף החברה הזאת הרוצה לתמוך בזו בענין הבקשה או להתנגד לה יכול להופיע לשם כך בעת הבירור אם בעצמו או באמצעות עו"ד בעצמו.
כל המעונין להגיש התנגדות לבקשה או להשתתף או להצטרף אליה, מוזמן להגיש הנימוק בתוך 15 יום מיום פרסום הודעה זו אל הח"מ, או למזכירות ביהמ"ש הנזכר. כל משתתף הדורש העתקה מן הבקשה הזאת יקבלנה מן הח"מ.

דן שרון עו"ד
ב"כ המבקש

עירית תל־אביב־יפו
מינהל החינוך הנוער והתרבות

עצרת זכרון לשואה ולגבורה

תתקיים בהיכל התרבות ביום ב' כ"ו בניסן תשמ"ו (5.5.86) בשעה 7.00 בערב.

בהשתתפות:
השר פרופ' משה ארנס
ראש מינהל החינוך – ד"ר חנ.ב. בבוק, חבר הנהלת העירייה
הסופר והפרטיזן – גדי התכלגם – נציג ארגוני הלוחמים הפרטיזנים ואסירי מחנות ההשמדה
הנחיה וקריאה: יוסי ידין
שירה: חוה אלברשטיין
המקהלה הלאומית רינת בניצוחו של סטנלי ספרבר

כרטיסי הכניסה ניתן להשיג בעירית ת"א־יפו – בלשכת המודיעין או בג"ד העם רח' כורזין 10 בגבעתיים.

מרדכי חיים אמסטר ז"ל

30 למותו

רעי וחברי מרדכי חיים אמסטר זכה שיתקיים בו עוד מימיו הראשונים בארץ, ומשך למעלה מ־50 שנותיו בה, את שנאמר ר' יהושע בן פרחיה עשה לך רב וקנה לך חבר.

הגיע עם הוריו כנער מגליציה לעפולה, ב־1935. החל לעבוד בבנין במחנה גואלי העמק, ובפעילות ציבורית. שמו הלך לפניו כאחד מבחירי הפועלים. ב־1943 נדרש על־ידי מפא"י בעפולה לייסד את אגודת פועלי הבנין, ובגיל 26 נבחר למזכירה. כאשר נקרא לעבור למזכירות המרכז בתל־אביב, היה הצעיר שבחבורת המייסדים של הסתדרות פועלי הבנין, בין האחראים לניהולה ולעיצוב דמותה. מ־1968 כיהן כמזכ"ל הסתדרות פועלי הבנין ויו"ר הנהלת קרן הביטוח שלה, עד פרישתו לגימלאות ב־1984.

כל חייו היו קודש לחיזוק ולביצור ההסתדרות ולהגנה על זכויות הפועלים, תוך שימת דגש על קידומם המקצועי, חינוכם והשכלתם. עשה לקירוב לבבות ולשוויון לפועלים בני המיעוטים, ופיתח עם החברים הערבים והדרוזים קשרים מיוחדים.

דף מיוחד יירשם לזכותו על הצלחתו בקשירת יחסים עם איגודים מקצועיים בחו"ל, קשרים העומדים להסתדרות עד היום. בהופעותיו בכנסים בין־לאומיים זכה להערכה רבה.

היה בן בית בפרד"ס התנ"ך הש"ס והפסוקים, אותם למד ושנה בכל יום מימי חייו, ובעל ידע רב בספרות, פילוסופיה, היסטוריה וחכמת חיים – ידע שבו עשה שימוש בכל מגעיו עם הסובבים אותו. היתה קרינה חברית במבט פניו ובנועם הליכותיו. התחבב על כל הפונים אליו, התייחס ודאג לכל פרט ופרט, כפי שהתייחס לכלל הציבור. דלתו היתה פתוחה תמיד, לכל פונה – והוא עצה ועזר, באהבה, בכבוד ובענווה, כמצוות רוח היהדות האמיתית שהאמין בה.

מרדכי אמסטר היה לכולנו כאח, אהבנוהו וכיבדנוהו. בליל שבת קודש י"ח באדר ב', המוגדר לחיים, בעומדו במקדש מעט, בפני עמוד התפילה בקבלת שבת כשליח ציבור, נפל על משמרתו והחזיר את נשמתו לקונו. חבל על דאבדין ויהי זכרו ברוך.

דוד מלמוביץ, גבעתיים

בתי קולנוע

תל־אביב

אוריה: פירמידת הפחד 4.30 7.15־9.30
אלנבי: השוטר מבבהקן 9.30־7.30, 5
אסתר: ברגלים שכאלה 4.30 7.15־9.30
בן־יהודה: נפגש בסיבוב יום ג' 10–12
11,2,4.30 ,7.15 ,9.30
גורדון: הסיפור האמיתי 9.30־7.15
גת: פעמים במשך החיים 4.30 ,7.15 ,9.30
[illegible] 12־11
דקל: בעקבות אוצר הנילוס 7.15 ,9.30
דיזנגוף: מופע הנינג'ה 6.30
פירמידת הפחד 7.15
9.30 סכרון חושים
יום ג' 10
חצות: כולה תשוקה
הוד: רמו יום ג' 10–12 4.30 ,7.15 ,9.30
בית ליסין: פנדאנגו חצות יום ג' 11.15 יום ד', ה'
חן 1: שורת המקהלה 9.45 ,7.20, 5
היפהפיה והיתפן 2.30 10.30־12.30
חן 2: גנדי באן 12.30 ,2.30 ,5 ,7.25 ,9.40
חן 3: שנת הדרקון 9.40, היפהפיה והיתפן 7.15
עליזה בארץ הפלאות 12.30 ,2.30
חן 4: כיפורה כל טאר 9.40, 7.20
תינוק כחול בכספה
חן 5: תרגיל לרופאים בתחילים 5 ,7.30 ,9.45
" הגנבים 12.20 ,2.30
לימור: סכרון חושים יום ג' 10–12
2 ,4.30 ,7.15 ,9.30
11.00 הג'ונגל המסתורי בתעודה
לב 1: גבירתי הבאנץ 4.30 ,7.30־9.45
לב 2: כבירה 1.30 ,4.30 ,7.30 ,9.45
סרואקן תל־אביב: חיזוד הגרי 7.15 ,9.30
מוגרבי: צחוק מי ששוטר אחרון 7.15 ,9.30
מקסים: הכבוד של פריצי 7.00 ,9.30 ,4.30
סינמה 1: אינדיאנה ג'ונס יום ג' 10–12 4.30 ,7.15 ,9.30
סינמה 2: בחזרה לעתיד יום ג' 10–12 4.30 ,7.15 ,9.30
סמדר: דאריל 7.15 ,9.30
פאר: חלומות מתוקים 7.15 ,9.30
פריז: כסע עסקים של אבא 7.15 ,9.30
2.30 ג'וליטה של רוחות
4.30 דהרה קאדן
יום ד' 11 רעב / 1 לילות בבירה
התת גובהה 3 / 5 פרפר
כוכבי פיתון הגביע הקדוש 11.30
צהפטא: חייל הלילה 8.00
צפון: אלני 7 ,9.30
תמר – המת־אביב: בים בים יום ג' 10–12 .15 ,9.30
יום ה' 11.45 הגבואה
שחף: זכרונות מאפריקה 5.45 ,9.15 ,11 ,2
תכלת: להב משונן 4.30 ,7 ,9.30
תל־אביב: מחץ הדלתא יום ג' 10–12 4.30 ,7 ,9.30

יפו

הספרה הישראלית: נופות להנהים 9.50

ירושלים

אריאתן: מחץ הדלתא 9.30 ,7.15 ,4.30
דוקי 4 יום ה'
אדירוק: סנוד
אריגון: גבירתי הבאנץ 4.30 ,7 ,9.15
בית אגרון: הרודרים 10.30 שובו של הנרי 11.30 . ראסטי ג'ייבס 2 / להיות שם 3.45
יום ד' 6 הקסם בארץ עוץ
7.45 ראסטי ג'יימס / 9.30 להיות שם
יום ה' 10 הדרדסים באים / 11.30 השוטר מבוורלי הילס / 1.30 ברוס לי
5.15 חלף עם הרוח / 6.45 השוטר מבוורלי הילס
האולם הקטן בבנייני האומה:
הסיפור האמיתי 7 ,9.15
הבירה: נפגש בסיבוב 9 ,7 ,4.30
אינדיאנה ג'ונס 11 יום ה'
אורגיל: תרגיל לרופאים בתחילים 9 ,7

חיפה

אורה: זכרונות מאפריקה 7.00 ,9.15
אורלי: פעמים במשך החיים 9
היפהפיה והיתפן 7.00
11 ,2 ,4.30 ,6.35
אמפיתיאטרון: רמבו 7 ,9.15
ארמון: צחוק מי ששוטר אחרון 9 ,6.45 ,4.30
ציבעון: נפגש בסיבוב 7 ,9.15
חן: גבירתי הבאנץ 4.00 ,6.45 ,9.00
מאיר: ברגלים שכאלה 5 ,4.30 6.45
קרידאור: כסע עסקים של אבא 6.30 ,9.00
יום ה' פינק פלויד החומה
רב גד – 1
שורת המקהלה 7 ,9.15
2 ,4.30 גנדי באן
רב גד – 2
גנדי באן 7 ,9.15
11,2 ,4.30 לילדי גן
רון: מחץ הדלתא 6.45 ,9.00

קרית־ביאליק

כפיר: הלברדו 7 ,9.15
בבירה: גבירתי הבאנץ 7.30 ,9.30

קרית־חיים

בית העם: הוי כלבותא 9
היובל: זכרונות מאפריקה 6 ,9

קרית־ים

ניצן: נפגש בסיבוב 7 ,9.15

קרית־מוצקין

אורות: מחץ הדלתא 6.45 ,9.15

אשדוד

אסתר: מחץ הדלתא 7 ,9.30
אשדודה: להב משונן 7.15 ,9.30

אשקלון

אסתר: מחץ הדלתא יום ג' 1.30
4.30 ,7.30 ,9.45
מאיר: לחיות ולמות בלוס אנגלס 7.15 ,9.30
רחל: פעמים במשך החיים 7 ,9.15

באר־שבע

חן: מחץ הדלתא 7.15 ,9.30

בת־ים

אירינה: נפגש בסיבוב 7.15 ,9.30
עצמאות: מחץ הדלתא 4.30 7 ,9.30

הרצליה

הודס: זכרונות מאפריקה 6.00 ,9.00
מלון דניאל: האהב 9.30 ,7.15

חולון

ארמון: צחוק מי ששוטר אחרון יום ג' 10
5 7.15 9.30
יום ה' 11.30 פעד
מגדל: ברגלים שכאלה
כנתנים קרית שרת: דמעות של שתיקה 6.45 ,9.30
קולנוע לנוער
כבי: מחץ הדלתא 4.30 ,7 ,9.30 יום ג' 10

טבריה

רינה: נפגש בסיבוב 7.15 ,9.30
אביב: כתו של מקצוען 7 ,9.15

כפר־סבא

עמל: מחץ הדלתא 7–9.30
חברי הדרקון אליוס 11, 4.30 יום ה'
חן: השוטר ממנהטן 7 ,9.15

לוד

אורלי: נפגש בסיבוב 7.15 ,9.30
בית־חן: מחץ הדלתא 7 ,9.30

נהריה

הוד: מחץ הדלתא 7 ,9.30

נתניה

סמדר: הכבוד של פריצי 7 ,9.30
הסיפור שאינו נגמר 5.00, יום ה' 11.00
אסתר: מחץ הדלתא 7 ,9.15
שרון: שורת המקהלה 7 ,9.15
כלבת הים המוזהבת 5, 11 יום ה'

פתח־תקוה

שלום: נפגש בסיבוב 7.15 ,9.30
היכל 1
רכבו 2.00, 11 יום ג' 10
מחץ הדלתא 4.30 ,7 ,9.30
היכל 2
הכבוד של פריצי 7 ,9.30
לאסי שובי הביתה
יום ג' 11
10.30 12.30 ,2.30 4.30
היכל 3
בחזרה לעתיד 2.30 4.30 ,7.15 ,9.30
10.30 ,12.30

קרית־שמונה

שביב: בי"ס לאסירים בתחילים 7.15 ,9.30

קרית־מלאכי

צבעית: מחץ הדלתא 7.30 ,9.30

ראשון־לציון

נעמה: מחץ הדלתא 7 ,9.30
ראשון: נפגש בסיבוב 7.15 ,9.30

רחובות

בית העם: אגם הברבורים 7; גלגלי תהילה 9
הדר: מחץ הדלתא 7 ,9.30
חן: נפגש בסיבוב 7.15 ,9.30

רמת־גן וגבעתיים

אראלה: צחוק מי ששוטר אחרון 5 ,7.15 ,9.30
ארמון: ברגלים שכאלה 5 ,7.15 ,9.30
לילי: סכרון חושים יום ג' 10
7.15 ,9.30 / 4.00 הג'ונגל המסתורי מתעורר
הדר: זכרונות מאפריקה 6 ,9
יום ג' 10
רב גן 1 –
שורת המקהלה 7.30 ,9.40
גנדי באן 5, 2.30, 12.30, 10.30
רב גן 2 –
גנדי באן 7.20 ,9.40
חברי הדרקון אליוס 5, 2.30, 12.30, 10.30
רב גן 3 –
פעמים במשך החיים 7.30 ,9.40
הגנבים 5, 2.30, 12.30
רב גן 4 –
להב משונן 7.20 ,9.45
היפהפיה והיתפן 5, 2.30, 12.30, 10.30
שביט: מחץ הדלתא 7 ,9.30

רמת־השרון

כוכב: שלגיה ושבעת הגמדים 11 ,4.00
השוטר מבגב פסור 7; קיקן 9.30 יום ג' 10 ,5
עליזה בארץ הפלאות 11 ,4.00

רעננה

אורות: בחזרה לעתיד 7.15 ,9.15
לאסי שובי הביתה 11.00
בחזרה לעתיד יום ד' ה' 7–9

רמלה

אורה: נפגש בסיבוב 7.15 ,9.30

* * * 1 במאי 1986 * * *

להסתדרות העובדים
ולכל חבריה

עוד לא מאוחר
להתחיל מחדשו

עם עובד
ה־1 במאי 1986

ליום ה־1 במאי
שלוחה ברכה
לציבור העובדים בישראל
ולהסתדרות הכללית

הנהלת קואופרטיב

ל־1 במאי 1986
שלוחה ברכה
להסתדרות העובדים הכללית ולכל ציבור הפועלים

כולנו יחד למען בטחונו
הכלכלי של מחנה העובדים
בישראל

מבטחים
המוסד לביטוח סוציאלי
של העובדים בע"מ

הפועל ארגון הספורט הגדול בישראל
מברך את
כל ציבור העובדים לרגל ה־1 במאי
משחקי הפועל ה־13
4–11 במאי 1987

- מפגן פתיחה מרהיב באיצטדיון ר"ג ביום העצמאות ה־39 של מדינת ישראל.
- תחרויות בין לאומיות ברמה עולמית.
- אליפויות עולם של ארגון ספורט הפועלים.
- ספורטיאדה בין לאומית למקומות עבודה באילת.
- ערבי עמים בהשתתפות נבחרות התעמלות מחו"ל.
- אירועים בסניפי "הפועל".

רבבות פועלי תל־אביב־יפו
מברכים את
הסתדרות העובדים הכללית
וציבור פועלי ישראל
ב־אחד במאי 1986
חג העבודה והסולידריות
הפועלית הבינלאומית

מועצת פועלי תל־אביב־יפו

ברכת
מרכז תנובה
לציבור פועלי ישראל
לחג ה־1 במאי

נתיב
קרן הפנסיה של פועלי ועובדי
מפעלי משק ההסתדרות
מברכת
את
הסתדרות העובדים הכללית
ואת מבוטחיה בקרן
ב־1 למאי 1986

למזכיר ההסתדרות
ולציבור העובדים
בישראל

שלוחה ברכה חמה
ליום ה־1 במאי

בית כור

להסתדרות הכללית
ולציבור העובדים בישראל
ברכות
ליום ה־1 במאי

בית ספרי
המרכז להפצת
הספר העברי בע"מ

לרגל חג ה־1 במאי
שלוחה ברכתנו
להסתדרות
ולציבור העובדים

ברית התנועה הקיבוצית

קרן מקפת
מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ
שולחת ברכה חמה
לציבור העובדים בישראל
ליום ה־1 במאי

„קרן מקפת" מיסודה של הסתדרות הפקידים,
עובדי המנהל והשרותים —
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

פועלי תל־אביב־יפו
מברכים את
הסתדרות העובדים הכללית
וציבור פועלי ישראל
ב־1 למאי 1986
יחד עם כל מחנה העובדים בישראל

ארגון העובדים בעירית תל־אביב־יפו	"תגמולים" של העובדים בעירית תל־אביב־יפו

לציבור העובדים בישראל
ולהסתדרות הכללית
בחגה - חגנו
ולחיזוק השותפות בינינו
שלוחה ברכת

התנועה הקיבוצית המאוחדת

למזכ"ל ההסתדרות
ישראל קיסר
ולכל פועלי ישראל
שלוחה ברכה חמה
לרגל ה־1 במאי
חזק ואמץ!

בית ראשוני פועלי ציון
מכון ע"ש ריגנלבלום
הוצאת ספרים ע"ש י.ל. פרץ

להסתדרות הכללית
ולכל הפועלים במדינה

ליום חג ה־1 במאי
שאו ברכות חמות

יש לך כתובת.
שיכון עובדים.

לציבור העובדות
והעובדים בישראל
שלוחה ברכה חמה
ליום ה־1 במאי
איחולינו לשנה של תעסוקה מלאה
ורווחה לעובדים

מאשה לובלסקי ובית נעמת

להסתדרות הכללית
ולציבור העובדים במדינה

מיטב הברכות והאיחולים
לרגל ה־1 במאי

הנוער העובד והלומד

לרגל ה־1 במאי
שלוחה ברכה נאמנה
לציבור הפועלים בישראל
כה־לחי!

חרות עם

להסתדרות הכללית
ולציבור העובדים בישראל
ליום ה־1 במאי
שלוחות ברכות
לקידום המשק ושיגשוגו

עדין
ביח"ר לשוקולד, ופלים וממתקים בע"מ
הוד השרון, אזור התעשיה. טל. 052-38173

יד טבנקין

פרסומים בנושאי הסוציאליזם בתנועת העבודה,
שהופיעו לאחרונה, במחיר מבצע מיוחד – 50% הנחה:

- ★ **ילקוט למחשבה סוציאליסטית מס. 7** – עורך: אשר מניב.
- ★ **שיתוף וניהול עצמי** – קובץ מאמרים, המתארים נסיונות בעולם בשיתוף ובניהול עצמי של עובדים. העורך: אשר מניב.
- ★ **דגם חדש לקואופרציה יצרנית בישראל** – מאת אברהם דניאל.
- ★ **שיתוף עובדים בבעלות על ארגוניהם** – מאת אמנון כספי.
- ★ **הסוציאליזם הישראלי בשנות ה־80** (חוברת עיון כ"ג).
- ★ **הקיבוץ, חברת־העובדים ונסיונות סוציאליסטיים בעולם** (חוברת עיון ל"ב).
- ★ **מגמות בארגון שיתופי ובקואופרציה** (חוברת עיון מ"א).
- ★ **שיתוף עובדים במשק העובדים** – בבעלות, בניהול ובאולם הייצור (חוברת עיון מ"ד).
- ★ **מחשבה סוציאליסטית בימינו** (חוברת עיון מ"ז). מחיר כל חוברת לאחר הנחה ־.2 ש"ח.
- ★ **שאלת היהודים ומדינת היהודים הסוציאליסטית**, מאת מנחם סירקין. עורך: מנחם דורמן.
- ★ **על ערכים ונכסים** – פנחס לבון. עורך: אשר מניב.

מחיר כל ספר לאחר הנחה ־.5 ש"ח.
הזמנות ומכירות: „הפצה" יד טבנקין,
רמת־אפעל 52960 טל. (03)344367.

מפלגת העבודה הישראלית
המשמרת הצעירה

ישיבת לשכה

ביום רביעי ה־7 במאי 1986 תתקיים **ישיבת לשכת המשמרת הצעירה** בשעה 16.00 באולם הישיבות במרכז המפלגה.

בהשתתפות: ח"כ **עוזי ברעם** מזכ"ל המפלגה
על סדר היום: **לקראת המושב השני של הועידה**

אפרים זינגר
מזכיר ארצי

למזכירי הסניפים!!
הועדה המתמדת קבעה כי לפחות 15% מהנבחרים למרכז המפלגה חייבים להיות צעירים עד גיל 35.
לתשומת לבכם!!

הוא דבר של היום
דבר חדש

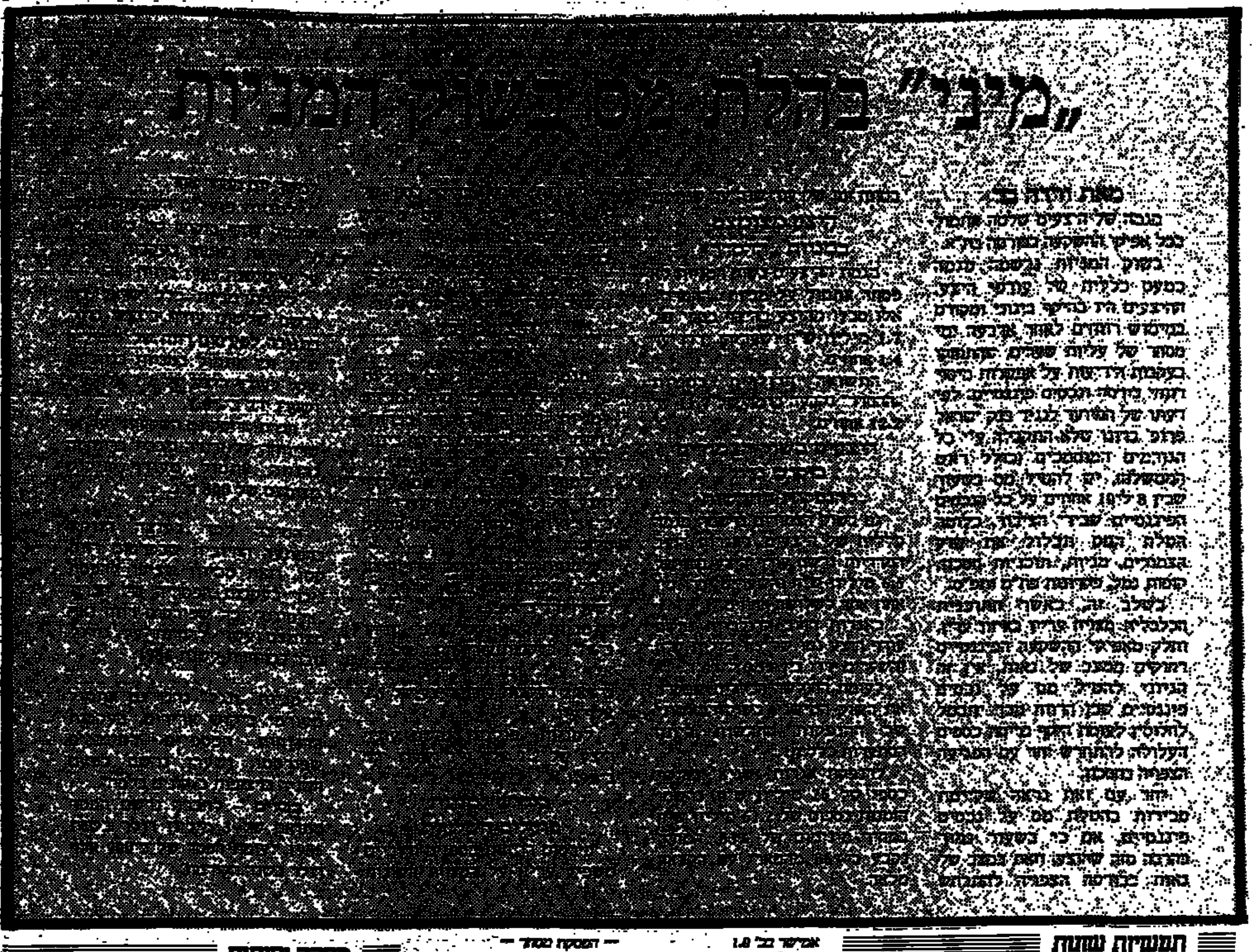

„מיני" בהלת מס בשוק המניות

[illegible]

שערי המניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

אי.די.בי ש	17000	51.0			-51.0
הספנות 0.1	1184	868	-1	-.1	-1163
הספנות א 0.5	803	4874	-26	-3.1	-4285
בנק ספנות אופ'ב	840 תב	2269	-66	-7.3	-6165
כללי לא בהסדר	27600	60.0	-1400	-4.8	-60.0
בנק צפ' אמרק 1.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמרק 5.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמ' אופ1	— הפסקת מסחר —				
רנות א 1.0	— הפסקת מסחר —				
רנות 5.0	— הפסקת מסחר —				
הבינלאומי 5.0	3500	1331	-120	-3.3	-2537
פ.י.בי. 0.5	3480	1436	-120	-3.3	-4660

כלולים בהסדר הצמדה

אידיבי רג 100.0	— הפסקת מסחר —				
אידיבי ב 100.0	— הפסקת מסחר —				
אידיבי בכ 2.0א	— הפסקת מסחר —				
אגוד 0.1	60100	73.0	-600	-1.0	-57.0
דיסקונט ב	— הפסקת מסחר —				
דיסקונט א	— הפסקת מסחר —				
דיסקונט שה ב	— הפסקת מסחר —				
המזרחי ש	33280	1039			-360
המזרחי ב	33110	47.0	-800	-2.4	-52.0
המזרחי שה 9	15100	68.0	-100	-.7	-68.0
הפועלים מבכ	119200	.2	+2200	+1.9	+1.0
הפועלים ש	54680	1156			-314
הפועלים ב	54650	450	-300	-.6	-422
כללי א 1.0	141540	5.0	-10		-6.0
כללי אופ 9	134050	2.0			+20.0
כללי שה 5	106100				
כללי שה 7	6741				+2.0
כלל 100.0	34550	2080	-500	-1.4	-1776
כלל שה 9	47400	1.0			-1.0
כלל שה 11	12960	292			-52.0
מימון וסחר 1.0	46630	15.0			-15.0
מימון וסחר 5.0	24200				+3.0

בנקים למשכנתאות

ארנים 0.1	10800	157	+400	+3.9	+38.0
לאומי משכנתא' ש	4190	28.0			-28.0
לאומי משכנתא' ב	4200				
כרמל ש	3900				+15.0
כרמל שה 1	2780	50.0	+10	+.4	+50.0
בנין ב' 5.0	5780	23.6	-10	-.2	-5.7
פת משכ ש	1035	367	-30	-2.8	-202
משכן ב ש	2000 תב	105	-159	-7.4	-415
עצמאות 0.1	5500	175	-170	-3.0	-126
טפחות מבכ ש	12300	10.0	-500	-3.9	-20.0
טפחות רג ש	11300 תב	15.0	-850	-7.0	-115
טפחות שה 1	7203		+13	+.2	+50.0
טפחות שה 2	3656	74.0	-34	-.9	-74.0
יעסור 1.0	1075 תב	466	-176	-14.1	-479
יעסור 5.0	594 בם		-31	-5.0	-2006
מירב 1.0	3575	1056	-125	-3.4	-1250

מוסדות מימון

שלמון א ש	341	3241	-18	-5.0	-4707
החקלאות מבכ א	37000				
החקלאות מבכ ג	— לא נסחר —				
לאומי תעשיה א ש	4520	101			-46.0
פתוח תעשיה מבכ	— לא נסחר —				
פת תעש בכ ג	— לא נסחר —				
פת תעש בכ גג	— לא נסחר —				
פת תעש בכ גג1	— לא נסחר —				
פת תעש בכ ד	— לא נסחר —				
פת תעש בכ דד	— לא נסחר —				
מרכז קבלנים 5.0	570 תב	1063	-50	-8.1	-3737
תיירות בכ	— לא נסחר —				
כלל ליסינג 0.1א	8299 בם		-436	-5.0	-516
כלל ליסינג 0.5ב	5280 תב	475	-550	-9.4	-995
כלל לסינג אג"ח	10710	19.0	-290	-2.6	-29.0

ביטוח

אדרס 0.1	885	690	-30	-3.3	-1321
אדרס א 0.5	479 תב	5071	-50	-9.5	-7922
כשות משנה 0.1	980	544	+17	+1.8	+609
כשות משנה 0.5	354 בם		-18	-4.8	-11422
הדר 1.0	2250	311	-40	-1.8	-616
הדר 5.0	1209 תב	1139	-86	-6.6	-2198
הסנה ש	475	17386	-25	-5.0	-47101
הפניקס 0.1	1449	813	-1	-.1	-470
הפניקס 0.5	775 תב	950	-75	-8.8	-903
המשמר-הדאל 1.0	6550	10.0	-100	-1.5	-10.0
המשמר-הדאל 5.0	2977	152	-100	-3.3	-180
ירדניה 0.1	— הפסקת מסחר —				
ירדניה 0.5	— הפסקת מסחר —				
מנורה 1.0	7827	183	+20	+.3	+244
מנורה 5.0	3563 בם		-187	-5.0	-298
סהר ב 1.0	4400	241	-100	-2.2	-216
סקוריטס 0.1	2360	941	-110	-4.5	-1065
צור ש	2138 בם		-112	-5.0	-2931
ציון החזקות 1.0	17000	27.0	-850	-4.8	-44.0
ציון החזקות 5.0	4150	118	-100	-2.4	-49.0

מסחר ושרותים

מסחר

אינטרגאמא 1.0	3600	32.0	-50	-1.4	-32.0
אינטרגאמא 5.0	1365	40.0	-6	-.4	-130
אינטרגאמא אופ 1	865	498	+5	+.6	+700
באיר עורא 1.0	4400	29.0	+50	+1.2	+5.0
באיר עורא אופ 1	3800	25.0			-5.0
סונה 1.0	— הפסקת מסחר —				
סונה 5.0	— הפסקת מסחר —				
כלל סחר 1.0	5700	358	-100	-1.7	-626
קריסטל 1.0	4370	143	-230	-5.0	-143
רפק 0.1	30470	.9			-.9
רפק 0.5	8423	40.0			-94.0

סופרסל א 2.0	4500	528	+40	+.9	+341
סופרסל ב 10.0	2940	1724	-50	-1.7	-1174

שרותים

דלק ג ש	5200	2153	-152	-2.8	-2474
הראל 1.0	*2121	126	-80	-3.6	-158
* ביצוע חלקי 84.90%					
הראל 5.0	1082 קנ		+51	+5.0	+298
ספנות הספקה 0.1	9300	39.0			-8.0
ספנות הספ' 0.5א	3745 בם		-197	-5.0	-101
קרור 0.1	1300 תב	1180	+143	+12.4	+2551
קרור 1.0	336	11371	-9	-2.6	-9325
חברת החשמל 0.1	— הפסקת מסחר —				
מחסני ערובה 0.1	4777	490			+231
מחסני ערובה 0.5	1503	1514			+2256
קונסורציום 0.1	1500	1610	+65	+4.5	+406
קונסורציום 0.5	940	1045	-11	-1.2	-1075
קופל 1.0	— הפסקת מסחר —				
קופל אופ 1	— הפסקת מסחר —				

מלונות ושרותי תיירות

גלי זוהר 1.0	10000 תב	10.5	+501	+5.3	+10.5
גלי זוהר 5.0	3100	24.5	-100	-3.1	-24.5
מלונות דן 1.0	4000	35.0	-191	-4.6	-162
מלונות דן 5.0	2780	98.0	-20	-.7	-98.0
חוף האלמוג 0.1	5020	307	-230	-4.4	-82.0
כנם 1.0	2500	6.4	-100	-3.9	-128
מלונות ירדן 1.0	2850 תב	204	-283	-9.0	-394
מלונות יהלום 1	— הפסקת מסחר —				

מחשבים ושרותי מחשב

דכה ביכון 3.0	4275 בם		-225	-5.0	-807
ח.ר.ה.ק. 1.0	12500				-11.0
יעגא 1.0	3988	83.0	-1		-38.0
יעגא אופ 1	3300	90.0			-76.0
כלל מחשבים 1.0	5899 תב	96.0	-656	-10.0	-121
מ.ה.ה. 1.0	7830 תב	83.0	-870	-10.0	-91.0
מ.ה.ה. 5.0	4510	302			+202
מחשב מחשבים 1.0	2180	230	-25	-1.1	-148
ניקוב מחשבים 1.	6119	60.0	+120	+2.0	+102
ניקוב מחשבים 5.	3355 בם		-176	-5.0	-177
תים מחשבים 1.0	1900	309	-80	-4.0	-725
תים מחשב אופ 1	18600	13.0	+100	+.5	+3.0

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

אבוהם גינדי 1.0	551 בם		-29	-5.0	-3143
אבוהם גינדי 5.0	364 תב	670	-38	-9.5	-1344
אורן מבנים 1.0	693	278	-7	-1.0	-181
אורן מבנים 5.0	342 תב	470	-27	-7.3	-4525
אזורים 1.0	5220	1095	-180	-3.3	-3615
אילון 1.0	399 בם		-21	-5.0	-16941
אילון אופ 1	1470	358			+126
אל-רוב 1.0	3570	590			+185
אל-רוב 5.0	3520	710			+362
אמנונים 1.0	*1900	123	-100	-5.0	-343
* ביצוע חלקי 63.00%					
אמנונים אופ 1	1630	50.0	+50	+3.2	+330
אפריקה 0.1	34050	22.0			+21.0
אפריקה 1.0	25600	231	-200	-.8	-96.0
אפריקה אופ' 5	20000	30.0	-100	-.5	-19.0
ארזים 1.0	1400	306	+45	+3.3	+556
ארידן 0.1	1773 תב	686	-197	-10.0	-1438
ארידן 0.5	1080	570	-20	-1.8	-361
בן-יקר גת 1.0	3020 תב	355	-285	-8.6	-681
ברנוביץ 1.0	3549	361	-1		-173
ברנוביץ 5.0	2304	217			+196
דנקנר 1.0	3890	580	-80	-2.0	-367
דרוקר 1.0	469	1200	-11	-2.3	-1347
דרוקר 5.0	358	1288			+170
דרוקר אופ 1	282	1417	+2	+.7	+744
הדעד 0.1	5890	22.0	-20	-.3	-24.0
הדעד 0.5	2890	57.0			-57.0
ח.ל.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —				
ח.ל.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —				
נכסים ובנין 1.0	2580	2600	-130	-4.8	-4708
גב-ים 0.1	4059	130			+55.0
גב-ים 0.5	2199	1074	-2	-.1	-195
הכשרת הישוב 1.0	44200	440	-1200	-2.6	-299
ישפרו 1.0	2550 תב	577	-250	-8.9	-1637
ישראלום 1.0	10489	101			-40.0
ישרום 10.0	13000 תב	108	-900	-6.5	-243
כהן פיתוח 1.0	8899	70.0			-7.0
כלל נדלן 0.1	333	15124	-17	-4.9	-19825
לוסיר 1.0	3200	68.0	-100	-3.0	-55.0
לוסיר 5.0	*1411	100	-74	-5.0	-295
* ביצוע חלקי 86.90%					
מ.ת.ב. 1.0	2167	526	-110	-4.8	-792
מאגורי בניה 1.0	440 תב	6547	-49	-10.0	-10736
מאגורי בניה אופ1	321 תב	4180	-35	-9.8	-7125
מגדל בטון 1.0	— הפסקת מסחר —				
מישגאל 1.0	299 בם		-16	-5.1	-9782
מנרב 5.0	557	1697	-20	-3.5	-1914
מר-לן 1.0	449		-170		-749
מר-לן אופ 1	— הפסקת מסחר —				
לדיבסון 1.0	480	953	+15	+3.2	+1169
לדיבסון 5.0	125.0 תב	22891	-10.0	-7.4	-34088
ליפשיץ 1.0	*1229	1389	-64	-5.0	-2397
* ביצוע חלקי 69.70%					
ליפשיץ 5.0	643 תב	6088	-72	-10.1	-6102
נאות אביב 0.5	32775 בם		-1725	-5.0	-134
נכסי אזורים 1.0 בנה	759	4214	-5	-.7	-1511
סהר החזקות 1.0	9001	17.0			+16.0
סהר החזקות 5.0	6300	51.0			+1.0
סולל בונה מבכ א	— הפסקת מסחר —				
סתיו 1.0	4396	41.0	-44	-1.0	-17.0
סתיו 5.0	2722	65.0	-28	-1.0	-191
עמר וסלע 1.0	700 תב	1070	-41	-5.5	-1320
קריה 0.1	1665 תב	162	-185	-10.0	-356
קריה 0.5	795 בם		-42	-5.0	-1953
רובינשטיין 1.0	— הפסקת מסחר —				
רובינשטיין 5.0	— הפסקת מסחר —				
רוגובין 1.0	2890 תב	237	-170	-5.6	-268
רוגובין 5.0	2273	178	-10	-.4	-716
רסקו מבכל	5509	150	+80	+1.5	+56.0
רסקו רג	5345	281	+74	+1.4	+204

חקלאות

מטעי הדר 0.1	2682 תב	980	-298	-10.0	-2929
מטעי הדר 0.5	1560 תב	209	-150	-8.8	-1874
מהדרין 0.1	5890	156	-110	-1.8	-228
נכסי הדרים 1.0	1055	2020	-40	-3.7	-3676
פרי אור 0.5	2499	175			-53.0
שג-הר 5.0	13049 תב	465	-1450	-10.0	-561

תעשייה

מזון ומבק

אסאס 1.0	1315 תב	487	+70	+5.6	+496
אסלנטיק 1.0	— הפסקת מסחר —				
גולדפרוסט 1.0	1415	108	+15	+1.1	+106
גולדפרוסט 5.0	651	392	-30	-4.4	-1291
גולדפרוסט אופ 1	752	186			+99.0
דובק מב ש	3320	729	-130	-3.8	-729
דובק מב מ	3394	143	-1		-378
תלכל 1.0	1100	85.0	-40	-3.5	-77.0
תלכל 5.0	625	155	-20	-3.1	-255
פרי-זה 1.0	2310	849	-70	-2.9	-1232
פרי-זה 5.0	1640	180	-26	-1.6	-135
טמפו בירה 1.0	13000 תב	165	-1344	-9.4	-183
טמפו בירה 5.0	9050 תב	25.0	-650	-6.7	-153
יצהר 1.0	1400	689	-46	-3.2	-764
יצהר א 5.0	790	338	-10	-1.3	-593
כן 1.0	9090	25.0			+13.0
כן 5.0	4301 תב	50.0	-299	-6.5	-116
כנפרוסט 1.0	7200	136			-14.0
עלית 0.1	12800 תב	200	-750	-5.5	-304
עסיס ב 0.5	38500	33.0			+5.0
שלמה אנגל 1.0	1921	146			+49.0
שמן מבכל ש	5050	105	-150	-2.9	-303

טקסטיל והלבשה

ארגד 1.0	745	1750	-15	-2.0	-1395
אופים 1.0	1730	450	-22	-1.3	-350
אופנת ברוך 1.0	2400	259			+36.0
אופנת ברוך 5.0	1559	762			+216
אפתן 1.0	— הפסקת מסחר —				
אפתן אופ 1	— הפסקת מסחר —				
ארגמן רג ש	9945 תב	260	-1105	-10.0	-696
דלתא-גליל 1.0	4500	133			+18.0
דלתא-גליל א 3.0	3370	270	-100	-2.9	-412
כיתנית כאחר 1.	1600				
כיתנית כאחר 5.	799	200	+19	+2.4	+55.9
כיתנית אופ 1	520		+5	+1.0	+26.8
ויטלגו 1.0	3870 תב	897	-430	-10.0	-1156
ויטלגו 5.0	2763 תב	732	-307	-10.0	-672
ההיגנד 1.0	3940	215	+170	+4.5	+315
דיקית 1.0	7600	233	-137	-1.8	-27.0
דיקית 5.0	6240	622	-182	-2.8	-790
טיב-טוב 1.0	— הפסקת מסחר —				
טיב-טוב אופ 1	— הפסקת מסחר —				
לחדיה 0.1	1950	213	-49	-2.5	-313
לחדיה 0.4	965	2200	-30	-3.0	-4187
ליבת 1.0	1191 תב	3275	-132	-10.0	-5272
מים גליק 1.0	745	1235	-34	-4.4	-1505
מקס 0.1	25101	132	+1100	+5.0	+181
מקס 0.5	11711	109			+39.0
עיט 1.0	10300	86.0			-19.0
עיט 5.0	5000	189			-139
עמק 1.0	2050 תב	465	-150	-6.8	-498
פולגת א 0.1	8900	138	-110	-1.2	-145
פולגת ב 0.4	6100	1173	-120	-1.9	-1148
פוליגון א 0.5	6269 בם		-330	-5.0	-381
פרנור 1.0	1749 תב	622	-194	-10.0	-610
גבור סבריגה בעמ	12300	106	-450	-3.5	-161
תקש רוגוזין 1.0	2790 תב	416	-310	-10.0	-864

מתכת ומוצריה

אוקסטון 5.0	1675 תב	254	-185	-10.0	-544
אורדן 10.0	10850	140			+136
אורדן 50.0	8800	20.0	-200	-2.2	-27.0
כבלים ש	— הפסקת מסחר —				
התכוף 1.0	11800	83.0	-350	-2.9	-95.0
התכוף 5.0	7200	70.0	-350	-4.6	-138
קמפבאות פח 1.0	897	1469	-42	-4.5	-1581
קמפבאות פח 5.0	650	2381	+28	+4.5	+3406
מורען 1.0	640	413	-5	-.8	-433
מורען אופ א	500	100	+31	+6.6	+130
מתכת ברום 1.0	2030 תב	2640	+185	+10.0	+8590
מתכת ברום אופ 1	— הפסקת מסחר —				
כבלי ציון 1.0	2166 בם		-114	-5.0	-2371
כבלי ציון 5.0	810 תב	2666	-70	-8.0	-4949
כבלי ציון אופב	678 תב	636	-72	-9.6	-1629
קיטבי 1.0	880	1373			+667
קיטבי 5.0	447	1821			-706
נחושתן 0.1	16899	10.0	-1		-11.0
נחושתן 0.5	7010	2.0			-2.0
[illegible] 3.0	1740	217	-10	-.6	-60.0
פקר פלדה 1.0	6780	691			-64.0
קיגג 1.0	1080 תב	604	-116	-9.7	-924
קיגג 5.0	590	1660	-20	-3.3	-3834
קליל 1.0	*2990	40.0	-60	-2.0	-52.0
* ביצוע חלקי 80.00%					
קליל 5.0	1570	35.0	-40	-2.5	-85.0
שלרות 5.0	2220	4.0	-80	-3.5	-52.0
תעשיות לכיש 1.0	971	132	+10	+1.0	+302
תעשיות לכיש 5.0	495	140			+140

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

אלביט 3.0	444000	28.0	-10000	-2.2	-31.0
אלקו 0.1	4350 תב	297	+412	+10.5	+303
אלקו 0.25 ש	2600	554			+499
אלקו 0.25 ב	2653 תב	86.0	+151	+6.0	+420
אלקטרה 0.1	12330	5.0	-51	-.4	-11.0
אלקטרה א 0.5	5790	37.0	+10	+.2	+66.0
אלרון 3.0	391000	8.0	-10500	-2.6	-14.0
אריט 1.0	31200	264	-1500	-4.6	-204
כלל תעש אלקטרו	2600 תב	3017	-210	-7.5	-4546
טפקטרוניקס 1.0	1900	2226			+664
טפקטרוניקס 5.0	1250	1953			+652
פירטמגור 1.0	1690 תב	288	-110	-6.1	-368
פירטמגור 5.0	872	653	-40	-4.4	-828
ציקלון 1.0	3103	59.0	-88	-2.8	-9.0
ציקלון 5.0	1580	600			+106
קפנבסקין אולד 1.	3440	35.0			+35.0
קפנבסקין אולד 5.	2760	100	-80	-2.8	-173
ת.א.ת. 1.0	3422 תב	204	-181	-5.0	-382
ת.א.ת. 5.0	1390	944	-20	-1.4	-716
ת.א.ת. אופ 1	12150	13.0			+3.0
תדאה 1.0	6200	29.0			-53.0

מוצרי בניה

אי.פ.כלל בנין 1.	813	1746	-10	-1.2	-3264
אלקול 5.0	7800	212			-158
אקרשטיין 1.0	1510	694	-53	-3.4	-804
אקרשטיין 5.0	1151	1110	-50	-4.2	-1695
בטון תדיר 1.0	12900	49.7	+400	+3.2	+130
בטון תדיר 5.0	— הפסקת מסחר —				
בר-כון 1.0	3971 בם		-209	-5.0	-262
בר-כון 5.0	1304 בם		-69	-5.0	-1567
הסלול 1.0	— הפסקת מסחר —				
הסלול 5.0	— הפסקת מסחר —				
סרמאסטום 1.0	6250	7.5	-150	-2.3	-5.5
סרמאסטום 5.0	1647 תב	100	-183	-10.0	-100
מ.ל.ט. 1.0	1100	771	-50	-4.4	-1842
מ.ל.ב. 5.0	603	258	+1	+.2	+17.0
מודול השק בהעש	3110	188	+3	+.1	+8.0
מוזאיקה ולפנון 1	— לא נסחר —				
מוזאיקה ולפנון 5	10615 תב	10.0	+965	+10.0	+10.0

כימיה, גומי ופלסטיק

אגן 5.0	19560	263	-200	-1.0	-203
אליאנס ב 200.0	1250	492	+42	+3.5	+636
גל תעשיות 1.0	11760	24.0	-240	-2.0	-18.0
גל תעשיות 5.0	4850	642	-100	-2.0	-635
דקסטר 1.0	3300	231	-20	-.6	-181
דשנים 0.1	4819 תב	162	-536	-10.0	-124
דשנים 0.5	1665	848			-161
חיפה כימיקל 10.0	850	1726	-42	-4.7	-6949
טבע ש	52000 תב	173	-3200	-5.8	-171
טבע אופ 4	47100 תב	13.0	-2800	-5.6	-11.0
ליפסקי 1.0	1324	315			+229
ים המלח 0.1	14550	916	-250	-1.7	-974
מפרוחסימים 10.0	486	15427	-16	-3.2	-19552
מקסימה 1.0	7000	38.0			-50.0
מקסימה 5.0	2660	487	-141	-5.0	-725
נקה כמיקל 1.0	3325	64.0	-175	-5.0	-35.0
פנו 1.0	9450 תב	165	-750	-7.4	-80.0
פנו 5.0	6700 תב		-400	-5.6	-591
קרם כימיקל 1.0	5322 תב	89.0	-463	-8.0	-120
ת.ג.ל. 1.0	1900 קנ		+90	+5.0	+18326
ת.ג.ל. 5.0	1103 קנ		+53	+5.1	+26400
תיאא 6.0	4400	51.0	-121	-2.6	-31.0
פרוטארום 10.0	11555	107	+550	+5.0	+195
תרו א 5.0	3799	313	-1		-161

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

רפרון 1.0	4140	25.0	-60	-1.4	-47.0
רפרון 5.0	2303				
ת.מ.ן. 1.0	3099	982			+282
ת.מ.ן. אופ 1	— הפסקת מסחר —				
יאה 1.0	5785	292			-55.0
לבידי אשקלון 1.	471	997	-5	-1.1	-400
לבידאשקלון אופ1	750	546			+166
מלט ב 0.5	24000	27.0			-9.0
מפעלי ניר 10.0	173900	20.0	-600	-.3	-5.0
סקאנריה 1.0	*2052	334	-108	-5.0	-192
* ביצוע חלקי 87.90%					
רים 0.1	3750	149			+89.0
רים 0.4	2245	325			+21.0
תעל ב 0.2	11860	217			-31.0

תעשיות שונות

אלומית 1.0	3456	399			+241
אלומית 5.0	2750	100			-71.0
אבריו 1.0	5150	446			+761
אבריו 5.0	2020	852			+20.0
חמישה יוד 1.0	8450	57.0	-50	-.6	-11.0
דיקה 1.0	4780 תב	60.0	-520	-9.8	-150
דיקה 5.0	2470	10.0			
פולק ב"ד 1 ש"ח	7010	18.0	-197	-2.7	-11.0
פולק ב"ד 5 ש"ח	4780	96.0	-120	-2.5	-196

השקעות תעשיה

מרכוית ב 0.1	5810	96.0	-140	-2.4	-205
כור בכ' 1.0	5000000	.6			+.5
כלל תעשיות 1.0	1265	9582	-41	-3.1	-11989
מאגרי טכנולגיה	490	2126	-5	-1.0	-2128
מאגריטכנו אופ 1	397	738	-18	-4.3	-889

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

אמניק ש	4848	216	-45	-.9	-472
אידיבי פתוח 2.0	3600	1073	-55	-1.5	-1164
אינקופה 0.1	1247 תב	1195	-139	-10.0	-1228
אינקופה 0.5	770	1110			+667
אלגר ש	6060	64.0	-140	-2.3	-89.0
אלגר ב	6000	64.0	-130	-2.1	-64.0
אלרן ש	2400 תב	603	-173	-6.7	-2139
אלרן ב	2570	100			+11.0
אמיסר בכ' 1.0	— הפסקת מסחר —				
אמיק 1.0	— הפסקת מסחר —				
אמיק 5.0	— הפסקת מסחר —				
גהלת 1.0	1260 תב	60.0	-71	-5.3	-90.0
חברה לישראל 1.0	6270	276	-308	-4.6	-493
חברה לישראל 5.0	3350 תב	400	-181	-5.1	-1038
הלפסון 0.1	100000	2.5	-10000	-9.1	-5.1
הלפסון 1.0 ש	26400 תב	95.0	-2200	-7.7	-124
אמסא א 0.5	12430	118	+565	+4.8	+66.0
פועלים השק ש	4290 תב	6339	+390	+10.0	+9707
לאומי השק 0.1	4030	377	-150	-3.6	-731
דיסקונט השק ש	2061	5366			+787
מזרחי השק ש	15766	40.0	-34	-.2	-30.0
מור השק אגח 124	9852				
חירון 1.0	2020	190			+184
חירון 5.0	704 תב	1207	-77	-9.9	-3136
יצוא ש	9810 תב	298	-1090	-10.0	-719
ירדן א 0.1	3390 תב	435	-350	-9.4	-1210
כלל ישראל 10.0	2160	2297	-21	-1.0	-2197
כלל ישראל 50.0	1780	957	+35	+2.0	+1602
לנדיס 0.1	7407	22.0			-1.0
לנדיס 0.5	2422 תב	101	+155	+6.8	+168
מגור 0.1	546 בם		-29	-5.0	-4160
מגור א 0.5	379	2889			+407
עוז השק ב 0.1	2400	46.0			-4.0
עוז השק ג 0.5	1199	272	-1	-.1	-197
פז השק ש	20180	214			-19.0
פמה א 0.1	8749	25.0	-68	-.7	-75.0
פמה 0.5	4370	303	-250	-5.0	-611
פרין ב 2.5	2660 בם		-140	-5.0	-1845
שחל (סריה) 1.0	— הפסקת מסחר —				
שחל סריהאופ ב	— הפסקת מסחר —				
שחל (סריה) שה 1	— הפסקת מסחר —				

מחקר ופיתוח

אמצעים ממוחשבים	— הפסקת מסחר —				
גליל טכנולוגיות	421 תב	1848	-40	-8.7	-3361

דלק ונפט

דלק חיפושים 1.0	2900	820			+45.0
דלק חיפושים 5.0	1350	859	-70	-4.9	-657
דלק נפט אופ 2	716	1305	-69	-8.8	-2880
מ חיפושי נפט	42700	70.0	-300	-2.3	-116
סראציל 1.0	2350	40.0	+75	+3.3	+34.0
סראציל 5.0	1009	409			+314
י.ע.ג. 5.0	1383	1655			-55.0
מ.ג.ג. 1.0	2072	460	+79	+4.0	+637
מ.ג.ג. 5.0	990	713	-10	-1.0	-213
סיסמיקה 1.0	— הפסקת מסחר —				
סיסמיקה 5.0	— הפסקת מסחר —				
סראציל ב 0.5	3330	51.0	-10	-.3	-37.0
צפון אמר' נפט 1.	255 תב	1800	-15	-5.6	-2876
צפון אמר' נפט 5.	180.0	500	-6.0	-3.2	-5937
צפון אמר' אופ 2	487 תב	510	+23	+5.0	+1510
נפטא ש	1310000		-20000	-1.5	-1.0

נסחרות במט"ח

ג'ית ב	231	400	-10	-4.2	-385

שערי מטבע חוץ היום 27.4.86

המטבע	
[illegible]	

דולר יציג: 1.4835 | דולר נוסעים: 1.76 | דולר שחור: 1.60–1.62

שערי המניות

הסידרה	השער	השינוי בנקי
4% מלווה פיתוח (100% הצמדה)		
ש4001	530265.0	
ש4002	490000.0	
ש4003	480000.0	
ש4004	519840.0	
4.25% מלווה מדינה (שגיא)		
ק-301 תשואה 3.97%		
4101	280.8	-3.7
ק-302 תשואה 3.85%		
4102	113.4	-3.1
4103	108.8	-3.0
4104	105.3	-3.0
ק-311 תשואה 4.30%		
4201	95.8	-.5
4202	94.0	-.5
4203	92.2	-.5
ק-321 תשואה 3.90%		
4301	105.1	
4302	100.1	+.1
4303	99.3	
4304	97.7	
3% מלווה מדינה (גליל)		
ק-201א תשואה 2.40%		
ש3601	31967.0	+18.0
ק-201ב תשואה 2.53%		
ש3602	29313.0	+16.0
2027 א תשואה 2.50%		
ש3603	27302.0	+15.0
ק-202ב תשואה 2.51%		
3604	24509.0	+54.0
ק-203א תשואה 2.44%		
ש3605	22440.0	+60.0
ק-203 תשואה 2.34%		
ש3606	21234.0	-6.0
ש3607	19738.0	-7.0
ש3608	18682.0	-6.0
ק-204 תשואה 2.53%		
ש3609	17642.0	-62.0
ש3610	15911.0	-57.0
ש3611	15370.0	-57.0
ש3612	15221.0	-56.0
ק-205 תשואה 2.58%		
3613	14288.0	+8.0
ש3614	13714.0	+8.0
ש3615	12661.0	+7.0
ש3616	11590.0	+7.0
ק-206 תשואה 2.62%		
ש3617	10908.0	+34.0
ש3618	10350.0	+32.0
ש3619	9524.0	+30.0
ק-207 תשואה 2.65%		
ש3620	8986.0	+29.0
ש3621	8536.0	+28.0
ש3622	7697.0	+25.0

הסידרה	השער	השינוי בנקי
ק-208 תשואה 2.72%		
ש3623	7198.0	-53.0
ש3624	6915.0	-50.0
ק-209 תשואה 2.84%		
ש3625	6276.0	+32.0
ש3626	5804.0	+30.0
ש3627	5382.0	+28.0
ק-210 תשואה 2.97%		
ש3628	4916.0	+6.0
ש3629	4605.0	+5.0
ש3630	4352.0	+5.0
ק-211 תשואה 2.89%		
ש3631	4017.0	
ש3632	3782.0	
ש3633	3572.0	-1.0
ק-212 תשואה 2.86%		
3634	3152.0	-3.0
ש3635	2981.0	-2.0
ש3636	2929.0	-3.0
ק-213 תשואה 2.96%		
ש3637	2733.0	+26.0
ש3638	2544.0	+25.0
ש3639	2328.0	+22.0
ק-214 תשואה 2.90%		
ש3640	1925.0	+14.0
ש3641	1668.0	+12.0
ק-215 תשואה 3.01%		
3642	1480.0	-23.0
ש3643	1284.0	-20.0
ק-216 תשואה 2.97%		
3644	1148.0	-34.0
3645	1035.0	-31.0
4.25% מלווה מדינה (גליל)		
ק-341 תשואה 4.48%		
3826	90.6	-.2
3827	88.8	-.2
ק-251 תשואה 3.80%		
3701	857.9	-25.1
ק-252 תשואה 3.19%		
3702	705.9	+.9
ק-253 תשואה 4.42%		
3703	573.7	-10.6
3704	491.1	-9.1
ק-261 תשואה 4.22%		
3751	262.4	-7.5
ק-262 תשואה 4.20%		
3752	105.9	-2.4
3753	101.4	-2.3
ק-263 תשואה 4.57%		
3754	89.3	-.3
3755	85.9	-.3
ק-271 תשואה 4.09%		
3901	98.9	-.3
3902	94.2	-.2

הסידרה	השער	השינוי בנקי
3903	93.5	-.2
3904	92.0	-.2
4% מלווה פיתוח (80% הצמדה)		
ש3106	— הפסקת מסחר —	
ש3107	250900.0	
ש3108	235600.0	+200.0
ש3109	235500.0	
ש3110	230500.0	
ש3111	225600.0	
ש3112	223000.0	-2000.0
ש3113	223400.0	-1000.0
ש3114	217050.0	
ש3115	216500.0	+600.0
ש3116	207800.0	-400.0
ש3117	219500.0	+2000.0
ש3118	207500.0	-6000.0
4%-6%-7% מלווה פיתוח המדינה (80% הצמדה)		
ש3201	179200.0	
ש3202	182000.0	+3000.0
ש3203	178300.0	
ש3204	176000.0	
ש3205	173600.0	+600.0
ש3206	171700.0	+2600.0
ש3210	168500.0	
ש3211	164400.0	
ש3212	164500.0	
ש3213	158000.0	
ש3214	152100.0	
6%		
ש3501	149500.0	+1200.0
ש3502	146100.0	
ש3503	133000.0	
ש3504	127800.0	
ש3505	129314.0	+3766.0
7%		
ק-701 תשואה 2.93%		
ש3521	125189.0	+72.0
ש3524	113437.0	+55.0
ק-702 תשואה 2.95%		
ש3522	120163.0	+69.0
ש3523	113538.0	+65.0
ק-703 תשואה 2.79%		
ש3525	111553.0	+55.0
ש3526	116329.0	+65.0
ש3527	114009.0	+64.0
ש3528	111035.0	+62.0
ק-704 תשואה 3.19%		
ש3529	109931.0	+63.0
ש3530	107363.0	+61.0
ש3531	107086.0	+61.0
ש3532	103951.0	+60.0
ש3533	103801.0	+60.0
ש3534	97886.0	+57.0
ק-705 תשואה 3.20%		
ש3535	97998.0	-351.0
ש3539	92314.0	-342.0

הסידרה	השער	השינוי בנקי
ק-706 תשואה 3.20%		
ש3536	97888.0	-169.0
ש3537	97776.0	-170.0
ש3538	92031.0	-160.0
ש3540	91845.0	-168.0
ש3541	88743.0	-162.0
ש3542	88614.0	-168.0
ש3543	84290.0	-161.0
ק-707 תשואה 3.28%		
ש3544	84234.0	-619.0
ש3546	82149.0	-622.0
ש3547	81963.0	-622.0
ש3548	81869.0	-624.0
ש3550	77588.0	-605.0
ש3551	77280.0	-607.0
ק-708 תשואה 3.35%		
ש3545	81800.0	-583.0
ש3549	77255.0	-567.0
ש3552	70891.0	-539.0
ש3554	70740.0	-560.0
ש3555	70740.0	-560.0
ק-709 תשואה 3.45%		
ש3553	70296.0	-345.0
ש3571	63592.0	-328.0
ק-710 תשואה 3.16%		
ש3556	67768.0	-539.0
ש3558	70635.0	-547.0
ש3559	68136.0	-530.0
ש3560	64485.0	-516.0
ש3561	64303.0	-517.0
ק-711 תשואה 3.25%		
ש3557	68035.0	-257.0
ש3572	64554.0	-243.0
ק-712 תשואה 3.21%		
ש3573	64263.0	+36.0
ש3574	59256.0	+34.0
ש3577	59203.0	+34.0
ש3578	54691.0	+31.0
ק-713 תשואה 3.32%		
ש3575	58865.0	-347.0
ש3576	58698.0	-348.0
ש3579	54170.0	-332.0
ק-714 תשואה 3.02%		
ש3580	50890.0	-287.0
ש3581	46286.0	-268.0
ש3582	42689.0	-254.0
ש3583	39676.0	-243.0
ק-715 תשואה 3.28%		
ש3584	37404.0	+21.0
ש3585	35459.0	+21.0
ש3586	32106.0	+18.0
ש3588	32058.0	+16.0
ק-716 תשואה 3.06%		
ש3587	32443.0	-100.0
ש3591	29565.0	-95.0
ש3592	29532.0	-95.0
ש3593	29482.0	-96.0
ק-717 תשואה 3.03%		
ש3589	29537.0	-94.0
ש3594	29376.0	-89.0
ש3596	28075.0	-87.0
ש3597	27961.0	-87.0
ק-718 תשואה 3.22%		
ש3590	29217.0	-93.0
ש3595	29045.0	-88.0
5% מלווה פיתוח המדינה (בריבית משולבת צמודה)		
ק-101 תשואה 3.28%		
ש2001	121424.0	+134.0
ש2002	121079.0	+133.0
ק-102 תשואה 3.40%		
ש2003	116338.0	+169.0
ק-103 תשואה 3.52%		

הסידרה	השער	השינוי בנקי
ש2004	117119.0	+110.0
ק-104 תשואה 3.47%		
ש2005	109741.0	+64.0
ש2006	109559.0	+52.0
ש2007	107449.0	+55.0
ק-105 תשואה 3.43%		
ש2008	106734.0	+52.0
ש2012	107838.0	+63.0
ש2015	105029.0	+61.0
ק-106 תשואה 3.45%		
ש2009	107867.0	+52.0
ק-107 תשואה 3.45%		
ש2010	110751.0	+108.0
ש2011	108601.0	+105.0
ש2013	108485.0	+106.0
ש2014	105711.0	+105.0
ק-108 תשואה 3.42%		
ש2016	106453.0	+18.0
ש2018	103678.0	+16.0
ש2021	100306.0	+14.0
ק-109 תשואה 3.43%		
ש2017	103055.0	+60.0
ש2019	102769.0	+60.0
ש2020	99760.0	+58.0
ק-110 תשואה 3.47%		
ש2022	93854.0	-586.0
ק-111 תשואה 3.13%		
ש2023	95230.0	+711.0
ק-112 תשואה 3.50%		
ש2024	88162.0	-217.0
ש2027	84992.0	-218.0
ש2031	78605.0	-218.0
ק-113 תשואה 3.46%		
ש2025	88758.0	+51.0
ש2026	88453.0	+51.0
ק-114 תשואה 3.47%		
ש2028	85499.0	-1011.0
ש2030	81283.0	-995.0
ק-115 תשואה 3.40%		
ש2029	80909.0	-1389.0
ש2033	74426.0	-1360.0
ש2035	68293.0	-1287.0
ק-116 תשואה 3.60%		
ש2032	78854.0	-1418.0
ש2034	74459.0	-1378.0
ש2036	68312.0	-1304.0
ק-117 תשואה 0.33%		
ש2037	ק 70913.0	+2000.0
ש2052	ק 61693.0	+1836.0
ק-118 תשואה 3.20%		
ש2038	65765.0	+32.0
ש2040	65364.0	+37.0
2051	61826.0	+36.0
ק-119 תשואה 2.95%		
ש2039	65403.0	+772.0
ש2041	61909.0	+749.0
ק-120 תשואה 2.76%		
ש2053	57656.0	-38.0
ק-121 תשואה 1.85%		
ש2054	54424.0	+30.0
ש2056	50400.0	+27.0
ש2058	45883.0	+25.0
ש2060	42358.0	+23.0
ק-122 תשואה 2.28%		
ש2055	54069.0	+29.0
ש2057	50055.0	+28.0
ש2059	45528.0	+25.0
ק-123א תשואה 0.45%		
ש2061	34018.0	+16.0
ק-123ב תשואה 0.85%		

הסידרה	השער	השינוי בנקי
ש2062	31584.0	-610.0
ק-123ג תשואה -0.02%		
ש2063	31176.0	-696.0
דולרים		
ב 17	104.3	+.8
ב 18	ק 106.7	20/04
ב 19	— הפסקת מסחר —	
ב 20	— הפסקת מסחר —	
ב 21	105.0	+.5
ב 22	102.0	
ב 23	96.0	22/04
ש24	95.3	+1.3
ש25	96.9	+2.7
ש26	96.1	+.7
ש27	93.9	27/04
ש28	97.0	
ש29	קנ 96.8	22/04
ש30	101.0	
ש31	103.2	27/04
חית 15	90.5	03/04
32	96.9	27/04
33	96.1	27/04
2	93.0	27/04
34 מד"ב	100.0	
אגרות חוב צמודות לדולר (100% הצמדה)		
85 מד"ב	205.1	+.2
85 מד"פ	1185.0	
ס 83 מד"פ	— הפסקת מסחר —	
תדיראן 84	94.1	-.1
תדיראן 85	400.1	
"אמפרו" צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-601 תשואה 4.37%		
סד' 2501	154.1	-1.7
סד' 2502	151.5	-1.7
סד' 2503	146.7	-1.6
ק-602 תשואה 4.40%		
סד' 2504	146.0	-1.2
סד' 2505	147.3	-1.1
ק-603 תשואה 3.60%		
סד' 2506	143.5	-1.7
סד' 2507	138.6	-1.6
ק-604 תשואה 3.75%		
סד' 2508	103.4	-.8
"ירושלים" צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 6.65%		
7001	246.0	-1.0
7002	238.5	-1.0
ק-902 תשואה 6.74%		
7003	227.5	+1
7004	210.0	
ק-903 תשואה 6.60%		
7005	197.2	-.9
ק-904 תשואה 7.10%		
7006	182.9	-2.5
ק-905 תשואה 6.80%		
7007	172.3	-.4
7008	163.8	-.3
ק-906 תשואה 7.05%		
7009	157.5	-1.9
ק-907 תשואה 6.88%		
7010	149.5	
ק-908 תשואה 7.12%		
7011	140.2	-1.2
7012	139.5	-1.1
ק-909 תשואה 7.20%		
7013	131.4	-.8
ק-910 תשואה 7.10%		
7014	114.8	-1.0
ק-911 תשואה 7.20%		
7015	95.4	-.1
7016	94.8	-.2

הסידרה	השער	השינוי בנקי
7017	97.1	-.1
7018	96.9	-.1
7019	97.3	-.2
7020	97.1	-.2
7021	96.2	-.2
7022	95.9	-.1
ק-951 תשואה 7.62%		
7201	93.7	-1.1
7202	92.3	-1.1
7203	92.1	-1.1
7204	92.5	-1.2
7205	92.6	-1.2
"גלבוע" צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 1.77%		
ש6101	12598.0	+1.0
ק-802 תשואה 2.02%		
ש6102	7575.0	-54.0
ק-803 תשואה 2.26%		
ש6103	6709.0	+5.0
ק-804 תשואה 2.38%		
ש6104	6204.0	-53.0
ש6105	5878.0	-50.0
ק-805 תשואה 2.28%		
ש6106	5734.0	+54.0
ש6107	5523.0	+52.0
ק-806 תשואה 2.36%		
ש6108	3981.0	+33.0
ש6109	3790.0	+32.0
ש6110	3726.0	+31.0
ק-807 תשואה 2.50%		
ש6111	3062.0	+1.0
ש6112	2999.0	-2.0
ק-808 תשואה 2.62%		
ש6113	2015.0	-46.0
ק-821 תשואה 3.20%		
ש6151	793.4	-13.4
ש6152	759.6	-12.8
ק-822 תשואה 3.29%		
ש6153	655.8	+1.6
ש6154	644.1	+1.6
ק-823 תשואה 3.24%		
ש6155	423.1	-4.8
ק-824 תשואה 3.20%		
ש6156	342.8	-.1
ק-825 תשואה 3.49%		
ש6157	248.9	-8.9
ש6158	255.6	-6.9
ק-826 תשואה 3.15%		
6159	207.0	-4.7
ק-827 תשואה 3.41%		
6160	190.3	-5.6
6161	184.1	-5.5
ק-828 תשואה 3.41%		
6162	166.3	-5.0
ק-829 תשואה 3.20%		
6163	157.1	
6164	150.7	-.1
ק-830 תשואה 3.45%		
6165	138.8	-4.1
ק-831 תשואה 3.20%		
6166	133.9	
6167	130.9	-.9
6168	128.9	
ק-832 תשואה 3.20%		
סד' 6169	121.3	
ק-833 תשואה 3.15%		
6170	115.9	+4
ק-834 תשואה 3.38%		
6171	88.3	-2.3
6172	88.2	-2.4
ק-851 תשואה 2.82%		
6801	89.4	-1.8

פק"מ נייר
השקעה כדאית
לטווח קצר בריבית משתנה
ריבית פק"מ ל-7 ימים או ריבית במרווח קבוע מה פריים הגבוה מבין השניים
בנק לאומי

קרנות נאמנות

שם הקרן	מחיר: הפדיון	מחיר: הקניה
כספית	91990.16	93736.59
לפיד	9545.86	9733.75
[illegible]	1411.53	1440.68
[illegible]	747.98	763.51
[illegible]	923.85	943.71
[illegible]	2670.1	2695.20
[illegible]	196.91	199.74
[illegible]	2505.6	2528.60
[illegible]	582.26	593.80
[illegible]	1102.30	1117.80
[illegible]	602.05	607.79
[illegible]	23509.61	24149.85
[illegible]	716.93	736.99
[illegible]	2875.90	2932.78
[illegible]	642.21	654.52
[illegible]	776.85	792.19
[illegible]	948.86	966.85
[illegible]	908.64	926.58
[illegible]	19766.03	20175.25
[illegible]	569.97	586.87
[illegible]	355.32	362.32
[illegible]	3685.69	3721.51
[illegible]	416.59	424.96
[illegible]	116.86	118.43
[illegible]	776.65	788.86
[illegible]	537.15	547.93
[illegible]	582.31	593.48
[illegible]	532.91	535.97
[illegible]	613.56	625.29
[illegible]	1553.94	1584.93
[illegible]	5537.52	5620.29
[illegible]	1175.66	1202.73
[illegible]	1956.41	1970.60
[illegible]	516.15	522.29
[illegible]	146.24	149.36
[illegible]	1176.35	1199.95
[illegible]	524.27	536.77
[illegible]	502.57	512.58
[illegible]	887.62	825.54
[illegible]	5952.13	6041.13
[illegible]	1457.64	1486.56
[illegible]	1644.71	1653.98
[illegible]	14897.36	15084.14
[illegible]	487.85	497.02
[illegible]	636.86	650.53
[illegible]	604.87	616.98
[illegible]	617.51	637.62
[illegible]	39095.69	38591.69
[illegible]	65183.76	66420.89
[illegible]	509.84	516.41
[illegible]	537.66	548.88
[illegible]	158.48	161.71
[illegible]	164.38	165.97
[illegible]	716.21	726.26
[illegible]	349.63	351.10
[illegible]	95.79	97.90
[illegible]	390.58	395.36
[illegible]	174.50	178.00
[illegible]	173.30	174.50
[illegible]	1233.72	1235.48
[illegible]	365.2	370.51

שם הקרן	מחיר: הפדיון	מחיר: הקניה
[illegible]	3714.15	3767.83
[illegible]	28169.80	28549.36
[illegible]	198.86	199.65
[illegible]	1258.54	1284.05
[illegible]	1566.62	1596.21
[illegible]	1462.11	1491.78
[illegible]	406.75	415.47
[illegible]	155.94	159.19
[illegible]	19786.70	20819.22
[illegible]	567.55	578.88
[illegible]	2813.22	2869.50
[illegible]	3693.37	3774.83
[illegible]	3877.81	3963.65
[illegible]	546.25	558.58
[illegible]	485.48	495.88
[illegible]	560.58	571.68
[illegible]	611.44	623.16
[illegible]	111.22	113.74
[illegible]	159.08	162.27
[illegible]	185.66	187.58
[illegible]	1606.81	1637.85
[illegible]	357.52	364.68
[illegible]	366.17	373.62
[illegible]	745.05	759.99
[illegible]	1092.61	1114.52
[illegible]	811.55	828.84
[illegible]	550.30	553.99
[illegible]	7418.30	7530.83
[illegible]	2316.85	2357.81
[illegible]	495.96	500.02
[illegible]	278.24	272.00
[illegible]	515.06	525.37
[illegible]	190.93	196.86
[illegible]	1184.99	1209.93
[illegible]	212.56	216.73
[illegible]	308.35	307.99
[illegible]	3108.44	3867.56
[illegible]	255.38	260.42
[illegible]	22600.31	23054.54
[illegible]	384.00	392.31
[illegible]	3420.32	3473.29
[illegible]	15264.18	15494.82
[illegible]	16540.01	16759.43
[illegible]	609.09	621.04
[illegible]	429.40	432.52
[illegible]	107.84	108.12
[illegible]	544.22	546.97
[illegible]	106.63	107.06
[illegible]	1156.73	1183.93
[illegible]	3976.64	4023.88
[illegible]	610.81	622.98
[illegible]	31138.02	31427.22
[illegible]	525.27	538.37
[illegible]	706.49	720.19
[illegible]	137.81	138.20
[illegible]	428.25	428.60
[illegible]	415.51	419.91
[illegible]	113.47	115.52
[illegible]	875.59	892.82
[illegible]	2284.51	2348.44

ההתאחדות תנסה למנוע שידור גמר הגביע האנגלי בטלוויזיה

למרות שהשידור יועבר ישירות ב־10 במאי בטלוויזיה הירדנית • שידור דומה בישראל ייאסר בגין משחק המחזור ה־28 בליגה הלאומית

מאת אשר גולדשלגר

ההתאחדות לכדורגל תפנה להתאחדות הכדורגל האנגלית, כדי שזו תמנע שידור ישיר לישראל של משחק גמר בגביע האנגלי ב־10 במאי בין ליברפול לאברטון.

לדעת ראשי ההתאחדות עלול השידור לפגוע במשחקי המחזור ה־28 שייערך באותה שבת, שכן מרבית חובבי הכדורגל יהיו מרותקים לטלוויזיה.

מזכירות ההתאחדות לכדורגל בדקה אתמול ומצאה כי בסמכותה למנוע את השידור על־ידי פניה להתאחדות האנגלית. מנהל ההתאחדות יעקב אראל הבהיר אתמול, כי יש בידי ההתאחדות הישראלית סלקס מאנגליה המוכיח בברור משבידי ההתאחדות הישראלית הסמכות הזו.

עם זאת נותרה בעיית השידור הישיר לירדן וייתכר הכדינות השכנות. לפיכך הוליטה ההתאחדות כי קבוצות שירצו להקדים את משחקיהן ליום ו' או לשעה מוקדמת ממשחק גמר הגביע האנגלי יוכלו לעשות כן. המזכירות לא התייחסה לבעיית המשחקים הרגישים וציינה, כי לגביהם יהיה דיון סמוך למחזור המשחקים עצמו וגם אז ייבדק אילו משחקים יהיו בבחינת רגישים.

מנהל ההתאחדות לכדורגל יעקב אראל מסר אתמול, כי המפגש הכפול בבלומפילד בשבת הקרובה בין שמשון להפועל תל־אביב ובין מכבי נתניה למכבי תל־אביב יתקיים כפי שתוכנן. אראל אמר כי בהמלך ישיבת המזכירות הובהר שמשחקים רגישים מתייחסים אך ורק למשחקים הקשורים בירידה ולא למשחקים על תואר האליפות. לדבריו של אראל ועדת הליגה והגביע אישרה קיום שני המשחקים בשבת בבלומפילד.

ההתייחסות לסוגיה זו במזכירות נעשתה בעקבות שאילתה של אחד מחברי המזכירות.

צבי שריר ינהל קרב התחתית שעריים – יפו

השופט הבין־לאומי, צבי שריר ינהל בשבת הקרובה את משחק התחתית בין מכבי שעריים לבין מכבי יפו, שיתקיים באיצטדיון באשקלון בגלל עונש רדיוס עם קהל, שהוטל על שעריים.

שאר שופטי המחזור ה־27: הפועל פ"ת – בני יהודה (יאיר סלינגר); מכבי חיפה – הפועל ירושלים (יעקב שיינברג); הפועל ב"ש – מכבי יבנה (יוסף גרוסמן); מכבי נתניה – מכבי ת"א (חיים ליפקובין); שמשון – הפועל ת"א (אריה פרוסט); הפועל כפ"ס – הפועל חיפה (משה אשכנזי); בית"ר ירושלים – מכבי פ"ת (עוזי בן־צבי). [illegible]

שחקנים מקבוצה שפורקה בגין אי־הופעה „יוקפאו" לשנתיים

מאת ג. אשר

הנהלת ההתאחדות לכדורגל החליטה אתמול, כי שחקנים של קבוצה מליגות הבוגרים, שקבוצתם פורקה בשל אי־הופעה למשחקים, לא יהיו רשאים במשך שנתיים לעבור לכל קבוצה אחרת או להירשם כשחקנים חדשים בקבוצה אחרת.

באשר לשחקנים של קבוצת נוער, שקבוצתם פורקה בשל אי־הופעה, נקבע, כי גם הם לא יהיו רשאים במשך שנה לעבור לכל קבוצה אחרת או להירשם כשחקנים חדשים בקבוצה אחרת.

הנהלת ההתאחדות לכדורגל קבעה אתמול כי משחקי „גביע ליליאן" יתקיימו בשיטת גביע במקום בשיטת ליגה. הקבוצות שידורגו בסוף העונה במקומות 1–4 יתמודדו בתחילת העונה בשיטת ההצלבה (הראשונה מול השלישית והשניה מול הרביעית). שתי הקבוצות, שיגברו בשלב המוקדם, ישחקו בשלב הגמר.

כשל הנסיון לשכנע הגוש המזרחי לקבל ישראל לאירופה

מאת ג.אשר

מ"מ יו"ר הנהלת ההתאחדות, מגנוס אריאב, דיווח אתמול בתהלך ישיבת המזכירות, כי כל המהלכים להגיע להדברות עם התאחדויות הכדורגל של פולין ויוגוסלאויה ומדינות אחרות בגוש המזרחי כשל.

אריאב מסר אתמול דו"ח על נסיעתו לרומניה למפגש עם ראשי התאחדות הכדורגל הרומנית כדי שיתמכו בישראל לצירופה לאירופה ועל מנת שישפיעו על עמיתיהם במזרח אירופה.

אריאב הסתפק, למעשה, בהצלחתו שרומניה אכן תתמוך בסופו של דבר בצרוף ישראל לאירופה אולם עובדה זו היתה צפויה.

יו"ר הנהלת ההתאחדות שאול סורידי שמסר דו"ח על קונגרס אופ"א בליסבון ציין, כי כל החלטות אופ"א יועברו לאשור קונגרס פיפ"א במהלך משחקי גביע העולם במקסיקו ואפשר עדיין לשנות עובדות שלא הוכרעו סופית בקונגרס אופ"א.

ישראל – קפריסין באמצע נובמבר

מאת אשר גולדשלגר

נבחרת ישראל תתמודד ב־12 או ב־19 בנובמבר שנה זו עם נבחרת קפריסין. מזכירות ההתאחדות לכדורגל קיבלה אתמול את הצעת ההתאחדות הקפריסאית למפגש עם הנבחרת הישראלית.

קיימת אפשרות שגם נבחרת קפריסין עד גיל 21 תגיע לישראל יחד עם הנבחרת הלאומית ואז יתקיים מפגש מקביל בין הנבחרות הלאומיות עד גיל 21 ואח"כ בין הנבחרות הלאומיות.

מזכירות ההתאחדות לכדורגל אימצה גם את החלטתה שלא לאפשר לקראת עונת 1986/87 רישום קבוצות חדשות ודבר זה ייעשה רק לקראת עונת המשחקים 1987/88. המזכירות נימקה החלטתה בכך שלקראת עונת 1986/87 לא יהיה ניתן לקלוט קבוצות נוספות במסגרת ההתאחדות לכדורגל הן בשל עלות כספית והן בשל בהגבלות מינהליות אחרות.

לואיס ואשפורד חזרו וניצחו

האלופים האולימפיים בלוס־אנג'לס (1984), קרל לואיס ואוולין אשפורד מארה"ב, חזרו לפעילות וניצחו בתחרות באיצטדיון פתוח במאנג קליפורניה.

קרל לואיס גמא 100 מטר ב־10.14 שניות וקפץ לרוחק 8.33 לפני פאואל (8.22) ומאיריקס (8.20).

היה זה נצחונו ה־46 הרצוף של לואיס בקפיצה לרוחק מאז 1981.

אשפורד, שנעדרה 19 חודשים בשל הולדת בתה, עברה 100 מטר בזמן של 11.11 שניות.

בלגיה – יריבת מבחן אחרונה לנבחרת הכדורסל

מאת משה זכן

נבחרת ישראל בכדורסל עומדת לשוב אמש לארץ ממחנה אימונים במערב־גרמניה.

מחנה האימון נועד לגבש את הסגל לקראת אליפות אירופה דרג ב', שתיפתח ב־12 במאי בבלגיה.

השחקנים התאמנו פעמיים ביום ואף קיימו משחקי אימון מול קבוצות מקומיות, אך היכולת הכולשה של הקבוצות היריבות פגמה ביעילות של משחקי המבחן.

המבחן הביתי הראשון של הנבחרת יהיה ביום ה' הקרוב בירושלים מול נבחרת בלגיה, שתגיע מחר לארץ. ביום ו' ייערך משחק נוסף בין הנבחרות באולם [illegible].

המשחק הבין־לאומי האחרון יתקיים ביום א' באולם [illegible].

ויידנפלד יפגש עם צימרמן בטורניר הטניס

במשחקי רבע־גמר טורניר הפסח בטניס גבר המדורג ראשון, רביב ויידנפלד, על חיים צ'ין 6:7, 2:6.

ויידנפלד יתמודד היום בחצי־הגמר עם תומר צימרמן, שהפתיע בנצחונו על יורם ברזן 6:7, 1:6.

משה צור, שניצח את אילון כינר 2:6, 6:7, יפגש עם בועז מרנשטיין שגבר על אורן מוטהאסל 6:7, 2:6.

לגמר הנשים העפילו אילנה ברגר, שגברה על ליז רקס מדרום־אפריקה 5:7, 4:6, ולינורה ברגר, שניצחה את שרית שלו 4:6, 1:6.

במגרשי מכבי צפון בת"א הוכתרו אתמול אלופי טורני הותיקים.

בגילאי 35 ניצח גבי הרכס את ברמן הדיאס 3:6, 4:6 ובגילאי 45 גבר ד"ר ראול קלר על יצחק קושנר 6:4, 6:7, 4:6. בגילאי 55 זכה ג'ונג' קמפול לאחר נצחונו של עמנואל ברדן 6:4, 4:6, 2:6.

● משחק „אלוף האלופים" בטניס לזכר רוני לרנר ייערך ביום ה' במגרשי מכבי צפון. יתמודדו סגלואי אס"א ת"א ומכבי צפת. יקדם למשחק זה גמר בגן העצמאות לנוער ולנערות.

אורוגואי – פגארול 1:1

נבחרת הכדורגל של אורוגואי וקבוצת פגארול מאורוגואי, נפרדו בתיקו 1:1, במשחק הבנה של הנבחרת במונטווידאו.

דה סילבה הבקיע לאורוגואי ואגירה לפגארול.

עיראק – אייר 0:1

נבחרת הכדורגל של עיראק ניצחה בבגדאד את נבחרת אירלנד הצפונית (אייר) 0:1 לעיני 25 אלף צופים. את שער הנצחון הבקיע אחמד ראדי בדקה ה־34.

לעיראק היה זה משחק נוסף לקראת הופעתה במקסיקו.

מקסיקו – קנדה 0:3

25 אלף צופים חזו באיצטדיון „אצטקה" במקסיקו־סיטי בניצחונה המשכנע של המארחת על נבחרת קנדה 0:3 (0:1).

את השערים הבקיעו אגירה (43), פלורס (85), ונגרטה (88).

לשתי הנבחרות היה זה משחק מבחן לקראת הופעתן בגביע העולם.

שאול אריאלי מהפועל ר"ג זורק לשער מכבי ראשל"צ במשחק המכריע בגמר־ייד. ראשל"צ ניצחה וזכתה באליפות הכדוריד.

מכבי חיפה ובית"ר י־ם יאבקו בגמר האמיתי כבר ברבע

מאת ברוך דגן

„הגמר הקלאסי" של משחקי גביע המדינה בכדורגל ייערך כבר... ברבע־הגמר. ההגרלה העיוורת הוציאה, אולי, את העוקץ מהמפעל הזה בשעה שהפגישה בשלב הזה את האלופה, מכבי חיפה, עם מחזיקת־הגביע, בית"ר ירושלים.

ואכן, הקרב האדיר, שיהיה מחר בקרית־אליעזר, יהיה יותר ממשחק כדורגל. שתי הקבוצות, הנאבקות על הכתר הלאומי בשלוש השנים האחרונות, יתייחסו למאבק ביניהן כאל מבחן־כוחות גם לקראת ההכרעה בליגה. העובדה, שמדובר בפרס יקר – כרטיס עליה לחצי הגמר – תוסיף נופך למשחק ותהפוך את האיצטדיון להר־געש.

הביתר"ים, שהביסו בשבת האחרונה את הפועל חיפה 2:6, מצויים במוראל גבוה ונהנים מעידוד להמון של אוהדיהם. מאות מהם עקבו אתמול אחר אימונה של הקבוצה וכמה אלפים יצפינו עם הביתר"ים לחיפה כדי להעניק להם תחושה ביתית.

בחיפה מעט חוששים מהעימות, בעיקר, בגלל החולשה של הקבוצה בשני מחזורי הליגה האחרונים, בהם לא השכילה להבקיע שער. המאמן שלמה שרף ישתדל להביא נוסחת־פלא להיזוק יכולת ההבקעה, אולי ע"י צירופו של צדוק מלכה לחוד על חשבון אחד הקשרים. בכל מקרה, במחנה החיפאי מאמינים בנצחון ומודעים לכך, כי הוא ישחרר אותם מהלחץ הפסיכולוגי ויעלה אותם על הפסים הנכונים גם במירוץ לאליפות.

גם במכבי ת"א רוקמים חלום של „דאבל". לאחר ההצלחות המסחררות בליגה, שהניבו שטף נצחונות רצופים, הצפים במחנה התל־אביבי להסתערות הגדולה גם על הגביע. היריבה, מכבי פ"ת, מגלה, אמנם, אותות חולשה בליגה אך הפרס היקר קורץ לה והיא תעשה כל מאמץ „להציל את העונה" ע"י עליה לחצי־הגמר כפרי מאבק שקול עם יתרון קל לת"א.

הפועל באר־שבע ושמשון, שגמרו את העונה, מתעניינות עתה רק בגביע. באר־שבע איבדה באחרונה את „גביע הטוטו" ואין לה, איפוא, שום כוונות לספוג אכזבה נוספת. הביתיות תעניק לה יתרון מסוים, אך שמשון האפתעית תכפה עליה מאבק קשה ופתוח לכל תוצאה.

„על הנייר", נראית דרכה של הפועל כפ"ס סלולה לשלב הבא, אך „הסינדרלה" מליגה א', מכבי חדרה, חושבת, כמובן, אחרת. לאחר שהדיחה את מכבי שעריים והפועל פ"ת יש לחדרתים „תיאבון" להרחיק דיבה לאמות סליסה הספ גבוה בסולם הגביע. הביתיות תסייע להדרה לאזן במידה־רבה את יחס־הכוחות, אך כפ"ס תהיה ערנית ולא תיפול במלכודת. הניסיון העדיף יכריע, כנראה, את המאבק עבור הכפר־סבאים.

ברקוביץ יפגין יכולתו בכדורגל למען קרן לב"י

שלושה משחקי כדורגל פ־קנטים, ייערכו ב־7 במאי בסינמ־נר אוהלו שעל שפת הכנרת לד־גל פתיחת אירועי יום־העצמאות. ההכנסות מתו־מים רבים יוקדשו לקרן לב"י.

מיקי ברקוביץ, מוטי אראס־סי וכוכבי הכדורסל של אליצור נתניה יפגינו את יכולתם דווקא בשדה הכדורגל מול נבחרת של קצינים.

המשחק השני יפגיש את בנות מיל"ן עם נבחרת קצינות, כבמשחק מיל"ן יתייצב ח"כ יוסי שריד.

לקינות יצפה לקהל במפגש בין סטודנטים וחיילים באוהלו לבין נבחרת מכבים, בליגום אר־רי בלמיליאן, אלי אוחנה, גדי ועודד מכבס וקי פרץ.

המפעל באורגן ע"י איל גורני, יו"ר הסטודנטים באוהלו, בחסות סגן ראש־הממשלה, דוד לוי.

האשה החזקה באירופה. גונדי פרוצר ממערב־גרמניה זכתה בבכורה באליפות היבשת בבניית־גוף, שנערכה בפולין.

קלן תופיע מחר במאדריד בגמר גביע אופ"א

המשחק הראשון בגמר גביע אופ"א בכדורגל יתקיים מחר במאדריד בין מחזיקת הגביע, ריאל מאדריד, לבין פ.צ.קלן.

משחק הגומלין יהיה ב־6 במאי במערב־גרמניה, אך מיקום המפגש טרם נקבע לאחר שקלן ספגה עונש רדיוס מהתאחדות האירופית.

הכדורגלן הישראלי, דוד פיזנטי, יצא עם קבוצתו הגרמנית למאדריד ועשוי להופיע במשחק הגמר.

„מר סקווש" יבקר בישראל

ג'ונה ברינגטון (43), שניצח 6 פעמים באליפות בריטניה הפתוחה בסקווש, יבוא לביקור בארץ בתחילת חודש מאי 1986. אליפות בריטניה הפתוחה מקבילה למשחקי ווימבלדון בטניס ונחשבת לאליפות העולם הבלתי רשמית.

ברינגטון הוא „מר סקווש". הוא תרם יותר מכל אדם אחר לכך שמשחק הסקווש הפך כה פופולרי תחילה רבים באירופה.

בביקורו בארץ יקיים ברינגטון שני מופעי סקווש, ב־6 וב־7 במאי, במועדון הסקווש החדש ברעננה. המופע בשלב ספורט, הצאה ובידור ובמסגרתו ישחק ברינגטון משחק ראווה נגד פיטר בראון, הנחשב לאחד מטובי מאמני הסקווש בבריטניה.

חולון ממתינה לפסיקת בתי־המשפט לפני קביעת הרכבה

ד"ר ברמור תובע מאיגוד הכדורסל להכיר בו כישראלי • חיים זלוטיקמן תובע מהפועל חיפה לאפשר לו להמשיך לשחק בחולון • גם קופר „ישלח הביתה" • ייתכן שובו של עופר יעקבי.

מאת משה כהן

הרכב קבוצת הכדורסל של הפועל חולון בעונה הבאה תלוי בפסיקותיהם של בתי המשפט בת"א ובחיפה.

אתמול עבר להפתח בבית המשפט המחוזי בת"א הדיון בבקשתו של דייוי ברמור להכיר בו כישראלי.

ברמור התחתן עם ישראלית ואף נרשם לשרות בצה"ל. אך על־פי החלטת איגוד הכדורסל ייחשב ישראלי רק מי שנמצא לפחות שלוש שנים בארץ. ברמור שהה בארץ רק שנתיים. בית המשפט המחוזי בחיפה ידון בעוד שבועיים בתביעת הפועל חיפה להשיב לשורותיה את חיים זלוטיקמן.

כזכור קיבל זלוטיקמן בקיץ הודעה בכתב מהפועל חיפה, שהיא אינה מסוגלת לעמוד בהתחייבויות הכספיות כלפיו. בעקבות הביעתו של זלוטיקמן הוכנה פשרה לשחררו להפועל חולון.

חיפה טוענת, שהשחרור הוא רק לעונה אחת, אך זלוטיקמן טוען, שהוא רשאי להמשיך לשחק בחולון.

בינתיים החליטה הנהלת חולון לא להחתים את הענק שחום־העור ג'ון קופר לעונה נוספת. בעת מתנהלים מגעים עם סוכני שחקנים בארה"ב בכוונה להחתים שחקן צד בעל שעור־קומה.

לגבי קליף פונקסטר עדיין לא הוחלט דבר. בחולון ממתינים להחלטת בית המשפט לגבי ברמור, שהוא השחקן המועדף.

מכבי דניאל הודיע על הבקר לימודיו בארה"ב. ייתכן שעופר יעקבי ישוב להולך לברית סכרם האלו מגעים בין הצדדים.

מנהל מחלקת הכדורסל בחולון, כאיר כאור כבר הבטיח: „בעונה הבאה תלך חולון על גדול". נדע שאת העונה הנוכחית סיימו החולונים ללא גרעון כספי למרות אי־העפלתם לשלב הגמר במשחקי [illegible]

נחשפה פרשת שוחד ומכירות בכדורגל הפולני

בפולין נחשפה פרשת שוחד בכדורגל בה מעורבות קבוצות בליגה, ש„מכרו" משחקים לקבוצות מן התחתית [illegible] בשיהן לליגה השניה – על כך מדווחים כלי התקשורת בפולין, [illegible] הרשמיים והלא רשמיים.

כמה משחקים נקבעו מראש וכל משחק נמכר ב־12 מיליון זלוטי, שהם 100 אלף דולר.

עיתון הממשלה כתב, שקבוצת „באלטיק" גדיניה הוצאה מהליגה הראשונה בגלל „מכירת" משחקים.

באלטיק נכרה יחד עם קבוצת התחתית ואגביה סוסנוביץ.

מזכיר ההתאחדות הפולנית מסר לכתב רויטר: „הפרשה תיחקר לעומקה, אבל אין ספק, שהעדויות מוכיחות, כי, אכן, נקבעו התוצאות לפני בדיקת המשחק".

לפני כשלושה חודשים, קיבלה ההתאחדות מלשינות לעקוב אחר משחקים רגישים, לאחר שנודע שהם עלולים להיות „מכורים".

קונים ממשיך לנצח

האמריקני ג'ים קונים ממשיך להפגין כושר גבוה. אתמול גבר במשחק הגמר של טורניר הטניס באוקלהומה על קורי פארי 3:6, 3:6.

הנצחון זיכה את קונורס יתרונו בפרס על 50,000 דולר. פארי הסתפק ב־25,000 דולר.

בגביע העולם (11)

עם צוות צעיר מקווים בספרד למחוק חרפת „המונדיאל" 1982

מאת שמואל בר

על פי משחק המבחן האחרון שלהם נגד פולין ב־26 במארס, להסתיים בנצחון גורפים 0:3, יכולים הספרדים להיות שקטים. יש להם נבחרת טובה, מגובשת ומהירה, ובעיקר שאפתנית.

אם לא די בהצלחתה של הנבחרת, באו הקבוצות הבכירות והוכיחו, כי הכדורגל הספרדי נמנה עתה על הצמרת האירופית.

צוות חדש

את האופטימיות שלו הוא מבסס על הצוות החדש, שנבנה על שרידי הנבחרת הכושלת מ־1982. מצוות זה נותרו בסגל רק בודדים. היתר הם שחקנים צעירים ומבטיחים, שלפחות לחלק מהם יש שאיפות להפוך לכוכבי האליפות.

ותיקי הנבחרת מאיישים, בדרך כלל, את החוליה האחורית. כזהו אנדוני גויקוצ'יאה בן ה־29, מגן נמרץ, חריף ונוקשה המטיל פחד על חלוצי היריב. הוא מוכר יותר בכינויו „הקצב מבילבאו" ואת נחת רגלו חשו כבר על בשרם חלוצים רבים.

לצידו במרכז ההגנה מתייצב אנטוניו מאסדה אף הוא בן 29. הוא שיחק ב־1982 רק 17 דקות במפגש נגד אנגליה. הפעם יורכב הרבה יותר, ומוניוז מקווה להפיק ממנו את המירב.

הקשר השמאלי רפאל גורדילו הוא המנוסה בשחקני הנבחרת הספרדית. לזכותו 65 הופעות בין־לאומיות והוא נחשב ל„מוח" של הנבחרת.

בין הקודות סומך המאמן המנוסה על הוותיק לואיס ארקונאדה, אבל האחרון סובל מפציעה העלולה למנוע ממנו את הנסיעה למקסיקו. אם „ייעדר, יתפוס את מקומו שוערה של בילבאו אנדוני זוביזארטה הצעיר (24), המפגין באחרונה יכולת מעולה.

אנטוניו מאסדה

חואן סניור

למקסיקו יגיעו הספרדים במטרה לתקן את הרושם העגום שהותירו ב„מונדיאל" האחרון, שהתקיים אצלם בבית. ב־1982 ספגו הספרדים השפלה, כשלא הצליחו להגיע אפילו לשלב חצי־הגמר.

במקסיקו הם מקווים לתקן את הרושם. הם נשענים על שתי עובדות, שמשפרות את מצב הרוח במחנה שלהם. הראשונה, העובדה שבמקסיקו ירגישו כמו בבית. השניה, השיפור שהביא לה את הסגנות באליפות אירופה האחרונה בצרפת.

לרשות המאמן הספרדי הקשיש (בן 62) מיגל מוניוז עומד צוות מלוכד, המתבסס על הגנה חזקה ונוקשה (ולפעמים יותר על המידה), קישור נמרץ והתקפה מבריקה. צוות זה הביא לקפרדים „תהלה" רבה בארבע השנים שחלפו מאז ה„מונדיאל" האחרון.

הפעם מקווה מוניוז להביא את חניכיו להישג טוב יותר מאשר באליפויות העולם הקודמות. את ההישג הטוב ביותר במסגרת זו רשמו לזכותם הספרדים ב־1950 (בראזיל), כאשר דורגו במקום הרביעי. באליפויות האחרות (ספרד השתתפה עד כה בשש) כשל ה„שור הספרדי" עוד בשלבים הראשונים.

אמילו בוטראגואנו „ילד פלא"

התקווה הגדולה

אולם התקווה הגדולה של ספרד היא בהתקפה. לצידו של הפוליטיו רינקון המנוסה יותר מבטים סביליה, יופיע „ילד הפלא" הספרדי, אמיליו בוטראגואנו בן ה־23, האיש שהעניק לריאל מאדריד את תואר האליפות והעלה אותה לגמר גביע אופ"א.

בוטראגואנו הוא מסוג השחקנים שקשה לצפות את מהלכיהם. סל־כתו בכדור מדהימה, חוש התמצאותו ברחבה מצויין והגנות רבות כבר נבעתו להמונותיו אלה.

מכל מקום, הספרדים מקווים, שבוטראגואנו יהיה התחליף המתאים לסדרת כוכבי העבר הזרים שהתאזרחו וכיכבו בשירותיה (די־סטפנו, פושקאש).

למקסיקו הגיעו הספרדים אחרי שזכו בבכורה בבית 7. הם לא עשו שם חיים קלים, והיה עליהם להתגבר בדרך על שתי נציגות של האי הבריטי (וולס וסקוטלנד) ועל איסלנד. רק שני נצחונות דחוקים וחוזים על האחרונה (1:2) הבטיחו לה את ראשות הבית.

בטורניר במקסיקו שובצה ספרד לבית קשה מאד יחד עם בראזיל, צפון־אירלנד ואלג'יריה. בשחקי הבית יהיה בגוודלהרה. שתי הראשונות מעיר זה יעפילו ל„בית־הגמר" והשלישית תאבק עם יתר הנבחרות, שיתפסו אותו מקום כדי להכלל בין ה־16 בשלב השני.

כדי להבטיח לעצבם לפחות סיבוב אחד לא לוקחים הפעם הספרדים סיכונים. הם יצרפו לסגל טבח מיוחד ואת נשות הכדורגלנים כדי לבנוע געגועים, גם הצד הכספי עם הכדורגלנים נסגר. לאחר הסכומים שהובטחו להם (6,000 דולר לנצחון) סביר להניח, שהכדורגלנים הספרדים יעלו „כסף" משחק כאריות במטרה לנצח.

המומחים, אכנם, אינם מנבאים הצלחה גדולה לצוות של מוניוז ומציבים אותו באמצע סכלת הסיכויים, אך בחנה הספרדי מקווים לשבש את כל התחזיות ולהפוך את מעלה מעלה.

ווטסון וטרבור פרנסיס נופו מהסגל האנגלי לגביע העולם

מנהל נבחרת אנגליה בכדורגל, בובי רובסון, פירסם את רשימת 22 שחקני הסגל, שייצאו לגביע העולם במקסיקו.

רובסון ניפה את שני הוותיקים, הבלם דייב ווטסון (נוריץ') והחלוץ טרבור פרנסיס (סמפדוריה). לפני בחירת הקשר הצעיר של אסטון וילה, סטיב הודג', שחגג הופעת בכורה בינלאומית נגד סקוטלנד (1:2) בשבוע שעבר ב„וומבלי". [illegible]

[illegible] הסגל האנגלי למקסיקו ובמוגריים – המספר הראשון מציין את גיל השחקן והמספר השני את הופעותיו בנבחרת.

שוערים: פיטר שילטון [illegible]; כריס וודס [illegible]; גארי ביילי [illegible].

[illegible]

כוכבי איטליה בסגל הגרמני

שניים מכוכבי הליגה האיטלקית בכדורגל, שנסתיימה השבוע, נכללים בסגל נבחרת מערב־גרמניה למשחקי גביע העולם במקסיקו: „הקפטן" קארל־היינץ רומניגה מאינטר והנס־פטר בריגל מורונה.

המאמן הלאומי של גרמניה ו„הקפטן" לשעבר, שהניף את גביע העולם ב־1974, פראנץ בקנבאואר, פירסם את רשימת ה־22 שלו למקסיקו. הסגל הזה ייבחן בשני משחקי הכנה נגד יוגוסלאויה בבוכום ב־11 במאי ונגד הולנד שלושה ימים לאחר מכן בדורטמונד.

שוערים: [illegible]

הגנה: קלאוס אאוגנטלר (ביירן מינכן) [illegible]; תומאס ברטולד (איינטרכט פרנקפורט) [illegible]; אנדראס בדם (קייזרסלאוטרן) [illegible]; האנס־פיטר בריגל (ורונה) [illegible]; גווידו בוכוולד (שטוטגרט) [illegible]; נורברט אדר (ביירן מינכן) [illegible]; קארל־היינץ פורסטר (שטוטגרט) [illegible]; וולפגאנג רולף (באייר אורדינגן) [illegible]; מתיאס הרגט (באייר אורדינגן) [illegible]; דיטמר יאקובס (המבורג) [illegible].

קשרים: [illegible]

המאמן מוניוז נופה בספרד

מאמן נבחרת הכדורגל של ספרד, מיגואל מוניוז, פירסם אתמול את רשימת 22 שחקני הסגל שלו לגביע העולם.

ההפתעה היחידה היא היעדרו של [illegible], אשר נפצע במשחק חצי גמר גביע אופ"א נגד אינטר מילאנו. את מקומו ימלא [illegible] ריאל, [illegible].

שוערים: אנדוני זוביזארטה (אתלטיקו בילבאו); [illegible]

הגנה: [illegible]

קשרים: [illegible]

חלוצים: [illegible]

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

נחקר הקוקסינל ירדנה עקב הירי באשה ההרה

המשטרה חושדת כי היה עד לניסיון ההתנקשות • בביה"ח וולפסון יילדו הרופאים בן זכר פצוע

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

צוות החקירה המיוחד במשטרת מרחב ירקון עצר אתמול בשעות הערב קוקסינל הקרויה לשם ירדנה מארש, שהיה לפני שינוי מינו קצין בצה"ל, בחשד שהיה עד לניסיון ההתנקשות בחייה של ליז שיראזי, אשה בהריון שנורתה שלשום בשעות הלילה בבטנה – ברחוב טשרניחובסקי 53 בתל־אביב ושוחרר לאחר חקירה.

ליז שיראזי נורתה שלשום בשעות הערב המאוחרות בדירה שברחוב טשרניחובסקי בתל־אביב. היא הגיעה במצב בינוני, כשהיא שותתת דם, לבית־החולים „וולפסון" בחולון. הרופאים, שמצאו אותה שוכבת על המדרכה ליד חדר המיון, הובילו אותה לחדר ניתוח ולאחר ניתוח ממושך הוצא הקליע מאיזור הבטן. במהלך הניתוח נערך ניתוח־קיסרי והרופאים יילדו בן שהיה פצוע קל בידו. הקרע נתפר. „זו הרגשה נוראית שמנסים להתנקש בחייך כשאתה עדיין ברחם אמך", אמר אתמול לעיתונאים פרופסור חיים זכות, מבית־החולים „וולפסון" בתל־אביב, בהתייחסו לתינוק.

שוטרים ואנשי משפחתה של ליז שיראזי שומרים 24 שעות ביממה על חייה של היולדת. אתמול בשעות הבוקר נחקרה היולדת על־ידי אנשי צוות החקירה במרחב הירקון ונראה, כי המניע לנסיון ההתנקשות הוא ריב בין קוקסינלים, שאליו נקלעה ליז שיראזי בליל יום א'.

השוטרים סבורים, כי היורה ניסה לפגוע בחייו של הקוקסינל ירדנה מארש, אך לא הצליח לפגוע בו ואז נמלט מן המקום, כשהוא מותיר אחריו את ליז שיראזי פצועה.

באר־יעקב נגד תכנית הרחבה: תגדל המצוקה!

תמיהה במשרד השיכון. המועצה המקומית: יש עשרות דירות ריקות בשכונת הרצל ואין קונה

(ע.) – החלטת משרד השיכון להקים 52 יחידות דיור בשכונת הרצל בבאר־יעקב, נתקלת בהתנגדות נמרצת של המועצה המקומית בבאר־יעקב, בטענה שהגשמת התוכנית על־ידי חברת שיכון עובדים תגדיל את שטחי המצוקה בלי לפתור את בעיותיה ותחבל, למעשה, במאמצי השיקום שמשקיעה המועצה בשכונה זו.

בחוגי הנהלת משרד שיכון הובעה תמיהה על התנגדות המועצה וצויין כי קשה להבין את מניעי ההתנגדות, בפרט כאשר כל שאר המועצות כמהות לבנייה חדשה במקומותיהן. לדעת הנהלת המשרד, תשמש הבנייה עידודים לישוב והיא עשויה לתרום לשיקום השכונה.

טענותיה של המועצה המקומית נגד תוכנית הבנייה כלולות במכתב ששלח ראש המועצה, נחום איצקוביץ, למנכ"ל משרד השיכון, אלי נסים, ואל הממונה על המחוז, דב שיש. איצקוביץ טוען, בין השאר, כי ההחלטה בעניין הקמת הדירות התקבלה באורח חד־צדדי, ללא תיאום עם המועצה המקומית.

המועצה טוענת, כי כבר כיום נמצאות בשכונה כמה עשרות דירות ריקות בנות שלושה חדרים, המוצעות למכירה במחיר של 25 אלף דולר, ואין מי שמוכן לקנותן בגלל אופי השכונה ובעיותיה.

עובדת משרד השיכון הבהירה במכתב־תשובה מטעם סמנכ"ל אגף נכסים ודיור במשרד. נאמר בו, בין השאר, כי הבנייה מתבצעת על־ידי חברת שיכון־עובדים במסגרת תוכנית הבנייה של משרד הבינוי והשיכון ולא על־ידי המשרד. החברה הביעה נכונות לבנות בישוב, לאחר שבדקה את שוק הדירות במקום. במכתב מובעת תמיהה על טענת ראש המועצה, כי בנייה חדשה פוגמת במאמצי השיקום: „ישובים רבים משוועים לבנייה חדשה באמצעות חברות הבנייה, במטרה לשפר את תדמיתם, אך זו איננה מתבצעת בגלל מחסור בקרקעות או בגלל אי־נכונות מצד חברות הבנייה".

צו מניעה הוצא נגד הבחירות למועצת הסטודנטים בבר־אילן

(ע.) צו־מניעה זמני, האוסר על אגודת הסטודנטים של אוניברסיטת בר־אילן לקיים בחירות לאגודה ב־20 וב־21 במאי – ניתן אתמול בת"א על־ידי השופטת המחוזית, שושנה ברמן, לבקשת סטודנט מחברי מועצת האגודה.

הסטודנט, ישראל דנינו, פנה לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב, בבקשה להוציא צו־מניעה זמני נגד אגודת הסטודנטים של אוניברסיטת בר־אילן. בבקשתו הדגיש, כי לפי תקנון הבחירות של האגודה, על מועצת האגודה למנות ועדת בחירות לא יאוחר מ־10 באפריל השנה.

„חברי המועצה לא התחשבו כלל בסמיכות התאריכים כאשר קבעו את מועד הבחירות ל־20 ו־21 במאי", טען המבקש. „שום רשימה לא תוכל להתארגן די הצורך בזמן כה קצר. זאת, משום שלפי התקנות חובה להגיש את הרשימות לוועדת הבחירות עד 22 יום לפני יום הבחירות הראשון, כך שיש להגיש את הרשימות לא יאוחר מ־28 באפריל. ואולם, חופשת הפסח של האוניברסיטה החלה ב־18 באפריל ותסתיים ב־4 במאי. אי־לכך, נבצר מראשי רשימות להגיש את רשימות המועמדים ולהתארגן להיבחר כחוק, שכן הזמן דחוק ואינו תואם את הוראות התקנות".

בתגובה על הבקשה, הוגש לבית־המשפט תצהיר מטעם יו"ר אגודת הסטודנטים, חיים בשארי, באמצעות עו"ד יפתח עניא. הוא טוען, בין היתר, כי דרישתו של המבקש לא הועלתה בתום לב. לדברי עו"ד עניא, התנגד המבקש לדחות את הבחירות ל־3 ו־4 ביוני חודש להקדימן, אך כאשר הוקדמו הבחירות – התנגד למועד המוקדם. הוא איננו מציע שום תאריך אחר אלא דורש שהבחירות לא יתקיימו כלל.

נאשם ברצח בן 70 יישאר במעצר עד תום משפטו

(ע.) כתב־אישום על רצח בכוונה תחילה הוגש אתמול לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב נגד משה עזיזה (23) מלוד. השופט, יעקב קדמי, הורה לעצור את הנאשם עד תום משפטו.

התובעת, עו"ד שניט, טוענת בכתב־האישום כי ב־7 בפברואר השנה, בשעות הלילה, חדר עזיזה לביתו של אליעזר רוזנר (70) תושב העיר, במטרה לגנוב. בכניסה לדירה נתקל הנאשם ברוזנר והתובעת טוענת כי כדי למנוע ממנו להתנגד למעשה הגניבה, כפת אותו הנאשם בידיו וברגליו בכבל הטלפון שמצא בדירה. לאחר מכן כרך סודר צמר על פניו והשכיבו על בטנו על הרצפה. עזיזה חיפש בבית דברי־ערך ולאחר שסיים את החיפוש נטש את רוזנר כפות על הרצפה ועזב את הדירה. התובעת מדגישה כי רוזנר נחנק מן הסודר שהונח על פניו ומת.

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
הוועד הפועל

האזינו
לשידורים מיוחדים בקול־ישראל
באחד במאי 1986
יום חמישי 1.5.86 שעה 9.00 בבוקר רשת ב'
דבר מזכ"ל ההסתדרות
ח"כ ישראל קיסר
האחד במאי 1986
★
יום חמישי 1.5.86 שעה 17.15 רשת ב'
ראיון עם מזכ"ל ההסתדרות
ח"כ ישראל קיסר
בתכנית „על מספרים ואנשים"

לשכת דובר ההסתדרות

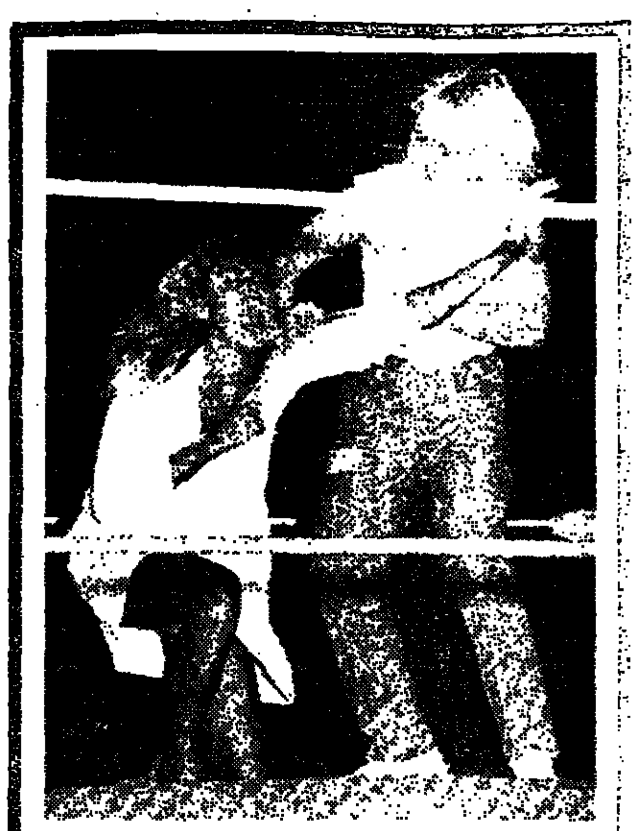

מיס מייסי (כורעת) וסאן שיין נאבקות על הזירה בתחרות ההיאבקות החופשית, אמש בחיפה (צילום: י.פ.פ.א.)

נעצר אב שאיים לזרוק את בנו הפעוט מן החלון

(ע.) חשוד באיום לזרוק את בנו בן ה־3 מבעד לחלון בעקבות סיכסוך משפחתי עם אשתו – נעצר אתמול ל־4 ימים בפקודת בית־משפט השלום בבאר־שבע.

החשוד, יעקב בלכרוביץ, תושב פתח־תקווה (38), הוציא מבעד לחלון את פלג גופו העליון של בנו הפעוט ואיים להשליכו. רק לאחר שהוזעקה המשטרה ולאחר מאמצי שיכנוע, חולץ הילד על־ידי אחת השכנות, ללא פגע.

בלכרוביץ הכחיש את המעשה המיוחס לו ואמר כי לא התכוון לזרוק את בנו.

שני אסירים שוחררו לחוג חג החירות – ועדיין לא שבו

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

שני אסירים שיצאו לחופשה בחג הפסח לא שבו לבתי הכלא דמון ואיילון. הודעה על כך העבירה למשטרת ישראל בהיוודע העלמם.

השניים הם סימן־טוב לוי, השפוט ל־7 שנות מאסר בעוון תקיפה חבלנית חמורה ומרצה את עונשו משנת 1981, ואליעזר חיימוביץ השפוט ל־6.5 שנות מאסר בעוון שימוש בלתי־חוקי ברכב, פריצה וגניבה ומרצה את עונשו בכלא איילון. שניהם כבר יצאו לחופשה אך תמיד שבו לבית־הכלא במועד שנקבע.

שחרר שירות בתי־הסוהר לחופשה של חג הפסח כ־700 אסירים נוספים, נוסף על 771 אסירים שכבר יצאו בחג הראשון.

גובר המחסור בדיור לאוכלוסיה הערבית בעכו

(ע.) המחסור הגובר בדיור הולם לאוכלוסיה הערבית בעכו גרם באחרונה ירידה ניכרת במספר הזוגות הצעירים הנישאים בעיר, מקרב בני העדות הנוצריות והמוסלמיות.

סקר שנערך בימים אלה העלה, כי בעיר העתיקה מתגוררים כ־8,000 תושבים בצפיפות רבה, ולכל משפחה שלישית חדר אחד בלבד, ומצטופפים בו לאחת 8 נפשות ויותר.

רוב בנייני העיר העתיקה, שנבנו במאה הקודמת נהרסים הולכים והופכים למסוכנים למתגוררים בהם. באחרונה הוצאו ע"י העירייה עשרות צווי־הריסה. בתים רבים נהרסו ואחרים נאטמו. לא מכבר התמוטטו דירות על יושביהן ובדרך נס לא היו נפגעים.

נוכח המצב החמור בתחום הדיור בעיר פנתה העירייה לוועדת הכלכלה בבקשה לדון בבעיה ולמצוא לה פתרונות מתאימים. מדובר בבניית שכונה חדשה שאליה יועברו דיירי הבתים המסוכנים, מתן סיוע לזוגות צעירים ושיפוץ הבתים הניתנים לתיקון.

קוקאין בחצי מיליון דולר נתפס בדירת זוג צעיר ברמת־גן

הכמות הגדולה ביותר שנתפסה בחמש השנים האחרונות באיזור תל־אביב • מחוז תל־אביב של המשטרה: הקוקאין חודר לאנשי בוהמה בעיר

מאת נתן רועי, סופר „דבר" לענייני משטרה

בלשי מפלג הסמים במשטרת מחוז תל־אביב תפסו אתמול בשעות הבוקר המוקדמות את כמות הקוקאין הגדולה ביותר שנתפסה בחמש השנים האחרונות באיזור תל־אביב: 919 גרם קוקאין, שערכם ב„סיטונאי" 138 אלף דולר, וערכם בשוק הסמים התל־אביבי לאחר חלוקה למנות של 0.3 מיליגרם – כחצי מיליון דולר, נתפסו בדירה ברחוב ד"ר כהן 5 ברמת־גן לא הרחק מקולנוע „אורדע" שבעיר.

תפיסה זו באה לאחר פעילות מבצעית של מספר שבועות לאיתור רשת יבואני קוקאין. בשעות הבוקר של יום א' נכנסו בלשי מפלג הסמים, שקיבלו מידע מוקדם וניהלו תצפיות על הדירה, לדירה ברחוב ד"ר כהן 5 ברמת־גן. בדירה נמצא זוג־צעיר שהגיע מארה"ב ב־18 באפריל השנה. הגבר (34) הוא בעל אזרחות אמריקנית ואשתו היא ישראלית בת 28. השניים התגוררו מאז הגיעם לארץ, בבית הורי האשה.

בחיפוש בדירה איתרו הבלשים מזוודת „ג'יימס בונד" ובה 919 גרם קוקאין שהיה מחולק לחבילות ארוזות בנייר כסף, בנות 150 גרם ו־200 גרם. נמצאו גם מאזניים עדינים לשקילת סמים ומאזניים לשקילה של מאות גרם. הסם הובא – כפי הנראה – מארה"ב והועבר בתיק הג'יימס־בונד כמזוודת־יד רגילה. בעקבות מידע מוקדם ופעולת עיקוב מסובכת, הצליחו בלשי היחידה התל־אביבית – בשיתוף עם יחידות אחרות – לעלות על עקבות בני הזוג ולעוצרם.

פרט לכך, ביצעו בלשי מפלג הסמים מעצרים נוספים של עבריני קוקאין בתל־אביב. ברחוב לבונטינסקי 115 נתפסו אור לאתמול זוג צעירים. הבחור בן ה־33 וחברתו בת ה־20 מרמת־גן החזיקו בדירתם 5 גרם קוקאין ו־0.9 גרם קוקאין בקופסאות גפרורים. עוד נמצאו בדירה 48.2 גרם חשיש. כן נעצר גבר בן 39 תושב כפר־שלם, שהיה מעורב בפרשה. ה„סוחר" – מוכר היטב למשטרה – נעצר ברחוב ד'. מעל לכבו הג'יפ הפרטי שלו היו 143.5 גרם חשיש. ה„סוחר" נעצר ב־9 בדצמבר 1985 כשעל גג ביתו נמצאו 5 קילוגרם חשיש.

זה זמן רווחת במשטרת מחוז תל־אביב הדעה, כי הקוקאין חודר לאנשי בוהמה תל־אביביים ידועים, הם כאלה שלא נעצרו מעולם על החזקת סמים. בעקבות זאת, מנהל מחלק הסמים פעילות ענפה לאיתור יבואני הסם הקשה ומפיציו.

התפיסה הגדולה ביותר של קוקאין היתה בקיץ שנת 1983, כשנחשפה „הרשת הקולומביאנית", שעסקה ביבוא קוקאין מקולומביה. רשת זאת החזיקה 500 גרם קוקאין ש„נתפס על חם" והתברר אז, כי הצליחה להפיץ עוד 800 גרם קוקאין בין סוחרים מתל־אביב. ראש הרשת, הלל קורנפלד, והמשווק, סימון סמרג'ה, צלם עיתונות, נידונו למאסר. סמרג'ה, שנידון לשנתיים מאסר, כבר שוחרר.

נעלם בעל מפעל לשירותי קייטרינג שהסתבך בחובות

דוד מנור (36) הותיר 150 איש ללא משכורות אפריל • מועצת פועלי חיפה הגישה תביעה להטיל עיקול על רכושו • צו־מעצר הוצא אתמול בבית־משפט השלום

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר" וכתב עתיים

בית־משפט השלום בחיפה הוציא אתמול צו מעצר נגד בעל מפעל לשירותי קייטרינג בקריה לתעשיות מדע בחיפה, דוד מנור (36) אשר עזב את הארץ באפריל השנה והותיר אחריו חובות רבים.

הצו הוצא על־ידי השופט ראובן ברזודין בהיעדרו של מנור, לבקשת יחידת הגבייה והאכיפה של מס־ערך־מוסף. ב"כ היחידה טען, כי בביקורת חשבונות שנערכה במשרדו של מנור בינואר השנה, נמצא כי הוא חייב מסים בסכום של כ־13 אלף ש"ח. חוב זה תפח, לטענת שלטונות המס, לסכום של 132 אלף ש"ח, בגלל תוספת קנסות, ריבית והצמדה. בתחילת אפריל עזב דוד מנור את הארץ בלי לסלק את החוב. איש העסקים הותיר אחריו 180 עובדים, אשר לא קיבלו זה כחודשיים את שכרם.

מנור סיפק שירותי קייטרינג למפעלי האלקטרוניקה בקריה לתעשיות מדע בחיפה, בכלל זה למפעל „אלסינט", שהגיש נגדו תביעה כספית לבית־המשפט המחוזי בחיפה.

בינתיים, מתנהל מאבק על מכונית „מרצדס", אשר נמכרה על־ידי מנור ועוקלה על־ידי שלטונות מס ההכנסה. בקשר לכך הוגשה בקשה לבית־משפט השלום בחיפה על־ידי מתווך רכב ירושלמי, זוהר זהר, הטוען לבעלות על אותה מכונית. זהר מספר בבקשתו, כי באפריל 1986 מכר לו מנור את המכונית, מודל 1971, ב־40 אלף ש"ח. מנור קיבל תמורתה 20,800 שקל, לאחר שהמבקש ניכה 19,200 ש"ח שמנור היה חייב לו בקשר לעסקות־רכב שונות שנעשו ביניהם בעבר.

מפעלי נקטה צעדים

מועצת פועלי חיפה נקטה אתמול צעדים כדי להבטיח תשלום משכורות אפריל ותנאים סוציאליים לעובדים בחברת „מנור – שירותי מזון".

היועץ המשפטי של מועצת פועלי חיפה הגיש אתמול תביעה לבית־הדין האזורי לעבודה בחיפה להטיל עיקול על רכוש וכספים המגיעים למנור. חברת „מנור – שרותי מזון" סיפקה ארוחות לכ־20 מפעלים, רובם באיזור חיפה אך גם בכרמיאל ובירושלים. החברה העסיקה כ־150 איש, על־פי חוזה עבודה עם מועצת פועלי חיפה.

מזכירות מועצת פועלי חיפה ציירה אתמול את 150 העובדים באישורים מיוחדים לשירות התעסוקה, על־פיהם יוכלו להירשם כדורשי עבודה.

פרס יפתח המימונה בבית קולק

חגיגות ה„סיירן" של יהודי כורדיסטאן האיראנית חנכו רשמית פארק אשכול

מאת יקיר צור ואמיר רוזנבליט

ראש הממשלה, שמעון פרס, יפתח במוצאי פסח שני את חגיגות המימונה כאשר יתארח עם בני־משפחתו בבית ראש העיר טדי קולק לשולחן מימונה מסורתי משולב בנוסח יהודי מרוקו ואשכנז.

הראשון־לציון, הרב מרדכי אליהו, יברך את ראש הממשלה וישלח ברכה לעם ישראל בארץ ובתפוצות. אורחים נוספים בבית הפתוח של טדי קולק יהיו אסירי־ציון רוברט דסה וויקטור לוי, חסידי אומות העולם, אנשי כמורה נכבדים ערביים „יקירי ביתו" – פרופ' קלמן מן ואורי לופוליאנסקי וכן הזוג דוד וג'יזל ליטמן מז'נבה, אשר עשו רבות במחתרת לעליית יהודי מרוקו.

טדי קולק יצטרף לראש הממשלה, לאלוף פיקוד המרכז, אהוד ברק, ולחברת הכנסת גאולה כהן בביקור ברחוב הפתוח ברחוב יצחק שדה בשכונת קטמון. לאורך הרחוב שיקושט בשטיחים, יוצבו שולחנות ועליהם מאכלי החג המסורתיים.

חגיגות ה„סיירן"

אתמול התקבל ראש הממשלה, שמעון פרס, בשירים ובריקודים מסורתיים על־ידי אלפי יהודי כורדיסטאן האיראנית בישראל, שבאו לגן הלאומי „אשכול" בנגב המערבי, כדי לחגוג את חג ה„סיירן" המסורתי של עדתם.

לאורך מאות המטרים שהפרידו ממכוניתו לבין־אוהל הערוך בו התכבד בארוחות צהריים, נתקבל פרס בגילויי חיבה רבים. רבים מהחוגגים נגשו אליו כדי ללחוץ את ידו, צעירות הגישו לו זר־פרחים והיו שצעקו: „שמעון, חזק ואמץ".

חג ה„סיירן" של יהודי כורדיסטאן האיראנית בישראל, נבדל מחג יהודי כורדיסטאן יוצאי עיראק, המכונה „סהרנה", אופיינו בפיקניק משפחתי המוני שנמשך יומיים.

היה זה האירוע הראשון שחנך אתמול רשמית את הפארק הלאומי „אשכול", השני בגודלו בארץ לאחר פארק הכרמל. אנשי רשות הגנים הלאומיים והקק"ל עמלו משך כעשר שנים על הכשרתו.

בחנוכת הפארק השתתפו אתמול גם בני־משפחתו של ראש הממשלה לשעבר, לוי אשכול המנוח, שעל שמו נקרא הפארק.

ערבים ודרוזים ישתתפו היום בראשונה בחגיגות המימונה ובמיבצע אירוח מטעם נעמ"ת בשיתוף תנועת „ביחד".

בחירת חברי מרכז המפלגה

מועד הבחירות
חברי המרכז בסניפים ובמחוזות ייבחרו בכל סניף בין ה־4 ל־8 במאי 1986, ביום ובשעה שייקבעו על ידי ועדת הבחירות המקומית.

שיטת הבחירות
הבחירות יהיו בחירות ישירות, אישיות וחשאיות. יש לקיים הצבעה בקלפי בכל מקרה.

ועדת הבחירות המקומית
ועדת הבחירות המקומית שנבחרה לניהול הבחירות לועידה הרביעית ולמועצת הסניף, תכהן כועדת בחירות לצורך בחירת חברי המרכז.

הגשת מועמדות
צירי הועידה וחברי המפלגה רשאים להגיש מועמדותם כחברים במרכז המפלגה עד ליום ראשון 4 במאי 1986, בשעה 18.00.
את המועמדות יש להגיש ליו"ר ועדת הבחירות המקומית או למזכיר הסניף. מי שאינו ציר בועידה רשאי להיות מועמד רק אם נתמכה מועמדותו בחתימותיהם של לפחות 50 מחברי המפלגה בסניף שלו.

הגוף הבוחר
צירי הועידה מכל סניף, בין אלה שנבחרו בסניף ובין אלה שנבחרו באמצעות הרשימה המרכזית, שאושרה בועידה, ומקום מגוריהם בתחום אותו סניף, יהוו את „הגוף הבוחר". רשימות נבחרי הרשימה המרכזית השייכים לכל סניף יועברו באמצעות [illegible] אגף הארגון.

סדרי הצבעה
כל חבר רשאי להצביע עבור מספר חברי מרכז בשעור שלא יעלה על 70% ממכסת החברים שנקבעה לאותו סניף. בכל רשימה הכוללת ארבעה מועמדים או יותר יש לבחור ב־20% חברות ו־15% צעירים (עד לגיל 35) מכלל העומדים לבחירה.

העברת תוצאות ההצבעה
ועדת הבחירות המקומית תעביר את הפרוטוקול על נספחיו, כשהם חתומים על ידי הבי"ח, למזכ"ל המפלגה, תוך 24 שעות מגמר ההצבעה ולא יאוחר מיום ראשון 11 במאי 1986 בשעה 10.00.

עררים
עררים על מהלך הבחירות, על דרך ניהולן או על תוצאותיהן, ניתן להגיש למוסד לביקורת ולבירור עתירות, לא יאוחר מיום ראשון, 11 במאי 1986 בשעה 18.00.

ישיבת הועדה המתמדת
ישיבת הועדה המתמדת תתקיים ביום שני 5 במאי 1986 בשעה 17.00 באולם הישיבות במרכז המפלגה, הירקון 110 תל־אביב.
על סדר־היום:
1) סדר־היום של המושב השני של הועידה.
2) בחירת ועדת משנה לבחירת המרכז.
3) ענייני המפלגה.

המושב השני של הועידה
המושב השני של הועידה יתקיים ביום חמישי ו' באייר תשמ"ו, 15 במאי 1986, באולם הקונגרסים בגני התערוכה תל־אביב.

כרטיסי ציר
ניתן לקבל את כרטיסי הציר אצל מזכירי הסניפים.
כרטיסי הציר של נבחרי הרשימה המרכזית נשלחו ישירות לצירים.

תחבורה
מזכירי הסניפים אחראים על סדרי התחבורה לועידה ובחזרה ממנה בתום הדיונים.
פרטים נוספים ניתן לקבל מהחבר אריה פלד טלפון: 03־209222.

ברכת ההסתדרות הכללית של העובדים
לחוגגי המימונה ברחבי הארץ
★
ברכה לתושבי **דימונה**, פאר ערי הפיתוח בישראל,
במלאות 30 שנה לייסודה
תרבחו ותסעדו!
ישראל קיסר ח"כ
המזכיר הכללי של ההסתדרות

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
מועצת פועלי ירושלים
ישיבה חגיגית של מליאת מועצת פועלי ירושלים
אחד במאי 1986
תתקיים ביום חמישי כ"ב בניסן תשמ"ו, אחד במאי 1986, בשעה 7.00 בערב באולם תל־אור רח' ההסתדרות 1.
בתכנית: דבר ההסתדרות – החי **נ. הרפז** – מזכיר ההסתדרות בירושלים
ברכת הסיעות.
משירי ארץ ישראל – **שלומי נתיב.**
כיבוד.
חברי המליאה, הסגנים, ועדים ופעילי האיגוד המקצועי מוזמנים.

הפגנת ה־1 במאי
לחם, עבודה, שוויון ושלום
★ להגנת השכר וזכויות העובדים
★ נגד פיטורים ואבטלה
★ לאחווה יהודית־ערבית
★ נגד הגזענות
★ לשלום ישראלי־פלסטיני צודק
יום חמישי, 1.5.86 שעה 12.00
תל־אביב, שד' בן־גוריון – פינת דיזנגוף
חד"ש – החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון
(המפלגה הקומוניסטית הישראלית,
ארגון הפנתרים השחורים,
חוגים ואישי ציבור יהודים וערבים)

באחד במאי 1986 – יום הסולידריות הבין־לאומי!
נקראים פועלי ישראל לעמידה איתנה בשמירת הישגיהם המקצועיים־חברתיים ולהגנה על מקומות עבודתם, שכרם ופרנסתם בכבוד, שהועמדו בסכנה על־ידי ממשלת „האחדות הלאומית" של ליכוד־מערך, המעמיסה כשלונות שבע שנות שלטון הליכוד על כתפי העובדים, מבלי לפגוע בבעלי היכולת והעשירים.
עמידה נחרצת ותקיפה של כלל העובדים ונכונות למאבק ללא פשרות היא הערובה היחידה לקיום הוגן בכבוד. לאחר שהנהגת ההסתדרות, ומזכירה הכללי, מגלים רפיון, חוסר נכונות למאבק, תוך כניעה לתוכניות ממשלתיות המוסיפות לפגוע בחלש ולחזק את העשיר.
באחד במאי 1986 נקראים פועלי ישראל להפגין:
נגד הפשיזם – נגד הגזענות
בעד חיזוק אשיות המשטר הדמוקרטי במדינה
בעד הגברת המאבק לשלום – בעד אחוות עמים וכיבוד זכותו הלגיטימית של העם הערבי הפלשטיני
בעד ציונות אמיתית הפוסלת „התנחלויות" בשטחים כבושים והתייצבות אל שורות המחנה הסוציאליסטי הלוחם.
ברית השמאל הציוני־סוציאליסטי העצמאי
תל־אביב ת.ד. 26115

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו ואחינו היקר
מרדכי בר אבנר יונאי ז"ל
ההלויה תתקיים היום יום שלישי כ' ניסן תשמ"ו (29.4.86) בבית העלמין בכפר חסידים.
היציאה מבית המנוח בשעה 14.00.
המשפחה האבלה

במלאת שלושים לפטירת חברתנו
מלכה סולצ'נסקי ז"ל
נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה
ביום חמישי כ"ב ניסן תשמ"ו 1.5.86
בשעה 15.30 בבית העלמין בנען
המשפחה
וקבוץ נען

דבר היום

תחרות מסוכנת

מפחיד לחשוב שהיריבות בין יצחק שמיר לדוד לוי תביא אותם להתחרות זה בזה על מתן עידוד והסכמה לקיצוני המתנחלים בתוך העיר חברון. סימנים לכך היו השבוע כאשר שמיר נאם ליד מערת המכפלה ודוד לוי מיהר להצהיר, לא הרחק משם, שבקרוב יתחילו בבניין השכונה היהודית בשוק של חברון העתיקה. אם יש התנחלות שכולה מעשה התגרות הרי זוהי הקמת שכונות יהודיות דווקא בלב חברון הערבית. שנים ארוכות התנגדו לכך כל ממשלות ישראל, ובכלל זה ממשלתו של מנחם בגין שזעם על המתנחלים מגוש אמונים אשר פלשו ב־1979 לבית „הדסה". היה זה בגין שכינה אותם אז „אחוזי תסביך משיחיות". ממשלתו נכנעה בסופו של דבר למתנחלים, ויורשיו שמיר ולוי פורטים על נימים פטריוטיים מזוייפים שיישוב יהודי בלב חברון יגאל, כביכול, את החרפה של רצח וגירוש היהודים מהעיר בתרפ"ט.

על מנהיגי הליכוד לדעת שלא הם יקבעו את סגנון חייהם של מתנחלים יהודיים בלב חברון, אלא המתנחלים עצמם. אלה אומרים בפירוש מה הן כוונותיהם. „הרב" מאיר כהנא – שתומכיו הם מראשי המתנחלים בתוך העיר חברון – בירך השבוע בפתח מערת המכפלה „שנזכה בשנה הבאה שחברון תהיה נקייה מערבים"; אנשי „התחייה" בוועידתם בקריית־ארבע דיברו על הרחקת חצי מיליון ערבים מהשטחים ואיש המחתרת היהודי של גוש אמונים זאב פרידמן ששוחרר מכלאו התמנה לאחראי על תוכנית ההתנחלות היהודית בעיר. שמיר ולוי ואחרים המעודדים יישובם של המתנחלים בלב חברון הופכים לבעלי ברית נאמנים של הרב כהנא והטרור היהודי. האחריות על מעשים שלא ייעשו ועל רעיונות עיוועים תיפול גם על ראשי אלה שמסייעים לתומכי כהנא, גוש אמונים והטרור היהודי להרחיב את שליטתם ואחיזתם בתוך העיר חברון.

אורח רם

בביקורו הראשון של נשיא אורוגוואי בארץ ממחיש את יחסי הידידות הקושרים את שתי המדינות. בזכרון ההיסטורי שלנו שמור לה מקום כבוד בזכות תמיכתה הפעילה במאבק על הקמת המדינה, באו"ם ב־1947, וגם הקשרים הטובים מאז. אורוגוואי הצליחה לחזור ולבסס באחרונה את משטרה הדמוקרטי לאחר שנים קשות של התנכלות בגרילה עירונית שמאלנית ובמשטר צבאי ימני. יחד עם גורמים אחרים נתמך תהליך הדמוקרטיזציה המחודשת גם על־ידי הקהילה היהודית, קהילה בעלת תודעה ציונית עמוקה.

אילוצי הקשרים של ארצות אמריקה הלטינית עם גוש הבלתי מזדהות באו"ם הביאו את אורוגוואי בעשור האחרון להצבעות שונות מזו של ישראל, אם כי היא התנגדה תמיד להשוואת הנפל בין ציונות לגזענות. בסכסוך הישראלי־ערבי היא תומכת בזכות ישראל לגבולות בטוחים ומוכרים ובהכרה בזכויות העם הפלשתינאי. אולם הבדלי גישה לגיטימיים אלה אינם מונעים המשך פיתוח קשרים טובים בין שתי המדינות, וביקור הנשיא סנגיינטי יתרום לכך.

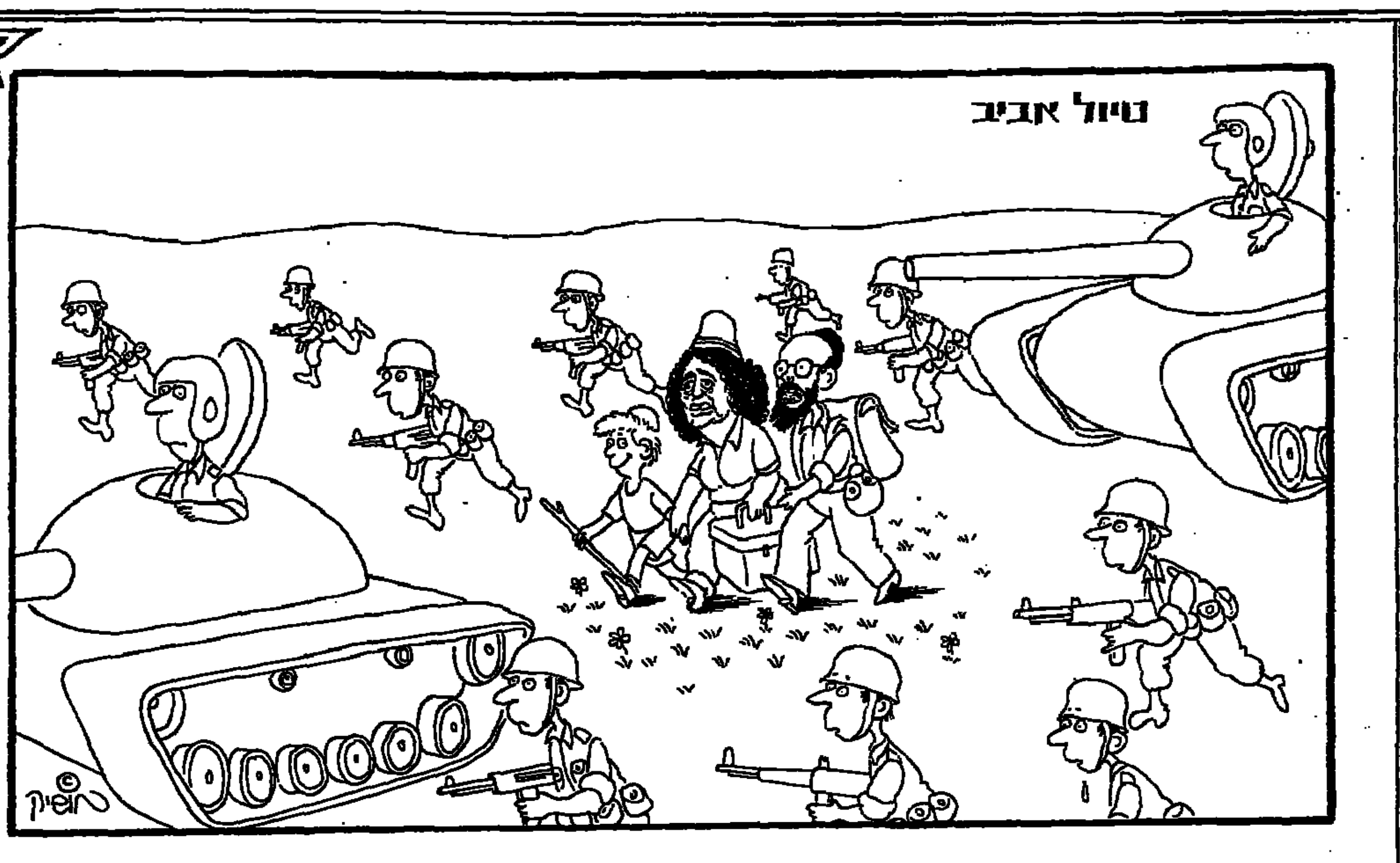

כבר לא אשמה קולקטיבית / דוד שרביט

מר"י (מאיר, רקנאטי, יפת) בנקאי

הטענה „כולם ידעו על הוויסות" אינה רלוונטית יותר. ממצאי ועדת בייסקי מדהימים בחומרתם והם מצמצמים את גזרת האחריות לוויסות למי שחוללו אותו, היו מעורבים בו ואמורים היו לפקח על עושיו. הפרינציפ – למדינה יש זכות להדפיס כספים, לבנקים לא

מי שמבקש להתנער מהאשמה הקולקטיבית של הוויסות ראוי לו שיעיין בדו"ח המלא של ועדת בייסקי. הדו"ח, ככל שינסו לנסח זאת אחרת, שופך אור חדש על הוויסות ואינו משאיר מקום לשום ספק: הוויסות היה כרוך בהפרות חוק בוטות ובניצול מחפיר של המונופול של הבנקים לטיפוח מלאכותי של מניותיהם עד למשבר הבלתי נמנע, ובמחדל שלטוני חסר תקדים של כל הרשויות המפקחות בראשות משרד האוצר, בנק ישראל, המפקח על הבנקים והרשות לניירות ערך.

מתברר כי גם כיום, שבוע ימים לאחר פרסום דו"ח בייסקי, חוזרת ונשנית הטענה המצטדקת, בעיקר מצד בנקאים, כי כולם ידעו על הוויסות, על שיטותיו ועל האמצעים ששימשו אותו, ואלמלא המשבר שנגרם בעטיו, ספק אם היה נדרש מישהו לשלם את מחירו.

טענה זו, שהיתה אולי סבירה לאחר משבר מניות הבנקים וגם לאחר פרסום דו"ח מבקר המדינה – שוב אינה רלוונטית. הממצאים המתגלים בדו"ח ועדת בייסקי, לאחר חקירה יסודית ומקיפה של שנה ויותר, מדהימים בחומרתם והם מצמצמים את גזרת האחריות לוויסות למי שחוללו אותו, היו מעורבים בו ואמורים היו לפקח על עושיו.

אמצעי התקשורת, למשל, הם בין הגורמים שצריכים היו להרגיש באשמה הקולקטיבית של הוויסות. הכיצד יתכן שהם לא התריעו בקול גדול על תהליך חולני ומשחית שנמשך שנים רבות כל־כך? זו אמנם תעודת עניות [illegible]. אך מי שקורא עתה את דו"ח בייסקי [illegible] לשכוח חלק מרגשי האשם. הוויסות, כפי שנתפס בעבר, הוא לא זה המתואר בדו"ח הוועדה. האחריות הקולקטיבית נוגעת בעיקר למשמעות הכלכלית של הוויסות. מי שעיניו בראשו, ועל כך היו – אמנם מעט – התרעות בשער, ידע שסופו של הוויסות לכלות את עצמו ואת מחולליו. היו אמנם שניסו להשוות את הוויסות הבנקאי לוויסות איגרות החוב על־ידי המדינה, אך נראה שהם התעלמו מההבדל היסודי בין שני המקרים: למדינה יש זכות להדפיס כספים, לבנקים לא.

בשום פנים ואופן אי אפשר היום לטעון כי הרבים שידעו על הוויסות ידעו גם על השימוש באמצעים הלא־חוקיים שנקטו הבנקים כדי לקיים תהליך זה. זהו גם הגורם שמבדיל את דרגות העונש שהוטלו על הבנקאים לעומת מי שהיו אמורים לפקח עליהם ברשויות. על התשקיפים השקריים שבהם נמסרו נתונים מוטעים, על היקף הוויסות היו חתומים הבנקאים; חברות של הבנקים מימנו את הוויסות; היעוץ המטעה נעשה על־ידי הבנקאים; הבנקים ניצלו את מעמדם כנותני אשראי כדי לכפות רכישת מניותיהם, ניצלו גם את קרנות הנאמנות וקופות הגמל לכך, הסתירו מרואי החשבון שלהם את ממדי הוויסות והשלכותיו המסוכנות על עסקיהם והטילו „מסך חשאיות" כלשון ועדת בייסקי, על הוויסות כדי שלא להפריע לתהליך.

על רקע מעשים כאלה, לבוא ולטעון היום כי הוויסות היה נחמה, שגם אושר בוועדת הכספים של הכנסת והיה ידוע לכל הרשויות המפקחות כולל היועץ המשפטי לממשלה – זו עזות מצח שאינה מכבדת את טועניה, לרבות הבנקאי שקבל על „אחריות רטרואקטיבית" של דור שלם.

★

עוד טענה העולה כיום, לאחר פרסום הדו"ח ועדת החקירה, עוסקת בשאלת הצדק החלקי שעשתה הוועדה כלפי מי שהיו מעורבים בוויסות. מדוע, שואלים, התרכזה הוועדה רק בדרג העליון של האחראים, בעוד שהרחקתם לכל החיים מתפקיד בנקאי בכיר מפנה מקום למי שהיו מעורבים בוויסות בדרגות אחריות שונות כמו אינהורן בכלל, ואלי הורביץ או עמירם סיון, המיועדים להחליף את התפקידים המתפנים בכלל ובבנק הפועלים. שאלת הצדק החלקי עולה גם ביחס לעונש שנגזר על מי שהיו מעורבים בדרג המיניסטריאלי והפיקוחי.

גם אם קשה לקבל את נימוק הוועדה כי בין שיקוליה לצמצום האחריות לוויסות עמד גורם הנוחות („הדבר היה מאריך את עבודת הוועדה בפרק זמן שאין להעריכו"), אי אפשר להתעלם מהמלצתה כי „לגבי דרגים אחרים יופקו הלקחים במסגרות אחרות, לרבות הבנקים עצמם, בעלי השליטה בהם, הבורסה והגופים השלטוניים". צריך יהיה להמתין ולראות כיצד מפרשים בעלי השליטה בבנקים את משמעות ההמלצה הזו לגבי הדרגים הצפויים.

האם ארידור יוכל לשוב ולכהן כשר אוצר? לכך אין הדו"ח מתייחס במפורש וחבל, אך מבנה העונשין שגזרה הוועדה על מי שהיה מעורב בוויסות, גם ברמות הפיקוח והאחריות הממלכתית, מצביע על התשובה לשאלה זו. ארידור לא יוכל לשוב ולכהן כשר אוצר, בדיוק כשם שד"ר מנדלבאום לא יוכל לשוב ולכהן כנגיד בנק ישראל, אף שגם על כך אין הוועדה אומרת מלים מפורשות.

★

אף שיפת, רקנאטי ומאיר משתהים עדיין ביישום המסקנות לגביהם, קשה להאמין שיהיו מוכנים לעמוד מול המנגנון המחפיר שיצרה הוועדה כדי לאלץ אותם להתפטר אם לא ינקטו צעד כזה תוך 30 יום. הגיבוי שנותנות עתה מועצות המנהלים של הבנקים למנהלים שלא התפטרו לאלתר אינו צריך להפתיע: גם ועדת בייסקי קבעה כי „בכל הנוגע לוויסות נכשלו הדירקטוריונים כשלון מוחלט והוכחו כחסרי ערך לחלוטין". האשמה, אם כן, היא משותפת ומפורשת גם בדו"ח הוועדה.

אלא שההשתהות בהסקת המסקנות לאלתר – גם אם לא תתפתח לסירוב להתפטרות עצמית – מול ההתפטרות המהירה של גיורא גזית מבנק הפועלים, מבליטה את ההבדל, לא רק האישי, בין בנק הפועלים לשאר הבנקים. בניגוד לתחושת הבעלות הערטילאית הקיימת כלפי החברות והגופים של חברת העובדים, מתברר כי דווקא כאן ישנה כתובת ברורה להסקת מסקנות מהירה והחלטית. מזכיר ההסתדרות ישראל קיסר, וכן מזכיר חברת העובדים רני רוזוליו ואף בנק הפועלים עצמו הגיבו במהירות ראויה להערכה והודיעו כי יוסקו המסקנות המתחייבות מדו"ח הוועדה.

„בכלל", בבנק דיסקונט ובבנק המזרחי, לעומת זאת, לא רק שלא הוסקו מסקנות אישיות לאלתר, ולא רק שלא הצהירו עקרונית שהדו"ח יכובד – מתברר גם שיש בהם טשטוש וחוסר בהירות בין מנהלים לבעלים, שאולי הם מובנים בבנק דיסקונט, אך אינם מתקבלים על הדעת לגבי בנק לאומי ובנק המזרחי. הקשרים העסקיים של כמה מחברי הדירקטוריון בבנקים אלה עם המוסדות שבהם הם מכהנים כדירקטורים לא מחלישים את טשטוש התחומים.

ויא דולורוזה חברונית / יצחק בן־נר

קריית ארבעה בנים

האלטרנטיבה היחידה האפשרית – המשך הכאוס, מאבק נצחי בטרור, שנאה, דם, חורבן ומוות. כולם יודעים זאת. רבים מתעלמים מידיעה זו, בתקווה שעד שיגיע המחר, יעשה השם צבאות משהו למעננו. אבל השם המפורש שותק במפורש

בעוד כל העם, כדברי גאולה כהן, נוהר חברונה, צריכים אלה מאיתנו שמוצאים עצמם, על פי הכללה נלהבת זו כמה שנותר מישראל הישנה הטובה, כלומר מעבר לשוליים ולמעקה, להודות לח"כים יוסי שריד, רן כהן ומרדכי בראון מר"ץ. הם שהעזו וירדו שמה, למעמקי הגלות החוגגת את הידמותה לגאולה שלמה בעיני עצמה וחוגגת בנעימה של נצחון לגלגני על השלטון הנבוך ועל הציבור האדיש ועל המתנגדים חסרי הישע.

על אחת כמה וכמה צריכים אנו להודות להם, שבפעם השניה בתוך פחות משבועיים הם כמעט שמים את נפשם בכפם ועושים שוב את אותה ויא דולורוזה חברונית, בתוככי מתיישבים ותומכי התיישבות יורקי שנאה, זכי אלימות, בעת שהלגיטימאציה שנאלץ השלטון להעניק להתיישבות בתוככי אוכלוסיה ערבית (מי זוכר שזה היה פעם בגדר איסור חמור?) היא מלאה ושלמה. ובכלל זה ההיתר שהעניק שר הבטחון ל„סיור הלא־פוליטי" של חוגגי ה„גוש", בעוד שמנע מאנשי „שלום עכשיו" לערוך מסע דומה, כאומר שזכותם של הראשונים קודמת, משום שהם התנחלו במקום. ובכלל זה נאומו של מ"מ רה"מ שמיר בארוחת הערב שנועדה לקבוץ כספים למען „גוש אמונים" ולחיצת היד שלו לרב לווינגר, כברית בין בתרי פסח. ועדיין יש די חציפות באנשי הגוש לרטון כנגד רה"מ עצמו, על שנמנע מלברך את מתיישבי קריית־ארבע לח"י שנותיהם בתוככי עיר האבות שנכבשה בידי ערבים זרים. ובאמת, איך זה שכח מר פרס לברך את ואך וכ"ך והעצני ושות', כאשר כל ממשלות ישראל זה 18 שנה תמכו ביישוב היהודי בחברון כנאום שמיר?

ועל כן, בעוד אנחנו החושבים אחרת ואיננו מעזים או שאיננו מורשים להביע ברורך של מחאה את מחשבותינו בחברון־גלותא החוגגת ומאספת את תרומותיה, טוב שעדיין יש כמה בשריה, כהן ובראון, בנים חכמים, לעשות זאת בעדנו. מנואצים, שנואים, מלוגלגים, הם עוברים בין חוגגי הגאולה הכוהנית המדומה ומנסים להוכיח כי עדיין יש בנו ציבור שפוי ועיקש, החושב על עתיד הארץ הזאת ושני העמים היושבים בה במונחים ריאליים ומפוכחים.

„בואו גם אתם, אך אל תביאו איתכם את אש"ף", הזמינה הנהגת ה„גוש" בנדיבות מכניס־אורחים את אנשי „שלום עכשיו" ושאר ה„שמאלנים", לאחר שסיורם המקביל לא הותר על ידי השלטונות. הרמז הוא כפול – והוא מתייחס כמובן גם ל„רוח אש"ף" שלוקים בה, בתמימות או מרשעות, שמאלנינו, אליבא דנאמני ארץ־ישראל. כלומר, לאידיאולוגיה של שלום בכו"מ ובפשרה ושל הכרה הדדית, שהיא אידיאולוגיה אש"פית מוחלטת, על־פי פרשנותם הלא־מתפשרת של אנשי „גוש אמונים". אבל הרי גם הם יודעים שאש"ף הרשמי אינו מתפשר ואינו חותר לשלום ולהכרה הדדית. אש"ף הרשמי הרי הוא קיצוני וקנאי ועוין ובלבדי כמו ה„גוש" במיטבו – ואל יטעה את התמימים מראהו של לווינגר המשוחח בנעימות עם אנשי השוק הערבים: גם אש"ף הרשמי דוגל לכאורה במין שעטנז של דו־לאומיות, שבה לאום אחד שולט ואכזר ונדיב והשני הינו הדחוי ולא לאום. כך שאפילו היו אנשי „שלום עכשיו" מגיעים חברונה כהזמנת המארחים „בלי אש"ף", היו מוצאים את אש"ף היהודי, הבן הרשע, סוג של קיצוניות פאנטית גלותית שנאת ועיוורת, בין מארחיהם. שכחתם כבר כי אנשי כהנא שותפים לניהול הקריה החוגגת? גם מלבדו יש רבים החושבים כהנא ומדברים גושית.

ועל כן חשוב, שבעתיים מסע הסבל שערכו שלושת חכ"י ר"ץ (איפה היו כל ח"כי העבודה ומפ"ם האחרים בכנסת שאינם מודהים עם שמחת בית ארבעת בחברות היהודית החוגגת. כבר עברו הזמנים, צריך להודות, של „הם לא יעברו". הם, מתנחלי ה„גוש", נמרצים ונחרצים יותר ממתנגדיהם. הם עברו ועוד איך, בעזרת העורף הרחב והגס של שלטון הליכוד בשבע וחצי שנותיו. בעזרת הקיפוח ההדדי של מרכיבי ממשלת האחדות ואי־נחישותו של החלק המערכי שבתוכו, זה שיודע לשאול אך אינו יודע לענות. בעזרת הזרמת כספי תפנוקים ובסיועו של מעין־היתר שבהעלמת־עין לניהול מין אוטונומיה פנימית וגם בניצול אדישותו של הציבור הרחב. כך הם עברו מזמן הרבה גבולות והרבה קווים ירוקים וארומים. העובדות שהם קבעו בשטח ואנסו את ממשלות ישראל, גם אלה של הליכוד, לבלוע, נועדו לעשות כל מו"מ עתידי על עתיד השטחים והעמים שבהם לבלתי אפשרי. האלטרנטיבה היחידה האפשרית – המשך הכאוס, מאבק נצחי בטרור, שנאה, דם, חורבן ומוות. כולם יודעים זאת. רבים מתעלמים מידיעה זו, בתקווה שעד שיגיע המחר, יעשה השם צבאות משהו למעננו. אבל השם המפורש שותק במפורש. הנה, ככל שנה מאחל אחד מנציגיו, הח"כ כהנא, בחברון „שבשנה הבאה לא יהיו פה כבר ערבים, בעזרת השם" – אבל השם אינו עוזר. ואפילו שכהנא ושות' מנסים לעזור לו שיעזור, איננו מתרצה. פאקט.

בצערתם של הח"כים הנ"ל בחברון היתה, אני משער, איזכור לכך שמוטב לכולנו שלא נתעלם מידיעתנו את התוצאות הרות האסון שמבציע לנו העתיד, בשל התפרעותנו בהווה. גם כאן קיימת המשוואה המפוכחת הזאת. „חגוג היום, שלם מחר". אבל על מה שהם חוגגים שם, נצטרך כולנו לשלם.

שמיר והרזקן. ביקור להבהרות. תצלום - יצחק הררי

ועדת בייסקי / ... אשר

לעצור את הגיליוטינה

„ועדת בייסקי", כמו ועדות החקירה שקדמו לה, אינה עומדת בשני המבחנים העיקריים – לא במבחן הצדק ולא במבחן התועלת. שני אלה ירדו לעולם כרוכים בחשבון אמת שלהם. וגם היפוכם. כמו במקרה שלפנינו.

ועדת החקירה הממלכתית או המשפטית, כפי שהיא נקראת בישראל, התגלתה בכל המקרים עד כה כמין גיליוטינה לעריפת ראשיהם של כמה שעירים לעזאזל ותו לא. כל יתר המלצותיה ומסקנותיה נשארות על הנייר ורק מפעל חייהם ושמם הטוב של השעירים לעזאזל הללו מתגלגלים כגולגולת ערופה וכרותה בכיכר העיר, לקול מצהלות ההמון. הפעם אפילו האספסוף אינו שש לבעוט בראשים המתגלגלים. הכל חשים שהצדק לא נראה, מן הטעם הפשוט שהוא לא נעשה. לא צדק ולא תועלת.

תחושה זו נגרמה, קודם כל, על־ידי העונש הדרקוני „לכל החיים", שאפילו רוצח בכוונה תחילה פטור ממנו. אמנם מנהלי הבנקים האמורים לא ישבו בבית־סוהר, אבל גם ביתו של אדם יכול להפוך לבית־כלא לכל החיים לאדם שעיסוקו וכבודו המקצועי והאישי נשללו ממנו. למה לכל החיים?

אבל לא זו השאלה הקשה ביותר. למה לא הפוליטיקאים? למה לא יורם ארידור ואברהם שפירא, שהוועדה מצאה כי הם שהוליכו אותנו שולל לגבי ערכן האמיתי של מניות הבנקים? ולמה לא כל אלה שהקימו ופרשו מתפקידיהם הקודמים במערכת הבנקאית או הפוליטית וזכו, משום כך, לחנינה על העבר ולחסינות לעתיד? למה אלה יוכלו לחזור לתפקיד דומה, או אפילו לזכות בקידום, או סתם להמשיך להזיק לכולנו בוועדת הכספים הכל־יכולה של הכנסת? יורם ארידור ואברהם שפירא ימשיכו. ועוד איך.

למי מספרים שהבוחר בישראל יכול להעניש את הדרג הפוליטי הנבחר? אולי חברי „ועדת בייסקי" חיים בארץ אחרת, שבה נוהגת שיטת בחירות שונה. בישראל שלנו מי שקונה ממפלגה פוליטית, חייב לשלם ולקבל גם עגבניה רקובה ובצל מעופש, הכלולים באותה רשימה. מי שרוצה ליכוד, למען „ארץ ישראל השלמה", יקבל את יורם ארידור – זה שרוקן את הקופה הציבורית והפרטית של כולנו. מי שרוצה „תורה ומצוות ומעשים טובים" בנוסח הדתי של ימינו ורחובותינו, יקבל את אברהם שפירא – זה שהכפיל פי שישה את המחיר של מניות הבנקים, שכולנו נשלם במסים שלנו למיעוט שיש לו מניות כאלה.

בדרג הפוליטי בישראל אין שכר ועונש ליחידים.

„ועדת בייסקי" לא העניקה אותם והסתפקה בעריפת ראשים של כמה מאלה שמתחת לדרג הפוליטי. „ועדת אגרנט", שעשתה אותו דבר, אולי לא ידעה. „ועדת כהן" שעשתה דבר דומה, לא התכוונה למה שעשתה. „ועדת בייסקי" שבאה אחריהן, היתה צריכה ללמוד מנסיון קודמותיה. היא לא עשתה זאת. זהו מחדל חמור, זהו עוול משווע.

זה לא רק בלתי־צודק. החסינות שמוענקת לדרג הפוליטי מפני עריפת ראשים, פעם אחר פעם, היא הערובה הבטוחה ביותר שהמלצותיה של ועדת החקירה – כל ועדת חקירה – לא יבוצעו. שהרי הפוליטיקאים הם אלה שצריכים להחליט ולבצע את ההחלטות הקשות והבלתי־נעימות – ואולי גם הבלתי־ישימות – הכרוכות בהמלצות ועדת החקירה. הפוליטיקאים הם אלה שצריכים לבצע את חילופי הגברי של הדרג המקצועי ולהבטיח את השינויים בדפוסי עבודתנו. זוכרים את „יס מיניסטר"? זה נכון גם בעברית וגם בארצנו. האם „ועדת בייסקי" לא יודעת? אם הפוליטיקאים לא נענשים אישית למה שיסתבכו במריבות האידיאולוגיות שוועדת החקירה הנכבדה ממליצה עליהם? כולם מתחמקים ו„מדחים" את ההמלצות „עד הפעם הבאה". גם הדרג המקצועי מתגונן בפני הגיליוטינה השרירותית של ועדות החקירה הניחתת רק על ראשו. מכאן כל תכסיסי החיפוי ההדדי של „שתוק לי ואשתוק לך", שנוקט הדרג המקצועי בכל המערכות הביצועיות בישראל – בכלכלה, במינהל וגם בצבא. זוהי התוצאה של שיטת ועדות החקירה בישראל המופעלת לאחר כל מחדל ומחדל במקום מינהל תקין שיש בו הגדרות מדוייקות של אחריות וסמכות ושל שכר ועונש, כל ימות השנה.

„ועדת בייסקי", כמו קודמותיה, שכחה שהשאלות החשובות ביותר הן לא „מה לעשות" או „איך לעשות". כולנו מכירים את התרופות למחלות הישראליות. השאלות העיקריות הן „כמה" ו„מתי". מהו המינון האפשרי של כל אחת מהתרופות, כדי שהחולה לא ימות מנטילתן, ומהו העיתוי הפוליטי והציבורי, המבטיח את הסכמת החולה לריפויו, מרצון או מאונס. זו מלאכתם של הפוליטיקאים. זו אחריותם העיקרית. זו הסמכות שאסור להם להתחמק ממנה. דווקא הם זקוקים לאיום של גיליוטינה פוליטית וציבורית במקרה של מחדל בתחום אחריותם וסמכותם. ודווקא הם זכו לחנינה על העבר ולחסינות לעתיד. למעשה, אם לא להלכה. דווקא הם לא נענשו.

אם יש הצדקה לענישה פוליטית וציבורית על־ידי ועדת חקירה, היא צריכה לחול דווקא על הדרג הפוליטי ולא על הדרג המקצועי, הזכאי להגנה משפטית מסודרת ומקובלת, לפי כל ההליכים הקבועים בחוק.

„ועדת בייסקי", כמו קודמותיה, אינה רק ועדת חקירה. היא בעצם ועדת עונשין. זוהי מין המצאה ישראלית מיוחדת, שיש בה כדי לעורר ספקות ותהיות גם מבחינת הצדק וגם מבחינת התועלת. אמנם „ענישה" יכולה להיכלל במונחים „המלצות ומסקנות", אבל לא לפי מה שנראה ככללי הצדק הטבעי. שהרי חקירה צריכה להיות השלב הראשון של עשיית הצדק ולא האחרון והסופי. הדעת נותנת שאחרי חקירה שתפקידה לברר עובדות שנויות במחלוקת, צריכה לבוא הגדרה ברורה של עבירה ושל אישום ושל עבריינים או נאשמים, לפי סעיפי חוק מוגדרים, ולפי חומר ראיות שיכול להיות קביל בבית־המשפט. את החומר הזה ואת ההגדרות הללו צריכה ועדת החקירה להעביר לבדיקתו של היועץ המשפטי לממשלה ולחקירות המשטרה, שרק היא מוסמכת לערוך חקירות פליליות שיוגשו כחומר ראיות קביל. רק לאחר מכן אפשר לתבוע את הנאשמים ולהעמידם למשפט, ולאפשר להם הגנה מסודרת על סעיפי אישום וחומר אישום מוגדרים, ורק אחר כך להעניש לפי פסקדין וגזר־דין ולאחר שימצו את זכות הערעור עליהם, כמובן וכמקובל.

ואילו ועדת החקירה הישראלית הפכה למעשה למין אנדרוגינוס משפטי, ציבורי ומוסרי, שהוא פחות מחקירה משטרתית סדירה ויותר מענישה משפטית מקובלת. „ההמלצות והמסקנות" הסתמיות לכאורה של ועדת חקירה, הופכות, במין דילוג פרוע על־פני כל שלבי עשיית הצדק, לפסקדין ראשון ואחרון, סופי ומוחלט, בלי שום זכות של ערעור ובלי שקיימה לו אפשרות של הגנה מלאה. אולי זה בסדר מבחינה חוקית. אבל זה לא צודק מבחינה מוסרית ואנושית. העונש של התפטרות או פיטורים „לכל החיים" הוא עונש דרקוני. הוא הוטל על־ידי ועדת חקירה כאילו היא גיליוטינה לשעירים לעזאזל.

צריך לעצור את הגיליוטינה הזאת ולבחון מחדש את פעולתה ואת תוצאותיה. ראשי הבנקים, שראשיהם נערפו על ידה, ראויים אולי לעונש, אבל לא לעונש כזה ולא בהליך כזה. הם יגלו אומץ לב ציבורי ויעשו שירות מועיל לעשיית הצדק בישראל אם יסרבו להתפטר. ובוודאי לא בלי יורם ארידור ואברהם שפירא. לכל הפחות. אמנם מנהלי הבנקים נהגו בחוסר זהירות ותוך הפרת חוקי התנועה בשטח שתרים. אך מי שהשקה אותם לשכרה ועודד את כולם לנהיגה פרועה היו יורם ארידור וקודמו שמחה ארליך, ושוטרי התנועה שעצמו עין היו לא רק נגיד בנק ישראל משה מנדלבאום והכפופים לו אלא גם אחיתופל הכלכלי אברהם שפירא. הפוליטיקאים אשמים יותר ממנהלי הבנקים. הם קבעו את המדיניות ואת הערובות שהבנקאים – וכולנו יחד היינו קורבנותיהן. מנהלי הבנקים ייטיבו לעשות אם יתעלמו בהספקת הבוקר הצדקניות של חברי הכנסת הנכבדים. לא פלא שהם, כפוליטיקאים הנהנים מחסינות מוחלטת, שבעי רצון מהמלצות „ועדת בייסקי" שפסחו עליהם ועל בני מינם. שחברי הכנסת יקשטו עצמם תחילה ויצמצמו את חסינותם המוחלטת קודם שיתחילו לבעוט בראשיהם הערופים של מנהלי הבנקים.

יתכן שהיא מוטלת שם עד היום/טלי זלינגר

„המטה הכללי קובע בצער שיש לראות את הצוללת אח"י ,דקר' על צוותה כנעדרת"

אחרי „דקר" - אולי צלום אחרון. נמל פורטסמות, אנגליה

עד אותה שעה שהכל התנהל למישרין. ההפלגה היתה אפילו מהירה מהמתוכנן. הצוללת „דקר" עשתה את השיוט מפורטסמות לחיפה בלא תקלות. בשעה 00.02, 25 בינואר 1968, נתקבל במפקדת חיל הים מברק ביקורת מוצפן מ„דקר". ב־08.00 למחרת, לא הגיע השדר השיגרתי. בצהריים קראה הצוללת קריאה קצרה שנקטעה, ודי. הצוללת ו־69 אנשי צוותה נעלמו.

בעבור חמישה שבועות אמר שר הבטחון משה דיין מעל דוכן הכנסת – בקול חנוק מדמעות בדיווח אמצעי התקשורת – „בצער ובכאב הבאתי לפניכם, ומעל במה זאת לפני העם כולו, את ההודעה על אבדנה של ,דקר'".

בחודש הבא – לאחר 18 שנה – ימשכו החיפושים. אמריקאים, שולי הצ'לנג'ר, יחפשו את „דקר" במים הטריטוריאליים של מצרים. בקיץ תהיה אולי הקלה

אם למות יש סם, אם לחדלון יש דמות, קוראים להם „דקר" והם נראים כמו צוללת עם 69 אנשים בתוכה, שכבר 18 שנים לא יודעים היכן היא שקועה. *היעלמות הדמומה שלה היא* דמות המוות, התגלמות הריק.

לאמהות ולאבות, לנשים ולילדים של 69 צוותי „דקר" היא נועצת חרטום שוקע במהירות אל מסלול חייהם השיגרתיים עד אז, פוצעת אותם אנושות ומוסיפה עוד פצע זב דם לחיל הים ולישראלים בכלל. אבדן „דקר" הוא מכה לאומית כואבת שלא שוכחים לזכור אותה, גדושה מכעונים אישיים. טרגדיה לאומית המתווספת לאוסף המכאובים שבדפי האלבומים הפרטיים של כל אחד מאיתנו.

המסע של „דקר" אל בטן הים רצוף אי־ודאויות. המהלומה שספג חיל הים היתה קשה, ועד שלא נדע איך קרה שהצוללת הפכה מיש לאין, המתח יצוף ויעלה בכל פעם ששמה יוזכר או יופיע בכותרות.

בחודש מאי אמורים האמריקאים להשלים את מבצע החיפושים אחר שרידי המעבורת „צ'לנג'ר" ולבוא עם כליהם וציודם אל מימי אלכסנדריה במצרים. אחות הזוועות שבין מעבורת מתנפצת בשידור טלוויזיה ישיר לצוללת הנעלמת בניתוק קשר. החיפושים אחרי הצוללת הישראלית נוגעים בקצה חוט של תקווה שמוביל, אולי כמו כל החוטים עד עכשיו, לשום מקום. מגוון הדעות סביב הסיכויים למצוא מפתח לתעלומת „דקר" קורעים צוהר אל פיתולי הנפש הכרוכים בפרשת „דקר" לגבי כל־כך הרבה אנשים. האשמה, חוסר האונים, אי־ההבנה, הפחדים, הזכרונות. כל אלה בנו מיתוסים או גילמו ב„דקר" את המיתוסים השוכנים ממילא בכולנו.

חמישה שבועות אחרי שנותק הקשר עם הצוללת „דקר" הודיע שר הבטחון משה דיין מעל דוכן הכנסת וקולו, כך מספרת הכרוניקה של אותם הימים, חנוק מדמעות: „בצער ובכאב הבאתי לפניכם – ומעל במה זאת לפני העם כולו – את ההודעה על אבדנה של ,דקר'. 69 קציני וחיילי צוללת חיל־הים הוכרזו חללים. בכך לא באה הפרשה אל קיצה אלא רק פרק נוסף בה נחתם.

ב־25 בינואר 1968, שעה 00.02, התקבל במפקדת חיל־הים מברק ביקורת מוצפן מהצוללת „דקר", שהיתה בהפלגה הביתה לחיפה מפורטסמות שבאנגליה דרך גיברלטר. היה זה הקשר האחרון עם הצוללת. „דקר" יצאה ב־9 בינואר מנמל פורטסמות לאחר שנרכשה, שופצה ועברה אימונים במימי אנגליה וסקוטלנד. בבטן הצוללת היו 67 אנשי־צוות ועליהם רס"ן יעקב רענן, מפקדה, והמיועד להיות מפקד שייטת צוללות. ב־15 בינואר עגנה „דקר" בגיברלטר, שם ירד אל החוף כתב קול ישראל ערן סורר, ועלה רס"ר יחזקאל מזרחי איש הצוללת. ב־16 בינואר המשיכה „דקר" בדרכה לישראל. טקס קבלת הפנים לשניה מתוך שלוש צוללות חדשות שרכש חיל הים, יתקיים ב־29 בינואר, יום שני, בשעה 10.00 בבוקר. ההזמנות למשפחות הצוללנים ולאנשי חיל הים כבר נשלחו.

„טוטם" היתה צוללת בריטית מדגם „טי", שנבנתה בשנת 1945 ושופצה בשנות ה־50 המוקדמות. ביוני 1965 נרכשה על־ידי חיל הים הישראלי, ובמהלך שנתיים ומעלה עברה סדרת שיפוצים יסודיים במספנה בפורטסמות. השיפורים שהוכנסו בה איפשרו איתור וזיהוי אויב, תגובה באש נגד אניות־שטח וצוללות, וסיור ופיטרול ארוכים מחוץ לנמל. אורכה של „טוטם", *ששמה הוסב בשנת 1967 ל„דקר"*, 285 רגל, רוחבה 26 רגל, היא מונעת בשני מנועי דיזל וארבעה מנועי חשמל, ומהירותה עד 17 קשר מתחת לפני המים. „דקר" יכולה לשהות מתחת לפני המים עד 80 שעות ללא קשר עם האטמוספירה, ועם שנורקל בחוץ – זמן בלתי מוגבל. ב„דקר" הורכבו 6 צינורות טורפדו. בזמן הפלגתה מפורטסמות לישראל, לא היתה „דקר" חמושה בטורפדו. אמצעי המילוט, כמו פעמון ושרוול, הורכבו ב„דקר" כחוק.

המשימה שעמדה בפני „דקר" היתה להגיע הביתה בשלום, מתחת למים, בצלילה או בשנורקל, תוך אימוני צלילה לכל אורך הדרך. הפקודות לקשר עם נמל הבית היו מחמירות במיוחד – קשר ביקורת כל שמונה שעות: פעם ביום מברק מוצפן ובו דיווח על מקום הימצאה.

סיכום הפעולות של היממה האחרונה; תחזית הפעילות ליממה הקרובה; יתרת הדלק; ואם נמצאו – הודעה על ליקויים בכתנות.

לאחר קשר הלילה, קצת אחרי חצות ב־25 בינואר, ציפו במפקדת חיל הים לדיווח נוסף בשמונה בבוקר. „דקר" לא קראה. ההאזנה הוגברה ועמה העצבנות. מיטב הצוות, שחיל הים היה יכול להקים באותם הימים, היה על „דקר". אנשי מקצוע סוג אל"ף. מה לא בסדר? בשעות הצהריים, ביום חמישי 25 בינואר, קראה „דקר" קריאה קצרה שנקטעה. הנסיונות לחדש את הקשר עמה עלו בתוהו. עם ערב הבינו במפקדת חיל הים שמשהו רע מאד קורה ל„דקר". לאחר שכל אותו לילה לא נקלטה כל קריאה, הוחל ביום שישי בבוקר בחיפושים.

כ־50 כלי שיט וכ־120 גיחות אוויריות בוצעו במהלך 10 ימים על־פני 212,466 קמ"ר בים ו־367,210 קמ"ר באוויר. בשבת 27 בינואר בבוקר הודיעו במהדורות החדשות על העלמה של הצוללת. כך למדו גם המשפחות שמשהו אינו כשורה. בעוד החיפושים מתנהלים בקדחתנות המטלטלת בין תקווה למראה כתם שמן (שייך לאניה אחרת) או ארגז עץ אדום (לא שייך לצוללת), לבין יאוש מההעלמות המוחלטת והיעדר כל עקבות של „דקר". פרחה ברחוב הישראלי בכלל, וברחוב החיפאי בפרט, חרושת השמועות. גגות חיפה, עיר של מלחים, היו למגדלור. אנשים עקבו והיפשו, עצורי־נשימה, סימן לצוללת מתקרבת ומשזו בוששה לבוא, נראו גם צללי הרים כהרים. ביום שני, 29 בינואר בשעה 10.00, היו כולם על הרציף מחכים ל„דקר" על־פי ההזמנות ששלח חיל הים. בכל עיר ואתר עצרו הכל את נשימתם – תגיע לא תגיע?

„דקר" לא הגיעה. המשפחות כונסו באולם גדול בבסיס חיל הים בחיפה, לראשונה שמעו שם פרטים על העלמותה ועל מבצע חיפושים רחב היקף. האלוף שלמה אראל, מפקד חיל־הים, וסא"ל הדר קמחי, מפקד שייטת הצוללות, הסבירו, והמשפחות ראו את הקולות ואוזניהם מיאנו להאמין.

ביום שלישי, 30 בינואר, יצאה הודעה ממטה החיפושים בקפריסין כי אין עוד סבירות שצוות „דקר" בחיים. אט־אט גוועו החיפושים. עם ליל הפסיקו הכוחות הזרים את השתתפותם במבצע, וביומיים הבאים ייעשו נסיונות מקומיים של כלי שיט ישראליים לסרוק בפעם המאה את הנתיב שהיתה אמורה להפליג בו. „קול־ישראל" המשיך לשדר כי „החיפושים נמשכים", „הסריקות נמשכות", „אין עדיין סימן חיים".

ביום ראשון, 4 בפברואר, מודיע דובר צה"ל: „המטה הכללי קובע בצער שיש לראות את הצוללת אח"י „דקר" על צוותה כנעדרת. החיפושים אחרי הצוללת ע"י חיל הים וחיל האוויר הופסקו היום". „עשינו הכל", אומר אלוף אראל לבני המשפחות שזומנו שוב לאולם הגדול בבסיס. שיירת האניות שחיפשו אחרי „דקר" נכנסת לנמל חיפה במצעד אבל. מזג האוויר הסגרירי צובע את הכאב באפור.

למחרת, 5 בפברואר, בדיוק שבוע אחרי הטקס שלא התקיים לכבוד הצוללת „דקר", מגיעה לנמל חיפה, על־פי התכנית, הצוללת „דולפין", אחותה התאומה של „דקר", שיצאה לדרך שבוע אחריה. על סיפון „דולפין" לפחות צוללן אחד שהועבר לצוללת התאומה בגלל שינוים של הרגע האחרון. הרולטה הרוסית פסחה עליו. הזעם של מי שאכזריות הרולטה עשתה בילדו שמות שאין להם שם ותואר, מתעורר למראה הניסים והנפלאות האלה. את הקינה שופכים בני משפחות „דקר" על ראשי מפקדי חיל־הים, המלקקים רק בקושי את הפצע הצורב שנפער בחזם, בסמוך לאבדן אח"י „אילת" חודשים ספורים לפני כן.

יעבור חודש עד ששר הבטחון משה דיין יקרא את הודעתו לאומה בכנסת, ולפני שאנשי מחלקת נפגעים של חיל־הים יעברו בבתי משפחות „דקר" עם התעודה המכתירה את יקירם כ„חלל". בעבור שנה יימצא מצוף של „דקר" על חוף חאן־יונס חודש לאחר מכן יותרו מעגינותן 16 אלמנות. המסע במעבה חוסר הודיעה לא יושלם גם לאחר 18 שנים.

מה קרה ל„דקר"? בני המשפחות התלכדו מהר מאד סביב הכאב והכעס, ובעיקר סביב חוסר האונים המתסכל להתיר שבאי־הוודאות. הם שאלו מהר הרבה שאלות. חיל הים, הרמטכ"ל ושר הבטחון לא כיחדו ולא הסתירו דבר – אלא שפשוט לא היה להם מה לומר. התעלומה היתה גם מנת חלקם. את אי־השקט וחוסר האונים הם נושאים איתם עד היום. קוראים לזה „אשמה" ובעיקר „אחריות ומשפחתיות". התוצאה היא כאב. המשבש אחרי 18 שנים את דקות ובהירות הזכרון ואת העובדות. נשאר רק התיסכול.

יתכן שחיל הים עשה טעות, כך אומרים היום, כשרכש את הצוללות הגדולות והמיושנות ההן. בספר „שישה ימים בדקר", שכתב ערן סורר שירד מהצוללת בגיברלטר, והיה אחרון המתרועעים עם אנשי הצוות, הוא מספר שנודע לו ממפקדי הצוללת שלא תמיד היו שלמים עם תהליך השיפוצים ועם המפרטים הטכניים שהכינו הבריטים לצוללת „שלהם". יתכן שלא היו מכתירים את רכישת צוללות ה„טי" הבריטיות כטעות אלמלא הלכה „דקר" לאבדון, אבל ה„אילו" וה„אלמלא" הזה הם רק אחד מסידרה של הלקאות על חטא במודע, במוצהר, או במרומז.

אחרי צאתה מגיברלטר, התנהלה הפלגתה של „דקר" בנינוחות ובמהירות. מפקדה, רס"ן יעקב רענן, ביקש רשות להקדים ביום את בואה לנמל חיפה. הרשות לא ניתנה לו בנימוק שאין אפשרות להקדים את הטקס. העובדה שמפקד הצוללת היה איש מקצוע מעולה ביותר ואיש משמעת איננה מבטלת את האפשרות שהחליט כי ינצל את הזמן הפנוי לאימון נוסף. תקלה טכנית מסויימת, או החלטה להימנע משידור כדי לא להסתבך עם „השלטונות" על סעיף משמעת בגין סטיה מן הנתיב, לא איפשרו התקשרות ביום חמישי בשמונה בבוקר כמתוכנן. „דקר" אולי היתה כבר באזור אסור להפלגה, מתאמנת בצלילה עמוקה במקום מרובה קניונים תת־מימיים ומלכודות אחרות. אפשר שביום חמישי בצהריים עלתה „דקר" וניסתה להודיע על תקלה טכנית, שכנראה פקדה אותה, אלא ששבה וצללה מיד. שרשרת של תקלות טכניות וטעויות אנוש הביאו – אולי – את „דקר" למצב של קריסה ושם, במקום שאינו מסומן עדיין במפות כאתר שכבר נבדק, יתכן שהיא מוטלת עד היום. במהלך החיפושים נקלטו במוצאי שבת, 27 בינואר, תשדורות שיכלו להישמע כמו שידורי מצוף המצוקה שהשתחרר משהתבררה תקלה. ואולם בחיל הים העריכו כי התשדורות היו פרי שיבוש או התבדחות של כלי שיט שעלו על הצופן של „דקר", לאחר שמנמל חיפה נשלחו אליה קריאות גלויות בקשר תוך כדי החיפוש הנואש. בני המשפחות העלו כבר אז, וחלקם מעלים עד היום, שאלות כמו: מדוע היה נתיב הפלגתה של „דקר" נושא לפרסומים פומביים בתקשורת, באופן שחשף אותה לפעולת אויב? מדוע לא היתה חמושה בצינורות הטורפדו שלה? למה הופסקו החיפושים בשלב מוקדם ומדוע היו על־פני השטח בלבד?

למרבה התיסכול, רוב השאלות לא היו אז, כמו גם היום, רלוונטיות. ועדת החקירה שהקים חיל־הים, ושעל בסיסה עבדה ועדת חקירה מטכ"לית, מנתה חמש סיבות אפשריות: תקלה טכנית ושגיאת אנוש בצלילת העומק של „דקר"; התנגשות בכלי שיט או בגוף זר מתחת לפני המים; הטבעה בידי גורם עוין, חבלה באמצעות כלי שיט או מהאוויר; השתלטות אויב בכוח על הצוללת ולקיחתה או לקיחת אנשי צוותה בשבי. הוועדה קבעה כי ארבע הסיבות האחרונות נדחות. אין אפשרות סבירה שצוללת תילקח בשבי או תוטבע מבלי שיישארו עקבות. האפשרות הסבירה היחידה היא תקלה טכנית ושגיאת אנוש, שהביאו לקריסתה של „דקר" במעמקי הים.

קצת יותר משנה אחרי ש„דקר" נעלמה מצא תושב חאן־יונס את מצוף המצוקה של הצוללת מוטל על החוף. שלושה חודשים בדקו אנשי חיל הים והסכינו את המצוף – תוך שמירה על סודיות מוחלטת – והגיעו למסקנות שפורסמו באפריל 1969, כי המצוף היה מחובר לצוללת עד סמוך להמצאו. המסקנות נסמכו על היות הכבל משופשף, ועל־פי חיות הים והצמחיה שעליו. עוד נקבע כי סוג הצמחיה מעיד שיתכן שהצוללת, כמו המצוף, הוטלו מול חופי מצרים, במרחק 30־60 מייל מהחוף המצרי. המסקנה לא היתה ודאית, כיוון שסוג צמחיה כזה מצוי גם במעמקי ים אחרים באיזור. „הימצאו של המצוף שנקרע מעל גופה של הצוללת משמש הוכחה ממשית כי ,דקר', על מלחיה, אכן אבדה במעמקי הים. בתוצאות בדיקה זאת אין כדי להבהיר את סיבת טביעתה של הצוללת", נאמר בהודעה. הובהר סופית כי, ככל הנראה, אירע היעלמה של הצוללת באיזור המרכזי של אגן הים התיכון המזרחי. אם אמנם זה האיזור בו אבדה הצוללת, יש בכך משום סטיה מהנתיב שנקבע לה בדרכה לנמל חיפה. האם הצוללת טבעה ונסחפה, או סטתה ואז טבעה? אין יודעים. אולי בקיץ הזה תימצא תשובה.

עד לחתימת הסכמי השלום עם מצרים לא עלתה, באופן מעשי, האפשרות לחפש את שרידי „דקר".

במשך שנים עסקו והעסיקו צוותי חשיבה של חיל־הים קצינים צעירים ומבוגרים, ותיקים וחדשים, בשאלת השאלות: מה היו מהלכיו של רס"ן יעקב רענן? מה היית אתה עושה במקומו? מה קרה ל„דקר"? התשובה היא, בדרך כלל אחת: [redacted] סדרת תקלות ו[redacted] אנוש. שלב החיפושים אחרי הצוללת אינה מעורבת [redacted] אנשי חיל [redacted] היא שטר העומד לפירעון משפחות 69 אנשי הצוללת. שר הבטחון דאז משה דיין הבטיח להם שכאשר יהיו בידי צה"ל האמצעים הטכניים והיכולת לחפש אחרי הצוללת מתחת לפני המים, לא תחסוך מדינת ישראל מאמצים.

החיפושים אחר הצוללת במימיה הטריטוריאליים של מצרים הופיעו באחד הנספחים להסכם השלום. אולם הסעיף הזה, כמו רבים אחרים, לא התממש עד עתה. בביקורו האחרון של שר הבטחון יצחק רבין בוושינגטון סוכמה הנוסחה שתאפשר חידוש המשך החיפושים – *לא ישראל באמצעות צה"ל תעסוק* בכך אלא האמריקאים. לנוסחה הזו ניתנה הסכמה מצרית והצוות מחפשי שרידי הצ'לנג'ר אמור לחפש אחר שרידי „דקר" כבר בשבועות הקרובים.

המשפחות, חלקן מכסות על הצלקות ומשתקמות מחדש. הורים, בנים וגם אחים ואחיות ונשים, מגרדים בקדחתנות בפצע המנקר בלי הרף בלבם ובמוחם. אם אמנם יתחילו בקרוב החיפושים בנמל אלכסנדריה, יש רק מעט מאד סיכוי שהם יניבו תוצאות. את הכאב הם לא יוכלו *לקבור*, אפשר שיוכלו להקהות קצת את המרירות.

טביעה היא דבר ארוך ואיטי

ערן יוליס, בן 27, הוא קצין מילואים בשירות פעיל בצוללות. מה היתה „דקר" בשבילו ובשביל חבריו, כשהתנדב להיכנס לכלי האימתני הזה ובמהלך שירותו שם בכל מגוון תפקידי הפיקוד? „את ,דקר' הזכרנו הרבה בבדיחות זוועה. אני חושב שזה היה גם שוט שהשתמשנו בו כדי לשמור על כושר ורמה גבוהה של ביצועים. אבל עד שלא שאלת אותי, לא התעוררה אצלי אף פעם האסוציאציה המיידית בין מה שאני עושה בצוללות לבין המיתוס של ,דקר'. יכול להיות שזה היה מודחק. כנראה רצינו לחשוב ש„לי זה לא יקרה". מבחינה מקצועית ומבחינת מורשת, עלה עניין ,דקר' לפעמים, אבל אף פעם לא בצורה ספונטנית. לא בהקשר של הפחד שלנו. קראתי את הספרות על ,דקר', אבל צריך להבין שכיום שירות אחר של צוללות. זה ישות ובטוחות מאד. תאמיני לי אם אני אגיד לך שצוללת זה המקום הכי בטוח בעולם? אנחנו דור אחר, כבר רחוק מ,דקר', אבל אני חושב שציפו מאתנו, כשייטת צוללות, שנזכיר את ,דקר' ואלה היו ערכים סטריליים.

„אתה חי את הצוללת שלך, ואני מוכן להודות שמי שהולך לצוללות וגם נשאר שם הוא טיפוס שאוהב את זה. אני אהבתי את הצוללת ולמדתי לחיות עם הפחדים. כל נושא הטביעה, ההיחלצות, עולה כל הזמן, המודעות לכך גדולה מאוד. חצי מהזמן אתה בודק איך אתה לא טובע. גם לחייל בשריון יש פחד משריפה בטנק ולחי"רניק פחד מכדור במצח. גם היום, כשאני מפליג בתור מילואימ'ניק, מפחידה אותי המחשבה מה קורה כשאתה כבר בצוללת כי טביעה של צוללת זה דבר ארוך ואיטי. אני יודע שאם יקרה משהו, זה יהיה מגעיל. אתה טובע לאט־לאט ואתה בהכרה. תשעים אחוז מהזמן, כי הרגע שאתה מת זה כשהגאים הרעילים מציפים את התא".

ביום שני, 29 בינואר 68' בשעה 10.00. הם – הורים, נשים, יתומים. חיכו ל„דקר". והיא לא באה

הבטן שלי נקרעת

שרה אראל היא אשתו במשרה מלאה של אלוף (מיל.) שלמה אראל, מפקד חיל הים לשעבר. היא היתה אתו בכאב ובאשמה, ביסורי הנפש והמצפון של מפקד הרואה עצמו אחראי ישירות לגורל אנשי־צוות. בעצמה אמא לקצין בחיל הים כיום. שרה אראל זוכרת את הכאב ומביאה אותו אתה בפעילות שלה למען יתומי „אילת" „דקר" ושאר משפחות השכול המצומצמת יחסית של חיל־הים.

מה הניע אותה לרוץ ולפעול ולעשות ללא ליאות? האם היתה זאת האשמה שנשא בעלה, שנאלץ לעמוד מול המשפחות שבור בנפשו ושליו בקולו? האם היתה זאת האשמה המודחקת של מי שבעלה נשאר חי אל מול ים האלמנות המתעטות? לדברי שרה אראל, לא זה ולא זה ולא זה. רק רגש האחריות, תחושת המשפחתיות, וגם עניין של אופי ושל דור אחר. „אנחנו דור שהיתה לו תמיד מעורבות ואכפתיות. היתה אחריות קולקטיבית. כולנו באותו מצב. היום אצלך ומחר זה יכול להיות אצלי. תמיד היתה לי הרגשה שאני צריכה לעזור לשלמה. מבלי שנדברנו על זה. נשים של מפקדים ואנשי ציבור צריכות לשאת גם באחריות".

שרה אראל לקחה על עצמה משימה קשה. מצבורי הכאב הזעם של משפחות שכולות בכלל ושל משפחות „דקר" בפרט הוליכו אותה בשבילים פתלתולים ובשדות מוקשים לא מעטים. אי־אפשר להסביר את רצון כולם ומול הכאב והתסכול שבשכול וביתמות, יישבר גם החסון בארזים. סביר להניח שאת המשפחות לא עניין במיוחד ששרה אראל מתייסרת יחד איתם. הבן שלה, אחרי הכל, חזר הביתה. גם בעלה. אבל האראלים חוו את השכול הזה במעט עד תום. „כל ילד היה כמו הבן שלי, על אף שזה לא יכול להיות אותו דבר".

כשהודיעו לאלוף אראל על היעלמה של „דקר" היתה שרה בבית לידו. „הרגשתי שהבטן שלי נקרעת", היא אומרת.

היא נרתמה לפעולה בהקימה את קרן יתומי „אילת" ו„דקר", שהיתה אחר־כך למגינת־לב חלק מהאלמנות, לקרן יתומי חיל הים. שרה נפגשה תכופות עם האלמנות וסייעה בכל שרק יכלה להקל במקצת את הכאב. „מעולם לא הכיתו בפני שאני בת מול שבעלי חי", היא אומרת. אולי בלב חשו כך, אך כלפי חוץ עזרו לה מאוד לעזור להן. אחר־כך נעשו יחסי התלות בעייתיים בחלק מן המקרים, והטינה נושנה הפכה לכעס. שרה לא נבהלה. אולי גם את הפגיעה בה היא מקבלת מתוך השלמה שגם לה מגיע לסבול. עם חלק מהנשים יש לה קשר חם וטוב עד היום. אחרות הלכו לדרכן ובעיני שרה זה בסדר. בפגישה המאורגנת הראשונה איתן, אמרה להן, וליבה מפרפר מפחד: „אתן צעירות וצריכות להינשא שוב ולהקים חיים חדשים. אנחנו נפתח קרן לילדים שלכם, כדי שגידולם והצרכים הרבים שלהם, לא יפריעו להתחיל ולקיים חיים חדשים". הן קיבלו את זה נכון, קיבלו הרבה סיוע ומשפחת חיל־הים מהלכת בזהירות עד היום בכל הנוגע למשפחות „דקר", עוקפת מכשולים, נזהרת מנגעת בפצעים, נשמרת מלפגוע.

הלוח הכללי

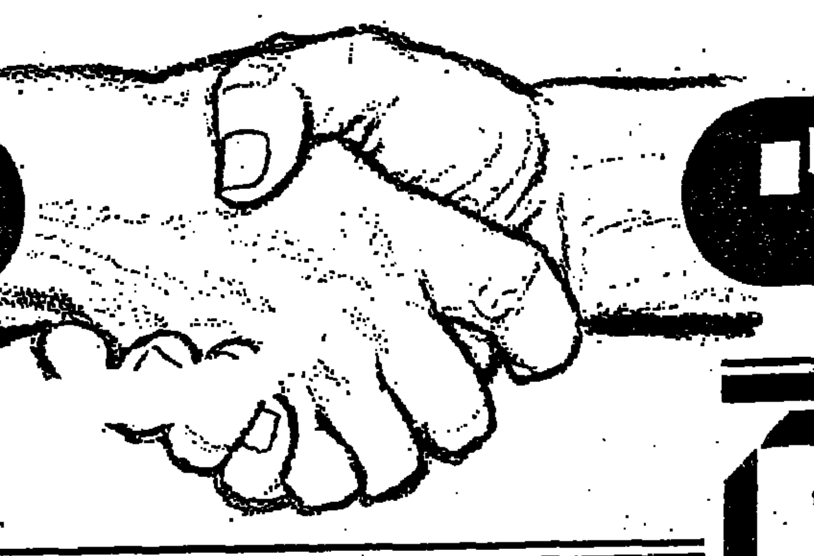

הד כפול ומכופל

מקודים
• [illegible]

וידיאו טייפ
• [illegible]

מערכות קול
• [illegible]

חיות בית
• [illegible]

כלי נגינה
• [illegible]

הלוואות
• [illegible]

התראות
• [illegible]

סוכנים
• [illegible]

בתי־כנסת
• [illegible]

סידות
• [illegible]

מזגני אויר
• [illegible]

מכונות תפירה
• [illegible]

ריפוד והדוזה
• [illegible]

נקיון ואחזקה
• [illegible]

שעורים
• [illegible]

בן חג
• [illegible]

הבראות
• [illegible]

דושלים

דירות

קבלנים ומציעים
• [illegible]

דירות למכירה
• [illegible]

דירות למכירה 4 חדרים ויותר
• [illegible]

דירות למכירה 3–3½ חדרים
• [illegible]

דירות בשכירות
• [illegible]

דירות מרוהטות
• [illegible]

עסקים

משרדים
• [illegible]

הצעות עבודה
• [illegible]

מכוניות
• [illegible]

חיפה

הצעות עבודה
• [illegible]

מכוניות
• [illegible]

אשדוד

דירות
• [illegible]

לעסק מסחרי גדול בענף מוצרי אלקטרוניקה ביתיים

דרוש

חשב

בעל נסיון 5—4 שנים לפחות

הכישורים: ידע בהנהלת־חשבונות ממוחשבת, נסיון בעבודה מעשית עם בנקים.

נא לפנות בכתב בציון קורות־חיים ונסיון קודם לת.ד. 4333 ת״א, 61042 למס׳ 206.

לחברה מסחרית (ציבורית) בתל-אביב

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות ראשי/חשב

פניות בכתב עם קורות חיים ופרוט נסיון קודם ובציון השכר המבוקש על מרכיביו לת.ד. 453 פתח־תקוה.

עוז־רם מפעלי חשמל בע״מ

דרוש/ה

1. מהנדס/ת חשמל

עם ידע באלקטרוניקה הספק לתיכנון שנאים ולפיתוח פרויקטים.

2. מהנדס/ת חשמל

עם ידע בתיכנון לוחות חשמל וידע במיתקני חשמל.

דרושים/ות

* קשרים מיסחריים טובים.

נא לפנות לטל. 4—03-5511443

לחברת יבוא מבוססת בתל-אביב דרושה

מרכזנית/פקידה

למשרה מלאה

03-[illegible]

למועדון נוה אביב כפר־שמריהו

דרושים מיד

* **אחות מוסמכת או מעשית** לניהול מרפאה
* **מגישות/ים** לחדר האוכל
* **חדרניות/ים**

עדיפות לתושבי הרצליה והסביבה

נא להתקשר 052-78820 052-78829 למנהלת.

דרושה עזרה לאלמן קשיש ברמת־אביב

תמורת מגורים, כלכלה ושכר. מתחייבת נוכחות במשך רוב שעות היממה.

לקביעת ראיון נא להתקשר 03-416835.

למלון גני מוריה ים המלח

דרושים

* **חשמלאי מוסמך** עם נסיון וידע בקרור ומיזוג — אפשרות לקידום
* **חשמלאי עוזר** עם תעודה
* **נגר — בעל נסיון**

אפשרות לדיור במלון.

בעלי מקצוע בלבד יפנו בטלפון: 057-84351 לבקש את דליה מהאחזקה.

להברת בנין דרוש

מנהל עבודה

לעבודות גמר בפרוייקט הניבנה באמריקה המרכזית

רק מועמדים בעלי נסיון רב, יכולת אירגונית, ידיעת השפה האנגלית

יפנו לטלפון 052-552222.

דנאל שרותי כח אדם (אדיר יהושוע בע״מ)

למחלקה הטכנית בת״א ובאשדוד

דרושים

* **צנרים** להלחמות נחושת
* **מסגרים** רצוי ידע בריתוך
* **חווטי לוחות חשמל**
* **מנהל חשבונות** — סוג 3
* **טכנאי/שרטטי מכונות לתיכנון/זיווד**
* **מלחימות/חווטות** ידע בקריאת שירטוט חשמלי
* **מלחימה** ידע בהלחמות מיקרוסקופיות
* **מרכיבי/ות מעגלים מודפסים**
* **פקידי רישוי**

לסניפנו בת״א

* **מנהל־חשבונות בכיר** עם ידע בחישובי שכר
* **מנהל חשבונות עצמאי/מדופלם**
* **עוזרי חשמלאי**
* **כתבניות אנגלית** רצוי שפת אם אנגלית
* **כתבניות עברית**

לסניפנו באשדוד

* **מסגר מבנים מעולה**
* **מעבדת תמלילים** לאיזור רחובות

למתאימים מובטח שכר גבוה, הסעות, ארוחות ותנאים טובים במיוחד.

דנאל תל־אביב: גורדון 88
03-222266, 03-245541, 03-240878

דנאל אשדוד: רוגוזין 8
055-34777, 055-22561

לחברת תיירות דרושה

פקידת תיירות יוצאת

מנוסה — תעודת מורשה/מומחה

— עצמאית בעבודה —

טלפון: 03-664825.

אנקורי

לתיכון אנקורי בתל-אביב

דרושים

מורים

לשנת הלימודים תשמ״ז לכל מקצועות הבגרות

* יתקבלו רק מורים בעלי נסיון קודם בהכנה לבחינות הבגרות ורשיון הוראה קבוע.

המעוניינים מתבקשים לפנות לטל. 03-285288 תיכון אנקורי, רח׳ סירקין 3 תל־אביב, רח׳ טרומפלדור 30 תל־אביב.

לעתון יומי דרושות

דיילות להחתמת מנויים

בעלות הופעה נאה, השכלה תיכונית גיל 35—23. שעות עבודה גמישות.

משכורת + עמלות 286141.

עירית בת־ים

מכרז פומבי 2/86

בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים תשל״ט 1979) מכריזה בזה עירית בת־ים על משרה פנויה כדלקמן:

תואר המשרה: מנהל/ת ביה״ס הער יסודי העירוני „השמונאים״.

דירוג המשרה: בהתאם לכישורים.

עיקרי הכישורים הדרושים: בעל/ת תואר אקדמאי; בעל/ת תעודת הוראה; רשיון הוראה קבע; נסיון של 10 שנים בהוראה בבית ספר על יסודי ובמילוי תפקידים במסגרת זו; כושר ניהול וארגון; יכולת תכנון והנחיה; אוריינטציה חינוכית חברתית וקהילתית.

בקשות למכרז יש להגיש בכתב יד למחלקת הפנגנון ת.ד. 10 בת־ים 59576 בצירוף קיצור תולדות חיים ומסמכים המעידים על הכישורים הנדרשים עד 15.5.86.

א. קבנוק
ראש העיריה

לסטימצקי בע״מ דרושים:

1) **מנהל/ת חשבונות**
עם נסיון למשרה מלאה
לפנות למנחם 622536

2) **עובד לאקספדיציה**
(הכנת עתונים למשלוח)
העבודה בשעות הערב בלבד. 6 ימים בשבוע, כולל מוצאי שבת, ידיעת השפה האנגלית חובה. בוגרים בת״א.

לפנות לרח׳ הרכבת 22 ת״א, למחלקת כח־אדם.

לבית הספר התיכון באלוני יצחק

דרושים

מורים

לשנת הלימודים תשמ״ז

ל: תנ״ך, אנגלית, היסטוריה, לשון, גאוגרפיה, ספרות.

עדיפות לבעלי נסיון והגשה לבגרות.

לחטיבת הביניים:

מורה כללית

למשרה אחת

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בטלפון או בכתב לקביעת מועד לראיון אל: „אלוני יצחק״ ד.נ. מנשה מיקוד 37810 טלפון: 063-89090.

לחברה גדולה בטבריה

דרושים

מנהל שיווק

נסיון של 3 שנים לפחות
רצוי בתחום התיירות
שליטה בשפה האנגלית חובה
גרמנית רצויה.

מנהל חשבונות בכיר

נסיון של 5 שנים לפחות
כמנהל חשבונות עצמאי
משרה מלאה.

המועמדים יפנו בכתב יד בצרוף תולדות חיים והמלצות לדרורי שלומי שרת 46 ת״א. 62190.

— סודיות מובטחת. —

עירית חולון

דרושים

„מנהל/ת הכנסות העיריה״

כישורים: השכלה אקדמאית רצוי בכלכלה או מינהל עסקים. נסיון בשו״ם, ניהול. עבודה עם מערכות ממוחשבות.

„מנהל/ת מחלקת אפסנאות״ (רכש/מחסנים)

כישורים: השכלה תיכונית מלאה, רצוי אקדמאית. ידע בענייני משק, רכישה וניהול מחסן ממוכן, נסיון בניהול צוות עובדים גדול.

המעוניינים יפנו למחלקת כח־אדם בבנין קרית־חיים, העודות, המלצות ומספר טלפון עד 10.5.86.

המשביר לצרכן

מוסך איווקו

דרושים

מכונאי דיזל

בעלי נסיון של 5 שנים לפחות.

מגורים: גוש דן.

על המעוניינים לפנות טלפונית לקביעת ראיון 03-802442.

למלון דן פנורמה תל־אביב

הנפתח ב־15.5.86 בהנהלה חדשה ולאחר התחדשות, אנו מציעים מגוון תפקידים לאנשים שאוהבים ליהנות מעבודתם ולתת שרות מכל הלב: —

* **צ׳קר/ית** — עדיפות לבעלי נסיון
* **צ׳יף צ׳קר/ית** — נסיון קודם בתפקיד — הכרחי
* **פקיד/ת קבלה**
* **קופאי/ת קבלה**
* **רסיבר/ית**
* **חדרנים/יות** — אפשר גם סטודנטים/יות
* **עובדים/ות כלליים לנקיון**
* **מלצרים/ות** — אפשר גם סטודנטים

בתמורה לעבודה לא קלה אנו מבטיחים: —

* שכר הוגן
* תנאי עבודה ותנאים סוציאליים מלאים
* הזדמנות להשתלב בהקמה של משהו חדש כחלק מצוות צעיר.
* אפשרות לחזור לענף מבטיח ולהתחיל קריירה חדשה.

מעוניינים/ות ומתאימים/ות בלבד יפנו למח׳ כ״א, טלפון: 03-663311.

להברה ארצית דרושים

הנדסאי/מהנדס חשמל

בעל נסיון לקידום מכירות של ציוד מיתוג ובקרה באיזור המרכז.

לפנות טל. 04-211321.

שה. ישראל

דרושים לעבודה

* **מהנדסאים טכנאים**
* **קלדניות**

נא להתקשר בטלפון 03-234635.

למפה בצפון דרוש

מנהל אחזקה

בעל נסיון. תנאים טובים.

טל. 03-264221 לרותי.

דרוש מפעיל למחשב חברון גי.אס.בי. עם נסיון. במרכז הארץ.

615114, 624589.

למשרד רו״ח בת״א

דרוש

מבקר

בעל נסיון

(שנה ג׳ ומעלה).

03-299783

למפעל תעשייתי גדול בענף השלטים במרכז הארץ

דרוש/ה

גרפיקאי/ת ביצועיסטי/ת

תנאים נדרשים:

* ידע ונסיון בהפעלת מחשב גרפי.
* ידיעת השפה האנגלית חובה.
* נסיון מוכח.

לקביעת ראיון לפנות לאילנה בטלפון: 03-9230477—8—9.

MALTY NATIONAL COMPANY
SEEKS
ELECTRONIC TECHNICIAN
FOR MAINTENANCE AND CUSTOMER SUPPORT OF HIGHLY SOPHISTICATED ELECTRONIC PRODUCTS
FLUENT IN FRENCH AND ENGLISH
EMPLOYMENT IN EUROPE
CALL A.T.G. TEL. 03 664822 – 3

למעבדת מזון בנס־ציונה דרוש/ה

כימאי/ת

רצוי בעל/ת נסיון במיכשור אנליטי.

למשרה מלאה טלפון: 08-470274.

וובדינקם (ישראל) בע״מ

דרוש

מתקין למערכות אזעקה

הנתונים הנדרשים:

* נסיון מוכח של 3 שנים בהתקנה השרה
* בעל רשיון נהיגה בעל שנה
* תושב גוש־דן

המעוניינים יתקשרו לטלפון 03-820142 לקביעת ראיון אישי.

חברת נורקם בע״מ יצרני תוויות ארוגות

דרוש

אורג

לנול ג׳קרד רחב

03-7512756, 03-781470
בר־כוכבא 12, בני־ברק

למשרד מהנדסים

דרוש

הנדסאי/מהנדס בניין

נסיון 5 שנים לעבודות ביצוע באזור באר־שבע

לפנות טל. 03-454131

אסם

תעשיות מזון בע״מ

למשרדנו הראשי בפתח־תקוה

דרוש/ה

קופאי/ת

* עובד/ת למשרה חלקית בימים א׳ עד ה׳ משעה 13.00 עד שעה 16.00, בימי ו׳ וערב חג משעה 11.30 עד שעה 15.00
* מקום מגורים - איזור המרכז
* בעל/ת נסיון של 5 שנים בקופאי

בא לפנות ליהודה סמדר, טלפון: 03-9265277.

למשרד פרסום — לפרוייקט פרסומי מיוחד

דרושים סוכנים/ות מנוסים/ות

מכל חלקי הארץ. תנאים טובים למתאימים/ות.

טלפון 03-208946 ליאיר.

דרוש

מנהל

לניהול חנות למוצרי מטבח לבית

* צריך נסיון קודם
* תנאים טובים למתאימים.

להתקשר טל. 03-838810 ביום חמישי בין השעות 14.00—16.00, ביום שישי בין השעות 10.00—12.00.

הלוח הכללי

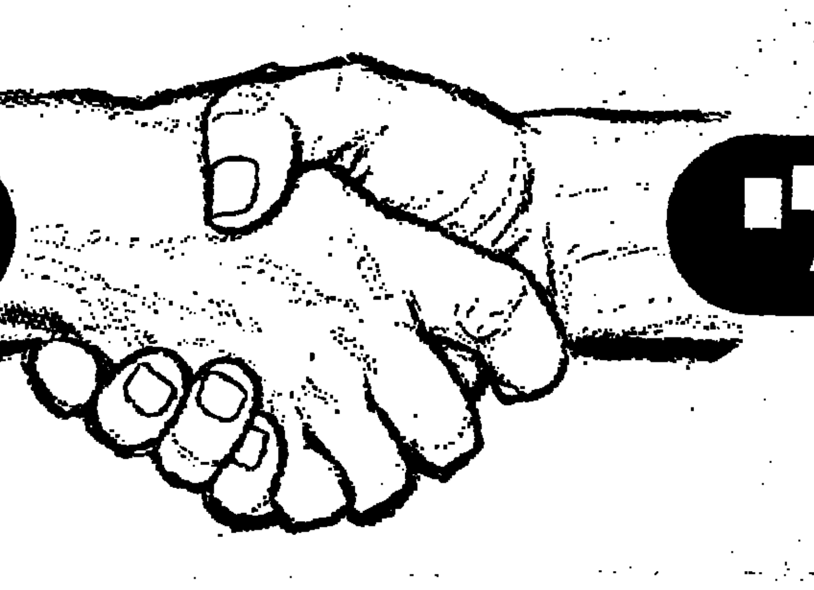

הד כפול ומכופל

מלאכי חבלה / יצחק בן־נר

פרק מרומן חדש המתרחש בתל־אביב של העתיד

היה ערב נעים, לא חם מדי ולא קר מדי, ומכיוון שהתהרוצה האינסופית, אותה הפגנה־ריצה המונית, הלכה ונתדלדלה, ככל שרץ דוד הלפרין לכיוון זנבה, במהופך ליעדו של ראשה, ומכיוון שגם מכוניות המישמרות – מעטות להפתיע, הערב – כבר חלפו בדלקן אחרי המפגינים, העלו פרנסי העיר את כל שלל צבעי אורותיה, כמבקשים להשכיח ביופיה הססגוני של תל־אביב את פניה הרשעות שנגלו אך קודם.

בעלי העסקים מיהרו לסלק הרחובה את שאריות הנייר והמאכלים ואת זבובות הסיגאריות ושאר שיירי העישון – וכמה מהם כבר עמדו לתקן, מורגלים במלאכה זו, את הנזקים. המונים שנקבצו קודם לכן בשולי הכביש חזרו להלך בנחת אצל חלונות הראווה, הרוכלים כבר הסתלקו על אופניהם החשמליים ופועלי הניקיון של העיר, בסרבלי הפלאסטיק הירוקים שלהם, פשטו בקרונותיהם לסלק במהירות את שלטי הנייר שהושלכו, את גלי הפסולת שערמו בעלי העסקים ואת נקניקי האשפה הארוזה.

ובתוך כל המהומה, שלימרה את עצמה להפוך לפאסטוראלה אורבאנית בן־רגע, רץ לו דוד הלפרין, צולע על ירכו, מוכתם בדם, מבועת – ושלושת הבחורים דולקים אחריו. הם שלושה אברכים־גברתנים והוא אחד, מוכה, והריהם מקצרים את המרחק שבינם לבינו יותר ויותר, הודפים בריצתם את העוברים ושבים בגסות. עוד מעט ישיגו אותי, ממלאת אימה את חזהו הדואב של הלפרין. נשימתו חורקת. מעולם לא נאלץ לרוץ כך על חייו. פניו לוהטות מהמכות שכתשו אותן קודם, מן החרדה או ממאמץ הריצה. הוא מפנה את ראשו בריצתו המשוועת להצלה ורואה את רודפיו קרבים והולכים ובראשם את הקרח אדום הזקן, בבגדיו המחשבים להתפקע, בקומתו הגדולה, בריצתו, שלמרות שגם היא ריצת צולע, אין היא מאבדת מרחק בזמן. הוא רואה את האנשים מתבוננים במירדף לרגע קט ושבים להילוכם, כמורגלים בכגון זה. הוא מגביר את צעדיו, רץ ונחבט באנשים, סופג קללות ועלבונות מאלה ומבריח אחרים בשל מראיתו.

עוד מעט, עוד מעט, אומר הלפרין לעצמו, האוויר המתפרץ מפיו מאחוריהם, משני העברים, כשומרים, צועק דוד הלפרין בקול נורא, בכל כוח אימתו. העוברים והשבים נסוגים לצדדים מפני השלישיה מטילת האימה, הנדודת במהירות, כיודעת את יעדה. חבריו של הלפרין פורצים בתכוויה אחת מפתח ה"כאן" וממהרים להשיג את שוביו. עד מהרה בקיפה חבורת בית הקפה, בפינת הסהרורות, את השלושה ואת משאם הזה. הגברתן בעל זקן הטבק נעצר מול צ'ק, אמיל אמיתי ודולי, שפניהם הנחושות מעידות על נכונותם להתייצב מולו ולא להניח לו לעבור.

"רגע, חברים. מה זה? לאן אתם לוקחים אותו?", קורא אמיתי, כמי שכנות תדהמתו על הפרת סדרים היא שתחזיר כל דבר למקומו הצודק.

"הורד אותו מייד", מצווה צ'ק, כמי שמשוכנע שבטחונו העצמי יפעיל היש את העומד מולו, לרצונו.

הקרח מטיל בהנף־יד את הלפרין המכמורבס, מגבו אל המדרכה, מניח עליו נעל גסה ושחורה, שכפי רגלו העירומה בתוכה, מציג אדנות. הלפרין מנסה ולשווא להשתחרר ממיהדק רגלו של האיש. אמא, אמא, איזו עליבות, הוא מייבב בלא קול. כוחו אזל מכבר.

"תראה מה שהם עשו לו, בני הזונה", אומרת דולי הבינונית, ומבקשת לגחון אל הלפרין המכווץ תחת נעל הענקים. האברך קלוש הזקן בועט בה, בלי גינונים רבים היא צוחת ואוחזת בקרסולה הפצוע.

"אתם מטורפים? אתם יודעים שזו קצינת משטרה?", צועק סטפן־הצהוב.

"אתה לא מכיר אותם? אלה אין להם משטרה ואין להם חוק", אומר אמיל, נזהר לסגת מעט לאחור. "אפילו זקני הסנהדרין חוששים מהם".

"טוב, אני לא זקן מהסנהדרין שלך ואני לא מוכן שהאמונה תתן לגיטימאציה לכל מיני מעשים שכאלה", אמר צ'ק בנחרצות שאננה. ואל הגברתן הקרח אמר, "שמע, פאראת*, הורד את רגלך ממנו. אתה שומע?".

אבל הבחור שלף מחגורתו את מטיל המתכת המבהיק והניפו בידו כמטה־קסם – ופניו הנחושות של צ'ק, שהיה מורגל שבטחונו העצמי

"אתם לא תלמדו דבר, עכברים מומרים", התיז כחול הזקן כשהוא נסוג לאחוריו, בעקבות רעו הגברתן, מבטו מאיים.

"הצילו. הם הולכים להרוג אותי. הם הולכים להרוג אותי", בכה הלפרין, רואה בעיניים קמות וצבות את תשועתו האחרונה מתפוררת.

"אחורה", הורה קלוש הזקן באצבע דקה באמיל, בסטפן ובאלפונס שעצרו בנסיגתם, נחרדים מקולו הניחר, השחוח, של חברם.

"אל תיכנס לפאניקה, דיוויד. אנחנו תיכף נטפל בעניין. אל תדאג", צעק אמיתי. דולי בכתה, עוצרת בכפי ידה את פיה. צ'ק היה יושב, מבטו אובד, על המדרכה. האחרים עמדו והתבוננו בבחורים המזוקנים ובו, חסרי אונים כמי שהכיוון שמולם התייצבו שלוחי כוח עליון, מנפנפים בצו אלוהי. "אין מה לעשות", מלמל דב של הנריסה, כמו שהיו אומרים בימי הילדות על מחלת התאים הסרטניים. "אין מה לעשות". כאילו אין טעם להתמודד עם שום דבר. אך מה לך מליץ עליהם? אתה בעצמך, רשוב מאימה ומזוועה, אינך מעז להתמודד על חייך וכבודך. וסטפן, שניסה ללכת בעקבות השלושה, הוברח חזרה למקומו במבט אחד של אדום הזקן. הנה כך ראה דוד הלפרין את החבורה מתרחקת ואובדת בהמון שהציף את העיר באותו ערב נעים.

לאן הוא מוביל אותי, חשב הלפרין. הרי אני כאותה אשה שנחטפה ממערתה בתקופת האבן על־ידי צייד אויב. שרוע על כתפו האיתנה של האיש הצולע, אפוף בריחו המוזר, אני מובל למערה אפלה שאין ממנה חזרה. הוא עצם את עיניו, עייף מאד, אך מיהר לפקוח אותן שוב בכוחו של איזשהו חוש נעלם. ואכן, ברחוב, לפניהם, רואים ואינם נראים, הילכו להם שני נגסיו, וברוזי אותו בחוזקה בידה של מוק. נפחדים, אבודים, ללא ארונס־הוזם, האיש שעשאם מרמיזן למעיד־כציאות, מיהרו הביתה להמתין לו שם בלבבות ועדים הולמים. עיניו מוצפות דמע מבכיו על נטישתו, על מר גורלו, על מסכנותם של נגסיו ההוזים. "ברוזי. מוק", הוא קורא להם בעת שהבחור המגודל עובר על פניהם בצעד רחב. מייד הוא מצטער על שקרא בשמותיהם. וכי מה הם יכולים כבר לעשות למעני? אבל ברוזי שולח מבט גרהם, מאתר אותו ובאומץ לב לא מצוי עוזב את ידה של מוק שלו, רץ

שלושת האברכים, והם מעיינים בו במנוחה. מבטיהם כשל אנשים שהשיגו את שרצו, חולפת מחשבה בראשו של הלפרין. והלא בני תמותה הם, ואשה ילדה אותם. ואיך זה שלא יתעורר ליבם לרחמים על מי שהוכה, הושפל כל כך. יפחה גדולה זעזעה את כל גופו הדווי. אולי אעורר את רחמיהם, חשב הלפרין, מנסה לשוב אל רגיעה יחסית ואל מחשבה מסודרת. הרי הכל כשר ומותר על מנת שאסיים את הסיוט הזה בעודי חי ואחזור אל עולמי הקודם. מאחור, מרחוק, באופק, רצו כתהרות בדיגיתון***, לאמור, "...והנה הבלה מנהיה כנגנו כאשר התנגשה המכונית שהובילה אותם ברחפת שהובילה יולדת מוזרדיה, שהיתה נתונה בעיצומם של צירים: מובילית של הבריהיקרישא, שנקלעה אף היא למקום, פינתה את גופות הנפשים ואת היולדת ואת בנה... המגבת חוגי השוליים, שמנתה כמה עשרות אנשים, מקברים ררבם בבולם ליחידת הבטחון, נסתיימה לפני שעה קלה ברחוב דיזנגוף בתל־אביב. שמונים ושלושה איש נעצרו בדיו..."

"תפסיק ליילל, אוכל נבלות", אמר הבחור כחול הזקן.

"כואב", נאנק הלפרין ואסף את ברכיו הנגופות אל בטנו. לפחות אינו מדבר אלי בלשון נקבה, כלפני שעה, כאשר הכוני. "כואב. בכל הגוף. בבקשה, הביאו אותי לרופא".

"שמעת אותנו", גיחך כחול הזקן ברישעות. "עוד רופא הוא מבקש..."

"שמע", אמר קלוש הזקן שלא הירבה בדיבורים עד עתה, "מוטב לך שתרגיל לעמוד בייסורים. אש הגיהנום קשה הרבה יותר".

"... וכל הכאבים שאתה בוכה עליהם עכשיו הם עוד כאין וכאפס לעומת אלה שעוד יבואו. בן פקועה", אמר הזקן הכחול.

"אבל מדוע?", הלפרין שיווה ללא מאמצים רבים נעימת תחנון לקולו. "מדוע לכדתם אותי? למה דווקא אותי? הרי בוודאי היתה טעות. אני הרי רק במקרה הייתי שם. אני בטוח שהיתה טעות. הנה,

ימים רבים לאחר מכן, כשיאלץ דוד הלפרין את עצמו לשוב ולהרהר באותה שעה קשה, לא תניח לו השאלה המרה, איך זה הגעתי אז לחוסר־אונים שכזה, לעליבות סמרטוטית שכזאת? מה היה בשלושת האברכים הצעירים הללו שהביא בי מורך שכזה, שביטל בי כל תחושת התקוממות

יפחות־פחות חותך את גרונו, עוד מעט. עוד מאה צעדים. עוד שמונים. הנה חנות תגזירי הנייר של גאמוצ'י. המכונית שהוטסלה בחלונה במהלך התהרוצה כבר נלקחה משם וכבר עמלים שם שלושה זגגים להציב חלון זכוכית חדש. עוד עשרים צעדים. עוד מעט בית הקפה וחברי שם. עוד מעט ייפתח לי המקלט הזה. עוד מעט. אבל כשהוא מגיע כל עוד רוחו בו אל פתח בית הקפה "כאן", הוא רואה, נחנק, את דלתות הזכוכית המשוריינת שלו מוגפות. לא. הוא מגלה בגיל של ניצולים, הנה כל חבריו עוד מכונסים בפנים. הנה צ'ק והנה דולי הצ'צ'יק וסטפן ואמיל ואמיתי ואלפונסו וכל האחרים. כולם שם. "פיתחו לי מהר". הוא זועק להם. אך הם אינם שומעים. הוא מעיף מבט לאחור, חוטף אוויר לחזהו הכואב. רודפיו כבר מתקרבים לפינת רחוב ז'אן ז'ורס. "פיתחו, חברים, לכל השדים: די", הוא משווע אליהם, ועתה הוא כבר חובט בייאושו על הזכוכית העבה. מה קורה כאן, לכל הרוחות? אין הם מבחינים בו, אפילו. אמיתי התם מצית שם סיגאריה לבחורה לא־מוכרת. "אמיתי: פיתחו! הצילו צ'יק! בחייכם". מה קורה שם? מדוע אינם פונים לעברי? אלוהים. הרי זה כל כך קרוב. מה קורה שם? כמו מישהו שחזר משהות בת דקה בקוסמוס ומצא שחלפה כבר שנת־אור בביתו. באה אחרת. אנשים אחרים. חוקי־קיום אחרים. "מורי־פליז פלי־י־י־יז", הוא צווח בעת שידיהם של הרודפים אוחזות בו. צ'ק מספר משהו משעשע, מעבר לזכוכית, כבעם בטווח־יד מושטת וכל כך הרחק מכנו. "צ'יק: חברים: הצילו: הולכים להרוג אותי: הולכים להרוג אותי", הוא צורח בזוועה נוראה, הולם בטירוף פראי בזכוכית, בועט ברגליו, נעקר מעט מקום מיקלטו היחיד. סיוט. סיוט נורא. הנה אתעורר בידי על לחיי ואתעורר ממנו. לא ייתכן שאין זה סיוט. ליבו הולם ומפרפר בחזהו עד לכאב הבחורים העבדקנים נושאים אותו, בעת שידיו מנסות לאחוז במשהו, זיז, כרכוב, גבשוש של כיח. רק לא לעזוב. ובאותו הרף־עין נפנה מישהו מבני החבורה לאחור – אמיתי היה זה ואולי אלפונס – לגמרי במקרה, וראה את המראה.

נישא על גבו של הענק גלוח הקרקפת, עקוד בזרועותיו של זה, רגליו מבעטות באוויר וראשו לאחור, הבחורים המזוקנים בשחור ישמש לו כמעין שלטדחוק, נתבלו מייד ובוהק עיניו עמם. "אטנסיון, צ'קינו!", צעק אלפונס, אך הצעיר שזקנו משוח ככחול הקדימו והיכה ביד שטוחה בעורפו של צ'ק מכה עזה. העתונאי רחב המידות התגנדר על מקומו וצנח לזרועותיהם של אמיל וסטפן, שמיהרו למשכו לאחור.

"אנחנו נמסמר את כולכם, עוכרים", אמר כחול הזקן ובעיניו שוב מופיע אותו צל מסורף של שנאה שעצר את אמיתי, אשר ניסה להתקרב אל הלפרין השרוע, הגונח.

"אולי אפשר לברר את זה בשיחה פשוטה, חברים?", הציע אמיתי ועשה עוד צעד מהסס לעבר אדום הזקן.

"תזהר. יש אבאראדוב** ביד שלו. תזהר!", צעקה דולי.

"למה, לכל הרוחות, שלא תורידי למטה שלכם?", אמר לה אמיל בתוכחה. אבל הצעיר השלישי, קלוש הזקן, הוזרז ובא אצל דולי ובהנף־יד מאומנת תלש את כפתור הקשר מדש מעיל הקצינות התכול שלה, הרחיב באותו הנף את מחשוף חולצתה הלבנה והטיל פנימה את הכפתור. חברו צחק בשיניים לבנות.

"הצילו", קרא הלפרין מבמקמקים.

"רגע. דיוויד. באמת. אתה לא רואה שיש קצת בעיות עם הבחורים האלה", אמר אמיתי, נסרד.

ממקום משכבו על המדרכה, מבין רגליהם המוצקות של ציידיו ורגליהם הקרבות והמתרחקות של העוברים והשבים, שהיו עוקפים אותו כמו היה ערימת צואה טריה של כלב, הצליח דוד הלפרין להרים מעט ובייסורים רבים את ראשו כדי לראות את חבריו הטובים, מוכים ונפחדים, כל עוצמת חברותם נמוגה עם התערערות ביטחתם והם נסוגים בחשש צעד ושניים לאחור. "שם רשעים ירקב", אמר אדום הזקן, גחן והעמיס באחת שוב את הלפרין, הפעם על שכמו והחל שוב עושה את דרכו קדימה.

* פאראת – כינוי לפאנאט דתי.

** אבאראדוב – מטיל־מתח סובייטי, פותח ב־1995 ע"י ו.ס. אבאראדוב, דנייפרוגראד.

קדימה בצעדיו המתנדנדים ושולח רגל זעירה להכשיל את האיש הנורא הזה הנושא את אדוניו. אך מה כבר יכולה רגל זעירה של גמד בדוי להועיל? האברך ממשיך הלאה וברוזי נכשל בעצמו ונופל ומוק המבוהלת חשה להרימו. עוד צעד ושניים וגם הם מתרחקים הולכים ממנו ונמוגים כבדיה.

הוא הוטל כצרור־אין־חפץ בו. כמה דקות לאחר מכן, ברחוב אלוף הגלויות החשוך – והשלושה עומדים עליו ומתבוננים בו. שוב שלף הגברתן הקרח, אדום הזקן, את המוט הכסוף מחגורתו. "קומי על רגלייך, צפעונית עמונית", אמר האיש. ימים רבים לאחר מכן, כשיאלץ דוד הלפרין את עצמו לשוב ולהרהר באותה שעה קשה, לא תניח לו השאלה המרה, איך זה הגעתי אז לחוסר־אונים שכזה, לעליבות סמרטוטית שכזאת? מה היה בשלושת האברכים הצעירים הללו שהביא בי מורך שכזה, שביטל בי כל תחושת התקוממות, שמחק מהכרתי כל כושר תגובה לעלבון ולהשפלה ומנע ממני אף את מידת הרצון והיכולת להתנגד לתוקפי, לנסות להתגונן, לפחות, לעמוד על ההכרחי ביותר? הוא לא ימצא לכך כל תשובה – להוציא את המחשבה הכללית על ספקנותו של החילוני העצמאי החושב, מול המשוכנעות המוחלטת של בעלי האמונה ואת תחושת העוון הקבועה שלו, חטאה מופסטת שאין לה כפרה, מול יכולת ההתכפרות וההיטהרות של עובדי השם – ואולי משום כך לא יניח לו הדבר עד לסופו של הסיפור. אך אנחנו הרי בתחילתם של הדברים נמצאים עתה, וכבר בשורות הראשונות נדחקנו להסתער על המאורעות הקשים ביותר, ללא שהות ושלא ברצוננו, אלא על פי שגיונות המחבר. נניח, לפיכך, לעתיד סיסופר בעתיד – ונשוב אל הלפרין ואל לוכדיו, באותו ערב קייץ, שעה קלה לאחר תום התהרוצה, ברחוב צדדי אפל, סמוך מאד למרכז העיר.

פוקח דוד הלפרין את עיניו בסדק, בתוככי פנים תפוחות וכאובות מאד, ורואה מעליו את צלליותיהם הנישאות ומעט מתווי פניהם של

*** דיגיתון – עתון דיגיטלי המוקרן בפאות רקיע.

תעודותי בכיס מעילי. תוכלו לבדוק". הדיבור המהיר, הנרדף, הסב לו כאבים. ראשו היה כבד עליו כמשא זר. "היה שם גבר אחר מן המפגינים, בן גילי, שרץ לפני. גבר בחליפה. בוודאי אליו התכוונתם וטעיתם".

הזקן הכחול נפנף לעיני הצבות של הלפרין בארנק התעודות שלו. "בדקנו, בדקנו, חזיר מתייוון. אין כל טעות. אתה זה אתה – ואתה יכול להיות בטוח בכך".

אף שחרדותיו הגדולות ביותר כבר פקדוהו מאז נלקח בידי הבחורים העומדים מסביבו, התחלחל הלפרין שוב, כשנוכח כי אפילו תעודותיו, האסמכתאות החיוניות כל כך לעצם היותו, נשללו ממנו. עירום ועריה. עירום ועריה, ייבב לעצמו.

נגד רצונו נשמע קול בכיו. "אמרו לך כבר, תפסיק ליילל", אמר הזקן הכחול, שהיה הדברן מבין השלושה, בבעיטה אוהדת.

"למה?", החזין הלפרין להתקומם כשמץ. "לבכות, לפחות, מותר לי. את הזכות הזאת לא תוכלו לשלול ממ..."

קלוש הזקן בעט בו בפתע. "אין לך זכות לכלום. לשום דבר", אמר בקול נרגז.

"אני לא יכול. המכות. השבר הישן ברגל מימי הצבא", גנח הלפרין, שמה שברכיו האסופות אל בטנו עצרו את בעיטתו של האברך. אתה שמח? על מה אתה שמח. בן, במה אתה כבר מוצא סיבה לשמחה, אמר בקרדות מיד לעצמו. "אתם בטוחים שבדקתם היטב? הלפרין דוד בן אלכסנדר, מספר 778ש888גגג קו נטוי 340289צ. סיווג אורחי ב/ת. סגן מנהל מחלקת הפעלה מוגבלת, חברת שכל־מיינד, רחוב מגורשי שכם איי אחד. מעץ אישי, רחוב בעלשמט..."

– אך כאן ספג הלפרין בעיטה נוספת, מכאיבה יותר, בקפל מתנו וצווח "אייי" גדול, עם שהוא מציין לעצמו באותו סיפוק מוזר של נבעטים: הנה, בכגון אלה אני יכול עוד לעמוד.

בחלונות ממעל עלה אור. אנשים הציצו בזהירות אל הרחוב למטה, מעבר לתריסים. "קומי, איזבל, התייצבי לגורלך", ציווה עליו הגברתן אדום הזקן.

(מתוך הרומן „מלאכים באים" שיופיע בהוצאת „כתר".)

נחש ויונה הם דברים זהים, שניהם מטילים ביצים / אבישי מרגלית

גשר צר מאוד

אין בברית הבריונים שאצ"ג הוא מבטאה ו„גוש אמונים" מנושאי כליה, קטגוריה של יריב, אלא רק של אוהד או בוגד. אינני מתרים כאן נגד מה שקרוי בעגה מעצבנת „אלימות מילולית". אני מתייחס לביטוי האופרטיבי „בוגדים" שהוא בבחינת צופן מתיר דמים

ימים אחדים לפני מותו של אמיל גרינצווייג מרסיסי מרצח, שוחחנו. אמיל, שהפך לי מתלמיד לידיד, שאל במה אני עוסק בימים אלה. בהשאלות ובדימויים, עניתי. דוגמה, הוא ביקש. באותו יום עצמו נתקלתי באמירה „דמם של הקדושים המעונים הוא הזרע ממנו צומחת הכנסיה". אמיל לא אהב את הדימוי. ומה שחשוב יותר – גם חבריו ב„שלום עכשיו" לא אהבו זאת. הפיתוי לבנות כנסיה של „שלום עכשיו" על דמו של אמיל נהדף מכל וכל. זו כנסיה של עבודה הזרה ל„שלום עכשיו". נימוקים ולא דם, היתה הבחירה, גם אם היו כאלה שבעיניהם היתה זו בחירה של צמחונים. תנועה פוליטית זקוקה לסמלי הזדהות שמנקזים רגשות לפעולה. יש מחיר יקר לוויתור על סמל מרטיר, בעיקר כשהצד השני רווי יצרים. אך דרכנו אינה דרכם. דם אינו טיעון, ואין אנו מבקשים „מרטירים".

אני חוזר לאמיל, משום שהאיומים וההסתה של „גוש אמונים" לשלוחותיו בימים האחרונים מסירים את הנצרה מרימון הרסס הבא. דמם של אנשי „שלום עכשיו" שוב הותר. למחות שוב יש ממשלה, וממשל צבאי. הרבה כינויי גנאי קשרו לנו מתפרחחי „גוש אמונים". האנמי שבהם הוא „בוגדים". אך זהו ביטוי אופרטיבי: רק דין אחד לבוגדים, והנצרה נשלפת.

ישאל השואל: וכי מה תלינו, אנשי „שלום עכשיו", הלא אתם בחברה טובה. הרי הם גם את בגין כינו בוגד בעת הנסיגה מסיני. היא הנותנת. ויעיד סיפורו המאלף של האלוף במילואים יוסף גבע, כפי שפורסם בשבועות האחרונים. אורי צבי גרינברג פנה ליוסף גבע בהצעה, או בדרישה, להרוג את בגין הבוגד. כשהשתומם גבע „מדוע אני?", השיב לו אצ"ג: „יען כי בך לא יחשדו".

זהו סיפור מעניין מהרבה בחינות. אנו, אנשי „שלום עכשיו", חשבנו וחושבים שמדיניות בגין בלבנון, כמו בכלכלה, המיטה אסון על ישראל – ממש כפי שחשבו אנשי הגוש ואצ"ג על מדיניות בגין לגבי החזרת סיני. לפי הכרתנו שלנו, בגין וממשלתו גרמו, אובייקטיבית, לישראל נזק ששום מחבל ומחרס משונאינו לא יכול היה לגרום. יותר מזה: אני ורבים כמותי ב„שלום עכשיו" ראינו במלחמת לבנון תועבה מוסרית ולא רק איוולת פוליטית וצבאית. אך על אף כל אלה ראינו בבגין יריב, לא אויב (והבחנה החביבה על בגין עצמו).

הייתי אף מוסיף מדעתי, שבגין היה פטריוט שלפי הבנתו רצה לשרת את מולדתו בכל מאודו. בגין פעל באמצעות כנסת ישראל במשטר דמוקרטי גלוי. גם כתועמלן של ביכרות עמד הוא, בחשבון אחרון, למבחן של הצבעה. כל אלה הם כקליפת השום בעיני אצ"ג. האצ"ג הלא היה ברשימתו של בגין לכנסת הראשונה. אבל די היה לו לחלוק על בגין בעניין הנסיגה מסיני כדי שבגין יהא ראוי בעיניו למות כבוגד. אין בברית בריונים זו, שאצ"ג הוא מבטאה ו„גוש־אמונים" מנושאי כליה, קטגוריה של יריב, אלא רק של אוהד או בוגד. אינני מתרים כאן נגד מה שקרוי בעגה מעצבנת „אלימות מילולית". יש רק אלימות פיסית, ממש כשם שאין השמדה רוחנית, רק פיסית. יאמרו אנשי הגוש בכל העולה על רוחם „מופתי" ואש"ף. עם כל אלה חיינו ונחיה. אני מתייחס, כאמור, לביטוי האופרטיבי „בוגדים", שהוא בבחינת צופן מתיר דמים. „בוגד" אינו רק ביטוי רטורי: ל„בוגד" יש שוכר דמים בצדו.

הכומר איאן פייזלי, אותו לוינגר של הפרוטסטנטים בצפון אירלנד, אמר פעם: „לבוגד ולגשר יש דבר אחד משותף, שניהם מובילים לצד השני". זהו גם הזיהוי של אנשי „גוש־אמונים". כל המשמש גשר לשלום דינו דין בוגד, שהרי הוא מוביל לצד השני. זהו ההגיון המעוקם של עליזה בארץ־הפלאות, שלפיו נחש ויונה הם דברים זהים, שהרי שניהם מטילים ביצים.

נכון, דוברים ישראלים בכנס של „שלום עכשיו" בחברון אכן אמרו שאם אש"ף רוצה לדבר על שלום, יש לדבר עמו. מי שרוצה לבלוע גלולת הרגעה, נוסח אלון – כי אש"ף שמדבר על שלום אינו אש"ף – שיבלע וידבר. אך תופי הטאמטאם של שבטי ישראל לא ירתיעו אותנו מלומר במפורש: על שלום נדבר עם כל מי שרוצה לדבר עמנו והוא סר מדרך הטרור. גם עם „גוש אמונים" יש לדבר, על אף שאין הוא סר מדרך הטרור כלפי תושביה הערביים של הגדה, וזאת משום שיש צורך דחוף להסכים על איך לא־להסכים ללא שפיכות דמים.

מעט יחסית נכתב על אותו מפגש של „שלום עכשיו" בחברון. הרבה נכתב על הדרך אליו. מה שנכתב היה לעתים הסר שחר. כך, למשל, אנו מוצאים ברשימתו של אוריאל בן־עמי („דבר", 22 לאפריל) „חנא סניורא אמר ,כולנו אש"ף' וזכה למחיאות כפיים סוערות של הנוכחים". לא היה ולא נברא. גם לא משל היה. לעומת זאת, היה זה המפגש הפומבי הפוליטי הראשון בגדה שהיה משותף לישראלים ולפלשתינאים. מפגש של הרוצים בשלום של הכרה הדדית ומגנים את הטרור על כל גילוייו. מי ומי מן הישראלים היה בכנס – חברי „שלום עכשיו" ואורחיהם מן הכנסת, אורה נמיר, ויקטור שם־טוב ואלעזר גרנות, ומוחמד ותד ושולמית אלוני ויוסי שריד ומוחמד מיער ומתי פלד.

מי ומי במברכים – עוזי ברעם ועדי אמוראי, לובה אליאב, ומרדכי וירשובסקי ומרדכי בראון. כל אלה אינם מאותו הכפר, לאיש ואיש מהם רעיונות משלו ומשל מפלגתו לגבי פתרון הסכסוך. אך כל אלה היו שותפים לרעיון מרעיש בפשטותו. יש עם פלשתינאי ויש לו זכויות לאומיות בקביעת גורלו, עתידו ונציגותו.

היו שם פלשתינאים מחברון ובנותיה, ביניהם נטשה וקואסמה (האח המארח), וכן אורחי חנא סניורא וזוהייר ראייס. והם דיברו על חייהם לצדה של ישראל ולא במקומה, ועל חיים בשלום ומתוך כבוד הדדי. כל אלה הם ביצי קולומבוס. הטילו אותם בעבר הרבה אנשים של רצון טוב עד בינוני. החידוש אינו באמירות. החידוש הוא באומרים ובמקום האמירה (מלון פארק בחברון), ובבמה המשותפת שסיפקה „שלום עכשיו". גם כתבה בקוממת בהתנשאותה הסלחנית על אותו כנס, כתבתו של תום שגב ב„כותרת ראשית", נאלצה לציין שהכנס היה מרגש. לפחות זה.

אך כל פארסה ברוטאלית – הזקה עליה שתתגלגל לטרגדיה. אנתתתא קומית בדרמה המתחוללת אפשר למצוא דווקא בדברי הרמטכ"ל. הלה אמר בוועדת חוץ ובטחון שהוא מתנגד לכל פעילות פוליטית בגדה כי היא דורשת מצה"ל להפנות כחות לשמירה במקום לאימונים. עכשיו נזכר. כמה אלפי ימי מילואים הקדיש צה"ל לשמירה על קרוונים פוליטיים בגדה תחת כל עץ רענן עקור? כמה שעות מנוע ושעות שמירה בוזבזו על מתפללי „עוצו עצה ותופר"? בא שר הבטחון ומאשר סיורים ל„גוש אמונים" בחברון וסעודה עם יצחק שמיר במערת המכפלה. אולי כדי לחגוג את חג האביב. כאילו שישיבתם של מתיישבי בית הדסה היא אירוע מן הטבע ולא הפגנה פוליטית. כל ישובי הגדה הם הפגנות פוליטיות, הפגנות נגד כל הסדר לשלום בעתיד. כל אירוע בגדה הוא פוליטי, תפילה ריקוד וקניה בחנות. על כל אלה שומר צה"ל במקום להתאמן.

„שלום עכשיו" תובעת מחבריה שירות באמנות ומתוך התנדבות בצה"ל. חאת בטענה שצה"ל – גם אם הוא מודרך באופן מוטעה וחוטא הוא עדיין ערובת הקיום היחידה לכולנו. אך אין ספק שהחלטת רשויות הבטחון להתיר את סיורי „גוש אמונים" ומניעת סיור המחאה המקביל של „שלום עכשיו" היא עוד אחד מאותם הדברים המוסיפים לתחושת הניכור בקרב הנאמנים שבמשרתי הצבא.

אכן צה"ל חייב לחזור לייעודו ולהתאמן, במקום לכלות ימיו בשמירות הסרות תוחלת. אדרבא, תופסק כל פעילות פוליטית בגדה – כובשת, רומסת ואחרת. אחרי הכל, הכיבוש הוא הבעיה, ולא ההתנכלות ל„שלום עכשיו". יחזור הצבא להיות צבא ההגנה לישראל וצבא העם כולו.

משה הירש, נטורי קרתא – מונולוג / נח זבולוני

„לחמה בציונות כארי אך במלחמה זו נפלה כזבוב"

„שר החוץ" של נטורי קרתא, הרב משה הירש, התפנה מעיסוקיו הפוליטיים הגלובאליים ונכנס לתחום הלוקאל־פוליטיק כדי לעשות חשבון עם המדינה „הציונית הכופרת" ו„אגודת־ישראל". הרבנים הראשיים הם „הבובות של המדינה", „ד"ר ג'ייקל ומיסטר הייד". שר הפנים הוא „הסר הזה". יש גם משהו טוב חלילה? אין

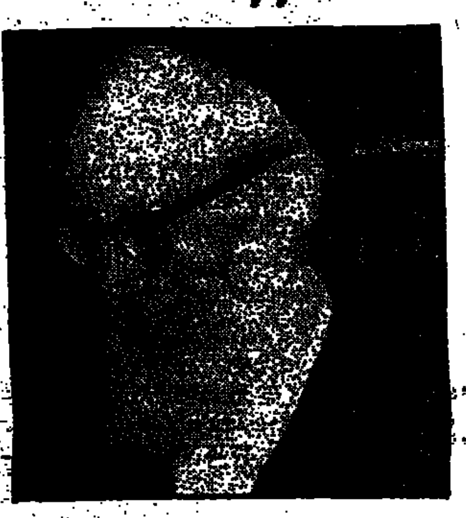

הרב משה הירש, „שר החוץ" של נטורי קרתא, התפנה לקראת פסח לשעה קלה מעיסוקיו הפוליטיים הגלובאליים ונכנס לתחום הלוקאל־פוליטי, כדי לעשות חשבון נוקב עם המדינה „הציונית הכופרת", באמצעות אגודת־ישראל, שביום הוסדה לפני 74 שנים, התנגדה למדינה ואחר־כך לחמה בציונות כארי, „אך במלחמתה זו נפלה כזבוב", כלשון הירש.

להלן המונולוג שהשמיע באוזני הרב הירש ובו גולל, בלשונו, את תולדותיה של אגודת ישראל.

„לפני 74 שנים, בעיר המרפא הצ'כוסלובקית מריאנבד, נוסדה תנועה חרדית בשם אגודת־ישראל. מטרת הרבנים ומנהיגי הקהילות החרדיות, שהקימו תנועה זו, היתה – להעמיד גוף שיתחרה במפלגת 'המזרחי' (כיום מפד"ל), שהאידיאולוגיה שלה היתה להקים מדינה על־פי התורה. גדולי התורה והחסידות בדור ההוא ראו בתנועת 'המזרחי', כעין פגיעה בעיקרי הדת. הם ציינו, כי הקמת מדינה יהודית לפני בואו של משיח צדקנו ועליה לארץ ישראל 'בחומה', חרף התנגדותו של העם הערבי היושב בארץ, אסורות באיסור חמור והן בגדר עבירה על שלוש השבועות שהשביע הקב"ה: 'שלא יעלו בחומה, ולא ימרדו באומות העולם והשלישית שהשביע את אומות העולם שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדי' (כתובות קי"א ע"א), כפי שמפרש ומבאר רש"י במקום, כלומר שלא יעלו לארץ ישראל ביד חזקה, נגד רצון התושבים של הארץ. יש לציין כי זוהי שיטת חסידי סטמאר עד היום הזה".

הרב הירש מונה ברוכל את המאבקים והמלחמות שניהלה אגודת־ישראל נגד הציונים. הציונות, הם הלא כתובים וחתומים בספר הכרזות.

„סופה של מפלגה זו היה", לדבריו, „הרמת ידים. היא נכנעה במאבקה והצטרפה לישות הציונית, שהקימה את המדינה לא על־פי חוקי התורה. חרף כל זה נהנית אגודת־ישראל, מפירותיה של המדינה הכופרת. האגודה ביקשה כביכול להפוך את המדינה למדינה של תורה, כלומר לחוקק חוקים הלכתיים בתוך המדינה החילונית העבריינית, אולם ההישגים שלה היו דלים ועלובים מאד. היה, למשל, החוק המחייב לחגור חגורה בעת נסיעה במכונית, שאותו יזם ח"כ לשעבר של אגודת־ישראל, הרב יהודה מאיר אברהמוביץ, חסיד גור. הנימוק שלו בקבלת החוק היה: 'ושמרתם לנפשותיכם'; היו גם החוק לעצירת שעון הקיץ או החוק לקרקע מטוסי אל־על בשבתות ובחגים שנחשב בעיני האגודאים כהישג ול'הצלה פורתא'. ואם חס־ושלום יגיעו ל'הצלה רבתא' וכל חוקי המדינה יהיו לחוקים הלכתיים, אז כל זכות קיומה של אגודת־ישראל תהיה בטלה ומבוטלת כעפרא דארעא. כי אז תיהפך המדינה הציונית ל'מדינה של תורה', כפי ששאפה 'המזרחי' בשעתה, שהיא עקירת עיקרי הדת משורשם, כפי שהסברתי לעיל.

„אבל לאמתו של דבר נשאלת השאלה, לשם מה יש לחוקק בכנסת המינית חוקים הלכתיים, כמו שמירת שבת, איסור מכירת חזיר וכו'? הלא כבר כתוב בתורה: ואף בעשרת הדברות, שיש לשמור את השבת ולקדשו ואסור לחללו. האם למה שנאמר וכתוב בתורה צריכה גושפנקא של הציונים? את התירוץ לשאלה נוקבת זו נתן בכנסת של מועצת גדולי התורה מנחם פרוש, שנימק את התביעה לקרקע את מטוסי אל־על בשבת בטענה לאומית גרידא והיא: 'לא מתאים למוביל הלאומי שיחלל את השבת'. כאילו אין בחוק של הכנסת לשמירת שבת משום כפילות למה שנאמר בתורה; והרי שמירת השבת של התורה היא בבחינת מצווה בכל מקום וכל העם היהודי, ואילו החוק של הכנסת לקרקע את 'אל־על' בשבת מטרתו לתת צביון יהודי לאידישע מדינה (המדינה היהודית – נ.ז.). חוק זה הוא עבירה על שלוש השבועות, עבירה שמסכנת את קיומו של העם השוכן בציון, כמפורש בחז"ל: 'אם אתם מקיימין את השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה'".

הרב הירש מעלה בעיה אחרת שהמציאו „החרדים". שהיא לדבריו בבחינת יש מאין – המאבק שהם מנהלים נגד המורמונים, בלווי זמרים בין־לאומיים, בגלל הקמת האוניברסיטה בהר־הצופים. „במבט ראשון", אומר הרב הירש, „נדמה כי המאבק הוא על עיקרי הדת וכי סכנת השמד עומדת לפניהם, סכנה שמצווה להיאבק בה: וכי מי לא בקי בתפילת 'אבינו מלכנו', שנאמר בה: 'כלה דבר וחרב ורעב ושבי ומשחית ועון ושמד מבני בריתך'. והנה בא ה'סר' (שר – נ.ז.), יצחק פרץ והפך את הקערה על־פיה: הוא לוחם במורמונים לא על עניין דתי אלא על אידיאולוגיה לאומית – כציטוט מתוך ג'רוזלם פוסט. כלומר, שר הפנים רוצה שלמדינה היהודית הציונית יהיה צביון לאומי ולכן לא יפה להקים אוניברסיטה מורמונית על הר הצופים. אבל בו בזמן לא איכפת ל'סר' הזה קיומה של אוניברסיטה עברית, הנמצאת לא במרחק רב מהמורמונית. האוניברסיטה העברית, העומדת על תלה עשרות שנים, מרעילה מדי יום ביומו את נשמות הנוער היהודי בדברי כפירה ועוקרת מלבותיהם את המורשת והמסורת היהודית ברוחה של ישראל סבא. וזה גרוע יותר משמד. אבל דווקא זה לא איכפת לפרץ, כי זה אינו עומד בסתירה לצביון הלאומי של המדינה: „אדרבא ואדרבא, האוניברסיטה העברית נותנת את הצביון הלאומי של המדינה. השר אינו שם לב לעיקר תפילת 'אבינו מלכנו', שנאמר בה, בנשימה אחת 'עון' עם 'שמד'.

„אגודת־ישראל מתנגדת לחוק נגד הגזענות בטענה, כי חוק זה, אם יתקבל, עלול לפגוע באלה שדבוקים בתורת ישראל, כי לדבריהם, מה שכתוב בתורה הוא נגד חוק הגזענות, כי התורה מעדיפה את אלה ההולכים בדרכה, לכן מוכנים האגודאים לתת יד חפשית לגזענים ולגזענות. בכך הם מחזקים את ידי אלה העוברים על שלוש השבועות, שאחת מהן היא לא להתגרות באומות העולם. כל זאת משום שהם סבורים שעם ישראל הוא לאום ותו לא, ולכן מי שאינו שייך ללאום זה עליו לא חל חוק השבועות, [illegible] התורה אינה חוסמת דרכו של בן אומה אחרת מלקבל עליו את אורח־החיים של עם ישראל.

„עם־ישראל מוגדר כעם על־פי הקשר שלו עם האמונה בשם ובתורתו: אין הוא מוגבל בגבולות מסויימים, כשאר עמי תבל. יהודים המתגוררים בארצות־הברית ובכל חלקי העולם הם חלק בלתי־נפרד מהעם היהודי היושב בציון, אך בתור עם זה הוא גם דומה בזכויותיו לשאר אזרחי המדינה שהוא חי בה. הקשר שלו עם היהודי היושב בציון, בארץ הקודשה (פלשתינה), הוא באמצעות האמונה, והוא חלק בלתי־נפרד מהעם הפלשתינאי כולו. הציונים מסכימים לקרוא לפלשתינאים עם, אבל עם בלי מדינה.

„אבל דעתם של הצבועים לא נחה והם בשלהם – מנצלים את ענייני הדת בפוליטיקה ומכניסים את שני הרבנים לתוך הגעשעפט (העסק – נ.ז.) שלהם.

„הנציגים הדתיים והחרדים הדו־פרצופיים, ד"ר ג'קיל ומיסטר הייד למיניהם, שנראים כיהודים אמיתיים, מגדלים זקן ופיאות ומנצלים את הכותל המערבי כדי לתת צביון לאומי למדינה שלהם, עושים צרמוניות ואינם מפרידים בין הדת והמדינה, והכל כדי לצוד נפשות התמימות לתוך הרשת שטמנו, ולחזק את המדינה הכופרת, המשמשת להם פרה חולבת, בניגוד לרמב"ם שאמר במפורש: מי שאינו מודה בתורה שבעל־פה אינו זקן ממרה, האמור בתורה, אלא הרי זה בכלל האפיקורסין ומיתתו בכל אדם: מאחר שנתפרסם שהוא כופר בתורה שבעל־פה, מורידין אותו ולא מעלין, והרי הוא כשאר האפיקורסין והאומרין אין תורה מן השמים והמוסרין והמומרין, שכל אלו אינם בכלל ישראל, ואין צריך לא עדים ולא התראה ולא דיינים, אלא כל ההורג אחד מהן עשה מצווה גדולה והסיר מכשול" (רמב"ם, הלכות ממרים, פרק ג', הלכה א'ב). כמו שאמרתי, האגודאים כופרים בשלוש השבועות, שהן תורה שבעל־פה והבוסים שלהם כופרים בתורה שבכתב. ממילא אלה ואלה אינם נכללים בכלל ישראל".

הרב הירש גורס, כי מוטב שהחנויות המוכרות בשר חזיר יישארו פתוחות „ובלבד שלא להיות חלק בלתי־נפרד מאלה שאינם שייכים לכלל ישראל, הרוצים", כלשונו, „על־ידי שיפור הצביון היהודי־לאומי של המדינה, שאינה מודה לא בתורה שבעל־פה ואף לא בתורה שבכתב, כי מי שרוצה דווקא לטעום, 'בשר קדיץ' (חזיר) ימצא אותו, אפילו יהיה חוק שיאסור את מכירתו, ומי שלא רוצה לאכול מאכלות אסורות, בשבילו אין צורך לחוקק חוק".

„המדינה הציונית", מסיים הרב הירש את המונולוג שלו, „המנצלת את שם הקודש והמקודש ישראל, כדי לקדם את האינטרסים שלה, דומה לבית־זונה או לעסק, שבעליו הם יהודים, שנולדו לאם יהודיה או התגיירו כהלכה, אבל התוצרת שלהם אינה יהודית. לעסק הזה ממשיכים האגודאים ומנהיגיהם למשוך את הנוער החרדי, בני הישיבות, את התשב"ר (תינוקת של בית רבן – נ.ז) ועל כן יש להזהיר, שלא ייפתו על־ידי הפתיינים של האגודאים החרדים למיניהם, ושומר נפשו ירחק מהם".

צבעים / טוביה מנדלסון

בחממה של ברנדה

בתנאי החממה היה כל־כך לא חשוב לא להיות בעניינים לא לדעת מה קורה, לא לחשוב על מה לכתוב. אפילו קריעת ים־סוף שחיכתה לי על כביש החוף וכביש תל־אביב־ירושלים במוצאי שבת לא הכניסה אותי לחרדה

אפילו דן בן־אמוץ כמעט נסע. לראות ציפורים. בראש־פינה. כך הוא כתב ביום שישי: לפי דעתי, כמעט אף אחד לא נשאר בבית. לפי דעתי, בשבוע האחרון התברר שהמדינה מחולקת, פחות או־יותר, בין שתי קטיגוריות של משוגעים: המשוגעים שעשו אצלם בבית את ליל הסדר, והמשוגעים שנסעו אל המשוגעים שעשו אצלם את ליל הסדר. אילו הייתי מומחה לפסיכולוגיה של ההמון, הייתי מנסה להכריע בשאלה מי יותר משוגע ממי, אבל אני לא פסיכולוג. בעצם, אני לא הרבה יותר מבעל לאשה שיש לה שני גדודים של קרובי משפחה מחוץ לעיר; בעל ילדים, שיש להם חמישה שנתונים של בני־דודים מחוץ לעיר; בעל מכונית, שצריך הרבה אומץ כדי לנסוע איתה מחוץ לעיר; בעל דירה שאיכשהו תמיד פושטים עליה אורחים מחוץ לעיר; ובעל משכנתא, שבגללה צריך לקחת הלוואה מהסבתא בכל פעם שרוצים לנסוע לכמה ימים מחוץ לעיר.

להגיע לפסח עם נתונים כאלה בחיים פירושו לעמוד מול השאלה: להזמין את כולם אלינו הביתה, או לנסוע עם כולם מחוץ לעיר. בחרתי במה שנראה הרע במיעוטו. מה ששכחתי הוא שכדי להגיע לנתניה בערב החג הראשון, צריך לעבור את כביש ירושלים־תל־אביב, להיכנס לגהה ולנסוע קצת גם בכביש החוף.

לא אספר על כל טלטולי הדרך, שהרי כולכם הייתם על הכביש – אם כך זה נראה – וכולכם התנסיתם באותן חוויות. רק אציין שבשלב מסויים, כמדומני בכביש גהה, נכנסתי לפאניקה. לא אמרתי מלה בקול רם כדי לא להבהיל את נוסעי המכונית, אבל בלבי כבר השתכנעתי שקרה משהו נורא. הרדיו לא עובד באוטו כבר חמש שנים; אמרה אשתי כשהתחלתי להילחם ברדיו בנסיון להוציא מתוכו בת־קול. אשתי הבינה כבר שנכנסתי לאיזו חרדה ושאלה מה קרה, מה נזכרת בדרך. אמרתי בשקט, כדי שהדברים לא יגיעו לאוזני הילדים במושב האחורי, שלפי דעתי כולם בורחים מהבית, שזה נורא שבמשך חמש שנים לא תיקנו את הרדיו במכונית, שזה לא יכול להיות שכל המכוניות האלה, כולן – כלומר כל בעלי הרכב במדינה – נוסעים לליל הסדר, שברור שרק אנחנו לא יודעים מה קרה. אמרתי שכדאי לדעת ממה כולם בורחים ולאן – כדי שלא ניכנס לאיזור מוכה האסון. עד שגמרתי את ההסבר, אשתי שיכנעה אותי שלמען כולנו מוטב שנתחלף. התחלפנו. היא נהגה, באיזו אדישות שקטה מעוררת חלחלה, ואני המשכתי לעקוב אחרי פניהם של הנהגים ונוסעיהם מימיני ומשמאלי, מלפני ומאחורי, כדי לנסות לקלוט מעט מידע על מה שבאמת קורה במדינה.

בצומת קוקה־קולה חיכינו ברמזור ליד אליעזר, ידידי מירושלים. לאן זה? קראתי. אליעזר משך בכתפיו: מה לאן זה, לאבא של אשתי. נחשול המכוניות התחיל לזחול. מכוניתו של אליעזר התרחקה מאתנו. ידעתי שבמצבים כאלה החברים הכי טובים שלי יעזבו אותי ולא יספרו לי את האמת.

בסוף הגענו בשלום. סיפרנו ביציאת מצרים, ואכלנו כרפס ומרור וטגרוף של מצה ומרור, וקניידלאך תוצרת בית ושתינו ארבע־חמש־שש כוסות. בין ארבעת הבנים שהיו אתנו בסדר היה, כמובן, החכם הידוע ובלא ההבדלות, שהיה כמו בכל שנה, נורא מבסוט מעצמו, כשהצליח להעניק להגדה פירושים אקטואליים. הפעם הוא מצא בהגדה את השופט בייסקי ואת ארנסט יפת: הוא מצא את מודעי, ותילה בין דפיה אפילו את רונלד רייגן ומועמר קדאפי. אני לא התרשמתי כל כך בכל הקשקוש הזה, ואשתי, שיש לה רגישות מיוחדת למשפחה שלה, פנתה אלי ושאלה: רשע, מה הוא אומר?

ואחרי כל זה הצלחנו להגיע להבצלת־הסדר. שלושה ימים היינו בחממה של ברנדה. בגלל החום היה צריך להשקות את הצמחים בחממה, גם בחג וגם בשבת בבוקר, מתחת לקשתות כפופות ניילון כהה, באוויר לח ודחוס. עבדנו ודיברנו על צמחים שאוהבים צבע וצמחים התובעים השקיה כמעט כל יום. ראיתי סוגים וצבעים של גרניום והתפעלתי מהפוקסיות שאינן מחזיקות מעמד באקלים הירושלמי. שעה ארוכה הסתכלתי על האמרידליוס הכתום: ארבעה פרחי ענק פתוחים ביופי כמעט מהבהב בקצהו של גבעול גלילי, עבה וזקוף. היו בחממה פטוניות מכל הצבעים ובגוונים מופתעים, בוגנוויליות בסגול, אדום, כתום וצהוב. דיברנו על סוגי קקטוס שיטפס על קיר האבן של בניין המגורים בירושלים ועל אופנת גידול התבלינים בחצר האחורית או אפילו בארנית.

הדי הפיצוצים שהיו בלונדון ובמדריד לא הגיעו מבעד למעטה הפלסטיק של החממה. לא שמענו רדיו ולא היה טלפון שיצלצל: לא ידענו מה קורה בבירות, ולהבדיל, מה קרה, אם קרה, בליל שבת ליד קולנוע „היכל". בתנאי החממה של ברנדה היה כל כך לא חשוב לא להיות בעניינים לא לדעת מה קורה, לא לחשוב על מה לכתוב. אפילו קריעת ים־סוף שחיכתה לי על כביש החוף וכביש תל־אביב־ירושלים בדרך הביתה במוצאי שבת לא הכניסה אותי לחרדה. מה שחשוב עכשיו, בלי שום ספק או מוסר השכל, זה לראות אם שתילי ההיסטריה (AISTERIA) שלקחתי מהבצלת־הסדר ייקלטו, יגדלו ויפרחו גם בירושלים.

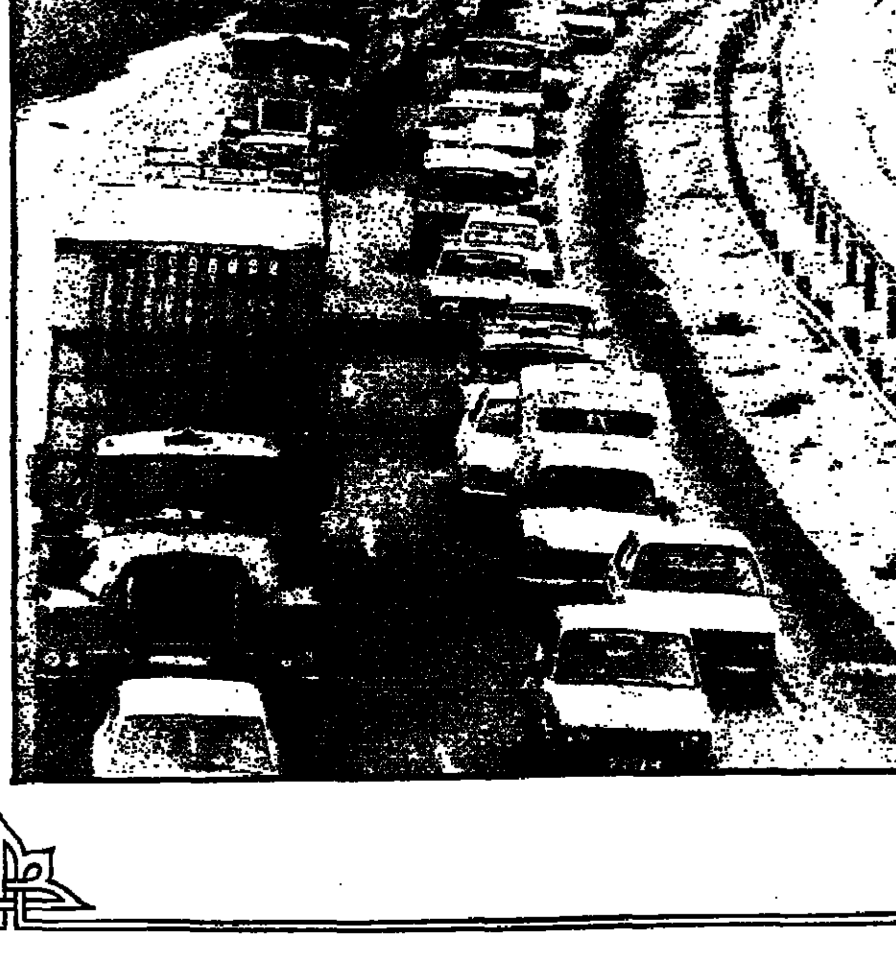

עתונות מצרית. חסנין הֵיכַּל חוזר / דן אבידן

הוא בכה מצער כשסאדאת בא לירושלים

מוסא צברי כינה אותו „הקיסר הבלי־כול של העתונות והפוליטיקה המצרית", וכזאת היתה – פחות או יותר – ההערכה שרווחה במצרים בימי נאצר – הֵיכַּל הוא האידאולוג של המשטר. אולם תהילתו חלפה ומעמדו התערער ככל שסאדאת התרחק מהנאצריזם ועיצב מדיניות פנים וחוץ משלו. ב־1981 נעצר בהוראת סאדאת. מובארק שחרר אותו והתיר לו לשוב ולפרסם את מאמריו בעתונות המצרית, כנראה על בסיס ההנחה שהנאצריזם כבר לא מה שהיה. חסנין הֵיכַּל – דיוקן

בראשית השנה חידש העתונאי המצרי הידוע מוחמד חסנין הֵיכַּל את כתיבתו בעתוניה של מצרים, לאחר תקופה ממושכת שנמנעה ממנו זכות זו בגלל עמדותיו הביקורתיות נגד המשטר. בפברואר ובראשית מרס, משניתן לו היתר מטעם הנשיא מובארק, פרסם היכל בעתון „אחבאר אל־יום" סדרה בת שלושה מאמרים וניתח בהם את תהליך קבלת ההחלטות במצרים תחת משטר מובארק ואת לקוי המרידה של כוחות „בטחון הפנים" נגד המשטר בשלהי חודש פברואר.

לחידוש כתיבתו של היכל בעתונות המצרית התלוותה בעין סערה־ציבורית. לא מעטים מעתונאי הממסד, הרוחשים לו עד היום שנאה אישית בגלל מעמדו המועדף בתקופת הנשיא נאצר ובגלל ערכי הנאצריזם שהוא מייצג, העומדים בסתירה למדיניות הליברליזם של סאדאת ומובארק התנגדו לשובו לכתיבה עתונאית. עתונאים אחרים, בעיקר מקרב חוגי השמאל והאופוזיציה למשטר מובארק, אך גם מקרב עתונאי הממסד – כמכרם מוחמד אחמד עורך השבועון החשוב „אלמוסוור" – בירכו על כתיבתו וראו בכך ביטוי נוסף לתהליך הדמוקרטיזציה במצרים תחת משטר מובארק.

כדי להכשיר את הקרקע לפרסום דבריו של היכל בעתון „אחבאר אליום", פרסמה מערכת העתון שלושה ראיונות גדולים אתו בראשית חודש ינואר. בראיונות אלה הציג היכל את עיקרי השקפותיו על בעיות השעה במצרים והצהיר כי אין בדעתו לנצל את דפי העתונות כדי להתנצח עם מתנגדיו האישיים, אלא להיפך, להשכיח את משקעי השנאה מן העבר.

בראיונות אלה, וכן בשלושת המאמרים שהספיק היכל לפרסם מעל דפי „אחבאר אליום", בולטת ההמשכיות בהשקפת עולמו הפוליטית. היכל מתגלה שוב כמתנגד חריף לשלום עם ישראל ולמדיניות הפרו אמריקאית של משטר מובארק. טענתו העיקרית היא שאין למשטר מדיניות אסטרטגיה. במקום תורת הנאצריזם, ולכן תהליך קבלת ההחלטות במצרים פגום מיסודו. השלום עם ישראל, לדבריו, הוא חסר שורשים אידאולוגיים בציבור המצרי, אין לו גיבוי במערכת הבין־ערבית, ולכן מדיניות המשטר כלפי ישראל דומה „לרכבת היורדת מן הפסים ומנסה להמשיך לנסוע על הכביש".

השקפותיו בעניין הסכסוך עם ישראל דומות להשקפות משטר הבעת' בסוריה. הוא סבור שהשלום עם ישראל נכפה על מצרים כשהיתה בעמדת חולשה, וכי „שלום צודק" ניתן להשיג רק מתוך עמדת כוח ערבית. היוזמה המדינית האמריקאית הפריכה, לדבריו, שתי אשליות: אשליה אחת, שישראל תהיה מוכנה לוותר בדרכים מדיניות על שטחים ערביים נוספים פרט לסיני, כדי לסלול את הדרך להסדר כולל באזור, ואשליה שניה – שיש, כביכול, הבדל בגישה האסטרטגית כלפי הערבים בין מחנה היונים למחנה ניצים בישראל.

ראש הממשלה פרס מנסה, לדברי היכל, לסחוט ויתורים ממשטר מובארק בסכסוך על טאבה, כדי לזכות בהישג מדיני ולמנוע את הרוטציה בשלטון בישראל. אך למעשה, הוא אומר, אין הבדלים משמעותיים בין מדיניות מפלגת העבודה למדיניות הליכוד כלפי עתיד השטחים הערבים הנתונים תחת שלטון ישראל, ולכן אין סיכוי ממשי להרחבת מעגל ההסדרים באזור וגם השלום הישראלי־מצרי נדון לכשלון.

במאמר אחר, שהתפרסם לא מכבר בעתון „אלאחבאר", טען היכל כי מלחמה נוספת בין ישראל לערבים היא כורח המציאות. רק אז יושג איזון כוחות בין הצדדים לצורך השכנת „שלום אמיתי" כניגוד לשלום שנכפה על המצרים כתוך עבדת כוח ישראלית, המנתק את מצרים מקשריה האורגניים עם העולם הערבי. במאמריו הביע היכל תמיכה במשטר מובארק, בעיקר נוכח מצוקת המשטר בתקופת מרידת חיילי בטחון הפנים, אולם מסקנותיו כלפי תהליך קבלת ההחלטות של המשטר במכלול רחב של נושאים היו בקורתיות למדי.

היכל טוען שמדיניותו הפרו־אמריקאית המובהקת של משטר מובארק „איננה בריאה", משום שיש ספק, לדבריו, ביחס ליכולתה של ארה"ב, במצבה הכלכלי הנוכחי, להמשיך בסיוע כלכלי נרחב למצרים, שהוא צורך חיוני להבטחת יציבותו של המשטר המצרי. הוא טוען שהמדיניות הפרו־אמריקאית של המשטר מגבירה את הניכור בין מצרים למדינות הערביות האחרות, הנוקטות מדיניות חוץ מאוזנת יותר, והיא אף מסבכת את משטר מובארק בפרשיות מביכות כגון, יירוט המטוס המצרי שניסה למלט את חוטפי הספינה האיטלקית „אקילה לאורו" על־ידי מטוסי קרב אמריקאים.

בתחום מדיניות הפנים טוען היכל כי למובארק אין פתרונות לבעיות הכלכליות החריפות של מצרים, כי קיים מחסור חמור באנשי מפתח מיומנים בשלטון, וכי קבוצות לחץ שונות מנטרלות את יכולתו של הנשיא לנקוט מדיניות פנים וחוץ ברורה הבנויה על אסטרטגיה מדינית כוללת של המשטר. אין, למעשה, תהליך דמוקרטיזציה אמיתי במצרים, ומתחת לפני השטח פועלים כוחות רבים, העלולים לסכן את יציבותו של המשטר.

מרידת כוחות בטחון הפנים היתה, לדברי היכל, סימפטום לחולשותיו הבסיסיות של משטר מובארק הנובעות מנטישת דרך הסוציאליזם והחיפוש אחר דרך אלטרנטיבית שעדיין לא נמצאה. לכן סבור היכל כי המתחים הפנימיים במצרים יימשכו כל עוד תימשך תקופת המעבר בין „תוכנית היסטורית שהלהיבה רבים אך לא הצליחה (הנאצריזם) לבין תכנית היסטורית אחרת שקווית טרם הוגדרה".

מאז מאמרו האחרון של היכל ב„אחבאר אליום" בראשית החודש שעבר, לא נתחדשה כתיבתו בעתונים המצריים. יש סוברים כי היתה כאן הנחיה של השלטונות, שלא שבעו נחת מן הביקורת שמתח היכל על המשטר ולו בצורה מאופקת ומתונה. סברה אחרת היא, שזו הפסקה זמנית, שלא ביוזמת המשטר, וכי בקרוב יפרסם היכל עוד מאמר בסדרת המאמרים על תהליך קבלת ההחלטות במצרים, כפי שהבטיח עורך „אחבאר אל־יום" אבראהים סעדה לקוראי העתון, שתפוצתו עלתה בינתיים באלפי עותקים בעקבות פרסום מאמריו של היכל.

מכל מקום, הפולמוס שהתפתח במצרים סביב כתיבתו המחודשת של היכל בעתונות חידש את הוויכוח בקרב החוגים האינטלקטואליים בדבר תורת הנאצריזם.

היכל הכיר את נאצר בסוף שנות ה־40, בהיותו כתב צעיר בעתון „אאחר סאעה", שסיקר את מלחמת העצמאות בארץ־ישראל. במהלך המלחמה כתב היכל סידרת מאמרים, בהם קרא לערבים שלא לזלזל בכוחו של הישוב היהודי בארץ. מאמרים אלה משכו את תשומת לבו של נאצר, שהיה אז קצין צעיר שלחם בגזרת הנגב, והוא נפגש עם היכל שלוש פעמים במהלך המלחמה. במיוחד שבתה את לבו של נאצר כתבה שכתב היכל לאחר תבוסת הכוח המצרי בפיקודו של נאצר בכיס פאלוג'ה, שבה שיבח את הלוחמים המצרים על אומץ לבם. לאחר המלחמה התחדש הקשר בין היכל לנאצר, שהיה אז אחד מחברי קבוצת „הקצינים החופשיים" שתכננו את ההפיכה נגד משטרו של המלך פארוק.

לאחר הפיכת „הקצינים החופשיים" ב־1952 התייצבותו של נאצר בראש פירמידת השלטון במצרים, הוא קירב אליו את היכל והידידות בין השניים נתהדקה. בשלהי 1952 מונה היכל לעורכו הראשון של העתון „אאחר סאעה" שלוש שנים לאחר מכן מינה אותו נאצר לעורך העתון החשוב „אחבאר אל־יום", שנוהל אז על־ידי האחים מוסטפא ועלי אמין. האחים אמין היו מוריו הראשונים של היכל בתחום העתונות, אולם מאוחר יותר הם הפכו לאויביו בנפש משום שהיה יד ימינו של נאצר, שפגע במעמדם של האחים אמין ואף השליך את מוסטפא אמין לכלא לתקופה של יותר מתשע שנים.

כוכבו של היכל בעתונות ובפוליטיקה במצרים החל לדרוך ב־1957, כשמינה אותו נאצר לעורכו הראשי של העתון החשוב „אלאהראם", שהיה נתון בקשיים כספיים ועמד על סף סגירה. כעורך „אלאהראם" ניצל היכל את קרבתו לנאצר ואת כישוריו האינטלקטואליים והארגוניים הרבים ובזכותו היה „אלאהראם" לחשוב בעתוני מצרים ולאחד העתונים החשובים במזרח התיכון כולו. היכל הנהיג מודרניזציה בעתון, הוא קירב אליו עתונאים צעירים חדשים ומוכשרים, הכניס ציוד טכני חדש והפך את ענף הפרסומת בו למקור הכנסה חשוב. ביוזמתו העתיק „אהראם" את מקום מושבו לבניין משרדים חדש ומודרני בלב קאהיר, בו הוא שוכן עד היום. העתון שינה את תדמיתו. הוא נעשה מקור החדשות מספר אחד במצרים באמצעות ה„סקופים" שסיפק נאצר להיכל, כגון הנוסח המלא של החלטות ועידת הפסגה הערבית הראשונה שנערכה באלכסנדריה ב־1964, מה שעורר בשעתו את חמתם של הסורים.

היכל פתח את שערי „אלאהראם" בפני טובי האינטלקטואלים המצרים מן הימין והשמאל כאחד, הסופרים הידועים תופיק אלחכים, נגיב מחפוז, הפובליציסט הידוע לואיס עוואד והאינטלקטואל המרקסיסט לוטפי אלחולי. „אלאהראם" אף הקים לעצמו בית הוצאה שהוציא לאור שורה של פרסומים יוקרתיים, כגון השבועון הכלכלי „אלאהראם אלאקתיסאדי" וכתבי־העת הידועים „אל־טליעה" ו„אל־סיאסה אל־דוליה", שפרסמו את דבריהם של חשובי האינטלקטואלים במצרים. תוך זמן קצר הכפיל „אלאהראם" את תפוצתו וביסס את מעמדו כחשוב בעתוני מצרים. אולם ייחודו העיקרי של היכל בתקופת שלטונו של הנשיא נאצר היה בקרבתו ההדוקה לנשיא, ובהיותו ה„שופר" העיקרי למדיניות המשטר.

היכל היה, למעשה, שותף פעיל בעיצוב מדיניות הפנים והחוץ של מצרים תחת שלטון נאצר ושימש יד ימינו של הנשיא כאידיאולוג העיקרי של המשטר. לעתים שיקף היכל במאמריו את מדיניות המשטר ולעתים עיצב הוא עצמו מדיניות זו ברמה אידיאולוגית והנשיא נאצר נתן לה ביטוי מעשי. תרומתו להתוויית הבסיס האידיאולוגי של משטר נאצר בולטת בשני תחומים. ראשית, בעיצוב תורת הסוציאליזם הנאצריסטי, שסללה את הדרך לגל ההלאמות במצרים בראשית שנות ה־60, ושנית, בעקבות התבוסה הערבית במלחמת ששת הימים, כאשר היכל האשים בתבוסה את הדרג הצבאי ובכך סייע לנאצר להסיר את האשמה מעל כתפיו. השפעתו של היכל על נאצר היתה גדולה עד כדי כך, שדי היה לעקוב אחר מאמריו בעתון „אלאהראם", ובעיקר אחר הטור השבועי שלו „בגילוי לב" („בישראחה"), כדי להבין את מדיניותו של נאצר ולעקוב אחר מגמות משטרו.

קרבתו של היכל לנאצר עוררה בשעתו ביקורת חריפה מצד עתונאים בכירים אחרים במצרים, בעיקר מצד אלה שסבלו מנחת זרועו של המשטר הנאצריסטי. העתונאי מוסטפא אמין טוען עד היום שהיכל היה זה שהלשין עליו בפני הנשיא נאצר, וטען שהיה כביכול סוכן של שירות הריגול האמריקאי בקאהיר, ובשל כך השליכו נאצר לכלא. אחיו של מוסטפא, עלי אמין, סבור אף הוא שהדחתו ממשרת עורך עתון „אחבאר אליום" בתקופת נאצר והגלייתו אל מחוץ לגבולות מצרים נעשתה ביוזמת היכל, שרצה לסלק מהזירה כל עתונאי בעל שיעור קומה, ובעיקר אותם עתונאים שהעזו למתוח ביקורת על אופיו הדיקטטורי של המשטר הנאצריסטי.

מוסא צברי, עורכו האחרון של העתון „אלאחבאר", כינה את היכל „הקיסר הכל־יכול של העתונות והפוליטיקה המצרית", ובספרו החדש (על תקופת שלטונו של הנשיא סאדאת) הוא ייחד מקום חשוב לדברי ביקורת חריפים על התנהגותו של היכל כלפי חבריו למקצוע וכלפי הנשיא הקודם.

היכל מילא גם תפקידים דיפלומטיים חשובים בתקופתו של נאצר. הוא נלווה אל הנשיא ברוב מסעותיו בחו"ל, ואף קיים למענו שליחויות מדיניות חשאיות בברה"מ, בארה"ב ובמדינות הערביות. ב־1968 היה היכל מאדריכלי יצירת הקשר בין צמרת אש"ף לצמרת הקרמלין בעידודו של נאצר. לאחר הפיכת קדאפי בלוב ב־1969 היה היכל איש הקשר בין נאצר למשטר המהפכני בלוב.

בראשית 1970 מונה היכל לתפקיד שר ההסברה במשטרו של נאצר והחזיק בו עד למות הנשיא בספטמבר אותה שנה.

הסתלקותו של נאצר מעל הבמה הפוליטית במצרים שימשה נקודת מפנה בקריירה העתונאית והפוליטית הממושכת של היכל. מיד לאחר מות נאצר, התפטר היכל מתפקיד שר ההסברה, אנואר סאדאת קירב אליו תחילה את חסנין היכל, אולם ככל שהתרחק סאדאת מתורת הנאצריזם, עיצב לעצמו מדיניות פנים וחוץ חדשה והקיף עצמו באליטה פוליטית משלו, איבד היכל בהדרגה ממעמדו. ב־1971, משהדיח סאדאת מן השלטון את „מוקדי הכוח" שהיו מזוהים עם תקופת המשטר הנאצרי, היה סילוקו של היכל מתפקידיו הבכירים עניין של זמן בלבד.

הסכסוך הגלוי בין השניים החל בתקופת מלחמת יום הכיפורים, כאשר חלק היכל על שלב הבלימה במלחמה ואף סירב, לטענת דוברי המשטר, ליטול חלק בפעולות ההונאה של העתונות המצרית לפני המלחמה. לאחר מלחמת יום הכיפורים, כאשר יצא היכל בביקורת נוקבת נגד הסדרי הביניים עם ישראל, שגובשו בתיווך השליח האמריקאי הנרי קיסינג'ר, הגיעו יחסיו עם סאדאת לכדי קרע מוחלט.

ב־1974 הודח היכל מתפקידו, עורך „אלאהראם". מאז נאלץ לחפש לעצמו כלי ביטוי חדשים לביקורתו נגד משטר סאדאת. במחצית שנות ה־70 הוא כתב את מאמריו בעתונות הלבנונית, ובעיקר בעיתון הביירותי „אלאנואר". מאמרים אלה קובצו מאוחר יותר לספר, שנחשב לכתב פלסתר נגד משטרו של סאדאת יחד עם ספרו האחר שהתפרסם בסוף שנות השבעים בלונדון בשם „סתיו הכעס".

בספר אחרון זה מתח היכל ביקורת נוקבת על יוזמת השלום של הנשיא סאדאת ונתן ביטוי לתפיסתו, המעוגנת בתורת הנאצריזם, כי על הערבים להתנגד להסדר מדיני שייכפה על ישראל מעמדת כוח של הערבים ומלחצה של הקהילה הבין־לאומית. היכל עצמו סיפר כי כשצפה מעל מסך הטלוויזיה בביתו בקאהיר אחר ביקורו של סאדאת בירושלים ב־1977, הוא בכה „כפי שקרה לו רק פעם אחת קודם בחייו, בשעת מותו של ידידו הנשיא נאצר".

ספרו אחר של היכל „הדרך לרמדאן", עורר עוד קודם את זעמו של סאדאת, משום שבספר זה טען היכל, כי הנשיא נאצר הכתיב את הדרך [illegible], והנשיא סאדאת רק הוציא לפועל את תכניתו של נאצר. בעקבות הביקורת שהטיח היכל נגד משטרו של סאדאת בספריו ובמאמריו, שפרסם בעתונות הערבית והזרה, הוא נעצר ב־1981 בהוראת הנשיא סאדאת במסגרת גל המעצרים שביצע הנשיא נגד גורמי האופוזיציה. לאחר רצח סאדאת ועליית הנשיא מובארק לשלטון, הורה מובארק לשחרר את היכל ממעצרו יחד עם שאר העצורים הפוליטיים שנאסרו בסתיו 1981 על־ידי סאדאת. מאז שחרורו מהכלא חידש היכל את כתיבתו מעל דפי העתונות הערבית. הוא השמיע דברי ביקורת על הסכם השלום הישראלי־מצרי, והטיף להמשך המאבק הערבי בישראל ולשיבה אל רעיונות הנאצריזם כגון האחדות הערבית והסוציאליזם הערבי.

אף־על־פי־כן החליט מובארק לאחרונה להתיר להיכל לחזור ולכתוב מעל דפי העתונות במצרים מתוך הנחה שצעד זה ישרת את מגמת הדמוקרטיזציה של המשטר מבלי לחשוף אותו לסכנות. שכן היכל הוא כיום לא יותר מאשר סמל של תורת הנאצריזם, שאיבדה מהשפעתה במצרים, ודרכו חזרה לצמרת העתונאית הפוליטית במדינה זו נחסמה בינתיים על־ידי דור חדש של עתונאים ופוליטיקאים, שנאמנותם של אלה נתונה למשטר החדש שמינה אותם לתפקידיהם.

היכל ימשיך ככל הנראה גם בעתיד להיות מחוץ למעגל קובעי ההחלטות במצרים. הוא עצמו מעיד כי אין בכוונתו לחזור לפעילות פוליטית. תרומתו לעוקבים אחר המתרחש במצרים תהיה כתיבתו העתונאית המצטיינת בכשרון לנתח את האירועים במדינה זו בעין בהירה ובוחנת.

חתול רובץ מתחת לשולחן

מוחמד חסנין הֵיכַּל נולד בקאהיר ב־23 בספטמבר, 1923. אביו, חסניין עלי היכל, היה פלאח ממעמד בינוני מאחד־הכפרים שבאזור הדלתה. האב הצליח בעסקי הכותנה ועקר לקאהיר, שם התחתן והקים משפחה ומוחמד חסנין היכל היה בנו הבכור. חסנין היכל למד בבית־ספר עממי ובבית ספר תיכון בקאהיר. בגיל צעיר נשא לאשה את הדאית תיימור, בת למשפחה קאהירית אמידה, בעלת נכסי מנגו רבים. אשתו סיימה את לימודיה האקדמאיים בספרות צרפתית ובאמנות אסלאמית באוניברסיטת קאהיר, שם היא עובדת עד היום בעזרת הוראה.

בני הזוג היכל מתגוררים בבית רב קומות ברובע אלגיזה בקאהיר, ליד מלון שרתון, שבו שוכן גם „המרכז האקדמי הישראלי" בהנהלתו של פרופ' גבריאל ורבורג.

על אישיותו של חסנין היכל חלוקות הדעות. חסידיו מתארים אותו כאדם בעל כושר ניתוח מעולה בכתב ובעל־פה, צנוע בהליכותיו. הם משווים את מעמדו בתודעת הציבור המצרי למעמדה של הזמרת הפופולארית אום כולת'ום, שהפכה לנכס „צאן ברזל" של התרבות המצרית.

אויביו של היכל טוענים, לעומת זאת, שהוא אדם שאפתן, לא ישר, רודף בצע ושררה, שצבר הון עתק בימי שלטונו של הנשיא נאצר, בין השאר בזכות קשריו הטובים עם הקולונל קדאפי. הם מתארים את היכל כ„גבלס של המשטר הנאצריסטי", שהגן באורח שרירותי על מחדליו של המשטר. כשמת נאצר, טוענים מבקריו של היכל, הוא ירד מגדולתו „מפני שלא עלה בידו להפוך לעורך עתון מהשורה".

ידידיו של היכל מספרים כי הוא אדם המסור לעבודתו, שתחביביו הם קריאה (ספרי היסטוריה ופוליטיקה), עישון סיגרים, משחק גולף ושמיעת מוסיקה קלאסית.

אנשים שעבדו במחיצתו מספרים כי הוא רודף מושבע של סדר ונקיון. בתקופת כהונתו כעורך „אלאהראם", מספרים מקורביו, היה היכל בודק בעצמו את הסדר במשרדי הכתבים ומקפיד על כך ששום כתב לא יאכל במשרדו במהלך שעות העבודה. על חיידק העתונאות, שדבק בהיכל עוד בהיותו נער, מספרים כי באחת מישיבות הממשלה בימי נאצר, שבה השתתף היכל, נזף בו הנשיא על כי אין הוא מתייחס ברצינות לדיונים, אלא ממתין ל„סקופ" עיתונאי „כמו חתול הרובץ מתחת לשולחן־האוכל, וממתין שמישהו יזרוק לו עצם עסיסית".

דוויד הרסט, כתבו המוכשר של העתון הבריטי „גארדיאן", שסולק בשעתו ממצרים בהוראת הנשיא סאדאת, אמר על היכל כי „בסופו של דבר הוא היה אדם מוכשר שהצליח להפעיל בהצלחה יחסית את שסתומי הבטחון של הממסד המצרי בתקופה הנאצריסטית שהוא עצמו היה אחד מעמודי התווך שלו".

פליט סטריט פלוס / שלמה גינוסר

„בעניין העתונות החופשית אני אתך. זה העתונים שאינני סובלת"

האם פארנויה היא מרכיב בהחלטת אגודת העתונאים האנגלית לשגר מכתב אהדה לקדאפי בעקבות ההפצצה האמריקנית? בטוטאליות המעוותת של ריצה נחפזת להגן על כל מי שנראה באנדר־דוג ברגע נתון, יש עיוורון של אנשי מקצוע שאפשר לצפות מהם לקצת יותר מזה

יותר ממאתיים שנה, מאז נוסד ה„טיימס" הלונדוני ב־1785, העתונות מעורבת ושקועה עד צוואר – אם לא למעלה מזה – במאבק על החירות ועל הערכים הדמוקרטיים של אנגליה החדשה. זה תשעים שנה, מאז הוציא נורטקליף את המהדורה הראשונה של ה„דיילי מייל" ב־1896, ופתח בכך את עידן העתונות העממית ומה שב„טיימס" נחשב עדיין לעתונות־דפוס, העתונות האנגלית היא נתח הגון בעולמם של האנגלים כמו הכדורגל, הקריקט, השביתות, ה„סיטי", בית המלוכה, מרוצי „אסקוט", התיאטרון, ה„פאב", הגשם.

לעתונות האנגלית אין – וכנראה לעולם לא יהיה – סיכוי להיצע עשיר כל כך כמו למהדורת יום ראשון של ה„ניו־יורק טיימס", שהעלות שלה (של מהדורה אחת, כמובן) יכולה למלא סל־קניות של אפריקני ממוצע לתקופה של יותר מעשרים שנה, כפי שמישהו חישב.

אבל, לעומת זאת, קשה לתאר אנגלי כלשהו בלי העתון שלו. אפילו בימי שלישי בשבוע עוד אפשר להבחין ברכבת התחתית בלונדון באנשים המסיימים לקרוא את המוספים של עתוני יום א'. תופעה זאת מומחשת, אד־אבסורדום, במחזה שכתב דייויד קמפטון בשם „אח קטן, אחות קטנה" והמתאר את חייהם של אח, אחות ויבנות קשישה, שרידיה הבודדים של משפחה אחת, המתגוררים במעמקי מקלט אפל כבה שנים אחרי התרחשותה הדמיונית של שואה גרעינית נוראה, כאשר דף אחד של ה„דיילי אכספרס" משמש להם תנ"ך ואנציקלופדיה כאחת.

בכלל העיסוק החטטני של התיאטרון האנגלי בנושא העתונות הוא, בודאי, מן האינטנסיביים ביותר על במה כלשהי בעולם. פליט סטריט, רחוב העתונות הלונדוני ההולך ונודד עתה מזרחה בעקבות הטכנולוגיות החדישות, הוא נושא אובססיבי בתיאטרון ובספרות האנגלית.

אני מדפדף עכשיו בספרו של המחזאי והסופר האנגלי־יהודי ארנולד ווסקר „העתונאים". העבודה הטחורה, הזמן והסקרנות שווסקר השקיע בעבודה זאת, כהכנה לכתיבת מחזה, מדהימים כשלעצמם. ווסקר קיבל היתר מהעורך דאז של ה„סנדיי טיימס", הארולד אוואנס, להסתובב חופשי־חופשי בחדרי המערכת, לשוחח עם כל מי שיתחשק לו, להשתתף בישיבות המערכת. הכל. והוא ניצל היתר זה עד הסוף. ווסקר, כמו שאר עמיתיו הסופרים והמחזאים שטיפלו בנושא העתונות (כמו תום סטופארד ב„לילה ויום" והידיד הייד והוואארד ברנטון ב„פארבדה", יצא מן הנסיון הזה ברגשות מעורבים ומסקנותיו אינן מחניפות במיוחד לעתונות האנגלית.

לעבודתו של ווסקר יש גם מוצר־לוואי. מחקרו על העתונות האנגלית ורשמיו מתקופת שהותו במשרדי ה„סנדיי טיימס" כונסו במאמר ארוך בשם „מסע אל תוך העתונות". בדרך הטבע, ל„סנדיי טיימס" היו כמה השגות על פירסום רשמיו של ארנולד ווסקר. ואז, בעצם הימים המביכים ההם, הופיע הארולד אוואנס, עורך ה„סנדיי טיימס", בראיון טלוויזיה, הישיר כבב אל המצלמה ופסק: „לך ופרסם את זה, ארנולד". וארנולד ווסקר קיבל שיעור נוקב על העתונות האנגלית ועל כך שבכל זאת ולמרות הכל ומעבר למגרעותיה בגלויות ובנסתרות – חירות הביטוי הוא עקרון מקודש בפליט סטריט.

החוליה המחברת את הדברים הללו עם החלטתה של אגודת העתונאים האנגלית לשגר מכתב אהדה לשליט לוב קדאפי בעקבות ההפצצה האמריקנית, היא קטע מתוך „מסע אל תוך העתונות" שבו ווסקר מתאר כיצד מכינה מחלקת החדשות הזרות של ה„סנדיי טיימס" כתבה על נסיון הפיכת־נגד בלוב בשנות השבעים. שוב, תיאור מאוד לא מחניף לרצינות או למהימנות של העבודה העתונאית. ווסקר גם מצטט שם מפי אחד העתונאים את המשפט הבא כחומר למחשבה: „עתונות היא מלאכה, שבה אתה מאשים אחרים תוך הסיית האשמה מעצמך. לכן עתונאים טובים נוטים להיות פראנואידים..."

האם הפראנואידיות הזאת היא אחד המרכיבים בהחלטתה של אגודת העתונאים האנגלית? בטוטאליות המעוותת הזאת של הריצה הנחפזת להגן על כל מי שנראה כ„אנדר־דוג" ברגע נתון, יש עיוורון של אנשי מקצוע שאפשר לצפות מהם לקצת יותר מזה. העתונאים האנגלים שהיו שותפים להבעת החמלה החד־צדדית הזאת לקורבנות ההפצצה האמריקנית בלוב ניסו להדג'יג איזשהו מצפון מבולבל ונפחד. ואולי באמת זוהי פארנויה שמי שלוקה בה חש עצמו נרדף דווקא על ידי מי שמנסה להגן עליו ומחפש מקלט דווקא בחיקו של ארכי־טרוריסט ברגע שהלז חטף בעיטה באחוריו ונאלץ לאסוף את זנבו בין רגליו.

בקובץ מאמרים שפורסם ב־1925 בהוצאת אוכספורד אני מוצא מאמר בשם „פרידה מפליט סטריט". עתונאי ותיק היוצא לגימלאות מתאר שם את עבודת הלילה של רחוב העתונות הלונדוני כתזמורת אדירה המנגנת מדי לילה סימפוניה חדשה. תיאור יפהפה, מלנכולי ונאיבי במקצת. היום כבר לא כותבים ככה. היום פליט סטריט מתפוררת. במקום תזמורות יש סינתיסייזר. וגם הוא מזייף.

אחרי החלטתה של אגודת העתונאים האנגלית לשגר מכתב אהדה לקדאפי בלוויית כמה מלים חמות לגבי הפעולה הפלשתינאי, אני נוכח ביתר קלות לאמץ את מה שאומרת רות קארטר במחזה של תום סטופארד „לילה ויום" לעתונאי האנגלי הקשוח דייק וואגנר: „בעניין העתונות החופשית אני איתך. זה העתונים שאינני סובלת..." או בפרפראזה קלה: בעניין חופש העתונות מרעו עיין. הבעיה היא העתונאים.

האחד במאי. בראשית היתה עבודה עברית / יעל תדמור

„מעל לשדות חרוכים ואודי יערות עשנים, בשורת הדגלים האדומים"

האחד במאי נחוג בארץ־ישראל בפעם הראשונה בשנת 1906. החוגגים, אנשי „פועלי ציון", התלבטו בבעיות מעמדיות מעשיות – שעות עבודה, שכר ותנאים סוציאליים, העתקת מלחמת המעמדות למציאות הארץ־ישראלית, – ובשאלות תרבות. „תחי האחדות של הפרולטריון בכל העולם" – כתבו, והתבונו לכך, בכרוזות החג. „רק הסוציאליזם יביא קץ למלחמה בין עם לעם, מעמד למעמד, אדם לאדם. יחי הסוציאליזם". ב„מכון לבון" מוצגת תערוכת הד1 במאי 1906–1950

לראשונה חגגו את הד1 במאי בארץ ב־1906, במושבה ראשון־לציון באסיפה מקומית. היו אלה אנשי העליה השניה, חברי „פועלי ציון", אשר סבעו מסורת זו בישוב: באחת הכרזות הראשונות מזמינים הפועלים לאסיפה „שבה ידברו על ערך החג, יבררו את מצב הפועלים ועניניהם השונים." כדי להבין את הרקע עליו צמחה ופעלה ההתארגנות המעמדית, מעבר להיותה מנוג שאול מתרבות בינלאומית, כדאי לחזור ולבדוק את תנאי עבודתם של הפועלים באותם ימים. „זמן עבודת היום הוא בקיץ משעה שש בבוקר עד השעה שש בערב ובחורף משבע עד שבע" כך נקבע בתקנון העבודה של בית־החרושת „שטייף" למשאבות חקלאיות ביפו, שתפיסתו בתחום יחסי העבודה נחשבה למתקדמת בהשוואה לתנאי עבודתם של הפועלים בפרדסים למשל.

התקנון שהודפס בחוברת ההוה חווה עליו חתם הפועל, קבע עוד כי „כל מלאכה אשר בשגגת הפועל תשחת או תתקלקל תבניתה או כי תשבר או תאבד ושילמה הפועל במיטב כספו. שום איש לא יוכל להתלונן או לדרוש מבעל בית החרושת איזה פיצוי או תמיכה אם בשעת עבודתו בחוץ או בבית החרושת פנימה קרה לו אסון מאיזה מין שיהיה, ולא יוכל לדרוש שום עזר בכל ימי שבתו." התקנון כלל סעיפים רבים אחרים בדבר איחורים לעבודה, קריאת עיתונים, כניסה ויציאה למקום דרך שער מיוחד ומיני איסורים אשר אם הפועל יעבור עליהם, „או כי יחטא חטאה גדולה וגורש תכף ומיד מבלי שום פיוס."

מאבק על זכויות הפועלים היה חיוני לכל הזרמים בתנועת העבודה, אך את הנופך הסוציאליסטי הבינלאומי הוסיפו חגיגות הד1 במאי שהונהגו בקרב אנשי „פועלי ציון." המסורת הוו אומצה על־ידי „אחדות העבודה" ב־1919, והדבר היה למורת רוחם של חברי „הפועל הצעיר" שראו בו מנהג „גויי". לאחר יסוד ההסתדרות צוין האחד במאי לראשונה ב־1921 בהפגנת־ענק בהשתתפות למעלה מ־1500 חוגגים בעיר תל־אביב. יום שמחה הפך אבל משנודע דבר הפרעות ורצח יהודים בידי המון פורעים ערבים מיפו כשבין הנרצחים י.ח. ברנר, צבי שץ וחבריהם שהשתכנו בבית משפחת יצקר. יום השנה לרצח נקבע מאו ואילך כתאריכו העברי, וחג העבודה לא נפגע. אלא להיפך, הוא התרחב והקיף שכבות גדולות יותר בציבור בעיקר מבני העליה השלישית. כאשר תרגם שלונסקי את המנון האינטרנציונל באותה תקופה, הודפסו עלונים מיוחדים לחג שהכילו פרקי קריאה, שירה והגות. חגיגות הד1 במאי לבשו מתכונת קבועה של תהלוכות, מלוות במשמרות הצבא הבריטי, ועצרות עם המוניות. לקראת סוף שנות העשרים מורגשת תמימות דעים בין המפלגות השונות ביחס לחג. „הפועל הצעיר" עורך אסיפות עצמאיות ובטאונו מפרסם רשימה פרי עטו של חיים ארלוזורוב. ערב ועידת האיחוד כבר ינאמו אנשי „הפועל הצעיר" בכינוסי החג האדום, אשר נדדו ממסכת הפועלים אל חצר גמנסיה הרצליה וכאשר שם צר המקום מלהכיל את החוגגים, עברו לבית העם בתל־אביב.

חג העבודה היווה הזדמנות נוספת להפגנה של אחדות העם כפני השלטון הבריטי, ולהבעת עמדה לאומית פוליטית ברורה בנגע לענייני השעה. רבים מן הכרוזים הופצו בחשאי ועברו

מיד ליד מחשש השלטונות, ואלה שפורסמו ברבים עברו תחילה את ביקורת הצנזור. כך למשל פירסם „דבר" ב־1940 רק את מחצית הכותרת לקראת החג: „באחד במאי זה יפגין הפועל העברי יחד עם תנועת העבודה בעולם את נאמנותו למלחמת הצדק והשחרור של האנושיות". בהמשך, שנפסל על־ידי הצנזורה מפני שהזכיר את גזירות „הספר הלבן", נכתב: „באחד במאי זה ירים את דגל המלחמה נגד גזרות החנק על תקומתו של העם היהודי בארצו." הכותרת המלאה עם חותמות ומחיקות הצנזורה ניגנזה בארכיון ועתה היא רואה אור לראשונה בתערוכה שמתקיימת ב„מכון לבון".

בין הכרוזים של אירגוני ההסתדרות בולטים כרוזיה של תנועת הפועלות, הנוער העובד, הפועל והאיגודים המקצועיים – פועלי הבנין,

ענף הכבסות, אגודת פושטי העורות, פועלי המחט, הארי"ג, המתכת, עובדי בתי הקולנוע, בתי המלון והאוכל, עובדי הנקיון והדפוס. הכרוזים שהם מעין מאמרים קצרים פונים בתחילה בדרישות פוליטיות חברתיות, ואף ניתנות בהם הוראות אירגוניות הקשורות לסדרי החג.

הסתדרות פועלי הרכבת, הדואר והטלגרף פנתה ב־1930 לחבריה בכרוז הכתוב עברית וערבית ובו מפורטות דרישות ביחס לתנאי עבודתם, כאשר הראשונה, ככבל שנה, היתה: יום עבודה בן 8 שעות. אחריה באו דרישות לחופש שנתי, תשלום עבור ימי „פציעה" ומשכורת גם לימי החגים. התמרמרות רבה עורר המעבר לשבוע עבודה בן חמישה ימים בשל המצב הכלכלי הקשה, והכרוז קורא להנהגת ששה ימי עבודה ככלל. אגודת העובדות במשק הבית יוצאת בכרוז הקובל על הקושי לשתף את כל החברות בהפגנות החג בשל פיזורן במקומות עבודה שונים. קושי אחר הוא סירובם של המעבידים לשחרר את העוזרות מעבודתן. בתזכיר שנשלח לחברות בשנת 1944 נקבע כי „סירובים" אלה מגיעים אפילו מצד חברי הסתדרות המעסיקים עוזרות בית ו„הופעה מעציבה זו עוררה התמרמרות צודקת בין חברות האגודה."

ארגון אמהות עובדות רואה באותה תקופה בעקרת הבית עובדת רגילה הזכאית ואף חייבת להשתתף בחג העבודה, „היא חברה שוות זכויות וחובות בציבור הפועלים ושותפה למפעלו בארץ ובעולם, וגם במערכה זו היא נקראת להסות שכם יחד עם כל ציבור הפועלים בארץ."

„מעל לשדות חרוכים ואודי יערות עשנים, כתגובה בהירה וגאה, כשבועת אמונים – בשורת הדגלים האדומים" כתבה המשוררת פניה ברנשטיין בשנות השלושים וביטאה בזאת את להט האמונה באידיאל שאחז ברבים מאנשי הישוב בארץ.

עם קום המדינה, איבד החג ממשמעותו כסמל המאבק לעצמאות, חל בו פיחות. האמונה כי עם האינטרנציונל יעור, ישגב אדם ועלינו שמש דרור תופיע, עולם ישן עדי יסוד נחרימה, וזה יהי קרב אחרון במלחמת עולם, כדברי המשורר, אמונה זו כלשונה היתה נחלת מעטים בלבד והלום אבוד לאחרים.

את ניצניו של התהליך ניתן אולי לראות בפניית ההסתדרות לחברי האיגודים המקצועיים השונים בתביעה: „כל יישנה החיזון המתמיה אשר לרבים מאתנו היגו מעין „מנהג" נפסד, ללוות את התהלוכה של ציבור הפועלים המאורגן בשורות מלוכדות במכס־עין מהגוזוסרא של דירתו (עיתים בלבוש פיז'מה)".

בתערוכת הכרזות המוצגת ב„מכון לבון" באה לידי ביטוי גם ההתנגדות לחג האדום אשר באה בעיקר מצד החוגים הרוויזיוניסטיים בארץ. בשנת 1939, למשל, נפוצו קריקטורות בהן נראים גביני „הפועל", גרמניה הנאצית ורוסיה הסובייטית צועדים שלובי זרוע תחת הכותרת: „אחוות פועלים". „חזית העם", בטאונם של הצה"ר ובית"ר, מכנה ב־1933 את חג העבודה: „החגא (הזעה) של סטאלין, בן גורדין והיטלר" נושאי „הסמרטוט האדום".

בתערוכה מופיע גם כרוז של עיתון „הבוקר" מיום השני במאי, 1939, שהופיע במקום העיתון עצמו. הכרוז מספר כי „ביום זה השביתה מועצת פועלי תל־אביב את פועלי הדפוס של העיתון כעונש על שסרבנו לחוג את החג האדום בביתנו הלאומי" והוצאנו עתון כ־1 במאי. „השביתה היא פוליטית פרי תאוות ההשתלטות הבלתי מוגבלת על הישוב... אין אנו יודעים לכמה זמן רוצה להשביתנו הדיקטטורה השמאלית". פועלי הדפוס שבתו יום אחד ולמחרת הופיע „הבוקר" שופע רשימות נרגזות בגנות נקמה של ההסתדרות. תחת הכותרת „גם חיפה רוגשת" נאספו ידיעות על הדרך בה התקבלה השבתה בעיר: „רבים התמו על העיתון („הבוקר") לאות אהדה. מחלקי העיתונים מספרים על מקרה מאלף, קורא ותיק של „דבר" שמכסו נתקל בהודעת „הבוקר" (על ההשבתה) אשר היתה תלויה על קיר הקיוסק נתמלא חימה וקרע את „דבר" שהיה בידו לגזרים".

הכותבת היא מרכזת ארכיון העבודה ב„מכון לבון"

הכרזה מימין, משנת 1924, אמנות התעמולה עלינו, הצייר הרסיקאי. כך גם הכרזות הנוספות המתפרסמות כאן ובתערוכה ב„מכון לבון"

תקוות יתירות / יהודה גוטהלף

במקום התקדמות בשלבים ובקפיצות, נסיגה

„מנין לך", שאל פעם ברנרד שאו, „כי האינטליגנציה תהיה פחות אנוכית מהפיאודלים והקפיטליסטים במשטרים קודמים"? התשובה, כמו השאלה, אינן מבשרות טובות

אבות הסוציאליזם „האוטופי" ו„המדעי" סברו, כי הסוציאליזם יירש בעתיד הלא־רחוק את מקום הקפיטאליזם, ואף בטחו, כי יתרונותיו יבטיחו לו קיום יציב. אך גם לאחר סילוק שלטון הימין, לרבות הפאשיזם והנאציזם, יש נסיגות, סטיות וירידות של המפלגות הסוציאליסטיות. ואין כוונתנו לדיקטאטורות, הנושאות את שם הסוציאליזם לשווא, כי לא יגשימוהו בטרם תשתנה דרכן מיסודה. המדובר הפעם בסוציאליזם הדמוקראטי ובנפתוליו.

★

מפלגות הסוציאליזם הדמוקראטי מצאו במאה העשרים משק וחברה שונים מאלה של המאה שעברה: הן גם נתקלות בתמורות גדולות, שנתחוללו במעמדות העובדים עצמם. העולם נתון בעיצומה של מהפכה תעשייתית־טכנולוגית, הגורמת אבטלה ממושכת, סטרוקטוראלית, שלא כבמשברים הכלכליים בני־החלוף, שהיו מאז המהפכה התעשייתית הראשונה. בהרכב מעמד הפועלים חל שינוי מהותי. אנטון פאלינקה (בספרו „הסוציאל־דמוקראטיה באירופה") מציין, כי ב־1952 היוו הפועלים 45 אחוז מכלל חברי המפלגות הסוציאליסטיות; 22 אחוז היו עובדי שירותים (פקידים, זבנים וכו'). ב־1977 ירד חלקם של פועלי התעשיה במפלגות הסוציאליסטיות ל־28 אחוז, ואילו חלקם של עובדי השירותים הגיע ל־34 אחוז. לארצות המפותחות הגיעו אחר מלחמת העולם השניה מיליוני עמלים ממדינות בלתי־מפותחות (לרבות ארצות קולוניאליות לשעבר). הם מועסקים ברובם ב„עבודה שחורה". עובדה זו החלישה ללא ספק את מאבקה של תנועת העבודה, את תחירתה לביצור הניצול ולשינוי סדרי החברה. מאידך גיסא, בארצות המתועשות הופיעו פלגי „הירוקים", שבהם מהשפע שנוצר הודות למהפכה התעשייתית: הם פועלים כלהיטים (שוברי־מכונות), החוששים מעודפי ייצור. כל דאגתם נתונה לשימור הנוף, בעוד הרוב של אוכלוסי העולם זקוקים לתוספת ייצור, וחלקם חסרים אפילו את המינימום הדרוש לקיום אנושי.

נוסף על אלה חלה לאחרונה התפלגות, מחריפה והולכת, בין עובדים בעלי הכשרה עיונית והשכלה טכנולוגית לבין שאר הפועלים. יש המתבדלים מארגון הטריד־יוניונים, כלומר מוותרים על השתייכות לאיגוד המקצועי ומסתפקים ב„חוזה אישי" עם המעביד. יש מהם המכונים „מעמד פועלים חדש" (או „מעמד בינוני חדש"), אך בסיכומו של דבר הם מחלישים את כוחה של תנועת העבודה. נוסף על הפיצול בין הארגון הפועלי הוותיק במדינה לבין הפועלים הרים, המשולבים בו למחצה, יש שכבת עובדים מורמים, כביכול, הפוסחים בין תנועת העבודה לבין המפלגות של שכבות הביניים, המסתייגות אף מסוציאליזם דמוקראטי.

החלשת האיגודים המקצועיים בולטת במיוחד בארצות הברית המתועשת. ב־1945 היו מאורגנים בטריד־יוניונים 35.5 אחוז בלבד מהפועלים (מחוץ לחקלאות). ב־1980 – 23 אחוז; וב־1984 – 18.8 אחוז (בקרב העובדים בעבודות ציבוריות אחוז המאורגנים גדול יותר). אין תימה, כי יש בארה"ב השואלים: האם בשנת 2000 יהיו עוד איגודים מקצועיים. למעשה האיגודים המקצועיים מייצגים שם עובדים בעלי אינטרסים „משוריינים", ואין דעתם נתונה לשכבות החלשות, העניות והמובטלות. כך קרה לטרייד־יוניונים המגבילים עצמם לתחום המקצועי בלבד, ואין מטרה סוציאלית נרחבת יותר לנגד עיניהם. באיגודים המקצועיים של ארה"ב יש מסורת אנטי־אינטלקטואלית מושרשת, הגורמת להחלשת התודעה הפועלית־ההיסטורית ומצמצמת את השפעתם הציבורית של המוני העמלים. מכאן גם תפקידם המועט בתורם מקום בזירה הפוליטית.

בארצות אירופה ההתפתחות היתה שונה – מטעמים היסטוריים, כלכליים והבדתיים – אך גם ביבשת הישנה אין תנועת העבודה ומפלגותיה הסוציאליסטיות בקו עליה בתמידות. המרכסיזם־לניניזם במזרח אירופה, ששם לו למטה לזרז את התהליך הסוציאלי־המהפכני, הכזיב לא רק את העמים הכפופים לו, אלא גם הדהיע עמים אחרים, לרבות מעמדות העובדים שמחוץ למרותו. הכלל העתיק שאמר, כי „בטבע אין קפיצות", לא פסח כבראה על הטבע האנושי.

אכן, התחוללה התפתחות חברתית, ואין להתעלם מבנה. המעמדות העובדים הולו להיות בנים חורגים לעמם ושולבו – מבחינה פוליטית – במדינות הדימוקראטיות. *יתירה מזו,* עקב הלחץ של המוני העם הקופחים נוצרה מדינת הסעד־הרווחה. הימין ראה בה (מאז ממשלת ביסמארק) אמצעי לנתק את זיקת העובדים ממפלגתם הסוציאליסטית, ואילו מתנה העבודה קיווה לראותה כשלב־מעבר מקפיטאליזם לסוציאליזם.

אך שלב־הביניים הזה, הקרוי „וואלפארסטייט", נהיה מדינת־רווחה לחלק מהעם, ומדינת סעד לחלק אחר של העם. הוא לא הביא לשינוי המשטר המעמדי. במידת־מה הצטמצמו העיוותים הסוציאליים, אך הפערים היסודיים של הקפיטאליזם נשארו בעינם. למרבה הרעה, מדינת הסעד־הרווחה מטפחת לעתים מנגנון ביורוקראטי ובלתי־אנושי. בעיות בסבך כלכלי ממושך ההלו בסתייגים מהמסים הנגבים לצרכי סעד, סובסידיות וכו'. הסובסידיות לכבדך ולא לנצרך, כדי לכפה צדק אוניברסלי, ולא צדקה מחורזה בסטיגמה מכלימה לשכבת עניים כרוניים – כל אלה מוגדרים כ„עודם סוציאלי", בבכל שאין המדינה מסוגלת לשאתו. כיום שוב גוברת הנטיה להחזרת „המשחק החפשי" של הכוחות הכלכליים וההברתיים (כבראשית הקפיטליזם), תוך צמצום הסידורים הסוציאליים הכלליים – ל„הבראת המשק" על־ידי אבטלה וכוח עבודה בזול.

★

נשאלת השאלה: התהליך האובייקטיבי (פיתוח כוחות הייצור, העלאת רמה התרבותית הכללית ועוד) עשוי היה לסייע להגשמת הסוציאליזם. אף־על־פי־כן הלה כפעם בפעם נסיגה פוליטית, אם כי בעלי ההון הגדול הם מיעוט והעם ברובו הוא עובד. הסתבר, כי בעלי ההלכה הסוציאליסטית תלו תקוות יתירות בהתפתחות האובייקטיבית של הכוחות החמריים, ולא נתנו די הצורך דעתם על הבחינה הרעיונית־המוסרית. דלת־העם, שנהנתה בפירורי מדינת הרווחה גם בימי שלטון הימין, לא ייחסה חשיבות להבדלים הפוליטיים, ולפיכך רבו עובדים ומחוסרי עבודה שתכבו בינה ובימי האבטלה הממושכים הצביעו אפילו בעד הפאשיזם, שהבטיח עבודה („תותחים במקום חמאה").

„המאניפסט הקומוניסטי" של מארקס שם ללעג את הסוציאליסטים (משה הס ואחרים), שהבליטו את הבחינה הרוחנית־המוסרית. הגישה הלגלגנית הזאת של המארקסיזם בכלל והמארקסיזם־לניניזם בפרט נתנה אותותיה לא רק ביחס ליריבים המוחלטים אלא גם בתוך מחנה העבודה. היא גם גרמה להחלשת הסולידאריות החברתית, להמעטת דמותו של הסוציאליזם כנושא ערכים רוחניים ומוסריים. וכן נתחוור כי „הבסיס" אינו עדיפה ל„בנין־על" של תודעה פועלית מתאימה, כי יש שהמציאות משתקפת בראי עקום ומעוות בגלל בערות או דעות קדומות. מאידך גיסא, אין לסמוך על אוואנגארד או על אינטליגנציה בעלת מצפון, שתוליך את המוני העובדים לסוציאליזם דמוקראטי. מנין לנו – שאל בזמנו ברנרד שאו – כי האינטליגנציה תהיה פחות אנוכית מהפיאודלים והקפיטליסטים במשטרים הקודמים?

באחרות תנועת העבודה פגעה גם ההרפתקנות „הבתר־חמרנית" של „הירוקים". שהרי במקום שבירת־מכונות אינפנטילית דרושה התפתחות מבוקרת של כוחות הייצור, שתעלה בקנה אחד עם טיפוח התנאים האקולוגיים הרצויים, עם ההומאניזציה של העבודה. חכם סיני עתיק, שראה לפני 2500 שנה מכונה פרימיטיבית לשאיבת מים, הביע חשש, כי השימוש במכונות „יביא לכיכון הלב ולהתאכזבות". הוו השש מפוקפק. בלא התפתחות מדעית־טכנולוגית אין להבטיח קיום לאוכלוסיה הגדלה והולכת. הקפיטאליסטים אינם רגישים לבכלה הנגרמת על־ידי בזבוז. לכל היותר הם מציעים עזרה פילנטרופית. אולם קיימות אפשרויות ופתרונות אחרים: חלוקה צודקת של המשאבים, קיצור שבוע העבודה והפניית „עודפי" הכוחות להעשרת הפנאי – סוציאליזם דמוקראטי, והמאני.

★

ייחודו של הסוציאליזם הציוני, שלא בא לתקן עיוותי מדינה קיימת מדורי דורות. לציונות הסוציאליסטית יש חלק מכריע בעצם הקמתה של מדינת ישראל, והמשך טיפוחה הוא גורם חיוני ביותר לקיומה ולקדומה של החברה הישראלית.

שר־האוצר־לשעבר יצחק מודעי הצהיר, כי לא בא לפתור את בעיות הצדק אלא בעיות הכלכלה. אין גישה יותר מוטעית מזו לבעיות־היסוד של מדינת ישראל. לא היה ולא יהיה בסיס למדינה בלא פרודוקטיביזציה של בני ישראל, ולא היתכן פרודוקטיביזציה של היהודים הסולדים מניצול, כל שכן יהודים שאינם רוצים להיות מנוצלים על ידי אחרים.

הסוציאליזם הציוני, (קרי: הציונות הסוציאליסטית) היה קשור ודבוק מתחילתו ביסודות לאומיים, סוציאליים ומוסריים. תוך כדי כך הוא נזהר מנסיונן השלילי של תנועות עבודה במדינות אחרות, הן אלה שלא המשיכו להתקדם מעבר לרפורמיזם ומדינות סעד, והן אלה שהלכו שבי אחר סיסמאות ושיטות טוטאליטריות וכניות או שמאלניות).

הסוציאליזם הציוני היה מעיקרו – כלשון ברל וארלוזורוב – *סוציאליזם יצרני,* ולא רק צרכני. הוא דגל בהגדלת ייצור, המלווה בחלוקה צודקת.

אנו זקוקים עתה ביתר שאת לצמיחה כלכלית. אך הצמיחה אינה יעד לעצמו, אלא אמצעי להגדלת התעסוקה, לצמצום הפערים הכלכליים והחברתיים. צמיחה בכלכלית כשלעצמה אינה מבטיחה לא חיסול האבטלה ולא חלוקה צודקת של התוצרת. מכאן גם החשיבות בייחודה של הסתדרות העובדים בישראל, שלא רק מגינה על העובד אלא יוזמת ופועלת בתחום הקונסטרוקטיבי והעזרה ההדדית, ולפיכך היא עשויה לתקן עיוותים של מדינה, אפילו היא מדינת סעד ורווחה.

משא

לספרות, אמנות ועיון

מסעות עם צלי בארץ־החלומות

יומן־דרכים ללא תאריכים מאת ראובן מירן

.1

היה בוקר בהיר, בלא אוויר ואור. עברתי על החוף, מול הים.
מעבר להרים זרחה השמש. חמה ולוהטת היתה השמש. רציתי ללכת לקראתה.
מאחורי גבי ארב לי צלי, דק, ארוך ומאיים. לא אהבתי אותו ברגע זה. החלטתי להפתיע אותו. בבת־אחת הסתובבתי לאחור. ללא אזהרה.
„זה לא יעזור", צחק צלי, „אבל יש לי רעיון. בוא נתחלף. במקום שאני אלווה אותך תלך אתה בעקבותי".
וכך היה.
הפכתי לאיש שצלו הולך לפניו ועתידו באחוריו. קשור בהבלי־קסם פסעתי בעקבותיו לתוך העתיד, אל ארץ־החלומות.

.2

מרחוק ראיתי גבעה.
על הגבעה ניצב ענק גדול.
הענק הביט בעיניים עצובות בכפר קטן, מכוסה רעפים אדומים, בתוך הירק הבהיר שהציף את הוואדי.
היה שקט.
הענק כיוון את תותחו לאט, סתם את אוזניו, ירה.
יריה אחת בודדת וארוכה.
ראיתי אבק ועשן. הפיצוץ היה חזק אבל אחריו בא שקט עמוק.
הוואדי היה ירוק כאחד.
רציתי לשאול את הענק משהו ועוד כמה שאלות.
„עזוב", אמר הצל, „אתה כתם תגרום לו למבוכה".
ידעתי שהוא צודק. הלכנו משם.
„בוא שנמהר", אמר צלי "עוד מעט צהריים ואני אהיה קצר מדי. יהיה לך קשה להבחין בי ותלך לאיבוד".
מיהרנו.

.3

הגענו לכפר אחת, במושבה שכוחה למדי, שגם תושביה זכרו אותה בקושי. פועלים הציבו מראות גדולות סביב הכפר כדי שהתושבים יראו את עצמם, וכך אולי יזכרו גם את מושבתם.
במרכזה של הכפר עמד נער שמנמן מוקף המון אנשים.
„תראה", אמר הצל, „תראה מה קורה".
ידו השמאלית של הנער השמנמן אחזה בקצה בלוריתו ובבת־אחת משכה את כל גופו כלפי מעלה.
הנער השמנמן טס השמיימה וריחף מעל ראשיהם של האנשים המשתאים.
„נו, גם אתה יכול?" שאל הצל.
„הפלא ופלא", השבתי.
אבל בלבי השבתי: אין כנראה כל דרך אחרת להיפטר מן הצל שלך.

.4

צהריים.
חשתי רעב, צמא ועייפות גם יחד. צלי הרגיש בכך למרות שכבר היה קצר מאוד, קצר עד כדי רחמים.
„בוא", אמר, „אני מכיר כאן מסעדה לא רעה ולא יקרה".
פסעתי בעקבותיו תחת השמש הלוהטת.
נכנסנו למסעדה. סביב לשולחן עץ מכוסה מפה לבנה ישבו שני פועלים וצעקו. יין אדום מילא את כוסותיהם. מרוב צעקות ורעש נבלעו המלים ואי־אפשר היה להבין דבר.
אחד הצועקים נגע באצבע מאיימת באגרופו הקפוץ של חברו.
„תביט לשם", לחש לי צלי והורה לכיוון הפינה.
התבוננתי. הפינה היתה קרובה מאוד לשולחנם של הניצים. לא ראיתי דבר.
„אני לא רואה כלום", אמרתי לצלי.
„הנה, שם", ניהר הצל.
ואז הבחנתי בו, בשד הקטן, שקיפץ יחד מן הפינה אל כתפו של אחד הצועקים.
השד כיסכס בזנבו הדק ובעיניו ריצד חיוך של שביעות־רצון.
„אולי נמצא לנו מקום שקט יותר?" אמרתי.
„אין", השיב צלי.
„מה רע לכם כאן?" התערב השד הקטן בשיחה וניתר אל כתפו של הפועל השני, בעל האגרוף הקפוץ.
„צועקים יותר מדי", אמרתי.
„זה תיכף ייפסק", אמר השד. „בעוד חמש דקות גם אני יוצא להפסקת־צהריים".

.5

לא רחוק מן המסעדה ראיתי עץ.
צלי כבר היה ארוך יותר והלכתי בעקבותיו ללא קושי.
על העץ עמד עורב צעיר. נוצותיו השחורות מבריקות כאילו משח אותן בבריליאנטין.
לשונו היתה שלוחה קדימה.
על הלשון התנוצצו בשמש שבע או שמונה מטבעות־זהב.
בתחתית העץ התהלך לו הלוך ושוב שועל לבוש־הדר. השועל ענב עניבת־פרפר עשויה משי סינטטי.
קרבתי אליהם.
„נו", אמר השועל בחיוך מקסים לעבר העורב המשוח בבריליאנטין, „נו, אתה כבר מאמין לי?"
לשועל היה קול כה מתוק. אני, למשל, כבר האמנתי לו למרות שלא ידעתי כלל על מה הוא מדבר.
„לא", השיב העורב, „לא מאמין, לא מאבין. לא מאמין" ובדברו נשרו כל מטבעות־הזהב מפיו היישר לתוך פרוותו של השועל.
„בצדק", קרא השועל ובחיוך אדיש אסף את המטבעות לתוך תיק־עור קטן.
רק אז הבין העורב והתחיל לבכות.
דמעה אחת שלו, שחורה כמו פחם, נשרה על עניבת־הפרפר של השועל ונספגה בה.
„חוצפה" קרא השועל. „תתבייש לך" ואחר כך פנה אלינו ואמר: „אתם בטח מבינים פולנית? לא? חבל. הייתי אומר לכם בשמחה"
צלי לא אמר דבר וגם אני שתקתי.
וכך המשכנו הלאה.

.6

כמעט הגענו ישר לפגישה עם המומחה.
„הבעיה איתך היא", אמר המומחה, „שאין לך ראיה לטווח ארוך".
המומחה עישן סיגר דק וריחני. שערו היה מסורק בקפידה, כל שערה כאפירה במקומה.
חולצתו היתה מגוהצת מאוד.
„אז זאת באמת כל הבעיה?" שאלתי.
„ללא כל ספק", השיב המומחה, שכמו כל מומחה לא היה כל ספק בלבו.
החלטתי לעשות מאמץ ולראות לטווח רחוק יותר. אבל מעבר לקצהו של הצל שהלך לפניי לא הצלחתי לראות דבר.

.7

אפילו בארץ משונה כמו ארץ־החלומות היה המראה מוזר למדי.
איש רזה אחד תקע יתד חלודה בחול, רץ מול הרוח והמריא כמו עפיפון. הוא היה קשור בחוט־ניילון שקוף והרוח הרימה אותו גבוה גבוה עד שהפך לנקודה קטנה בשמיים.
„מה קורה לאנשים האלה", חשבתי, "שהם מרגישים צורך להמריא ולעזוב את האדמה?"
„לא מדוייק", גיחך צלי שכרגיל קרא את מחשבותיי, „לא מדוייק. האיש הזה רגליו מוצקות בתוך הקרקע גם אם ראשו תקוע עמוק בעננים".
„מה חשוב יותר, לדעתך", שאלתי, „הראש או הרגליים?"
„תלוי", השיב הצל הפיקח.
וזה היה בדיוק מצבו של איש־העפיפון, או העפיפוניש ביתר קיצור.

.8

מן הגבעה התולית והעפיפון הרוקד מעליה פנינו לשדה־שבולים זהוב ויפה כמו ציור אותנטי של ואן־גוך.
השמיים היו כחולים ועמוקים מאוד. רוח בחשה בעצרות השבולים שהיו עמוסות גרעינים לעייפה.
הרגשתי שהסערה לא תרחיק לבוא.
ואכן היא קרבה ובאה.
סערת־הרגשות, למראה הנערה הגבוהה והיפה והמלאה הזאת, הבשלה לאהבה.
היא עלתה מולי מתוך הדגן הזהוב ואני ידעתי לעברה מבט אחד בלבד. המבט נקלט היטב בתוך עיניה. לאט ובזהירות יצאתי מתוך עצמי והתחלתי לפסוע על המבט הדק והשביר שחיבר עתה בינינו. הלכתי כמו לוליין על חבל, בלי להביט למטה. ואז – קרוב מאוד אליה, כשכמעט כבר נגעתי באפי – החל לרדת גשם והיא נעלמה.
צלי היה נבוך מעט.
„אילו יכולתי", אמר, „הייתי טופח לך על השכם ומעודד אותך".
לא אמרתי דבר. קיפלתי את מבטי בחזרה לתוך עצמי ועזבנו את המקום המכאיב הזה.

.9

בגבעות שבבורת ראינו שארץ־החלומות יפה אמנם, אבל יפים מבנה תושביה. בעיקר אלה התמונים כאלונים, כגודלי זקן ושיער, חבושי כפות־צמר צבועות.
על גבעת־טרשים אחת ראיתי אחד כזה, גבוה וענק וחזק. ניצב היה עם חבריו על פיתתם ופיו אומר דברי־הלל ושירה.
„שלום לך", קראתי לעברו.
„עם הלוכאל חי" החזיר לי בצעקה.
„לא אמרתי שלא", לחשתי לעברו כדי שלא ישמע.
„בוא", אמר צלי בשקט. „התקרב".
קרבתי אליו ועצרתי למרגלותיו. ראשי הדיק הגיע בקושי לקצה עקבו המסומר.
„הי גוליבר" קראתי כלפי מעלה, „כאן גבר אחד, עבורי"
„עם הלוכאל חי" נהם הענק.
ואז קרה הדבר. כמו אותו נער שמנמן, שראינו בכבר המושבה הנשכחת, אחזתי גם אני בשערי ובמשיכה חזקה אחת הצלחתי להתרומם ולהתעלות מעל עצמי עד שנחתתי על כיפתו הסרוגה של הענק. רוח חזקה נשבה שם למעלה ונאחזתי בכל כוחותיי בחוט־צמר שיצא קצת מן השורה. ניסיתי לזחול לעבר המצח כדי לרדת משם אל החוטם ולהתייצב מול עיניו של גוליבר הזה.
„חבל על המאמצים", אמר צלי, שחלק ממנו עלה עכשיו אל ראשו של הענק, „זה לא יעזור. גם אם תעמוד ממש מול עיניו הוא לא יראה אותך".
לפתע שמעתי קול־רחש ובחש סביב. התרוממתי מעט לתוך הרוח וראיתי עשרות רבות של ענקים זעירים אוחזים בשערו של גוליבר ורוקדים סביב כיפתו.
קול גדול של שירה בקע מפיהם:
„הליליפוטים אנו... אלוהים הוא רק שלנו... אנו נדפוק את השכנים שלנו..."
אחד מן הענקים הזעירים הללו הבחין בי.
„גם שכמוך?" צעק. „איך הגעת לכאן?"
„בכוח האמונה", אמרתי.
התבוננתי בו מקרוב. הוא לא היה גדול ממני אבל נראה בדיוק כמו הענק שעל ראשו עמדנו. מין ענק קטן כזה. כמו דוגמה מסחרית.
„בוא והצטרף אלינו", אמר הענק הקטן.
„בפעם אחרת", השבתי.
הרפיתי מאחיזתי בכיפה הסרוגה ונחתתי בשלום על הקרקע התולית, החמה והטובה, של ארץ־החלומות.

.10

„הזמן רץ", אמר הצל כשנפגשנו למטה, „צריך לבדוק מה קורה. אולי קרה משהו.
בארץ־החלומות קורה משהו כל רגע. הכל משתנה כל הזמן".
„אז מה עושים?" שאלתי.
„קוראים עיתון", השיב הצל, „רק בעיתון אפשר למצוא דברים קבועים".
צעדנו ברחוב והדרך רבה כבר לא היתה לפנינו.
מבעד לחלון אחד ראיתי איש יושב בסאלון שלו, על ספה חדשה שנראתה כמו דקא לא. מכוסה, בידו היה עיתון והוא פרש אותו מול עיניו. כל מה

(המשך בעמוד הבא)

אברהם סוצקבר

אח תאום

א.

אחי התאום על פני הדיונות האדמות שבמראה,
אל־נא תאמר: אין לי זמן. אמר:
עוד הזמן רב, ורק אני
לא השכלתי עד עכשיו
לכונן מנשמת אפו את ההיכל. ואין,
ובתבל כלה לא תמצא אפילו סדק צר
בעדו יצליח להתפלח כגנב
זכנה, זבריה
גבול.

כאהבים הם מחובי זמנך
בחייהם ובמותם לא יתפרדו, תאומי־עת,
שניהם שוכנים בקן אחד
בתריסי פניה.

ב.

כפילי: ראשון ידידי
אתה וראש שונאי.
המלכה הנאמן שלי אל ממלכת העפר
רק תלתני שם וכבר אתה חוזר
להיות אני
מה שהנני
באמת: יחיד וארץ דומה למישהו אחר.

טוב היה לחיות, כפשוטו: לחיות,
אפילו להשחיל פצעים לפני דמות נחלמת
היה בזה משהו
מזכות, וחסד.
זכותי עכשיו להיות נוכח
שם ועל מעשיה, אחי התאום, אשקיף
ממרום ממלכת אבק פורח.

ג.

מאחר? בנה
מגופך מעצמך את חזון העצמות היבשות.
העלה עור וגידים
שכמותם לא נקרמו עוד.
פתה
בקרבך רוח פראית
שתתן לך כח להתיק סלעים
במלותיך.

ד.

אחי התאום, בדיונות האדמות של המראה
את כנפיך קצצה או חרב הקנאה.

התשמע קול ברקים עולה מקצה כפת היער?
כך אל כתפיהן מתגעגעות כנפיה, פתח להן שער!

קורה: לפתע הכתף לרעוד תחל,
(כך יחל העשב את פני הגשם, ויתגדל)
או־אז יהיה זמנך למעלה מכל עת,
צעיר מגיל לדה תהא, וזקן מן ההולך ומת.

ה.

אינך גדול ממני בשנה, אתה גדול בחיים שלמים,
האורב לרגלי ארנב־השמש המאשר הוא פה ספרות ומספרים.
נשם עמוק את ריח הזממה,
אינך גדול רק בשנה אחת, גדול אתה בעת חיה.

שטותיך משתוות כמעט לשנות בוראך.

ו.

ישנו יער וגחליליות מתעתעות
במבוא שעריו הנפתלים
ליורד אל המער־השחור שלצבעים.

לעצמם ישתכשכו בו הצבעים. קשוב
להמית בכים מתפתה ההלך התמים
לרדת אל המעין, להציץ מאחורי פרגוד כסוף.

מעין־מכשפה, סימן בלבד נותר שם
מבכורי צליליה, אלם הקול על פי העין.
בדבור את בדבורו מוליד, יחדו ישתו על פני אמת המים.

לאן? אליך. דרכך. בפלא הלבן,
הוא למענך עושה פלאים:
השתחוה לפלא, והתפעל.

יכול אתה לשמע את הזרע נובט באדמה
את השקט המהדהד על פני תהום רבה:
הלא־נודע מידך הוא מבקש לו שם.

אשרי הלא־נודע, אמן.

ז.

אח־תאום,
עת־תאומית,
יחידים הננו
וכפולי בדידות.
קוץ ננעץ בבשרי,
יבוא הכאב גם באחי.

אם־יאת מצוי יעקר מקור
נקרי, ברעש או בדממה,
גם מצוקך כמו מכפור
יתענה או בשתיקה.

על גבי האבן המשחזת משחזי־הצלילים
מלטש דמעה צלולה,
עת רבה היא תאיר לנו
תהומות צללים ועננים.

אח־תאום,
מה יקרה אותנו
כשנפרד לתמיד?
עת־תאומית,
כלום לא קים
מקום מקלט לשנינו
בעולם?

בוא נאמר, בראשי מיד
אנפץ לרסיסים את המראה,
מה יקרה
– היא נוע תנוע ותרעד
דיונה אדמה לעד.

עברית: אבא קובנר

נגטיב של אבא

מאת ענת לויט

אומרים שמאנשים קרובים נותרת רק התמונה האחרונה. מה נותר למי שלא מגיע בזמן, להיות נוכח ברגע ההנצחה? מה נותר למי שלא מתבקש לגשת ולקחת את התמונה הנכונה? מה נותר למי שלא נדרש להשאיר את הנגטיב שם, למשל את הנגטיב של אבא? הם ביקשו שאקח רק את מה שלא יתפורר יותר, את מה שלא יצהיב, רק את התמונה הקפואה, את התמונה המכוערת ביותר שיכלו לפתח מהנגטיב של מי שהיה אבא לפני פחות מיום. מעבודה משוכללת. מהיום להיום. מהיום לעוד שנה ולעוד שנה ולעוד שנה. ארבע שנים. ביקשו שלא אשוב האדרוש שישכפלו עבורי. את הנגטיב, אמרו, ישליכו. בעבורו. זמן קצר. המקום. שלהם. מוגבל. לו. יש הרבה. מקום. זה נכון. את כל המקום באלבום שמרתי בשביל התמונה הזו. מה נשאר למי שלא מגיע בזמן, כדי לקבל ולשמור את מי שהתנצה להיות נעלם? את מי למשל, לקחה אמי, שהולכת עכשיו, בגיל ששים ושתים לרקוד במסיבות? לאמא יש רגליים חזקות. אני לא מאשים אותה. היא רק הלכה אז לנוח. היא לא יכלה לדעת שיבואו כל־כך מהר לצלם. היא לא ראתה כשהביאו את הפלאש, להאיר את החושך שהיה בחדר. היא לא ראתה את אבא לבן כל־כך, רק לרגע, בגלל האור הלבן שכבה, כאילו עוד לפני שכבה, אבא עצם את עיניו. האור סינוור אותן. כשחזר החושך למלא את החדר, הצלמים הסתלקו. מישהו הביא אור צהוב אל המנורה מעל המיטה. אבא לא פקח יותר את עיניו. גם אני לא יכולתי לפקוח את עיני, רק לרגע.

כשהיה צריך לגשת ולקחת את מה שפותח להישאר מהרגע ההוא, לפני שישליכו את החומר המיותר, קראו לי. אני הייתי היחידי שהיה ליד המיטה ברגע הצילום הסופי. גם כשהייתי צריך להשוות בין הנגטיב לבין התמונה שפותחה, לא פקחתי את עיני. רק הנהנתי בראש. שילמתי והלכתי. ברגע אחד שילמתי בכל התמונות שאספתי בכל השנים שקדמו, ושלא היו באות יותר באותו רגע. ששה וחצי חדשים, ואבא לא הכין אותי לקראת רגע הוויתור שאין ממנו חזרה, ושגם ממנו הלאה, כאילו אין דרך.

לא הייתי צריך לפקוח את עיני, כדי להניח את האצבע על התמונה הנכונה. גם אם היו שואלים אבל לפי מה איך אתה בטוח כל־כך שזו התמונה? – יכולתי לומר – לפי מה שלא הצלחתם למחוק מפניו של אבא, אפילו בתמונה כל־כך גרועה. יכולתי גם להמשיך ולצעוק, שפתוח כזה אני לא מוכן לקבל, שצבעי הגוף פותחו בהירים מדי, שמחקו מאבא כמעט את כל הצבעים. יכולתי גם לומר שאפילו אני לא הייתי קרוב אל אבא ברגע ההנצחה. באמת. כשהרכיבו את הפלאש על המצלמה, והחלו לכוון את העדשה, התרחקתי מהמיטה. באשיות התרחקתי מתוך הפוקוס. רק אבא נשאר בתוכו. כשצילמו, האור הלבן סינוור את עיני. יכולתי לומר, שאת אבא, באמת, לא ראיתי.

נכון, שאבא לא הירבה להתכונן לקראת הרגע הזה. כאילו לא האמין שבאמת יבואו לצלם. הוא לא לבש את החולצה עם הצווארון, שאמא גיהצה בדרך מיוחדת, שניתן יהיה לקשור בקלות את העניבה. הוא לא סרק את שערותיו במסרק השחור, שהיה מצוי תמיד בכיס האחורי של מכנסיו. שערותיו נשרו. הוא גם לא נעל את נעליו החומות, שצחצח בכל בוקר. לא היה מי שיוציא אותן כשבילו מתחת למיטה. לא נותר זמן. הצלמים הודרדו לבצע את מלאכתם ולהמשיך בדרכם. בעיניו של אבא נותרה רק מעט חרטה ובכלל לא כעס. הוא לא כעס בגלל שלא עזרו לו להתכונן לקראת צילום חשוב כל־כך. הוא לא כעס על הצלמים, שלא התנצלו על מהירותם. הוא לא כעס, שלא חייכו אליו, כדי שיחייך חיוך מזויף במקום הפה הפעור, שהותיר אחריו. רק מעט חרטה נשארה בעיניו. אפילו כוח להתרעם הרבה לא נותר בו. כמעט שלא נותרה לו מחשבה. אני מוכרח לחשוב שהוא לא אמר לי את מה שחשב על האירוע התגיגי הזה, בגלל שלא היה לו מה לומר, ולא בגלל שלא יכול היה להניע את הלשון בין שפתיו.

אפילו אמא לא יודעת את גודל הוויתור שעשיתי, ושקדם לוויתור הגדול על אבא מחוץ לתמונה האחרונה. בכל הימים שקדמו לרגע, שבו נכנסו לחדרו הצלמים, התאמצתי כל הזמן לחשוב רק, שהשתיקות ביני לבינו, הן בגלל ששנינו יודעים בדיוק אילו מלים יכולנו לומר, אילו היינו אומרים. רק את שפתיו של אבא, שהתעוותו לפעמים, כאילו לא ראיתי. פעמים רבות במהלך ארבע השנים שחלפו, חשבתי שאולי רק בגלל השתיקות שהתארכו לחנוק בשקט שהן הביאו, לא יכולתי, ועד עכשיו, לשמוע את קולו של אבא, מתוך התמונה האחרונה. לא יכולתי להחזיר לעצמי את כל התמונות שעליהן ויתרתי, ושמתוכן יכולתי אולי לשוב ולשמוע את הקול שכל־כך אהבתי, ושמהר כל־כך איבדתי.

אמא הכניסה לתוך מסגרת, רק את התמונה שבתוכה אבא עומד־נשען על מעקה המרפסת. ידיו בכיסים והוא מחייך, כאילו לא רק בשביל הצלמים. התמונה שאמא מסגרה והניחה על מכשיר הטלוויזיה, לא דומה לתמונה שלקחתי אני ולא מסגרתי. עכשיו אמא מתנהגת, כאילו הסתיימה מסיבה. היא רק פוחדת שלא תוזמן להשתתף במסיבות נוספות. תמיד כשמוזמנים היא הולכת. רק אני נמצא שעות רבות בבית, בלי רצון וכוח לצאת. אסור לי לטעות. אסור לי להסעות. אמא אהבה מאוד את אבא. כל השנים הם אספו הרבה תמונות נהדרות. אמא הירבתה לפתוח את האלבום שלה, כדי שאחותי ואני נראה איך אבא הצטלם יפה בכל־כך הרבה תמונות.

עכשיו אמא יכולה ללכת ולרקוד בכל המסיבות, בגלל שלא ויתרה אפילו על תמונה. מאז שבישרו לשנינו, שלא נקבל יותר תמונות של אבא, ושגם הנגטיב הושלך, אמא פותחת את כל האלבומים, פעמים רבות יותר מכפי שפתחה כל השנים. אולי אמא הולכת למסיבות, רק כדי לנסות ולוותר על התמונות שצולמו, במהלך ששה וחצי החדשים האחרונים: לוותר על התמונות שבהן אבא נראה קטן יותר מתמונה לתמונה, מפנה מקום להרבה רקע.

נכון שאמא עמדה ורצה הרבה מסביב למיטה, ואני הרבה ישבתי. לילות רבים ישבתי ליד המיטה, מפיל את ראשי אל החזה ומרים אותו בבהלה, להביט על פניו של אבא. לפעמים הרמתי את ראשי כאילו רק בגלל הריח. הייתי צריך הרבה כוח כדי כאילו להתעורר, שאוכל לשחות מהר דרך הריח, להגיע אל גופו של אבא ולהפליץ את תנוחתו. רק ברגעים האלה כאילו שמחתי, בגלל שהגוף שהייתי צריך להרים, כבר לא היה גדול וכבד. איש לא היה לידינו באותם לילות. למרות שידעתי שתפקיד ניקוי הכתמים מבגדיהם ומגופם של האורחים בתגיגה הזו, הוא של האחים והאחיות, שהלכו באותן שעות לאורך המסדרונות המוארים, לא צלצלתי בפעמון לבקש שיבואו. הייתי רוחץ את ידי בין הגוף לבין הסדין, אבא היה נאנח מתוך שנתו. לא עניתי לאנחות, כדי שלא להוציאו מתוך השפעת הגלולות, שמעולם לא בלע לפני שהגיע לכאן.

בימים, אמא החליפה לאבא את התחתונים. אני הייתי יוצא מהחדר, מחייך אל האחים ואל האחיות, כאילו הם היו הצלמים ואני בעל־השמחה. באמת, אפילו אותה לא הייתי בבניין הגדול הנקי. אפילו לאכול לא יכולתי, בגלל ריח הליזול והתרופות. הריח הזה עורר בי לפעמים בחילה, שאילצה אותי לצאת מהחדר, שבו אבא שכב הביט הרבה בתקרה.

אולי בגלל שאחותי לא היתה לידי ברגע הצילום הסופי; אולי בגלל שגם לה לא קראו לקבל את מה שנותר מהרגע ההוא; אולי בגלל שגם היא, כמו אמא, ראתה רק את המעטפה, שלתוכה הוכנס הנגטיב, לפני שהושלך, גם היא לא ויתרה על התמונות שעליהן ויתרתי אני. אולי בגלל שלא ויתרה, היא מנסה לשכנע אותי בכל החדשים האחרונים, ללכת לרקוד במועדונים. כשאני נכנס אל תוך הרעש העשן והאורות האדומים, שנראים לפילם שנשרפו בשוליים, אני רואה כל הזמן רק את השוליים הללו. אני נשען על הקיר, או יושב על ספסל, ומיד מרגיש כאב בבטן וגם כעס שלא הרגשתי במהלך ארבע השנים. הכעס ממלא את גופי מבפנים, כאילו אי־אפשר לעצרו. דווקא במועדונים, מתעורר הכעס על אבא, שלא ביקש שאצא מהחדר, ושאמתין במסדרון עד שיסיימו לצלמו. הוא גם לא ביקש שאתקרב אל מיטתו, כדי שגם אני אונצח בתוך התמונה הזו. רק לרגע יכולתי לחשוב, שהאור הלבן שבא מהפלאש, האיר גם אותי, עד ששמעתי את קולם של האחים והאחיות, שמיהרו להיכנס אל החדר ולנקות את השאריות. כשביקשו שאצא כדי שלא אפריע להם, אבא לא דרש שאשאר. פתאום לא היתה לי כאילו סיבה להמשיך ולשבת לידו. כדי שאוכל לצאת מהבניין, הייתי חייב לחנוק את הכעס. כשניגשתי להשוות בין הנגטיב לבין התמונה שפותחה, ברגע אחד שילמתי והלכתי. לא הבטתי לאחור. לא פקחתי את עיני. אמא ואחותי בכו וחיבקו אותי. רק את הבכי שלו לא יכולתי להגשים.

כשאחותי ואני עוזבים את המועדונים והולכים ברחובות החשוכים, אני מלווה אותה אל שלושת ילדיה. בשקט שבא בינינו, אני יודע שגם היא מסרבת לוותר על התמונות שבהן הצטלמנו בתוך המועדונים האלה. אחותי מוותרת על התמונות הללו, בגלל שבאמת, היא לא ויתרה על כל התמונות שבהן היא מצולמת לצד בעלה, שממנו נפרדה לפני שנה. כשאני מדבר אתה לפעמים, על התמונה היחידה שנותרה לי מאבא, היא רק אומרת, שעל תמונות של מי שממשיך להצטלם, קשה יותר לוותר מאשר על תמונות של מי שלא יצטלם יותר.

כשאני שב הביתה בלילות הללו, אמא יושבת במטבח ומבקשת שאשב מולה; שתוכל לדבר על רגליה, שהיו פעם חזקות, ושעכשיו הן נושאות בקושי את גופה, אבל בעיקר את מה שנותר בתוכה. היא מבקשת שאדע, שגם היא כבר החלה להצטלם בתמונות, כמו של אבא, לפני שהצטלם בתמונה האחרונה. לפעמים היא אומרת, שההבדל בין שתי התגיגות, הוא רק בקצב האיטי, שבו מפתחים את הנגטיבים שלה. על המסיבות היא לא אומרת דבר, רק את רצונה להיות בתוך הזמן שנותר לה, שלא יחלוף סתם. היא אומרת, שבדרכים הישנות, בתוכן היא הולכת, כדי לקבור את הזמן הזה, היא כבר לא יכולה ללכת. אין לה עם מי, רק עם תמונות ישנות, שיחלישו את רגליה יותר. רק על עיניה אני כועס: על העיניים שמביטות בי בציפייה, שאני אמצא לרגליה של אבא דרכים חדשות ללכת בהן. ואני, אפילו לעצמי עוד לא מצאתי דרכים כאלה.

אומרים שמאנשים קרובים נותרת רק התמונה האחרונה. בגלל שלהחזיר את התמונה הזו אינני יכול, אנסה רק כאילו לאחר לקבל אותה. זמן האיחור יילך ויגדל, עד שאוכל לשוב ולהגיע בזמן, עד שאוכל להמשיך וללכת אל זמן אחר.

עוזי בהר

בצד האחר של העיר

לדליה רביקוביץ

בדיקות ההולכות ומתפגות, לקראת חצות,
כשאני מציב על השלחן כוס עבה של קפה
ומתישב, ושוב צריך להרגיל את עצמי
לחלקה הקטנה הזו, המוארת –
מתחיל ההסוס, אם זה מה שנכון לעשות.
אבל יש איזו ברכה בידיעה שגם את,
בביתך, נשארת ערה, כשכלם כבר הלכו לישן,
בצד האחר של העיר –
ואפשר לותר על כל זה ולדבר בטלפון.
אבל לא להחלץ מן ההרגל.
כחלק ממני, מופיעה אצלי בלילה האחרונה,
שילד מזהה את האור הדולק בבית עם אביו
ועלול להבהל, אם יתעורר פעם ויגלה חשכה.

מוזר – מה שקשר אותי יותר מכל
זה לא העסוק המשתף, אלא הזמן:
ההסתגלות לרחוב־המגורים, שהוא כבלע לים
והנוף הקבוע בחלון, וצעדים ספורים משם,
בבן־יהודה – שבע השמחות על היומים בעיר;
שבוע־העבודה, הדאגה מחסר כסף וההתרוצצות,
כשאני סובב בפסדרים כמו קבצן בסמרטוטים שלו.
הארץ שמחיבת זוג עינים נוספת
שיראו מעבר ליומיום הזה.

ובכל זאת, כמו סיכן־לדות אני נושא בזכרון
שורה אחת שלך, על השעות האלה:
„שירים שכתבו אחרים אני אוהבת יותר".

רחל שקלובסקי

אנומליה

אני שותקה
ושומעת צלילים
מלים מדברות
כמו חלילים
הברות הברות
כמו מפי אצילים
מלים מתגלגלות
דרך הגלגולים
אל מקום אחד –
ודרך העלים
ומבעד לגבעולים
רואה אני
את שבלי האלים
ושומעת
את צהלות הסוסים
וחשה
איך האלים
עולים
אל המלים
כמו לא היו בצולים
מאי,
מגלים.
לדבר
אלים.

בקר

בבקר הוא קם
רוחץ את פניו
הבית בראי
ראה תרכילי־בב
ותוך כדי ארוחה הוא חשב:
הבני אדם
בשבילי נוצר העולם
מאחורי השנה
ומלפני נסיעה
עוד איני יודע בדיוק לאן
ואם אגיע לאן שאסע בזמן
רק ברור לי עכשו
כי הגיעה העת
כי הגיע הזמן
לנסע

אנה אחמטובה
(מתוך המחזור „פרס")

גן הקיץ

כמיהתי לורדים, אל הגן המשלם,
אשר בו השבכה הטובה בעולם.

שם זוכרני כל פסל צלמה ונאוה, –
ולי הם זוכרים תחת מי הנוה.

בין תרזות כבירות שם, ברמי ניחוח,
חריקת התרנים תהדהד במחי.

שם ברבור משיט בין דורות, כתמולו,
ועונג רוה מיפיו של כפילו.

שם שתוקות לעולם רבבות צעדים,
של רעים ואויבים וידידים.

ואין קץ למצעד הצללים בהמון,
מעציץ הגרניט, עד דלתות הארמון.

לחישת לילותי הלבנים, מחשה,
שם דובבת על דבר אהבה בכמוסה.

והכל שם זוהר בישפה ובדר,
אך מקור האורה – הוא גנוז ונסתר.

1959

מוסיקה

ובה דבר־מה נסי בוער
ולעיני הנה מתווים תוויה.
רק היא לבד אתי עוד תדבר,
בעת אלי להתקרב ייראו כל רע.
וכשאחרון הידידים עינו הפנה
ממני הלאה – עמדי אל שחת
ירדה ושרה, כסערה הראשונה –
או כמו פצו גרונם כל הפרחים גם יחד.

1958

עברית: עמינדב דיקמן

מארק דראטשינסקי

שלשה שירים

★

ענני אפרים רצופים מלכסנים
שטים לאטם במקביל לאפק הדרי
משיקים, נסוכים, את רכסי השרשים
מהלכם כמהלך השערה בכוסמת [illegible]
מתעכבים בהשיגם את השירה של הפסגה
מנסים לפתח אותה אל מרחבי השמים
ללכד אותה מעל פני אדמתה
וברוחי אור הקוטפים את מעוף העננים
נדלקת מתבהרת נוצצת קורנת השירה
כלהבה ללא רבב, כזהב ללא צל,
כנגה מתבקע מבפנים, חודר מעמקי השנים,
שנדלק, נצת לרגע, ברוח וכבה
ובסרגון של אור וצל נעה השירה
לקראת העננים
וכך נשגבת היא לי
אל הרמה שלי

22.12.85

★

שעה שעל הבמה
עולה האצלה הנוצצת
מתינותה תוליד בנו חרדה
למתינות הקודרת של העבר
פן תגלש מעל הבמה
לאולם הצופים
ולאור גלום כה טבעי
לא נשמע את מחיאות הכפים
שעל הבמה
ואת זעקת כאב השמת
הנפלטת מפינו
למראה המסך המאריך נפילתו
כדי שנספיק לשחק
עד תמנו

17.1.86

★

לא באתי לשורר אותך, ירושלים,
עדיין לא
אין ברצוני להקדים קנה לרשש
ולא לדחק את הקצים
אני רק חוזר על שמך
כי הוא ערב ללשון
ונעים להעביר על הניבים
ירושלים

1.12.85

(המחבר הוא משורר עברי בן עשרים ושבע, שעלה מברית־המועצות לפני כמספר חדשים)

אמתות
קטע מרומן
מאת ישעיהו אוסטרידן

הפסקי מהוהור־משתומם, אולם בהרגשה ברורה של אדם, שפתח בשוגג את מלוא הברז והמים גולשים מעבר לכיור, על הרצפה, מציפים הכל סביבך ואתה בוסס בהם. הטיל מבט נוקב־וחוקר על אליעזר טוביך־פרידגוט, לבחון אם לא נכשל בדברים שאולי אסור היה להשמיעם אפילו באוזניו של האיש המהימן עליו ביותר – הרף שהוא איש ריבו כל אותם ימים ושנים שהם נמצאים בצוותא, ואין הם נפרדים זה מזה כאילו היו זקוקים להתנגשויותיהם כאוויר לנשימה, כדי להוכיח את עצמה לשם... לשם מה? נפלאת ממנו בשעה זו תשובה לשאלה זו. ושמא זו מערכת יחסים שחיבה בה, קירבה אישית, אלא מעבר השני של המטבע. הרי גם הכיסה היא חלק מהותי של המקסודון. הא, לאלה הגיגים אווילים נתפס עכשיו, בשעה מוזרה זו, בה גילה את צפונות לבו, פיקפוקיו, אפיקורסות שלו, לעיני חברו, ודווקא בשעה שהאדם היחיד מכל מנהיגי הציונות במכסיקו מגשים את חלום העלייה.

משום־מה נתרתח פתאום. עברו גל מרירות, ויכול שהסתמן צלה של הסתייגות מחשיפתו המוגזמת לעיני חבר־ריבו. התנפל עליו, כביכים הסוכנים הם, בהתנגשויותיהם שהפכו סיגרה:

„למה אתה שותק כל הזמן? למה אינך מפסיק אותי? הלא אני כבר עומד לפניך עירום ועריה – ואין לך מה לומר? אוזניך השומעות שהתבכבכתי, שאמרתי דברים..."

אליעזר טוביך־פרידגוט ספג את השחותיו בשלוה מסואית. נשא עיניו מנקודה סמוייה במרחב המצומצם שבין אצבעותיו ושיש־השולחן.

„לא הסתבכת, ז"ל, ולא התפשטת לעיני. נהפוך הוא. אני מלא הערכה לדבריך. נכון, אתה מגלה ערוותם של אירועים והתרחשויות, שמעצם טבעם אינם מתערטלים לעיניים אלא אם אדם מעז לתלוש מהם מסכות, לקרוע טלאים־טלאים באנשים חסרי מעוף היסטורי, הטורחים כל הימים לכסות בהם את מערומיהם. והנה, עשית מעשה, מכל מקום, כלפי. ואני מלא הערכה לגילוייך, כי לא העליתי כלל על הדעת שאשמע יום אחד סיפורים מעין אלה מפיך, ז"ל, גלויים עד כאב, אמיתות נוקבות, מייסרות."

חזותו של ז"ל פלינקר נשתנתה כבמקל־קסמים. „ביבר היה זה כאילו נחלץ ממשבר בו היה שרוי עד צוואר. במבטו, שהתרפק עליו עכשיו, הפציעה הסתמנותו של עירפול, יכול כהוא־זה זגוגי־זכוך ואליעזר טוביך־פרידגוט חש שהכבד – אילמלא ישבו במקום ציבורי זה מוקפים עשרות לקוחות מתנהגים־נינוחים – של בית־הקפה הספרדי המכובד – היה קם ומחבק באמת־אומץ אירו, באמצו אל חזהו הרחב בחיבה גלויה, בגלל תגובתו המיידית, שהיתה כה ערבה לאוזניו, והחזירה לו את שיווי־המישקל הנפשי. ואכן, התאושש, חייך קצת מבוייש, הצטנע דקה, והמשיך, מתקדם בטוחות, נינוח.

„כן, עיקר שכחתי, בדבר שלום־עליכם. הן על האורח־הסופר ביקשתי לספר לך. בקונגרס לא פגשתיו. ניסיתי להשיג אותו בטלפון, אולם שמו לא הופיע במדריך הטלפונים לא בירושלים, לא בתל־אביב ולא בשום מקום אחר. אחר־כך השתלטה עלי אותה מהומה קונגרסאית במערבולת ישיבותיה, דיוניה, ועדותיה, ששיבשה שעות וימים, כיסכסה [illegible] על שמי־ומנע ממני לעמוד בזה. האירע, שנה אחר־כך, כשנזדמנתי בפעם הראשונה כתבו האורח־הפועל הציוני למושב כן המציין, והשתתפתי בקבלת־הפנים ההמונית ההיא ב'גן־הנשיא', שסיפרתי לך. אני מסתכל סביבי, ופתאום, הוא עומד במרחק מטרים ספורים, נדחק יחד עם כולם, מוזמן, כנראה, כסופר בישראל – ולא כהנמושות כהם – גם משורר ואיש שליחויות־ייצוגיות של התנועה הציונית ואולי גם בשירות המדינה. כאילו נזעת שביל היפנוטי בינינו, היפנה גם הוא מבט בכיווני שלי – וראה אותי. לא חייך, סובב את עיניו כמחפש מישהו או סתם מסתכל במראה ההמון ההוגג, חזר במבטו לעברי, אלא רגה כמביט איש־שם מיספר פעמים מעל לראשי. נתקפתי תחושה מוזרה, כאילו היה נבהל ומשתומם – וגם נרתע – מהופעתי הפתאומית. כשהבטתי כבר נבהו טיפס צל של חיוך על פניו, כאילו שאל את עצמו, מה עושה שם ברנש זה שראיתי אותו אי־פעם, באיזה מקום בלתי־מוגדר, שאינני מסוגל כלל להיזכר בו. התגברתי על הרגשה מוזרה זו, הנפתי יד, והוא אכן הסתכל לעברי, ועל פניו אותו חיוך בלתי־מוגדר, קפוא. הייתי כולי נבוך ומשתומם למה אינו נענה לי. הסבתי ראשי להרהור־תגובה־זה מופנם והזרתי להביטו עליו. פתאום היה נהיר לי, שמשום מה – אלהים שבשמים יודע מדוע – הוא מתעלם ממני, מפנה ראשו לכיוון אחר, נועץ את עיניו בבימת הנשיא ורעייתו, משוחח עם ידיד, או סתם מכר, שלצדו, צוחק בנועם מאופק־עצבני. אם לפני דקה הייתי מוכן ומזומן לחתור במרפקים בין גושולי הקהל הרב, להידחק ולהגיע אליו, נתחוור לי פתע, שמוטב אעשה אם אמנע מכך. היתה לי הרגשה שפגישתי עמו עשוייה להיות, משום־מה, בשבילו, תקרית בלתי־נעימה וביכל פתע טעמה של דוחק סבעי וידידותי שלי כלפיו. ואכן, השתכנעתי, שהאיש פשוט מתחמק מלראות אותי, אינו רוצה בי, מוחק אותי, ואותה זאת גידי זאת כל יהדות מכסיקו מפנקס חייו והגיגותיו. אתה זוכר, שהיה לו פנקס מגמי בו רשם ורשם בישיבה ובעמידה ובכל עת מצוא? נעלה מכל ספק, שהתנהגות זו שלו נבעה מהסברה – או ידיעה – כי לא יזכה כה מהר בשליחות. מכל מקום, שלעולם כבר לא יזדמן למחוזותינו – ואין הוא זקוק לנו יותר. כי למה לו טיפול וידידות עם ארץ־ישראליות מכסיקאית, אם להתבטא כך, כשהוא שרוי כל־כולו בישראל שלו הטבעית? אם הייתי בשבילו רק מקרה שולי, הר חולף בלבד, מעין מציאות שנקרתה לו על דרכו, שנכפתה עליו בכורח התנאים, בכיוון שאין להסתדר בלעדיה בקרב יהדות וציונות מכסיקו, כי אין כל דרך ולא אפשרות מעשית, לעבור עליה לסדר היום. הה, אליעזר זו היתה הרגשה מזופתה בשעה זו חשתי מסולק, דחוי, חסר־ערך, מבוטל. פתאום הסתבר לי אימת כל החששות אותן ראיתי התבוננתי ובדיקתי, ביחס המנהיגים – וכמו־מנהיגים – אלינו, המייצגים אותם בחוץ־לארץ. הסתבר לי פתאום, כי כל איסה שאני בניע הנה, אינני קיים בשבילו במקום היותו, כשם שהוא היה קיים בשבילנו – ובאיזה פאר והדר וידידות – במקום היותנו אנו; נתדכדכתי והשתלטה עלי דומיית־מועקה, וכל ספקות [illegible] ונתערפלו עלי תחושות, ומשום־כך ראיתי כפי שראיתי את עמידתו של נשא המדינה, התנסיתי בהרגשת חוסר־הטעם שבכל הרעש והמהומה ב'גן הנשיא'. אחר־כך, כאילו נתחוורו לי דברים. שאלתי את עצמי: 'אם גם בארזים נפלה שלהבת, אז מה מעמה של כפרות בכלל, והתחדשותה היהודית בישראל, היווצרות האדם החדש הישראלי, אם כאלה הם יוצרי־הספרות? נכון, אני מודע לכך, שאין קשר בין זה לזה בדרך היוצר. לא יזדו ברוכים לעולם,

ואין הם חייבים – שמא אינם זקוקים כל עיקר – להתהלך שלובי־זרוע, מתואמים, מודעים להופעתם האישית, שהדור בכפיפה אחת, בעילאיות הרמונית, עם יצירותיהם. גם סופר, בעוונותינו הרבים, אינו אלא בן־אדם – וכיצד אומרים אנשים: לפעמים גם זה לא. אולם, אם אני ואתה, ורבים כמונו, מתנהגים וחושבים ופועלים בבורה אחריות שלנו לתנועה, לציונות, למדינת־ישראל, להלוציות, לסוציאליזם הנגשים בקיבוץ ובקבוצה, הרי קיימת גם אחריות הסופר לכל אותה מערכת כבירה ועילאית שהוא חוזה, מתאר, מעצב ומגיש אותה לי, לך, לעם היושב בציון ולי־ודע־ספר בתפוצות, ביצירה שמבטיחים לה חיי־נצח? ולא חשוב כלל, אם יקראו אותה חמישה, חמישים או אלפים, כי היצירה שרירה וקיימת לדורות יבואו, משקפת את מיסבה־של־האומה וגם חושפת דבורית־של־אומה, עירית של בן־אדם ופסולת־של־יהודים. כיצד מסוגל, איפוא, סופר כיב־יד זה שלנו, לעבור לסדר־היום על פרשת קומנו ופעלנו, בלא איכפתיות כזאת, ביחוד מבי"ס כזה, לנו, המייצגים את הקטע הבלתי־מבוטל של ציונות ויהדות מכסיקו? והקשרים האישיים־הידידותיים – בה יהיה עליהם? העמדת פנים לבלבד? דוקא באחת, אליעזר, התאכזבתי, וכאב לי, והשתי מודעה שאינני מסוגל להשתחרר מבנה עד עצם היום הזה".

איש מהם לא ניסה לגחת מהדומייה, שהיתה פרושה עכשיו על שולחן־השיש כמפה לבנה, נוגה, מעומלנת ושקופה, כאין לגעת בה מחמת שנערמו עליה כל כך הרבה ספקות שבירות, אשליות פריכות, היסוסים נרתעים, שמותר רק להסתכל בהם, לחזור אליהם בהרהוריך בלבד, כדי לעמוד על טיבם, טעמם – ויחד עם זה גם לשמור על מרחק לבל יידבקו בך ואפילו על כותר שיפוטך. כי אם זה, חלילה, יתרחש, ייבואו נסבלים אליך ובפייחים את אמונותיך ודעותיך בלהבות ספקות ופקפוקים. כשם שלשונות־אש כרכבנות משחירות סוליה של קדרה שאין בה אלא מים בלבד, המתמהמהים משום־מה לרתוח. ההמולה בבית־הקפה הגיעה אליהם כאילו ממרחקים והם שרויים לעצמם ולהרהוריהם ולתהיותיהם, שאין הם מסוגלים להגרידם אלא מחפשים תוך גישוש סגי־נהור נקודת־אחיזה, להתקדם בדרך תחתיים זו, שעלה עליה ז"ל פלינקר.

אליעזר טוביך־פרידגוט נענה ראשון, כמהרהר בקול רם וכמעיין בהסתכלות מתבהרת באווירת־התמיהות, שהיתה תלויה מעליהם כענגה שקופה אולם מטרידה:

„מקובלים עלי, ז"ל, דבריך כאמירתם. התנסית בחוויות, שאתה נושאן אתך מזה ימים רבים, ועירערו אמיתות־חיים, פגעו בך, ועכשיו נזדמנה לך השעה המתאימה – ואכן, זו השעה המתאימה – לתת להן פורקן. אולם, האין אתה חושב, שדברים אלה הם מהותם של חיים בכל התנועות הרעיוניות, בקרב כל העמים, הארצות היבשות, שם האנשים הם המולידים והממיתים, המנהיגים המדכאים, היוצרים וגם המרפים ידי מאמינים וכוכבים – ואין אנו, כיהודים וכציונים, שונים מאותם אנשים צרפתים, אמריקאים, מכסיקאים – כי כך נולדנו מעצם טבענו, כולנו: יצר האדם רע בנעוריו – ולמרות הכל, איננו כברית־דרך עבר האדם מערפילי ההיסטוריה, בהתקדמותו, בהישגיו, בהגשמת [illegible] בשעה מסויימת־בתולדותיהן, מתחילות־לאבד־מזהרן, [illegible] מה אירע לסוציאליזם, אחרי שהפך, בהסתברות הפוכה, קומוניזם, ומשום־כך התגשם בצורה כה מעוותת בברית־המועצות? הן במציאות שנוצרה שם – אל תשכח, ז"ל, במציאות המהפכנית! – האדם אינו מביע כלל את דעתו ולא את רצונו. החופש אינו חופש, אלא על הנייר בלבד, בנאומים ובהולוגות. המשפט אינו משפט. הצדק הוא מושג קרטילאי, שאין לו סיכוי כלשהו להגיע לידי ביטוי, בתנאים הסובייטיים שהתפתחו והגיעו לנקודת קפאון. שם השליטו בכיפה אימה יעד מיסתורי, כאין איש יודע אם הוא קיים בכלל, ודווקא בכלל מלהיות כשוכנע באמיתותו – כפו על החברה הסובייטית אמת מזורה הסבורה, שהמוני העם חייבים להתרג עליו היום, כדי שמחר דקבונם, יקום עד־זהייה זה להיות ולפרוח בחברה, בעם, באנושות כולה? אתה מבין, ז"ל, את שכגיות האבסורד שבדבריי? מסבירים לך שהיום החברה הסובייטית נמצאת בעיצומה של מלחמה. ואומנם, המהפכה הקומוניסטית, בסיברה שלה, היא מלחמה – ובדרך אבסורדית 'מהפכה מתמדת' נוסח טרוצקי במציאות סטלין: – ובכן, מסבירים לך, שעליך לעלות על העקדה היום, כאן, בכדה־הקרב ההיסטורי, כדי שהדורים יוכלו להמשיך מחר, אחרים, שונים, טובים ויפים יותר... ומה טיבם של חיים טובים ויפים אלה לעתיד לבוא, מה טעמם, אם האדם המהפכני היום, חייב לשלם בעבורם בחייו אין איש מסוגל להסביר לך. כי כיצד יוסבר לך דבר, שאפילו בחלום הפנטסטי – שבא המבורוף ביותר – אין איש שהוא מסוגל לתארו לא לעצמו ולא לאחרים בכלים, במיעוטו של הגיון. נותר איפוא, בלבד, הבו המתפתע, שעליך ללכת ולהתקדם לקראת הבהור הביידי, כאומרים לך בראש שהוא המחר של האחרים שיבואו, לא שלך, שוודאי יתגשם, אם תלחם היום, תאבק עכשיו, תהיה ממושמע ללא שאלות וספקות ותהיה לרעיון הנעלה... לרעיון הנעלה של מה?... בדיוק – אומרים לך – של המחר אלא הרחוק יותר, המעורפל, הבלתי־תפיס, שאינו נראה כלל בעין, ובינתיים – כולנו קרבנות.

„תראה, ז"ל הבואה הזהה הסקת מסקנת־שידוף מיפלגתית, שיש להשמיד מעל פני האדמה את האדם היהודי, כדי 'לנקות' את השטח לאלה שמגיע להם לחזות חיים אחרים, שונים, ללא מיגבלות על חברות וגזעים 'נחותים'? הוצהר באוזני אומות העולם, – כולם שמעו, ז"ל, – שהיהודי אחת דינו להעלם מעל פני האדמה, בהמת שהוא שיא המאורה והאנושית בעיני הגרגאן, יכה שבה ואותם מיליונים אכרים רוסים, שלא יכלו – וגם לא היו מסוגלים מעצם טבעם – להינתק מאדמותיהם, שהם מקור חזותם של כל אכרי העולם במובן הקיומי העבוק לא של פתילתם, כוס הלב וכית בעלך בלבד, כי אם טעם חיות ממש, מקור־חיות האדם באשר הוא אדם עובד אדמה. והאסכמדאי סטלין עקרם משרשם, הגלם לטייגות הסיבידיות ולכפור המקפיא, מכלה ומשמיד... וכל אלה, בהכית שכניות מתנית, מהמת התעוזה המבוזפת – של חזון הדיקטטורה של הפרולטריון – שהחבריו גם הוא שעליו 'לנקות' את השטח למען חיים אחרים, שונים, מכוח זו אידיאה כלל־לאומית, כל־אנושית, של קולקטיביזציה, שאינה יודעת רחמנות מצפה, רוח תפס. בא וראה שאין הבדל בין שתי העריצויות השכניות, המטיפדות חברות, צמים טלפים. הדוק, בה עוללו לאנושות, למיטב החולמים והלוחמים של הרעיון הסוציאליסטי במיטבו חופש האדם ושלום העמים! המהפכה הפכה למיטבר דיבורי החופש, אין הבטפט, איפוס הצדק, השבתת האדם כיצור חושב, כואף לחיות למען חלום של חופש שהוא מבקש לעצמו,

קודם־כל לעצמו – כל זה נוהרס מעיקרו, הופך לפשע בשם אמת אידיאולוגית שטיטהו הפך את עצמו לכהן גדול כל־יודע שלה. כך נוצר מיכסטר של טיבטום הייתי, חוסר־הבנה לצורכי האדם באשר הוא אדם, אטימות ריגשית לרוח היצירה המפעמת בפרט בעל־השראה. ואין לראות מוצא מהג'ונגל הזה בו הסתבך ונתקע הרעיון הנעלה של חופש, שלום, בהפכה בסדרי־חיים מעוותים, למען חיים טובים ומאושרים יותר לפרט, קודם כל לפרט. ומה מסתבר? שהקרבן הגדול, האחד והיחיד, הוא בדיוק האדם, הפרט, למען בולם גלהבים למענו עושים מהפכות, רוצים לשנות סדרי חברה והרב־עולם, כדי שיהא מרחב לכוח היצירה האמנותית, להקמת בנין־על חברת־תרבות. כי כל אלה ניתנים להגשמה אך ורק מכוח רצונו ויוזמתו של הפרט התופסי, המאבק בדרכו וההולך לקראת יעדו. אולם אם הוא הופך קרבן המהפכה, בטלה ומבוטלה גם החברה ככוח יוצר, מדריך, מתקדם. ואכן, החברה הסובייטית לא שיגתה דבר והצייד־דבר במערכות האמנות, לא בשירה, לא בספרות, לא בתיאטרון, לא בציור ולא בפיסול, בשום לשה לא! ואם במחול הצליחה ברית־המועצות, הרי זה הבקך יקיר, ללא סינור תו ותג, כל הבהול והבלבול של החברה הצארית. וזה הדבר היחיד הסדיר וקיים, כי המשיך בדרך היצירה הקדומה ולא פגע ברוחה ולא בתוכנה ולא בבבצעיה האינדיווידואליים...

„ובעת, הרהר רגע, ז"ל. השווה את כל אלה עם מה שסיפרת לי, ואין אני מסוגל לראות בעוברות שהעלית – מדאיגים ככל שיהיו – ביטוי לעיוות כלשהו של תנאי־החיים בחברה הישראלית, חלוצת האומה, שהתלקטה ועיר־שם ועיר שם מתפוצות הגולה במשך שלושה דורות ועלתה לארץ־אבות, והגשימה את חזון הגאולה הלאומית. בישראל החדשה, היוצרת את חייה החברתיים על כל גוני־ביטויים, בתנאי חופש דמוקרטי. וסוציאליזם ולהתכרר, ללא צל של כפייה, האנשים, בסופו של חשבון, הם ופועלים כפי שהכבע יצרם. ואם לא ראית גילויי־זיופי וידידות ולא תהוסות נעלות במקרים שציפית להם – ובצדק – הרי תודה שהעניינים בחיינו היהודיים־ישראלים, ביצירתנו החברתית החדשה, אנחנו עושים דברים גדולים. בחופש הדמוקרטי תורם כל אחד גם במאמקדיים שלו, שהחברה תהיה מאורגנת יותר, מסודרת, אחראית לעצמה ולזולת – אם כי גם אז, מעצם טבעו של האדם. יוותרו עוד בקיעים וסדקים רבים. אולם, ז"ל ידידי, האמנם סבחת כי בארץ התחלנו ממצב בראשית, במקום שהיה בחינת תהו ובהו, בטרם בריאה, ואנחנו נמצאים בתקופה זו בעיצומם של ששת ימי בראשית".

„ואל האדם טרם הגענו".

„אנו בעיצומו של תהליך קיבוץ־גלויות, שאולי יתמשך מיספר דורות, אולם כבר נראים ניצני מיזוג־גלויות, ז"ל. אינני יודע באיזה יום מימי הבריאה הישראלית אנו שרויים. האדם ייברא, הן חייב להיברא, כי בלעדיו הן לא תקום ולא תהיה החברה הישראלית החדשה, או יהדות־ישראלית מתחדשת. ודאי לי, שאחרי שיפציע האדם הישראלי מנבכי הבריאה במולדת – וגם זה יהדוס זמן, אולי אי־אלה דורות – הוא לא יזדמן להיי שבת־של־מרגוע, כי אם להתעלות של יצירה מתחדשת בכל ספרי החיים, ובבחינה רוחנית תשתלב בדרכה ההודית מסלה בזו של כל הדורות ובדרך זו יתן שרשיה ביהודיים־קדומים של יצירת תרבות בראשית, – ובראשית בבראשית [illegible]

„זה יפה מדי, אליעזר, שתהליך זה יהא מסוגל להתגשם. אתה עדיין חולם".

„ומה רע בחלום?"

„הרע בו, שאינו מציאות. גרוע מזה – מתעלם מהמציאות".

אליעזר טוביך־פרידגוט הרהר שנייה, כאילו ציפה שהמלים יפציעו מסודרות קו לקו, וכסדריבר, קלחו במעצמן, בקלילות ותרונית:

„וכיצד נוצרת מציאות, ז"ל, בליעת חומר בלבד? קודם כל חייב להיות הרעיון. ואין הרעיון אלא החלום שאדם מתכנו הגיונית־לא־הגיונית, כדי שתפציע מציאות. כך נוצרה הבריאה, ברעיון 'יהי אור'. כך נוצר האדם, ברעיון שהפך מציאות במאבקים ובהתמודדויות של הגשמה, מחלום שניתן ליצור מציאות אנושית יהודית. מתאימה לאדמה. למרות שנברא בצלם ובדמות החלום הגדול, הריהו חייב להיות אדם, בשר מבשרה של האדמה. וכיצד נולדות מהפכות, ז"ל? מחלום על עולם טוב יותר, על חיים שיהיו אחרים. שאיש לא יפקפק בבדאיותם להיותם. החלום הוא אבי הרעיון לשבות את הקיים וליצור מציאות אחרת. וכיצד מיטתניה החברה במהלך התולדות אם לא בחלומות על יעדים, בסיפורי אגדות על 'תור הזהב' קרבון שהיה, 'גן עדן' שהיה, הם מסוגלים הדורים להטב ולהיות מציאות. כאן, על פני האדמה, ובכלל, ז"ל, אך אנו מחנכים את הדורות הצעירים אם לא באגדות ובחלומות שאנו מספרים ומבטיחים להם כי ניתן להפכם למציאות, לאמת חיים חדשה. הרהור, ז"ל. לקראת זה אני הולך. אם גם כל מסיפרת עכשיו הוא נכון – ואני, אישית, אינני חושב שהוא מחויב המציאות – הרי זו הדרך. ואין דרך ללא מכשולים. אין בעקיים ללא מעידות, אין מיבצעים ללא ביקועים. ויהיו הביקועים והסקופות המרורים ככל שיהיו, חייבים להמשיך בביצוע, כי דרך אחרת אין – אין, ז"ל. כך היא דרכו של האדם החולם, שהוא גם הלוחם על הגשמת חלומו".

ז"ל פלינקר נדלק פתאום. כאילו הבריק במוחו רעיון, או הר זכרון דברים שהיו, ואיש־כלפניו היתה סרויה על קו דקמוהדק המפריד בין צחוק וכאב, בין נהרה ומפחדפסו. הוא נשאר בהבעה מוזרה זו דקה במוסכת, עד שאליעזר טוביך־פרידגוט חש בשינוי שחל בו, התכנס לציפייה, דרוך לדברים שעתיד לאומרם, יכול שיותזו מפיו בטבוקקפה, כמנהגו כל הימים, ושבא באורכה מוצנעת. אולם, לא אירע לא זה ולא זה.

„תקשיב, אליעזר. נמצאה לי בדיוק הדוגמה הקלאסית כיצד דברים מיסתנים במציאות הישראלית. יתכן, שמה שאספר לך הרינ, אולם בכיוון שחוויתי את הדבר אישית, הריהי עובדה מרידה וקיימת. סיפרתי לך, שקיבבתי על ידי התנועה למיספר טבועות, כדי שאסע לסניפים עירוניים ולקיבוצים, להרצות על יהדות מכסיקו, וליהודה על המציאות החדשה הנרקמת בארצות אמריקה הלטינית, בעבר לימים ואוקיינוסים. אכחנו גם אכזווים, לא כן? ואירע, שנזדמנתי לעיר בדרום. לא, לא אנקוב בשמה, כי אינני רוצה לפגוע באיש – אם פגיעה כאן בכלל – ואתה גם עלול לימים להקלע באקראי למחוזות. טוב, לא אמשוך בפרכים ואבכור לך דברים בהווייתם. כפי שהתרחשו.

„איש ההסברה במרכז המפלגה גילה לי, בחיוך מבטנע, קצת מבויים: כשאגיע למקום, אמר, יקבל אותי איש מיוחד במינו, אחד הלוחמים הנועזים על שיחרור הנגב, הוא, אגב, איש קיבוץ ניצנה. נאמן לתנועה – ואחרי הרהור הוסיף – עדיין נאמן. עדיין מכמס לנו בתגובה. אולם האיש, אחרי מלחמת

העצמאות, שינה טעמו. נשאר בעיר שהיה בין בכירי כובשיה, שיפץ לו בית ערבי ממדי, הביא לשם את אשתו ושני ילדיו מהקיבוץ, והשתקע במקום. האיש עושה גדולות, בפרה שדות, שמכות עבודתו המאומצת והמצליחה נעשה בעליהם, והוא מגדיל לעשות בהרבה תחומים של בנייה והתיישבות. עזב את השירות בצה"ל, אולם נמצא בקשר הדוק עם השלטונות, המכודדים אותו, מכיוון שהוא אדם בעל יוזמה ומרץ שאינו יודע ליאות. אדם נדיר הוא, הוסיף איש ההסברה. פתאום שינה עורו ונעשה אדם אחר, שונה, בעל־בעביו. מאיש קיבוץ הפך לבעל־קרקעות ונכסים, תנובות וקצירים ובצירים והוא גודף הון. הוא נהלך בהתלהבות לעשייה שגם קליטת המונים בצדה, ועושה רבות להקמת ישובי־עולים, כי האנשים המובאים למקומות ההתיישבות, הם בדרך כלל אובדי־עצות וחסרי־אונים, ללא כל יידע בחקלאות, והוא עצמו חקלאי למופת. ועדיין קשור לתנועה. אומנם, איננו פעיל, מחוסר־זמן ועומס תפקידי בנייה וזריעה ועידרים ומכונות חקלאיות. השיג אותם מהר יותר מאחרים ומפעיל את כולם במרץ בלתי־נדלה. תתארח בביתו – המשיך לתדרך אותי איש ההסברה. תסתכל. תראה בו בעינך תופעה נדירה ומוזרה של הינתקות אדם מפואר, איש מרכזי בקיבוצו, לוחם אמיץ, קצין־צה"ל בכיר. תישן בביתו, כי לא תוכל לחזור לתל־אביב אחרי ההרצאה. אין נוסעים בלילות, כי הדרכים בחזקת סכנה. הפדאיון פורץ בכל מקום בנגב. למחרת יסיעו אותך הזה.

„ובכן, אליעזר, נסעתי. הגעתי אחר־הצהריים לביתו של האיש. הוא עצמו עדיין היה בשדות, ואשתו קיבלה את פני, כי הודיעו להם על האורח האכזוטי. זו, מהרגע הראשון, פרשה עלי חסות אכהית, שבא מוכב לומר חסות של אחות בוגרת, דאגה לכל פרט. ולא הייתי חסר דבר, ההרגשה שלי היתה טובה. קבלת־אורחים צנועה, אולם יעילה ותמה. שוחחנו. היא, מאופקת בתחילה, גילגלה אחרי שעה קלה של היכרות, בגלוי־לב, בבעיית בעלה. אינה מסכימה עם החלטתו לעזוב את הקיבוץ. צלחה עליו רוח ההישג האישי, אמרה, מחוץ למאמץ הקולקטיווי הקיבוצי. תסתכלי, ניסה בימים הראשונים לשכנע אותי, כי לבדי יש כפל־כפליים אדמות מאשר לקיבוץ כולו. בינתיים הקרקעות ברשותי ואני יכול לעבדם ולכלכל מעשי כמיטב יכולתי ותבונתי. את יודעת, אמר לי, שהתפוקה טובה ובעתיד הקרוב תהיה שופעת כל טוב. למה איפוא, שלא אחיה את המציאות החדשה שנזדמנה לי בפרוס עצמאות ישראל? להיות עצמאות שלי? גם שלך ושל הילדים? כשנסעתי אתו בפעם הראשונה בשדות, עם הילדים השניים, הג'יפ חצה על פני אדמות הנגב הצפוני, הראה לי את המרחבים העצומים ואמר: מי כמוך יודע שבדמי השגתי כל שאת רואה לפניך משתרע עד קצה האופק ומעבר לו, בדמי שילמתי כל אלה. אכן, נפצע פעמיים, אמרה לי, לא אנושות, שיקם את עצמו מהר ושוב חזר להילחם. כשהוא עובר ראשון לפני המחנה, מגשים ללא היסוס את סיכת האהרון וניצת תמיד ניצה. גם כשנסוג, בגלל הכרח אסטרטגי או טקטי, עשה זאת תוך כדי תיכנון המיתקפה הבאה לקראת הנצחון. האשה אמרה לי, בגילוי־לב נדיר – אגב, אני אשה [illegible] שכולנו הולכים על אחת. בסותה – למרות שאינני מסכימה עם החלטתו – והוא יודע זאת – איננו יכולה לעזוב אותו, כי אין לי כל רצון להרוס את המשפחה, את הילדים, את חיי, יכול גם את חייו. גם אני יודעת, שזו תקופה של סער וכיבוש בחיינו. גם אותי לא צריכים לשכנע שזו הזדמנות היסטורית בשביל המדינה שזה עתה קמה לתחייה, להשיג ככל שניתן לאינרוף, ובעלי בעיצומו של התהליך, גם מבחינה אישית, הוא עושה מעשים גדולים. אניח לו בתקופה זו, עד שהתאוצה המסחררת שלו תחלש, ואז יתפכח. הוא חייב להתפכח, אמרה, אז נוכל לחזור ולעיין בשפיות־דעת בחיינו ובעתידנו. בינתיים, אנו חיים בצורה מסודרת, פחות או יותר, למרות שאני יודעת, וגם הילדים מודעים לכך, שבשדות, במרחבים, בדרכים־לא־דרכים, הוא מסכן את חייו יומיום, שעה־שעה, בעוד שבאזורים אחרים של המדינה כולם חוזרים אט־אט לחיים תקינים, הרף כל הקשיים אתם אנחנו עדיין חייבים להתמודד.

„באותו הלילה, כשחזרתי מהרצאתי בהשתתפות רבילה כל שתי עשרות חברים, ישבתי עם המארחת על ספל קפה תורכי בעלים וכרונות על התנועה ואני משתלב בסיפורי על התנועה בבלגיה, בהוואנה ובמכסיקו. אחר־כך עברה לשוחח במאבקים הנלוים וההתמודדויות הסמויות בחברה הקיבוצית. הדגישה את שחיקת העבודה והאנשים הנתפסים לאדישות, אם כאין הם מרובים, הרי הם משרים אווירה של אי־נחת בקיבוץ. תיארה את החזוב הרב שבחברה הקיבוצית, בחינוך הילדים, בתחושת הצוותא החדשה, שהחלה להתבסס אחרי שנים של סבל ומצוקה. לפעמים תת־תזונה וגם רעב נפשי לקצת נחת חומרית ויציאה למרחב כבחינה מסקית. פתאום שמענו חריקת המפתח במנעול הבעל נכנס. אמר 'שלום' לחץ בכף־ידו את כתפה של האשה ויסב מולי אחר שפיתה את החגורה עם האקדח הממדי. היה בחור בעל ארשת־פנים רצינית אולם לא חמורת־סבר, חיוך קל על שפתיו, פיקח, ער. שאל להתרשמותי על כל שראיתי בארץ בנסיעותי, סיורי, הרצאותי ופגישותי, שוודאי איפשרו לי לקבל תמונה כוללת, מאחר שראיתי הרבה מקומות בפרק זמן קצר, ואורח שבא מרחוק, אמר בחיוכו המאופק. וראה רבות. נכל מוזמנתיו ושאל לקונגרס, לדעתי על מצב התנועה הציונית, ואם יש סיכויים לעליה גדולה גם מארצות אמריקה הצפונית ומקנדה ובעיקר מאמריקה הלטינית. התעניין לדעת אם חברי התנועה החינוכית ויתר התנועות החלוציות עוסקים במיבכסות־עלייה סבירות של השכבה הבוגרת, ביקש לדעת גם על המתרחש בחיי היהודים הכלכלה באמריקה בכלל ובמכסיקו בפרט, וכיצד השתלבו היהודים בכל מערכותיה. גלגלנו דברים שעה ארוכה, למרות שניכרה עייפות על פניו, אולם נמנע מלדבר על עצמו לא סיפר, כאשתו, על חוויותיו, על מלחמת העצמאות, על המיפנה שחל בחייו, למרות שאני הצגתי אי־אלה שאלות עקיפות וישירות בבעיות אלה. לא התחמק ולא הסמיק, פשוט, לא התייחס כלל לשאלותי. ניהל את השיחה בקצב ובכיוון שהוא ניסחם. אחר־כך, כשקמנו, ביקש סליחה על שהוא נפרד עכשיו, מאחר שהוא חייב לצאת 'כלחוך השור', אמר בחיוך, בטרם עלות השחר, לשדות ולסידור עניינים שונים, והוסיף רק פרט אינטימי זה, שאת הילדים הוא מנשק בעודם ישנים. עיניך הרואות, אמר, כשהגעתי הם כבר ישנים וכשאני יוצא הם עדיין ישנים, כמו בסיפורו של מוריס ויזנפלד... כסתבר הוסיף אחרי הרהור קל – שחיינו כאן אינם שונים בהרבה מחיי מהגרים יהודים באמריקה מלפני שנים או שלושה דורות, שעמלו קשה להחזיק בעבד ולהשריש את עצמם במציאות החדשה. לבסוף הדגיש שהמציאות

שלנו בארץ שונה לחלוטין מזו של היהודים ההם באמריקה. אנו בונים מדינה, עצמאות ישראלית וחייבים להפרות את שדמות הארץ; ולעולים אנו זקוקים, ידידי, לחלוצים, מכל ארצות תבל, גם באמריקה שלך, מצפונה ומדרומה של היבשת המערבית. יש כה הרבה שממות בארץ ואנו זקוקים לעשרות אלפים, למאות אלפים חלוצים ולמיליונים יהודים, כן למיליונים, לאלה שנותרו עדיין בגולה, כדי שנשתרש כאן בקיבצה כזאת ששום כח בעולם כבר לא יעז לנסות לעקור אותנו מאדמות אלה, מארץ זו, שנוכל להוריש לילדינו.

„נרדמתי מעייפות ומהמערבולת בהשכבות שעקפה עמדי חסר הצטנפה לה לקדרוויות. כשקמתי בבוקר, התחמקה האשה מלווה אותי. הגישה ארוחת־בוקר, והסתלקה בחיוך בתנצל לעיסוקיה. אחרי שעה קלה נפרדתי ממנה והודיתי לה על השיחה אתמול, שפקחה את עיני ולמדתי ממנה רבות על המציאות החדשה בישראל. היא הסמיקה ואמרה:

„'הייתי גלוית־לב, לא כן?'

„'כל הכבוד', אמרתי ולחצתי בתמימות את ידה."

מסעות עם צלי

(המשך מהעמוד הקודם)

שראיתי אחר־כך התרהט במהדורות רבה. האיש בלע את העיתון. העיתון נספג בתוך דמו דרך הקיבה המעיים חרם בעורקיו אל מוחו. כל מה שלא יכול היה לעכל הצטבר וזע לכיוון פי־הטבעת שלו. פתאום ראיתי שהאיש נעלם ומה שנותר היה העיתון. עכשיו היה העיתון פרוש לכל רוחבו על הספסל ורוח קלה שיחקה בו בעדינות. האיש נעלם.

„אמרתי לך?" אמר הצל.

ניסיתי אבל לא הצלחתי למצוא בקולו של הצל נימה של ניחוח.

„תירגע", אמר הצל, „האיש לא נעלם. הוא קיים עדיין אבל הפך לעיתוניס".

.11

הלכנו עוד ועוד, אבל ההרגשה היתה שהגענו תמיד לאותו מקום.

ראינו כלבלב חביב קשור ברצועה ובידו עם ובלוקבתיבה.

„אתה רואה", אמר הצל, „בארץ־החלומות העתונות לפחות הופכית".

„ומה עם הרצועה?" שאלתי.

„רצועה יש", השיב הצל, „אבל לכל אחד באורך אחר".

.12

מראה שדה־הקטל היה נורא. גופות הנואמים הנוחרים היו מוטלות שם שורה ארוכה־ארוכה. לוחם אחד שרד בכל זאת, גם אם באופן זמני. בקושי זע ופילס לו מקום בין חבריו, הזדקף מעל הגוויות הרוכות־המלים, וזרה את דבריו באוויר.

„אם תרצו", זעק האיש, „אין זו אגדה!"

„תן ליסון", ענתה לו בת־קול שריחפה מעל לשדה־הקרב. „הגיבורים עייפים".

בשמעו את הדברים האלה צנח הלוחם האחרון ונפל על מישפטו החד מחרב. קרס תחתיו והשתררה דממה.

לקולה של דממה זו התרחקתי משם, לבי מלא מועקה. צלי לא אמר דבר, אך היה ארוך ועצוב.

.13

לא הרחק מבג־ההריגה פגשנו אדם אכזר.

„תביט היטב", אמר צלי. „משהו אופייני מאוד לארץ־החלומות".

האיש הזה היה קטן. גוץ משהו, עם מבט חצוף ויהיר בעיניו הבהירות. מולו עמד אדם אחר ושתק. ואז פער האיש האכזר את פיו וירה מתוכו מלה, מלה אחת בלבד. המלה הבודדת פגעה בלבו של האיש שבנגד. זרזיף אחד של דם שקוף פרץ החוצה אבל בהיותו שקוף לא נוצר כל כתם.

הפצע היה עמוק. הפצוע התקפל לאט וצנח על החול.

מעולם לא תיארתי לעצמי שמלה אחת בודדת יכולה לפצוע עמוק כל־כך.

.14

„צריך להתחיל לחזור", אמר הצל, „בקרוב יהיה לילה והחלום ייגמר".

חזרנו לשפת־הים. בדרכנו פגשנו קבוצת־מיעוט. קבוצת־המיעוט היתה מורכבת מאיש אחד.

„מרבית תושבי ארץ־החלומות משתייכים למיעוט", הסביר לי צלי.

„אני מבין איפוא שמיעוטם משתייך לרוב", השבתי.

„לרוב אתה צודק", אמר צלי.

„איך אתה מסתדר עם הרוב?" שאלתי את קבוצת־המיעוט שמנתה אדם אחד.

„לרוב טוב", השיב המיעוט, „לרוב אין בעיות. לרוב הרוב זקוק גם למעט מיעוט בשביל להרגיש יותר רוב".

„זה נשמע לי נכון", אמרתי. „ובאופן יחסי לדיעה של מיעוט אתה מדבר כמו הרוב".

„נכון", השיב איש־המיעוט, „אבל לא מזמני. לרוב אני לא זקוק לאיש. אני מספיק בהחלט לעצמי. אם כולם יחשבו כמוני אאבד את המיעוט ואהיה לרוב, כלומר אפסיק להיות אני. לכן אני מסתפק לרוב במיעוט".

.15

השמש החלה לשקוע. צלי היה כבר חיוור מאוד, עמד להיעלם. ידעתי שכאשר ייפול הלילה ייגמר החלום ואעזוב את הארץ.

„בוא נשתה קפה אחרון", אמרתי לצלי. הוא הסכים מיד. נכנסנו לבית־הקפה שעל החוף.

בפנים ישבו שני זוגות של גברים קשישים. הם שיחקו שחמט ללא לוחות וללא כלים.

אחד הזקנים אמר: „מעניין מה יהיה הסוף".

וחברו השיב לו: „בסופו של דבר יבוא נרע יהור".

השלישי אמר: „הלוואי שהייתי יכול להיות בטוח בזה כמוך".

הרביעי סיכם: „המשחק האמיתי איננו זקוק לכלים. המשחק האמיתי מתנהל בכוחות עצמו".

כסיימו את דבר־החכמה הללו נרדמו כל חבריו של הזקן והוא נותר לבדו מול השולחן הריק וחבריו הנוחרים. אחר־כך נרדם גם הוא ורעש הגלים גבר.

„שלום", אמר צלי. „נתראה בבוקר, אם תרצה".

רציתי להודות לו, אבל הוא נעלם בבת־אחת.

„היה שלום", לחשתי. „והיו שלום גם אתם, ארץ־החלום־ואם הביבים".

כרגיל, איש לא ענה לי.

רק הלילה נפל בבת־אחת ועטף את כולנו.

פברואר 85

הלוח הכללי

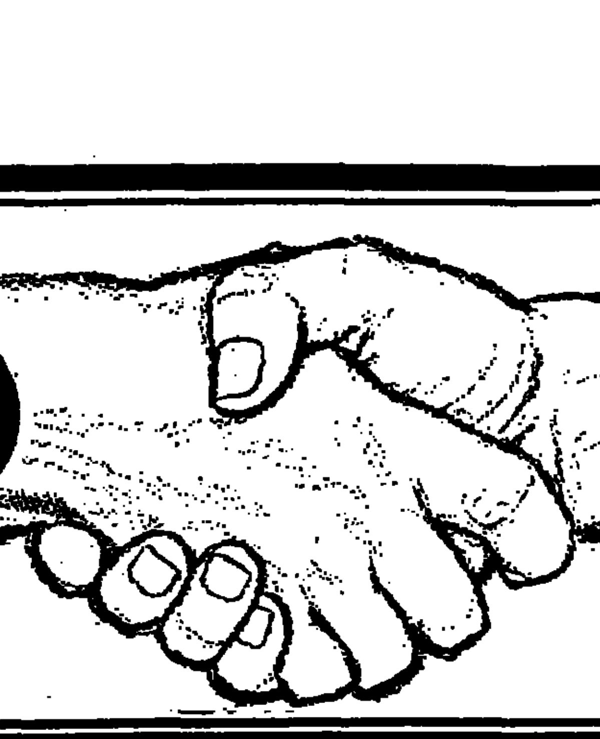

הד כפול ומכופל

דירות

וילות ובתים

● מעוניין לשכור לבניה בירה דר משפחתי בהרצליה הצעירה/ רמת השרון 16.00-14.00 03-735862

קבלנים מציעים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דרום

דירות למכירה

דירות בשכירות

ת"א–ים

דירות מרוהטות

עסקים

דן

חניות

משרדים

מבני תעשיה

הצעות עבודה

שרון

חולון/בת ים

ג'יפים

דייהטסו

דלתא

וולבו

טלבוט

גורדה/תפירה

פקידים/ות

אלפא רומיאו

אמריקאיות

עבודות משפחות

ב.מ.וו.

הנהלת חשבונות

עוזרי אחות

שליחים

מכניות

חשמלאים

טכנאים/הנדסאים

עובדי יהלומים

אאודי

אוסטין

סברים/ות

נהגים

אוטובאים

מוכרים/ות

עובדי מתכת

שומרים

אופל

מגדרים

לנציה

מזדה

סוזוקי

פורד

מיצובישי

סיאט

סימקה–קרייזלר

פולקסווגן

סאבארו

פיאט

פיג'ו

רנו

אבזרים וקטנועים

השכרת רכב

בתים ושעשועים

חלקי רכב משומשים

מציעים למכירה

רוצים לקנות

רהיטים

הלוח הכללי

בשביליך ובשביליי!